

భాగవతకథ

శ్రీ రామ

21/4-75

46 వ భాగము

మధురాగమనము

శ్లో॥ వ్యాసశాస్త్రోప వనతః సుమనాంసి విచిన్వతా,
కృతావై ప్రభుదత్తేన మాలా భాగవతీ కథా॥

Acc. NO - 1195

గ్రంథకర్త :

శ్రీ ౧౦౮ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు

అనువాదకుడు :

శ్రీ రామేశ్వరణ్ శుంగుర్తి వేంకట నరనయ్య

- సంపాదకుడు, "మోక్షసాధని"

3182
238

కాపీరైటు]

1970

[వెల : 6-00

సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

నటరాజ పబ్లికేషన్స్
నీలూరు రోడ్ * విజయవాడ

మ థు రా తీ ల .

భా గ వ త క థ

అ ం బి కా వ న యా త్ర

౧౦౦౭

శ్లో॥ ఏకదా దేవయాత్రా యాం గోపాలా జాతకౌతుకాః !

అనోభిరనదు దుక్తైః ప్రయయుస్తేఽంబికా వనమ్॥

శ్రీభాగ. ౧౦. స్కం. ౩౪ అ ౧ శ్లో॥

వ. అంత నొక్కనాఁడు నందాదులైన గోపకులంబికా
వనంబునకు శకటంబు లెక్కి జాతరకుం జనిరి”

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము

ఈప్రాణి పరివర్తన శీలి. అందువలన నీతఁడు నిత్య నూతన పరివర్తనమును గోరుచుండును. ఒకే పరిస్థితిలో నుండగల వారిద్దరే. పరాధీనమగు పశువును, దేహభీమాన శూన్యుడగు బ్రహ్మజ్ఞానియును, అట్లుగాక ప్రాణి ప్రతి విషయమునందును, ప్రతిదినమును నిత్య నూతనత్వమును గోరును. నిత్య నూతన వస్త్రమును ధరింపఁగోరుచుండును. భోజనవస్తువులును నిత్యమును మారుచుండవలయును. నేఁడు శాకము వినుగు పుట్టినది. పెరుగు పచ్చడినిఁ జేయుమనును. నేఁడు క్షీరాన్నమైన రేపు పూరీలు. తోట అలంకారమును నిత్యనూతనముగ నుండవలయును. ఇంతకు సారాంశమే మనఁగా మానవుడు ప్రతి విషయములోను నూతనత్వమును

గోరుచుండును. నిత్యనూతన జ్ఞానము కలుగవలెను. నిత్యనూతన పరిచయము కావలెను. నిత్యనూతనానుభవము కావలెను. వాస్తవముగ నన్నియును ఋతాతనములే. క్రొత్తది ఒక్కటియును లేదు. అయినను నూతనత్వములో నుత్సృకతయును, ఆకర్షణమును గలదు.

యాత్రలో నిత్యమును నూతనానుభవములు కలుగుచుండును. క్రొత్తక్రొత్త ప్రదేశములను జూచుట తటస్థించును. క్రొత్తక్రొత్త దృశ్యములు కనబడును. క్రొత్తక్రొత్త జీవజంతువులు సమృద్ధిమునకు వచ్చును. వివిధ జలాశయములందును, వంకరటింకరగఁబాటు అనేక నదులలో స్నానము చేయుట సంభవించును. పవిత్రతీర్థముల్కులభించును. క్రొత్తక్రొత్త వాదితోఁబరిచయముకలుగును. వివిధ సంఘటనములు సంఘటించును. ఒకేపకృతికలనారు వెంటనుండి, చాలమంది ప్రేమించువారుండి, జీవనోపయోగములగు ఆవశ్యకసామగ్రి వెంటనుండివచ్చో యాత్రయందు మిక్కిలి ఆనందము కలుగును. ఆడుచుఁబాడుచు వెంట వచ్చుచుందురు. నడుచుచుండఁగా నలసట వచ్చినచో వృక్షములయొక్క శీతలచాయలందెతో నుఖముగ నుండును. శ్రమచేసిన మంచి ఆఁకలియును వేయును. ఆఁకలిలో నేది తిన్నను ఆయన్నము మధురాయమానముగ నుండును. ఎండలోఁ బ్రయాణమొనర్చినదాహవధికమగును. దప్పికై నపుడెంత నీరు త్రాగినను నది స్వాదిప్తముగను రుచికరముగను నుండును. వృద్ధులను జాగ్రత్తగాఁజూడవలసి యుండును. వారికి నడుచుట కష్టము

గనుండును. బయటకుఁబోవుటకు వారిక సౌకర్యముగ నుండును. కావున వారికి యాత్రవిశేషరుచికరముగ నుండదు. అయినను ధర్మోపార్జనము కొఱకును, కర్తవ్యమనుకొనియు వారును యాత్రను జేయుచునే యుందురు. అందఱికింఁజేయువకులకు మిక్కిలి ఆనందముగ నుండును. నవ్వులాటలు, పరుగెత్తి గంతలు వేయుటయు, తమతోడి యువతీ యువకులతో రసవత్తరముగ వరుసలాడుచుందురు. యువకులకంటెను నధికానందము స్త్రీలకు గలుగును. స్త్రీలకు యాత్రావసరము ప్రాప్తించెనా వెంటనే సిద్ధమగుదురు. మూటలు ముల్లెలను, ఆహారపానీయముల కొఱకై యేర్పాట్లు చేసికొని, కాటుకను. బాట్టును బెట్టుకొని వెంటనే సిద్ధమయ్యెదరు స్త్రీలకంటెను బిల్లలకింకెక్కువ ఆనందము కలుగును. ఏలననఁగా వారికి నిత్య నూతన జ్ఞాన ప్రాప్తినిఁజెందుట కుత్సాహముండును. పిల్లలకు యాత్రావసరము ప్రాప్తించెనా వారి కానందముచే నిద్రరాదు. అందువలననే మనకు ప్రతిమాసమునను జాలపర్వములు వచ్చుచుండును. ఆపర్వములందు భిన్న భిన్న ప్రాంతముల యాత్రా మాహాత్మ్యము లుండును. అచ్చటికిఁబోయి జనులు ధర్మోపార్జన మొనర్చి మనోవినోద మొనర్చెదరు. కావున మనుష్యుల అన్యసుఖద మనోరంజక ప్రసంగములందు తీర్థ యాత్రలకును గొప్ప స్థానముగలదు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! నేను మీకు భగవానుని కామవిజయ కథను జెప్పితిని మన్మథునకు మహా

దర్పము కలిగినది. తానందఱను బరాజితుల నొనర్పఁగలనను
అహంకారమతనికేగలదు. విశ్వామిత్ర పరాశరాది మును
లను జయించుటచే నాతని అహంకారము పరాకాష్ఠ స్థితికి
వచ్చెను దానిని భగవానుఁడు రాసను రచించి నాశముచేసి
వేసినాఁడు. మన్మథుఁడోడి తనకుఁ గుమారుఁడయ్యెను.
భగవంతుఁడాతని ననుగ్రహించి పుత్ర త్వేన స్వీకరించెను.
ఆతని దృష్టిలోఁగామ దేవుఁడు విషదృష్టివాఁడు. ఆతఁడు
స్త్రీనిగాని, పురుషునిగాని చూచిన వారు పడిపోవలసినదే.
ఈతని బాణములు విషాక్తములు కావు. పుష్పబాణములు.
ఈతఁడు కుసుమాయుధుఁడని పిలువఁ బడుచుండును ఈతని
థనస్సు చెఱకుగడ. తియ్యనిది. కాని పుష్పబాణములు హృద
యమునకు తగులఁగానే ఆతఁడు చావను జూవఁడు, బ్రతుకను
బ్రదుకుఁడు, తటతట కొట్టుకొను చుండును. ఇట్టి ప్రబల
పరాక్రమవంతునిగూడ భగవానుఁడు నిమిషములో నవ్వుచునే
తనవశము కావించుకొనెను. ఇంక నితరుల మాటను జెప్ప
నేల? భగవానుఁడు కేవలము కుసుమాయుధుఁడగు కాముని
యందుఁగృపఁ జూపుటయేకాదు. ఇట్లే విషజంతువగు అజగ
రునిపై కూడ కృపను జూపినాఁడు. ఆప్రసంగమును నేనిప్పుడు
చెప్పెదను.

ప్రజమందు హోళీపండుగ కొన్ని నెలలకు ముందుగనే
ప్రారంభమగును. హోళికయందు యువకులకే కాదు వృద్ధు
లకును నవయావనము రాగలదు. సర్వత్ర సరసతాప్రవా
హము ప్రవహించును. ఇంటింట గులాలు, వసంతములు

నిండిపోవును. హోళీ అయిపోయినతర్వాత సంతర్పణము, యాత్రల నొనర్చెదరు. దేవీపూజ నొనర్చెదరు. ఇప్పుడు గోపకులిట్లనిరి:- “మన మీనవరాత్రులలో అంబికా యాత్ర కుబోవుదము. అచ్చట అంబికాదేవికిని, అంబికేశ్వరునకును బూజ నొనర్చెదము. సరస్వతీనదిలో స్నానమొనర్చెదము.”

శౌనకుఁడిట్ల నెను :- “సూతా! సమస్త వ్రజవాసుల యిండ్లలో దేవాధిదేవుఁడును, ఆనందకందుఁడును, శ్రీకృష్ణ చంద్రుఁడు విరాజిల్లు చున్నప్పుడు అన్యదేవతలను బూజించు నావశ్యకత యేమియున్నది?” బ్రహ్మర్షులద్వారా సేవింపఁ బడు వ్రజదేశమును వదిలి అన్యదేశయాత్ర చేయుటవలన నేమి ప్రయోజనము?”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “స్వామీ! వ్రజవాసులకింకొక కోరిక లేనేలేదు. సమస్త ఫలముల ఫలము వారిగృహములందు బాలకుఁడై విరాజిల్లుచున్నాఁడు. వారికి కౌతుకవశమున నందఱకును కోరిక కలిగెను. దేవాధిదేవ మహాదేవుఁడు మా మీఁదఁ బ్రసన్నుఁడగుఁగాక! అంబికాదేవి మాకు శ్రీకృష్ణుని యందవిచలభక్తి కలుగునట్లాశీర్వదించుగాక!” ఇదే వారియొక్క ఆకాంక్ష. అందుకనియే వారు యాత్ర నొనర్చుటకు సిశ్చయించిరి.”

గోపికలు చాలదూరము యాత్రార్థము వెళ్ళవలెనని తెలియఁగానే వారికి మిక్కిలి యానందము కలిగెను. ఒకదినము నకు ముందే వారు పూరీలను, బఠానీలను, పులగమును, లడ్డును,

ఇతర పిండివంటలను, తీపి, కారముగల పిండివంటలను తయారు చేసికొని ఉంచుకొనిరి. పిల్లలు జల్లులు వారికి పెట్టుమని యెప్పుడేడ్చెదరో? వారు వారి సామగ్రిని బండ్లలో వైచుకొని పెట్టెలలో వస్త్రభూషణములను నింపుకొనిరి. పిల్లలకు చమ్మాటోపీలను, చొక్కాలను దొడిగిరి. ప్రాతఃకాలమున శంఖ, వేణు మృదంగాది ధ్వనులు మోగసాగెను. అందఱు బండ్లను నెద్దులు లాగుచుండఁగా “గోవర్ధనకు జయ” అను జయజయ ధ్వానములొనర్చుచు దేవయాత్రకుఁబోయిరి. పోవుచుఁబోవుచుఁ గొలఁది దినములకు అంబికా వనమునకుఁ జేరుకొనిరి. స్థానము మిక్కిలి సుందరముగను, స్వచ్ఛముగను, నేకాంతముగను నుండెను. సరస్వతీనది కిరువైపులను దట్టమైన వనము గలదు. దానిలో భగవతీ అంబికాదేవియొక్క చాలగొప్ప విశాల దేవాలయము గలదు. సమీపముననే అంబికేశ్వరుఁడగు శివుఁడుండెను. స్థానము ప్రసిద్ధమును, ప్రాచీనమునగుటచే దూరదూరమునుండి యాత్రికులు దేవీదర్శనమునకు వచ్చుచుందురు. వ్రజవాసుల పుణ్యసలిలయగు సరస్వతీ నదీతీరమునఁ దమతమ నివాసముల నేర్పఱచుకొనిరి. అందఱిట్లనిరి. “ముందుగా స్నానమును జేసి, అనంతరము శివుని, దేవినిఁబూజించెదము.” అంత నందఱును విధ్యుక్తముగ స్నానము నొనర్చిరి. తదనంతరము అందఱును శంకరుని ఆలయమునకుఁబోయి, అందఱును విధి విధానపూర్వకముగ విశ్వనాథుని పూజనొనర్చి, అదేవిధముగ శాస్త్రోక్త విధిచే నంబికాదేవికి గూడ పూజనొనర్చిరి. తీర్థపురోహితులు

నందుఁడీవనమునకు వచ్చినాఁడని విని. వారు గుంపులు గుంపులుగా నచ్చటికి రానారంభించిరి. ఈ దినములలో నంద రాజు మించిన దాతలు లేరని వారు వినియుండిరి. ఆతని కష్ట సిద్ధులును నవనిధులును నిండి యుండునని తలచుచుండిరి. వ్రజరమకు క్రీడాస్థానము నేర్పఱుపఁబడెను. అందువలన వారు పెద్ద పెద్ద చొక్కాలను దొడుగుకొని, పాగాలను ధరించి, రంగుల రంగుల ఉత్తరీయములను వేసికొని నందుని దగ్గఱకు వచ్చి ఆశీర్వాదముల నొసంగుచు నిట్లనిరి :- “వ్రజరాజునకు జయమగుగాక ! నీపిల్లలకు దీర్ఘాయువు కలుగుఁగాక ! వారికి వేలకొలది భార్యలు వచ్చెదరుగాక ! లక్షలకొలదిగ మనుమలు మనుమరాండ్రు గల్గుదురుగాక ! పాడిపంటలచే నిండ్లు నిండుఁ గాక !

నవ్వినందుఁడిట్లనెను :- “బ్రాహ్మణులారా ! మీరిదే మి ఆశీర్వాదము నొసంగుచున్నారు ? ఒక్క భార్య నే పోషించుట కష్టమగుచున్నది, మాపిల్లవానికి వేలకొలది భార్యలు వచ్చుననుచున్నారని ఆశీర్వదించుచున్నారేమి ? మాచిన్నవాఁడిన్నివేలమంది నెట్లు సంబాళింపఁగలఁడు ?”

బ్రాహ్మణులిట్లనిరి :- “వ్రజరాజా ! మీపిల్లవాఁడు సామాన్యుఁడుకాఁడు. అంతయును సంబాళింపఁ గలఁడు. ఈతనికి వేలకొలది భార్యలను సమర్థించుట ఏమంత గొప్ప పనికాదు. మీరు కృపతో నీక్షేత్రమునకు వచ్చితిరి. మీరు మీపద ప్రతిష్ఠకుఁదగినట్లుగ దానదక్షిణల నొసంగ వలయును.”

ఉదారమనస్కుడగు నందుడిట్లనెను :- “బ్రాహ్మణులారా! మీ కేదికావలయునో దానినిఁ గొనిపోండు. నాకడ నారాయణుని కృపచే దేనికీని లోటులేదు. చాలమంచి బలిసి, యీనిన పాడికవులను గైకొనుడు. కావలసినంత సువర్ణమును గొనుడు. మంచి మంచి వస్త్రములను గొనుడు. మధువును గొనుడు, లడ్లు, పూరీలు మొదలగు పిండినంటలను, రసగుల్లాలను, గులాబుజామును, క్షీరాన్నము, హల్వా. మీగడ, వెన్న, పాలకోవా వీనిలో మీకేవి రుచి కరములుగ నుండునో వానిని యథేష్టముగఁదినుడు. లొట్టలు వేసికొనుచు, చప్పరించుకొనుచుఁ గడుపువిండ నిష్టము వచ్చినట్లు తినుడు”

నందుని యీ యుదారవాక్యములను విని తీర్థవాసులగు బ్రాహ్మణులు మిక్కిలి ప్రసన్నులైరి. వారు నందుఁ డొసంగిన గోవులను, సువర్ణమును. వస్త్రములను, మధు మధురాన్నాది వస్తువులను సంతోషముతో గ్రహించిరి. బ్రాహ్మణు లాశీర్వాచనముల లొసంగుచు నిట్లనిరి :- “పుత్రవంతు లగుదురుగాక! కీర్తివంతులగుదురుగాక! యశస్సులును. తేజస్సులును నగుదురుగాక!”

నందుడిట్లనెను :- బ్రాహ్మణులారా! ఈ వస్తువు లన్నియును మీ ఆశీర్వాదముచే మొదటినుండియును గలవు. దేవాధి దేవుడగు మహాదేవుడు మామీఁదఁ బ్రసన్నుడగు నట్లా శీర్వాదింపుడు. మాచిత్తమును ఆతని చరణమాలండు.

లగ్నమొనర్చుఁగాక ! బ్రాహ్మణులు “తథాస్తు” అని పలికి ఆతని నభినందించెను.

శాస్త్రములలోఁ దీర్థమునకుఁ బోయిన దినమున నుపవాస మొనర్చు నియమముకలదు. ఈ నియమానుసారముగ గోపగోపీజనము లాదినమున నేమియు దినలేదు. కేవలము సరస్వతీనదిలోని సుందర స్వాదిష్ట జలపానము నొనర్చి డేరాల లోనికి వచ్చి నిద్రించిరి.

అచ్చట దట్టమైన వనముండనే యున్నది. అర్థరాత్రివేళ దైవయోగమున నొక అజగరమచ్చటికి వచ్చెను. అది అత్యంతాఙ్గలినిఁజెంది యుండెను. నందుని డేరా సమీపముననే కలదు. రాగానే అది నందుని పాదములను బట్టుకొని, అది ఆతనిని మ్రింగనారంభించెను. వెంటనే నందుఁడు కన్నులను దెఱచెను. ఈ గొప్ప సర్పము మ్రింగుటకు వచ్చినదని ఆతఁడు తెలిసికొనెను. అప్పుడా తఁడు ముక్త కంఠముతో నిట్లరువ నారంభించెను :- “కృష్ణా ! కృష్ణా ! నేవెచ్చట నున్నావు ? ఎచ్చట నిద్రించుచున్నావో అచ్చటినుండి పరుగెత్తుకొని రావలయును. ఓరీ ! నీవు సమస్త వ్రజవాసులు శరణాగతిని జెందఁగా వారిని సంకటములనుండి రక్షించితివి. నేనును శరణాగతుఁడను. నేనును వ్రజవాసినే. నీ తండ్రినగు నన్ను రక్షింపుమని నేను కోరుచున్నాను. ఈ ఘోర సంకటమునుండి నన్ను రక్షింప వలయును.”

ఇది విని శౌనకుఁడిట్ల నెను :- “సూతా ! మాకు రెండు శంకలుత్పన్నమైనవి. మొదటిదేమనఁగా- శ్రీకృష్ణభగవానుని తండ్రియగు నందుఁడు మృత్యుభీతిచే నింతటి దీనముగా నేల యేడ్చినాఁడు. తర్వాతఁ గుమారునితోనిట్లనినాఁడు-“శరణాగతుఁడగు నన్ను సంకటమునుండి రక్షింపుడు.” ఇది నందునకనురూపముగ లేదు.” రెండవ శంక యేదనఁగా- భగవానుఁడును నదే డేరాలో నుండి యుండును. అట్టి యెడల నెచ్చట నుండిన నచ్చటినుండి రావలెనని యేల కేకలు వేసినాఁడు?”

అంత సూతుఁడిట్ల నెను :- “మహాభాగా ! ఇదంతయును నరనాట్యము జరుగుచున్నది. మృత్యువుచే నందఱకును భయము కలుగుచుండును. అందువలన నందుఁడును భయభీతత్వ నాట్యమును జూపించెను. రెండవది— ఆతని కపమృత్యువు వచ్చినదని తెలిసికొనఁగా నాతఁడార్తుఁడై భగవంతుని బిలుచుటయే మందు. చచ్చినపుడు భగవచ్చరణామృతము నోటిలోఁబడిన నకాల మృత్యువును నాశమొనర్చును. వానికి దుర్గతి కలుగదు. అందుకనియే రెండుసార్లు “కృష్ణా ! కృష్ణా ! !” యని రెండుసార్లు పిలిచెను. మూడవది ఆతనికి మృత్యుభయము లేదు. ఆతనికి శ్రీకృష్ణ వియోగ దుఃఖమే దుఃఖము అందుకనియే ఆతఁడార్తుఁడై కృష్ణా ! కృష్ణా ! అని పిలిచెను. నాల్గవది— ఆతఁడిట్లనుకొనెను :- అజగర మాతనిమ్రొంగిన, తర్వాత నదివ్రజవాసులమోదఁగూడ ప్రహర మొనర్చును. కావున శ్రీకృష్ణుఁడు కాళియునివలె దీనిని

దమన మొనర్పఁగలఁడని ఆతని విశ్వాసము. అంతటి విష
ధర కాళియుని నాశ మొనర్పఁగా నీ యజగరమేమి లెక్క?
ఎవరైన భయపడిన భయపడుదురేమోకాని శ్రీకృష్ణుఁడు
మాత్రము అజగరమునకు భయపడఁడు. అందువలన నాతఁ
డార్తుఁడై శ్రీకృష్ణునిఁ బిలిచెను. ప్రేమాధిక్యముచే దీన
త్వము వచ్చుట స్వాభావికమే.”

ఇక శ్రీకృష్ణుఁడు దూరముగ నుండిన విషయమును
వినుఁడు. మీరు చిన్నప్పటినుండియును సాధువులై తిరి.
విషయమేమనఁగాఁ జిన్న పిల్లలు సదా తల్లిదండ్రులకడ
నిద్రించుచుందురు. ఆతఁడు కొంచెము పెద్దవాఁడైనచో
నాతనికి గురుజనములవద్ద కొంచెము సంకోచముండును.
అప్పుడు సమవయస్కులగు వారితో నుండుటలోను, నిద్రిం
చుటలోను మిక్కిలి ఆనందము కలుగును. తల్లిదండ్రులును
సంకోచించుచుందురు. ఎండకాలము భగవానుఁడు సఖు
లతో నాడుచుఁ బాడుచుఁ జాలదూరము పోయెను. వారి
తోడినే నిద్రించెను. ఒకే యీడుగల గోపకులొక్కచోటనే
నిద్రించుచున్నారని గోపకులందఱకును దెలియును. కావున
నెవరికినిఁ జింతకలుగలేదు. అజగరము నందునిఁ బట్టుకొని
నప్పుడు శ్రీకృష్ణ చంద్రుఁడు దూరముగ నుండెను. చాల
మంది సేవకులును, ఇతర గోపకులును ఆతనికడ నిద్రించు
చుండిరి. వ్రజరాజుని ఆర్తస్వరమును వినఁగానే గోపగణము
లేచి నిలుచుండిరి. ఒక పెద్ద అజగరము నందుని పాదము
లను మ్రింగుచుండుటను గాంచి వారందఱును గిక్కిరవ్వ

విమూఢులైరి. వన్యమృగముల భీతిచే గోపకులు పెద్ద పెద్ద కట్టెలను దెచ్చి, గొప్ప నెగడును వెలిగించిరి. పెద్ద పెద్ద కట్టెలు కాలుచుండెను. గోపకులకేమియును దోచలేదు; కాలుచుండు కట్టెలను దీసి అజగరమును గొట్టిరి; కాని అది చలింపలేదు. అది నందుని పాదమును వదలలేదు. దాని శరీరము కాలెను; కాని అది నందుని అట్టే పట్టుకొని యుండెను. ఇంతలోనే నందనందనుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడు ఆ గోలను విని అచ్చటికి వచ్చెను. రాగానే ఆతఁడిట్లడిగెను: “ఏమది! గోలజరుగుచున్నదేమి?”

గోపకు లేడ్చుచు నిట్లనిరి :- “ఓయీ! వ్రజరాజును అజగరము మ్రింగుచున్నది. మేమనేకములగు నుపాయము లొనర్చితిమి. అది వదలుటలేదు.”

భగవానుఁడు సరళముగ నిట్లనెను :- “ఏమయ్యా! భయపడుట కిందే మున్నది? నేనా నీచుని యమపురమున కిప్పుడే పంపెదను. సర్పమునకు నాతండ్రినిఁ బట్టుకొని మ్రింగునంతటి సాహసమా? ఆ నీచునకు మాతండ్రి తన పాదమును నోటిలోఁ బెట్టి నాఁడు. నేనా నీచుని శిరస్సుమీఁద నాపాదములను బెట్టెదను.”

ఇట్లు పలికి భగవానుఁడు తన వామపాదమునాతని శరీరమునఁ బెట్టుఁగానే భగవంతుని చరణస్పర్శ తగులఁగానే ఆతఁడు మారిపోయి సర్పశరీరమును వదిలి పరమసుందరమగు దేవతా శరీరమును ధరించెను. దివ్యవస్త్రాభరణములచే

నాతఁడలంకృతుఁడై యుండెను. అమ్మాన పుష్పమాలలను ఆతఁడు తన కంఠమున ధరించి యుండెను. దివ్యకిరీటముకుట ముచే నాతని శిరస్సు సుశోభితమై యుండెను. చాలమంది విద్యాధరులొకని స్తుతించుచుండిరి. ఆతని యిట్టి అద్భుత రూపమును గాంచి గోపగణమాశ్చర్య చకితులైరి. వారు పరమ విస్మయముతో నాతనివైపు అట్లే చూచుచు నిలిచి పోయిరి.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! ఈవిధముగ భగవానుఁడు అంబికా వనయాత్రయందు తన తండ్రిని అజగ రఘునుండి రక్షించెను.”

ఇది విని శౌనకుఁడిట్ల నెను :- “సూతా ! ఈయజగరుఁ డెవఁడు ? ఈతఁడేల నందుని పాదమును బట్టుకొనినాఁడు ? ఈతఁడు భగవానుని స్పర్శింపఁగనే సర్పముగ నుండినవాఁడు దేవత యెట్టైనాఁడు ? ఉచితమని తోచినచో నీ కథను మాకు జెప్పుఁడు.”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మంచిది స్వామీ ! నేనజగరుని పూర్వజన్మ వృత్తాంతమును జెప్పెదను. ఖారందఱును సమాహిత చిత్తులరై శ్రవణ మొనర్చుఁడు.”

సు ద ర్శ నో ద్ధా ర క థ

(౧౦౦౮)

శ్లో॥ ఋషీన్విరూపానంగిరసః ప్రాహసం రూపదర్శితః ।

తైరిమాం ప్రాపిత్ యోనిం ప్రలభైః స్వేనపాప్మనా ।

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౩౪ అ ౩౪ అ. ౧౩ శ్లో॥

వ. “దేవా యేను సుదర్శనుండను విద్యాధరుండ విమానా రూఢుండనై రూపసంపద్గర్వంబులం జొక్కి దిక్కులం జరించుచు నొక్కయెడ నాంగిరసలైన ఋషులంగురూపులైన వారలంగని నగిన వారును నీవు రూపసంపద్గర్వంబున మమ్ము నగితివి గావున మహాసర్పంబవై యుండు వుని శపించిరి.”

జీవుడెట్లు, తలచిన నట్లుగును. మీరు శ్రద్ధగా నాలోచింపుడు. మనకు శ్రోధము వచ్చినపుడు ఆకృతి పూర్తిగా మారును. కన్నులు మారును. స్వరము మారును. అదేవిధముగ మనస్సునఁ గామము కలిగిన భావము మారి పోవును. చేష్టలు మారిపోవును. వికారము ముఖమున స్పష్టముగ గోచరించును. మానవుఁడు కామమయుఁడగును. సృష్టికి కారణము మనభావములే. సృష్టి ప్రసంగమున వచ్చును. బ్రహ్మ కెప్పుడే భావము కలిగిన నప్పుడట్టి సృష్టి కలిగినది. అతని మనస్సులో గానేచ్చ కలిగినపుడు గంధర్వులుదయించిరి. దివ్యభావముదయించినపుడు దేవత లుదయించిరి. సుఖదుఃఖము లొసంగువారితరులెవరో లేరు.

మానవుఁడు తాను జేసిన కర్మల ఫలముల ననుభవించును. ఎప్పుడెట్టి కర్మయుదయించునో అప్పుడెట్టి దే నిమిత్తముగఁ గారణమేర్పడును మన మెవరినైనను జూచి నవ్వినచో నితరులు మనలను గాంచి నవ్వుదురు. మనమితరులపై దయఁజూపినచో నితరులు మనపై దయఁజూపుదురు. కర్మ సిద్ధాంతము భావిలోని మాట వంటిది. మనమేమి పలికిన, మరల నదియే వినఁబడును. చాలమంది అప్సరసలు అష్టా వక్రుని యెనిమిది వంకరలను గాంచి నవ్విరి. అప్పుడా ముని శాపము నిట్లాసంగెను. “మిమ్ములను జూచియును లోకులు నవ్వెదరు.” తన ప్రియురాండ్రను నవ్వించుటకై ఒక గంధ ర్వుఁడు మునిని జలములో మునుగి పాదములను బట్టుకొనెను. అప్పుడు ముని యిట్లనెను :- “నీవు పాదములు బట్టుకొను గ్రహమయ్యెదవు గాక !” మానవుఁడు తన భావనాను సారము గనే కాఁగలఁడు. ఇంతకు ఆలోచింపవలసిన దేమనఁగా- ఒక మానవుఁడు పుట్టినప్పటినుండియును గుంటివాఁడు. వాఁడు కుంటుచుఁగుంటుచు నడచుచున్నాఁడు. వానినిఁ గాంచి యితరులు నవ్వుట వ్యర్థము. ఇంకొకఁడు పుట్టు గుడ్డి. వానికిఁ గనఁబడదు. గోడకు కొట్టుకొనుచుండును. ఇతరులు వానినిఁ గాంచి నవ్వుచుండెదరు. ఇందులో నవ్వుట కేమి యున్నది? ఒక కుంటి కవి యుండెను. ఆతఁడు కుంటుచు వచ్చుచుండుటను గాంచి కొందఱు నవ్వుచుండిరి. వారు నవ్వుచుండుటను గాంచి ఆతఁడు మంచి చెడ్డలు చూడక యిట్లనెను :- “మీరెవరినిఁజూచి నవ్వుచున్నారు? నన్ను

జూచియా? నన్ను జేసిన వానిని జూచియా? నన్ను జూచి నవ్వుచుంటిరా నేను పుట్టుకలోనే కుంటిని. నేనిట్లు నడచుట నాకు స్వభావమైనది. లేక నన్ను జేసిన భగవంతుని గాంచి నవ్వుచున్నామంటిరా? ఆతఁడు నన్ను గుంటి వానిగా నేల జేసినాఁడో. కావున నాతని గాంచి నవ్వుటయును వ్యర్థమే. ఆతఁడు న్యాయకాని, ఎవ్వరికిని నన్యాయమును గావింపఁడు. కర్మానుసారముగ ఫలము నొసంగును.” ఇంతకు జెప్పుచున్న దేమనఁగా జన్మతోఁ గురూపిగానుండు వానిని గాంచి ను రూపులు నవ్వుటెందులకు? ఎవనికి వాఁడు తన రూపమును సుందరముగ నెట్లు చేసికొనలేక పోయినాఁడో అట్లే కురూప మును గావలయునని గ్రహింపలేదు. ఎవఁడైన గురూపిని గాంచి, ఆ కురూపము నాతని మనస్సులోనేకి దెచ్చుకొనినచో నాతని కట్టి భావములే కలిగి, చివరకు దాను నట్లే యగును. ఎవరు ఇతరుల దోషములను జింతించెదరో ఆతఁడు దోషి యగును. ఇతరుల గుణములను గూర్చి నిరంతరము చింతిం చిన నాతఁడు గుణి యగును.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! మీరా యజ గరుని గూర్చి నన్ను బ్రశ్నించితిరి. ఆతఁడు అంబికావనమున వ్రజరాజగు నందుని కాలు పట్టుకొనుటయును, శ్రీకృష్ణుని ఫాదస్పర్శచే సర్పశరీరమును వీడి దేవతయగుటయు మీకు తెలిసినదే. ఆతని వృత్తాంతమును నేను మీకు జెప్పెదను. సర్పము సర్పశరీరమును వీడి దివ్యరూపదారియగు దేవత యగుటను గోపకులు కాంచి పరమ విస్మితులైతి. మాటి

మాటికి దానివైపునకు జూచుచు, మరల నాశ్చర్య చకితులై శ్రీకృష్ణునిఁ గాంచుచుండిరి. భగవానుఁడు వారి భావములను గమనించి, దాని పూర్వజన్మ వృత్తాంతము నాతని ద్వారా అందఱకు దెలియఁజేయవలయునని ఆతఁడిట నెను :-
 “అయ్యా ! నీవెవరవు ? చూచుటకు నీవెవరో దేవతవుగా గోచరించుచున్నావు. నీవీ నిందనీయ సర్పమవేల అయితివి ? నీ దివ్యశరీరము పరమకాంతిచే దేదీప్యమానమగుచున్నది. ఇట్టి శరీరమును బుద్ధిపూర్వకముగ దృఢించి సర్పమగుట కెవరు సంగీకరింపరు. ఏ కర్మచే వివశుఁడవై యీ యజగర మైతివి ?”

భగవానుని యీ ప్రశ్నను విని దివ్యపురుషుఁడు నవ్వి యిట్లనెను :- “ప్రేభూ ! మీరు ఘటఘటము నెఱిగినవారు, సర్పజ్ఞులు, సర్పవిదులు. అన్నియు నెఱిగియును నరలీల నొనర్చుచున్నారు. నాకిప్పుడు నావృత్తాంతమును జెప్పుట కాజ్ఞాపించితిరి. కేవలము మీ యాజ్ఞను బాలించుటకే నేను నావృత్తాంతమును జెప్పుచున్నాను.”

“స్వామీ ! నేను పూర్వజన్మమున విద్యాధరుఁడను. విద్యాధరులుప దేవతలలో నొక జాతి యని మీకు తెలిసినదే. ఉపదేవతలందఱలో విద్యాధరులందఱు నెవరు. కాని నేను విద్యాధరులందఱలో నతిసుందరుఁడుగ నెన్నఁబడుచుంటిని. నా సౌందర్యమునకు సర్వత్ర ఖ్యాతి కలదు. దూరదూరముల నుండి చాలమంది నన్నుఁ జూచుటకు వచ్చుచుందురు. అందు వలన నాపేరు సుదర్శనుఁడనుడనిరి. నాకు సౌందర్య గర్వ

ముండెడిది. నేను సౌందర్య మదమున మత్తుఁడనైతిని. స్త్రీలు నారూపమందాసక్తినిఁ జెందెదరు. నేను విద్యాధర స్త్రీలలచేఁ బరిశేష్టిరపఁబడి యుండెడు వాఁడను.

ఒక దినమున నేను నాప్రియురాండ్రతోఁగలసి వనవిహారమునకుఁ బోవునుంటిని. అచ్చట నాకు దారిలో నొక మహర్షులు తటస్థుడైనను. వారందఱును అంగిరస వంశజులు. అంగిరస గోత్రులగు నామునులందఱును నల్లనివారు. వారి స్వరూపమును సుందరముగ లేదు. నిరంతరము తపస్సు చేయుఁగాఁ జేయుఁగా వారి చర్మ అడవి దున్నచర్మమువలె నుండెను. ముఖమున ముడతలు పడెను. కాళ్లకు పగుళ్లేర్పడెను. వాయువుచే శరీరమంతయును నెండినట్లుండెను. జీర్ణ శీర్ణ వల్కుల వస్త్రములను ధరించిరి. వారి యావేషములను, కురూపమును గాంచఁగనే నాకు నవ్వువచ్చెను. నేను వారినెగతాళి చేయుఁ దొడ్లంగితిని, మదమత్తుఁడ నగుటచే నావివేకము నశించెను. నేను వారి నెగతాళి చేసితిని.

మునిగణము చాల శాంతులుగను, చాంతులుగను తన స్వలుగను, సహనశీలులుగను నుందురు. కాని నాచార్యగృహముచే వారికి నా అవినయమునకుఁ గ్రోధముకలిగి, కోపముతో నిట్లనెను. :- “ఓరీ! దుష్టా! నీకు నీసౌందర్యముమీఁద చాల గర్వము కలదు. అందఱును నీసౌందర్యమును గాంచి దర్శనము నకు వచ్చెదరని నీవనుకొను చున్నావు. కావున నీవు సర్పముకావలసినదని నిన్ను శపించుచున్నాము. నీనుష్ట.

జూడఁగ నే అందఱును భయపడు చుందురు. నీకడకెవరును రారు.”

మునులు శాపమును వినఁగానే నామదము చూర్ణ చూర మై నది. నా సౌందర్య గర్వము ఖర్వమై నది. నేను భయ ముచే గడగడ వణకితిని.”

భగవానుఁడిట్ల నెను :- మునులు నీయెడలఁగఁగోరముగ నుండిరి చిన్న యపరాధమునకు గొప్పదండము వచ్చినది.”

శీఘ్రముగ సుదర్శన వివ్యాధిఁజూడఁగ నెను :- లేదు స్వామీ! కరుణామయులగు మునీశ్వరులు నన్నుఁగ్రహఙ్ఞుఁజూచిరి. వారు నాకు శాపమియకుండినచో నేను గర్వముచే నరకము లకుఁబోయెడు వాడనే. దేవదుర్లభమగు మీ చరణ స్పర్శ యెట్లు ప్రాప్తింపఁగలదు.”

భగవానుఁడిట్ల నెను :- “సరే, తర్వాత నేమైనది.”

సుదర్శనుఁడిట్ల నెను :- “తర్వాత నేమైనది స్వామీ! శాపమును విని నేనామునుల పాదముల మీఁదఁబడితిని. నేను జేసిన పనికి నాకు పశ్చాత్తాపము కలిగెను. దీనుఁడనై హృదయమున భేదముచు బ్రకటించుచు నేను మునులను క్షమాపణ గోరితిని. మునుల కోపము నీటిమీఁద గీతవలె నుండును. కోపము రాఁగానే వెంటనే శాంతించును. మును లిట్లనిరి :- “నాయనా! మేము ఎగతాళి కైనను సబద్ధమా డము, నీవు సర్పమవై తీరవలయును, కాని అంబికావన

మునకు భగవానుడు వచ్చినపుడాతని తండ్రియగు నందుని పాదమును నీవు పట్టుకొందువు. అప్పుడు భగవంతుడు నిన్నుద్ధరింపఁగలడు. అప్పుడు మరల నీవు పూర్వ విద్యాధరుడ వయ్యెదవు” ఇట్లు పలికి ఆమునులు వారిష్టమువచ్చినచోటునకుఁబోయిరి. నేను సర్పమునై యీవనమున నివసించుచుంటిని’ నేడు నాభాగ్యము పండినది. మీరు సంసార భయభీతులగు వారి సమస్త భయములను బోగొట్టువారు. మీరు నాభయమును బోగొట్టితిరి. మీరు శరణాగత వత్సలురు. నేను శరణముచకును రాలేదు. నేను మీతండ్రిక బాధను గలిగించితిని. నేను మీకపరాధమునే కావించితిని. అయినను మీరు నాదుఃఖముల నన్నిటిని నాశమొనర్చితిరి. భక్తవత్సలా! అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకా! మీరు మీసంసార తారక పాదపద్మ స్పర్శచే నన్ను గృతార్థునిగావించితిరి. నన్ను సర్పజన్మనుండి యుద్ధరించుటయే కాదు, శాశ్వతముగ సంసారబంధమున నుండియు నుద్ధరించితిరి. నేనిప్పుడు శాపవిముక్తుడ నెతిని. మీ యాజ్ఞ అయినచో నేనిప్పుడు నాలోకమునకుఁబోయెదను.

భగవానుఁడెట్ల నెను :- “మంచిది, నీవు నీలోకమునకుఁ బోము. ఇప్పుడింకెవరిని నెగతాళిచేయవలదు. నీరూపమందును గర్వమును జెందరాదు. ఈ ధనవైభవములును, రూపయావనములును” సాంసారిక సుఖములును అన్నియును నశ్వరములే. క్షణభంగురములు, అనిత్యములు, వీని యహంకారమును జైంధిక సదానాచరణస్మరణమును గావింపుచుండుము.”

సుదర్శన విద్యాధరుఁ డిట్లుండెను :- “పరమపురుషా! మహాయోగీ! సజ్జన ప్రతిపాలకా! సర్వేశ్వరా! సర్వాత్మా! ఇప్పుడు నేను మీచరణములను శరణువేడితిని, ఇప్పుడు నామదమణఁగినది. మీపరమపావన పాదస్పర్శచే నాశాపము వీడిపోయెను. ప్రభూ! ఎవరు సాక్షాత్తుగ మిమ్ములను దర్శించిరో, కేవలము మీ సుమధుర నామములను శ్రద్ధా సహితముగ గానమొనర్చెదరో, వారును బరమపావనులై పరమపదవి కధికారులయ్యెదరు. నామస్మరణ మొనర్చువారి సంగతి నట్లుంచుఁడు. స్వయముగ నుచ్చరింపకుండినను కేవల మొక సాధుముఖమున వినినచో నాతఁడును వెంటనే తరింపఁ గలఁడు. తాను ద్ధరించుటయేకాక, ఇతరులనుగూడ తరింపఁ జేయును. నీనామములోనే యింతటి మహిమ ఉండఁగా, నీ చరణస్పర్శ చేయు దేవదుర్లభమగు భాగ్యము లభించిన వాఁడు శాపవిముక్తుఁడగుట తుచ్చాతి తుచ్చవిషయమే. నేఁడు నాకేది పరమ సౌభాగ్యమనుకొనుచున్నాను, మునులు నాకిచ్చినది శాపము కాదు. వారు నన్ననుగ్రహించిరి ”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! ఈ విధముగ స్తుతించి, వినయమొనర్చి, ఆతని ఆజ్ఞను బొంది, విద్యాధరు లచేఁ బూజితుండై, సుదర్శనుఁడు భగవంతునకు బ్రదక్షణ మొనర్చి తనలోకమునకుఁబోయెను. ఇచ్చట నందుఁడును సంకటమునుండి బయటపడి పరమ ప్రముదితుఁడయ్యెను. గోపగణములును భగవానుని యద్భుత ప్రభావమును, మహిమను గాంచి ఆశ్చర్యచకితుఁడయ్యెను. వారు మాటి

మాటికిని శ్రీకృష్ణచంద్రుని ఆలింగనము చేసికొనిరి. ప్రాతః
కాలమయ్యెను. అందఱును ద్వారత్వరగా స్నానమొనర్చి
దేవిని, శంకరునిఁబూజించిరి. అంత నానందముగ నన్నమును
గూరలను, పప్పులు పరమాన్నములను వండుకొనిరి. నిన్న
పగలంతయు నాకలితోడనే యుండిరి నేడందఱును బ్రాహ్మ
ణులకు షడ్రసోపేతముగ సంతర్పణ మొనర్చి ప్రసాదమును
స్వీకరించిరి. మూడు దినములవఱకు వారు తీర్థములో మిక్కిలి
యానందముతో నుండిరి. చివర కందఱును వ్రజమునకు బోవు
దమను కొనిరి.

వ్రజవాసులందఱును వ్రజమునకుఁబోవుట కుత్సహించు
చున్నారని విని నందుఁడు వారికనుమతించెను. గోపగణము
తమతమ బండ్లలో సామాను వేసికొని బయలుదేరిరి
కొలది దినములకే వ్రజమునకు వచ్చిరి. మరల నందఱును
సుఖముగ నచ్చటఁ బూర్వమువలె నుండిరి.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! నేను సంక్షేప
ముగ సుదర్శనోద్ధారకథను జెప్పితిని. భగవానుఁడు సర్పము
నుండి నందునెట్లు రక్షించినాఁడో ఆత్మ గోపికలను శంఖ
చూడ గుహ్యకులనుండి ఉద్ధరించినాఁడు. ఆతనిని బరమ
పదమునకుఁ బంపించెను.

అంత శౌనకుఁ డిట్ల నెను :- “సూతా! ఈ శంఖచూడ
గుహ్యకుఁడెవఁడు? ఈతఁడు గోపికల కేమి యన్యాయమును
గావించినాఁడు? దయచేసి యీకథను మాకు తప్పక చెప్పు
వలయును.”

ఇది విని సూతుఁడిట్ల నెను :- “మంచిది, స్వామీ! నేనిప్పుడు శంఖచూడోద్ధార కథను చెప్పుచున్నాను. దానిని మీరు సమాహితచిత్తులై వినుఁడు.”

శంఖచూడోద్ధారము.

౧౦౦౯

శ్లో॥ శంఖచూడ నిహత్యైవం మణిమాదాయ బాన్ధవమ్॥

అగ్రజాయాదదా త్ప్రిత్యా పశ్యంతీనాం చ యోషితామ్॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౩౪ అ. ౩౨ శ్లో॥

వ॥ “శంఖచూడు నింజంపి వాని శిరోరత్నంబు దెచ్చి బలబద్రునికీచ్చి మెప్పించెను.

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

ప్రేమలో మధుర విషయము లేకాంతములోనే జరుగును. ఎవరైన నితరుఁడు వచ్చెనా సంకోచము కలుగుచుండును. అందువలనఁ బ్రేమిసదా యేకాంతమును గోరుకొనుచుండును. వాస్తవముగఁ బ్రేమ నిభృత నికుంజములందే యుండును. అచ్చట ఈర్ష్యాద్వేషములు లేకుండు వారుండవలయును. సంకోచమును గలిగించు గురుజనులుండరాదు. అచ్చటఁగేవలము ఒక్కప్రాణము. ఒక్కమనస్సు, ఒకే భావముగల అత్యంత ప్రేమికులుండవలెను, సమయము, దేశము, పరిస్థితి అనుకూలముగ నుండవలయును. అందఱును ప్రేమోద్దీపక భావములు కలవారుగ నుండవలయును. ఇకనప్పటి

సంగతి చెప్పవలసిన దేమున్నది? సరసతాధార ప్రవహించు చుండును. ఆనంద తరంగములు లేచును. ప్రేమయొక్క ఆటు పోటు వచ్చును. అంగ ప్రత్యంగములు శిథిలములై పోవును. శరీరము నిశ్చేష్టమగును. అప్పుడు ప్రేమలో భావసమాధి వచ్చినట్లుండును. అట్టి దివ్యసుఖసమయమున నానందము నకు విఘ్నము కలిగించినచో నంతకు మించిన దుష్టుడింకెవఁ డుండఁగలఁడు? ఆతఁడాతతాయి. వధార్హుఁడు. కాని శ్వాసు సుందరుని యెడల దుష్టత్వమును జరుపువాఁడును బరమ పదవి కధికారియగును. అగ్ని నెల్లు తాకినను గాల్చితీరును.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! మీరు నన్ను శంఖచూడు నుద్ధరించిన కథను గూర్చి ప్రశ్నించితిరి దానినే మీకిప్పుడు చెప్పుచున్నాను. భగవానుఁడు సదా గోపికలతో రాసవిలాసములను జేయుచుండును. బలరాముఁడును బోవు చుండెడు నాఁడు. బలదేవుని యూధము వేలుగనుండెను. ఆతని గోపికలు వేలు. అందఱును నప్పుడప్పుడు పాడుకొను టకు వెడలుచుందురు. అందఱును గలిసి మెలిసి పాడు చుందురు. వాయించుకొనుచుందురు. చివరకు వేలువేలు నికుంజములకుఁ బోయెడువారు.”

ఒక దినమున భగవానుఁడు బలరామునితోఁగూడి వనమున విహరించుచుండెను. వెన్నలరాత్రి పరమసుకు మారులు, వ్రజనారులు, రూపోజ్జ్వలగు సఖులు వెంట నుండిరి. ఆ చంద్రముఖులు, మృగనయనలు, కోకిల కంఠలగు కామినులు తమ కలకంఠములచే శ్రీకృష్ణుని కలితకీర్తిని

గానము చేయుచుండిరి. ఇద్దరును సుందరులే. రసవంత
మైన వారే. మనోహరమైన వారే. ఆకర్షకులే. వారినిఁ
జూడఁగనే కామినుల ధైర్యము సడలిపోవును. వారందఱును
వీరి సంస్పర్శ ముఖమునకు అధీరులై యుందురు. ఇద్దరి వేష
ములును మనోజ్ఞములుగ నుండెను. కృష్ణుఁడు నల్లనివాఁడు
బలరాముఁడు తెల్లనివాఁడు. శ్రీకృష్ణుఁడు పచ్చని పట్టు
వస్త్రమును గట్టుకొనెను. బలరాముఁడు నీలపు పట్టు
వస్త్రమును గట్టుకొనెను. ఇద్దర కంఠహారములును వన
మాలలచే నలంకృతములైనవి. ఇద్దరి శరీరములందును బహు
మూల్యములగు నాభూషణములు శోభించుచుండెను. వారి
ద్దరి వస్త్రములు సుందరముగను, స్వచ్ఛముగను, సుగంధి
యుక్తముగను, శోభాయుక్తముగను నుండెను. వారి విశాల
బాహువులును, వక్షః స్థలములును, మస్తకములును,
సర్వాంగములును దివ్యసుగంధ చందన చర్చితములై యుండెను.
రామకృష్ణులెట్లు శృంగారమొనర్చుకొని వచ్చిరో, అదే
విధముగ నిశారాణియును నేడు శృంగారము కావించుకొనెను.
పూర్ణకళాయుక్తముగ నవ్వుచున్న దనపతియగు చంద్రుని
వికసితాననమును గాంచి నిశాదేవి నవ్వుచుండెను. ఆతని
హాస్య శుభ్రకణములు ముఖమునుండి వెలువడి ఆకాశమున
వెల్లి విఱిసినట్లుండెను. నికుంజములపైన నల్లుకొనిన శ్వేత
పీత పుష్పములుగల “మల్లిక” శుభ్రరక్త కుసుమవళితో
నుండిన మాలతియు, మృదుపుష్పములు కలిగిన యూధిక
మొదలగునవి నిశాదేవికి గంధప్రదాన మొనర్చుచున్నట్లుం

డెను. వానియందు జరించుచున్న మత్తమధుపములు నిశా రాణికి పాటలు పాడుచు నలరించుచున్నట్లుండెను. కుముద కుసుమ సుగంధముచే నువాసితమైన సమీరము శర్వరీ దేవికి వ్యజనమును వీచుచున్నట్లుండెను. రాత్రియొక్క మొదటి జాము యశావనోత్పత్తి సమయమువలె నుండెను. ఈసమయమును సద్వినియోగ మొనర్చుటకై నిశారాణియొక్క యశావనమును సఫలమొనర్చుటకై వనమాలి తన ప్రేయసీలతోఁ గమనీయ క్రీడలను జేయుచుండెను. గోపికలు గానముచేసిన తరువాత వారిద్దరును గాన మొనర్పఁద్రొడంగిరి. వారి గానమేమి? విశ్వమందు మాదకతను నింపుటే. వారి గానము ప్రపంచములో సచరాచరప్రాణుల అంతఃకరణ బాహ్య కరణములను నానందమొనర్చునవియై యున్నవి. వారి సంగీతము శాస్త్రీయనియమముల ననుసరించి స్వర, తాళ, లయ, తాన, రాగముల కనుకూలముగ నుండెను. స్వరముల ఆరోహణ అవరోహణములతోఁగూడి అత్యంత సుఖకరముగ నుండెను. ఆకర్షకముగనునుండెను. అన్నదమ్ములిద్దరును గలిసిపాడుచుండిరి. వారు విశ్వమును సంగీతమయ మొనర్చుచుండిరి.

ఆ సోదరులిద్దర మనమోహక మాదక మధురగానమును విని గోపికలు శరీరస్పృహయును లేనంతగఁ దన్మయలైరి చాలమందియొక్క మేలిముసుగులు జారిపోయెను. శిరస్సున ముసుగు లేకుండ నయ్యెను. కొందఱ జడలమీఁదఁదురిమిన మాలలు జారిపోయినవి. కొందఱ అవికల ముడులూడి పోయెను. చాలమందియొక్క జడలు వదులయ్యెను. నల్ల

నల్లని కేశములు వాయువులో నెగురసాగెను. కాని వారి కెవరికిని స్పృహలేదు. వారు ప్రేమలో మునిగి అచేతనా వసలో నుండిరి. ఆ సమయమున వారికి అభ్యంతరము కలిగెను. శృంగారములోఁ గరుణ ప్రవేశించెను. అను రాగమున వీర రసమానశ్యకమయ్యెను. వెంటనే కుబేరాను చరుడును, గుహ్యకుడునగు శంఖచూడుడును వాడచ్చటికి వచ్చెను.

శంఖచూడుడు గొప్ప స్త్రీలంపటుడును గామియునె యుండెను. అతఁడిట్టి సుందరి స్త్రీలు ప్రేమలో విహ్వలులై యుండుటను గాంచఁగానే అతని మనస్సాతనిలో లేకుండెను. అనురాగములో నుండిన స్త్రీనిఁజూచిననే పురుషునకె నను ధైర్యముండఁబోదు. విశేషముగఁ గాముకుల కది బొత్తుగా నసంభవము. ఆ కాముకుడు శక్తి శాలియును, బలవంతుఁ డును, సాహసియునైనచో నింకఁ జెప్పవలసిన దేమున్నది? శంఖచూడునకు బలగర్వము కలదు. వాఁడిట్లునుకొనెను :- “నేనుపడేవుడను. వీరు మానవ స్త్రీలు. వీరి కడ నెవ్వ రును లేరు. ఇద్దరు చిన్న నల్లని, తెల్లని పురుషులు కూర్చుండియున్నారు. వీరు నన్నేమి చేయఁగలరు. వీరిలోఁ గొందఱు స్త్రీల నెత్తుకొని పోయెదను. ఇట్లాలోచనఁరా గానే వానిసాహస మిను మడించెను. రామకృష్ణుల భుజాబలముచే ఁక్షింపబడు నీసుకుమారములను వాయు వైననుజెడ్డ భావముతో స్పర్శింపఁజాలదని వారి కిఁ దెలి యదు వానికి మృత్యువు సమీపించినది. అదియే మరల

మరల నట్లు చేయుటకు వాసిని బ్రేరేపించు చున్నది. ఈతని మనస్సున నేశంకయునులేదు, భయమును లేకుండెను. ఆతఁడా సోదరులు చూచు చుండఁగనే కొందఱ వ్రజబాలలను బలాత్కరముగ నెత్తుకొని తన భుజముమీఁదఁ బెట్టుకొని ఉత్తర దిశకు బారిపోయెను. తాము శంఖచూడుని బారిపడుటను గాంచి. ఆ వ్రజబాలికలు కుర్రపక్షివలె రోదనము చేయనారంభించెను. ఏడ్చుచు నేడ్చుచు నార్తస్వరమున నరవఁదొడంగిరి :- “ఓశ్వామసుందరా! మమ్ములను రక్షింపుము. ఓ వ్రజనల్లభా! నీవు అబలలమగు మమ్ములను జాల విపత్తులనుండి రక్షించితివి. ఈ విపత్తులనుండియును మమ్ములను రక్షింపుము. మమ్ముల నీదుష్టుని బారినుండి రక్షింపుము. నీవు గొప్పగొప్ప దుష్టాసురులను జంపితివి. ఈ ఆతతాయి దుష్టుని యమసదనమునకుఁ బంపుము. దీనివలన వీని అవినయమునకు ఫలమొసంగుము.”

స్త్రీలయొక్క యీక్రందనమును విని ఆసోదరు లిద్దరు నిట్లనిరి :- “భయపడకుఁడు, భయపడకుఁడు, మేమీ దుష్టునిప్పుడే యమసదనము నకుఁబెదను. ఈ దుష్టుని బారినుండి యిప్పుడే వదలించెదము” అని పలుకుచు నాసోదరుడు లిద్దరును వీనినిఁదరిమిరి. బలరాముఁడొక శాలవృక్షమును బెఱికిెను. ఆతని యాయద్భుత అమానుష పరాక్రమమును గాంచఁగనే శంఖచూడుని ధైర్యము నడలి, భయభీతుఁడై గాబరాపడి వెంటనే వ్రజబాలలను వీడి తన ప్రాణములను దప్పించుకొని పరువిడెను. అప్పుడు శ్వామసుందరుఁడు తన

సోదరుడగు బలరామునితో నిట్లనెను :- “నీవీ దుష్టుని వెంట నేల వెంటబడెదవు? వీనికి నేను జాలును. నీవీ స్త్రీలను జూచుచుండుడు. నే నిప్పుడే యీ దుష్టుని యమనదనమునకుఁబంపి వచ్చెదను.”

బలరాముఁడవహేళనా స్వరమున నిట్లనెను :- “తమ్ముడా! నీచుని జావనిమ్ము. వానిపని యైనది.”

తనమాటమీఁద బలము నొనంగుచు వనమాలి యిట్లనెను :- “కాదు అన్నా! చావనిచ్చుటెట్లు? ఆతతాయీ వధార్హుడు. వీడు తాను జేసిన ఫలము ననుభవింపవలయును. వీని తలమీఁద నొక్క బహుమూల్య దివ్యమణి తళతళలాడు చున్నది. ఇది నీ శిరస్సున దాచుకొనఁదగినది. ఈ నీచుని జంపి మణిని లాగుకొని వచ్చెదను.”

మణినిఁగాంచి బలరాముని మనస్సును లోభపడెను. ఆతఁడిట్లనెను :- “మంచిది. సోదరా! నీయిష్టమిదియైనచో నీ నీచునిజంపుము. ఎవనికడ నీయనుచితసాహసము చేయవలయునో తెలిసికొనఁగలడు.” అని పలికి బలరాముఁడు స్త్రీలను రక్షించుటకు నిలిచిపోయెను. భగవానుఁడాతని వెంటబడెను. ఆసన్నకాలమున మృత్యువెట్లు ప్రాణమును దీయుటకు ఆతఁడెచ్చటికిఁ బోయినను వెంటబడునో ఆతని నెట్లు విడువదో అదేవిధముగ నాతఁడెచ్చటికి పోయినను భగవానుఁడాతని వెంటనే పడెను. పిల్లి మూషకమును గొంచెముసేపాడించి, చివరకు జంపివేయునో అట్లే గొంచె

ముదూరముపోయి భగవానుఁడాతని నేలకుఁగొల్పెను. భగవానుఁడాతని నణఁచి పిడికెడు పోటు పొడిచెను. వాఁడు నేలకు అణఁచుకొని భూమిపైఁ బడిపోయెను. భగవానుని యంగము లన్నియును ఆయుధములే. అవే సర్వాస్త్రములు. ఆతని పిడికలయే కరవాలము చేసినపని చేసెను. పిడికిలిపోటు తినఁగానే ఆతని శిరస్సు చూడమణితోసహా మొండెమునకు విడిచి దూరమునఁబడెను.

భగవానుఁడాతని శిరస్సునుండి ప్రకాశించు దివ్యమణిని దీసికొని వచ్చి తనయన్నకిచ్చి యిట్లనెను:- “అన్నా! ఇదిగో, దీనినిఁ దీసికో, ఇది విజయధనము.”

బలదేవుఁ డిట్లనెను :- “సోదరా! నీవే ఉంచుకో”

భగవానుఁడిట్లనెను :- “నేనెట్లుంచుకొందును. నీవు పెద్దవాఁడవై తివి. పెద్ద వారి యొద్ద చిన్నవారి కేమియు నధికారముండదు. ఇది నీవస్తువే” అని పలికి స్త్రీల వైపు చూచి నవ్వెను. స్త్రీలును నవ్విరి. బలరాముఁడును నవ్వెను. నవ్వుచు నవ్వుచు నాతఁడామణిని దాను తీసికొనెను. నిశావసానము కాఁగా గోపికలందఱును దమ తమ యిండ్లకు వెళ్ళిరి.

సూతుఁడిట్లనెను :- “మునులారా! నేను శంఖ చూడుని ఉద్ధార కథను జెప్పితిని. ఇప్పుడు మీరింకేమి వినఁదలఁచున్నారు. శ్రీకృష్ణుని ఒక్కక్షణమైనను వదల జాలనంతటి అనురాగమును గోపికలు శ్రీకృష్ణుని యెడలఁ గలిగియుండిరి.”

గోపికలకాలక్షేపము

౧౦౧౦

శ్లో॥ గోప్యః కృష్ణే వనం యాతే తమనుద్రుతచేత సః ।
కృష్ణ లీలాః ప్రగాయన్త్యో నిన్యర్థః ఖేన వాసరాన్ ॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౩౫ అ. ౧ శ్లో॥

చ॥ మఱియొకనాటి రాత్రి బలమాధవులుజ్వల వస్త్రమాలికా
ధరులును లేపనాభరణధారులునై చని మల్లికాది పు
ష్పరస నిమగ్నమత్తమదుపంబుల గీతము వించుదద్వనాం
తరమున వెన్నెలన్ ప్రజనితంబిను బుండగఁబాడిరింపుగన్ ॥

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము

ఎవఁడు తను, మన, ధనములను సరస్వమును శ్యాను
సుందరునకు సమర్పించినాఁడో అట్టి వానికి కర్తవ్యమేమియు
నుండదు. ఆతఁడు సాధనానుష్ఠాన మేమియును జేయఁడు.
సాధనానుష్ఠానము మనస్సుతో జరుగును. మనస్సును మన
మోహచుని పాదపద్మముల కర్పించినచో నింక సాధన మెవరి
కొఱకు చేయవలెను. ఎవరు చేయవలెను. ఏలచేయవలెను.
ఎవనిపై జీవన భారమునంతను సమర్పించిమో, యంత్రముగఁ
జేసి తానే యంత్ర మయ్యెనో, నడుపుట ఆతని అధీనములో
నున్నది. ఆతఁడెట్లు నడిపినను సరియే. ఎచ్చటికైనను
దీసికొని పోవచ్చును. ఆతఁడు స్వయముగ నేదో ఫలా
పేక్షచే సంకల్ప పూర్వకముగఁ గర్మలొనర్పఁడు. ఆతని
సమస్త కర్మలు భగవత్కైంకర్య నిమిత్తములే యగును.
కైంకర్యమునుండి అవకాశములభించినపుడు ఆతఁడు భగవత్సం

బంధమైన పలుకులే పలుకును. ఆతని లీలాగానమే చేయును. దీనినే ఆతఁడు కాలక్షేపమనును. భగవంతుని దర్శనమున్నంతవఱకు అప్పటివఱకు హృదయ వికసించును. నేత్రములు విప్పారును. కైంకర్యమున కవకాశముచిక్కి భగవంతుని దర్శనము కానప్పుడు ఆకాలమును భగవత్స్మృతిలో విరహముతో దుఃఖపూర్వకముగ గడచును. గానమొనర్చుటకు భగవల్లీలలులేకున్నచో సులలిత భాగవతకథలు లేకున్న అనన్యోపాసకునకు జీవితమే యుండదు. భగవల్లీలలే అనన్యకేకైక ఆధారము. ఆతనిగూర్చి పాడియే వారు జీవించెదరు.”

శౌనకుఁడిట్ల నెను:- “సూతా! భగవానునియొక్కయు. గోపికలయొక్కయు ప్రేమనుగూర్చి మేము వినిన లీలలు వాని వలన సిద్ధమగు నదేమనఁగా గోపికలు శ్రీకృష్ణునిఁ బ్రాణముల కంటె నెక్కుడుగఁ బ్రేమించెడివారు. ప్రాణి భోజనము లేకయైనను గొన్నిదినములు జీవింపఁగలఁడు, జలములేకను, బ్రదుకఁగలఁడు, కాని ప్రాణసంచారము లేకున్న నాతని జీవితముండుట అసంభవము. భగవానునకు వారి యెడల నిట్టి యనురాగమున్నప్పుడు ఆతఁడావులను గాయుటకు వనమునకుఁ బోయినపుడు వారెట్లు జీవించియుండిరి?”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “స్వామీ! మీ సందేహము చక్కఁగ నున్నది. వాస్తవమున గోపికలకు భగవంతుఁడు ప్రాణములకంటెను నధిక ప్రీయమైనవాఁడు. ఏలననఁగా నాతఁడు ప్రాణములకు ప్రాణమైనవాఁడు. కాని ఆతఁడు వనమునకుఁబోయినపుడాతని లీలలే మిగిలెడివి. గోపికా

జీవనమున కవియే ఆధారములు. పరస్పరము శ్రీకృష్ణలీలా గానమునర్చుచు వారాతని వియోగక్షణములను దుఃఖముతో గడుపుచుండెడువారు. శ్యామ సుందరుఁడు ప్రాతఃకాలము నుండి మధ్యాహ్నము వఱకు ఇంటిలోనే ఉండెడువాఁడు. అప్పుడు వచ్చుచుఁబోవుచు పానఘట్టమునందును, భోజన సమయమునను దర్శనముచేసి పోయెడువారు. ఆతఁడు గోవులను దీసికొని వనమునకుఁ బోయినపుడు గోపికలు ఒకచోటఁ గూడి ఒకరొకరు కలిసి కృష్ణలీలాగీతములను బాడుకొనుచుండెడువారు. వారు పాడుచుండఁగానే గోధూళికావేళ యగును. అప్పుడు శ్యాముని వంశీనినాదము వినఁబడును. దానిని వినఁగానే వారిచిత్తము పచ్చబడును. అప్పుడు సమస్త దుఃఖములను మఱచెదరు.”

శౌనకుఁడిట్ల నెను :- “సూతా ! విశ్వవందిత వ్రజాంగ నలే గీతములను బాడెడువారు. కొన్నిటిని వానిలో మాకు వినిపింపుఁడు.”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “స్వామీ ! వారి గీతములను వారే పాడఁగలరు. నాకు చెప్పటకు సామర్థ్య మెక్కడిది. అయినను నేను నాశక్తి ననుసరించి నేనాగీతముల ననుకరించెదను. గోపికలు కలిసి పరస్పరము ఒకరినొకరు సంబోధించుకొనుచుఁ బాడనారంభించిరి. వారు పాడుచుండఁగాఁ బ్రేమలో విహ్వలు లగుదురు. అంత నిద్దరును గలిసి పాడనారంభించెదరు. ఇద్దరు గోపికలు కలిసి పాడుటకు యుగళగీతమందురు.

- మ॥ లలనా యేటికిఁ దెల్లవాతె రవి యేలా తోఁచెఁబూర్వాద్రిపైఁ
గలకాలంబు నహంబు గాక నిసిగాఁ గల్పింపఁడా బ్రహ్మ దా
వలతేఁడుం గృప లేఁడు కీరములు దుర్వారంబు లెట్లో కదే
కలదే మాపటి వేశయుం గలుగునే కంజొత్తు సంభోగముల్॥
- ఉ॥ ఎప్పుడు ప్రౌఢు గ్రుంకు హరి యెప్పుడు గోవుల మేపివచ్చు నా
కెప్పుడు తన్ముఖంబుజ నమీక్షణ మబ్బు నతండు వచ్చి న
న్నెప్పుడు గారవింతుఁదురి యెప్పుడు మద్విరహాగ్ని రాశికిం
జెప్పఁ గదమ్మ బోటి మరుచేతల నుల్లము దల్లడిల్లెడి॥
- మ॥ చెలియా ! కృష్ణుఁడు నన్నుఁబాసి వనముం జేరంగ నయ్యెక్షణం
బులు నాకన్నియు నుండ నుండఁగడు నాపూర్ణంబులై సాగి లో
పలఁ దోఁచుం బ్రహరంబులై దినములై పక్షస్వయాపంబులై॥
నెలలై యబ్దిములై మహాయుగములై నిందారు కల్పంబులై॥
- మ॥ ఆదె భానుండ పరాద్రిఁజేరె నిదె సాయంకాల మేతెంచెన
ల్లరె గోపాద పరాగ మొప్పెసఁగె బృందారణ్య మార్గంబునం
దిరె వీతెంచె వృషేంద్ర హేషము ప్రియుండేతెంచె రండంచుఁదా
మెదురేతెంచురు మాపు కృష్ణునికి నయ్యింతుల్ పరిభ్రాంతలై॥

సూతుఁడిట్ల నెను:- “మునులారా! గోపికలకు శ్రీకృష్ణ
చంద్రుని యెడల నత్యంత ప్రగాఢ అనురాగము కలదు.
ఆతఁడు లేకున్న వారికొక్కొక్క యణము యుగమువలెగడుచు
చుండెను. మన మోహనుని మాధురియందెవరి మనస్సు
తన్మయమై కలిసినదో వారిభాగ్యమునుగూర్చి యెవరు చెప్పఁ
గలరు? వారి చిత్తము లింకొక వైపునకు పోనేపోవు. శ్యామ
సుందరుఁడు వారి సమ్ముఖమునకు వచ్చెనా, వారాతని తదేక
దృష్టితో నాతని రూపామృతమునఁ బానము చేయుచుందురు.

ఆతని సంస్పర్శ సుఖముచే సమస్త సంతాపములను మఱచుచుందురు. ఆతఁడు వనమునకుఁ బోయినపుడు వారు మనస్సుతో నాతని రూప మాధురిని, వేణు మాధురిని, లీలా మాధురినిఁ జింతించుచుందురు. వాక్కుద్వారా ఆతని గూర్చి గానమును జేయుచుందురు. పరస్పర మాతనిని గూర్చియే చర్చించుకొను చుందురు. వారందఱలో రాధాభావ మత్యంత అతౌకికమైనది. ఆమెకు కృష్ణుఁడు లేకున్న సమస్త ప్రపంచమును శూన్యముగఁ దోచును. కృష్ణుఁడు లేకున్న సుందర స్వాదిష్ట పదార్థములెల్ల మెకు విషతుల్యములుగ నుండును. శ్యాముఁడు లేకున్న సుమనశయ్య శూలశయ్యగ నుండును. శ్యాముఁడు లేకున్న సమస్త భోగములు రాజరోగము(క్షయ)వలె దుఃఖముగ నుండును. గోపికలపని రాధాదేవికి నిరంతరము శ్రీకృష్ణ చర్చను వినిపించుటయే గోపికలకు శ్యాముఁడు సమ్ముఖమున లేక ఒక్క ఊణమైనను గడచుట లేదు. శ్యామ సుందరుఁడు వారి సమ్ముఖమున లేకున్న నందనందనుఁడు వారి నయనములలో నిలిచియుండును. వారు గట్టిగాఁ గన్నులను మూసికొని శ్రీకృష్ణుని బయటకుఁ బోనియఁగూడ దనుకొనుచుందురు. ఈ విధముగ నారమణులు నిరంతరమును రాసేశ్వరునితో రమించుచుందురు.

మునులారా! గోపికల అనురాగము అవరణీయము. శ్యామసుందరుని లీలల కేకైక ఉద్దేశ్యము తన కనుగతులగు వ్రజవాసినులకు సుఖమును గలిగించుటయే. అసుర సంహార మాతనికి గౌణకార్యము. అనేక రూపములను ధరించి

అసురులు వచ్చుచుండెడువారు. అసురారి వారిని యమ సదనమునకుఁ బంపెడువాఁడు. ఒక అసురుఁడు ఎద్దుగనై వచ్చెను. ఆతనినిగూడ శ్యామసుందరుఁడు విడువలేదు. ఆతనికిని మృత్యుద్వారమును జూపించెను.”

శౌనకుఁ డిట్లడిగెను :- “సూతా ! భగవానుఁడు వృషభవేషధారియగు నసురునెట్లు చంపినాఁడు. దయచేసి యీ కథను గూడ మాకుఁ జెప్పుఁడు.”

సూతుఁ డిట్లడిగెను :- “మంచిది స్వామీ ! ఇప్పుడు నేనరిష్టా సురోద్ధారకథను జెప్పెదను. మీరు సమాహిత చిత్తులరై శ్రవణ మొనర్పుఁడు.”

అరిష్టా సురోద్ధార కథ

౧౦౧౧

శ్లో॥ ఆథ తర్జ్యాగతో గోష్ఠమరిష్టో వృషభాసురః॥

మహా మహాకకుత్స్థాయః కంపయన్ భుర విక్షతామ్॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౩౬ అ. ౧ శ్లో॥

చ॥ భురముల నేలద్రవ్వచు నకుంతితవాల సమీరణంబులన్

విరవిరఁబోయి మేఘములు వివ్వవిషాణము లొడ్డికొంచు దు

స్తర తళమూర్తియై వృషభ దైత్యుఁడు గన్నుల నిప్పులొల్లఁగా

దురదురవచ్చి తాకె రిపు దుర్మదమోచమఁ బద్మలోచనున్॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

దుష్టులు మోహక వేషమును వేయుచుందురు. మంచి మంచి వారు వారి మాయలోఁ బడుచుందురు. యుధిష్ఠిరుని.

కడకొక నాస్తిక బ్రాహ్మణుఁడు వేషమును వేసికొనివచ్చి అధర్మోపదేశము నొసంగఁ గడంగెను. ఆతఁడు వధింపఁ బడినాఁడు. హనుమంతునిఁ జంపుటకు కాలనేమి సాధువేషమును వేసికొనెను. వేషమునుగాంచి ఆతఁడును మాయలోఁ బడిపోయెను. ఆతనిని గురువుగాఁజేసికొనుట కుద్యుక్తుఁడయ్యెను. విషయము తెలియఁగానే గురుపూజతో నాతఁడు పరలోకమునకుఁ బంపఁబడెను. జగజ్జనని జానకియును రావణుని సాధువేషయమును గాంచియే ఆతనిబాటి పడెను. ఎవరి సంగతియో యేల సాక్షాత్తుగ మోహి నీ రూపమును ధరించిన శ్రీహరియే సురవేషమును ధరించివచ్చిన రాహువునకు అమృతమును బోసెను. దుష్టులు, ఏ వేషమును వేసికొనిన నధిక ప్రతిష్ఠకలుగునో తమ స్వార్థ సిద్ధికొఱకు ఆ వేషమును వేసికొని లోకులను మోసగించెదరు. ఇది దుష్టుల స్వభావము. మాయవేషము లెన్నాళ్ల సాగవు. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఆతని యథార్థరూపము ప్రకటమగును. అట్టియెడ భగవంతుని కడ మోసమెట్లు సాగును. ఆతఁడు ఘట ఘటముల నెఱిగినవాఁడు. ఆతనికి ఛలకపటములును, మోసములు ఏమియును జేయఁజాలవు; కాని భగవానునికడకు ఛలకపట వేషములను ధరించి వచ్చువారును అదృష్టవంతులే అని తలఁచెదము. సాంసారిక వస్తువులను బొందుటకై వేషములు వేయు వారును, సాంసారికులను మోసము జేయుటకు ప్రయత్నించువారును నిందనీయులు. మోసము చేయఁదలచిన భగవంతునే మోసము చేయవలయును. వేషమును

వేసికొనఁదలఁచిన దానినాతని సంతోషింపఁ జేయుటకో, కోపింపఁజేయుటకో వేషమును వేయవలయును. ఆతనితో నెట్టి వ్యవహార మొనర్చిన నట్టి మార్గముననే ప్రసన్నుడగును. చూడుఁడు. విభీషణుఁ డతనికి కొంచెము సేవ యొనర్చెను. దాని ఫలస్వరూపముగ లంకారాజ్యము నొసంగెను. రావణుఁడు వైరమును బూనెను. అతనికి పరమపదము నొసంగెను. కావున శ్యామసుందరుని గ్రోపింపఁ జేసినను, సంతోషింపఁ జేసినను శ్రేష్ఠములు. ఏదో విధముగ జీవుఁడేడ్చి లేక పాడి ప్రేమతోడనో, ద్వేషముతోడనో భగవంతుని సమీపము నకు బోయెనా అతనికి కల్యాణమే జరుగును.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! తీపికి తీపియే తినుట ఉచితముకాదు. మధ్య మధ్య కొంచెముగఁ బచ్చటిని సంజుకొనవలయును రసవత్తరమగు వస్తువులను దినుట వలన విసుఁగు పుట్టును. అప్పుడేదైన, నుప్పుకారములతోఁ జేయఁబడిన పదార్థములను గైకొనవలెను. స్వాదుమారిన మరలఁ దీసిమీఁద కోరిక గలుగును. ఇంతవఱకు మీరు రాసయొక్క సరసలీలలను వింటిరి. గోపికలయొక్కయుగళ గీతములనుగూడ రుచి చూచితిరి. ఇప్పుడు మీరు అసురోద్ధారమునకు సంబంధించిన నుప్పు రుచిగల కథను వినుఁడు.”

కంసుని దూతలలో నరిష్టనాముఁడగు నొక యసురుఁ డుండెను. ఆతఁడెక్కడికిపోయిన నచ్చట విఘ్నముల నొనర్చును. దేవతలును నాతని పేరు చెప్పిన భయపడుచుందురు ఒక దినమునఁ గంసుఁడాతనితో నిట్ల నెను :-

“అరిష్టా ! నీవు చాల బలశాలివని వింటిని. నీకు చాల మాయలుకూడ తెలుసుననియు వింటిని. నీమాయలేమి పనికి పనికివచ్చును ? కొంచెముగ మాపనిని గూడ చేయుము. దానివలనఁ దెలియఁగలదు.”

అరిష్టాఁడిట్ల నెను :- “రాజా ! నీవెట్టి మాటలను బలుకుచున్నావు. నీవాజ్ఞాపించినచో నేనెట్టి కఠినాతి కఠిన మైన కార్యములనైనను నీప్రీతి చేయఁగలను. నా కేమియును కఠినమైన కార్యములేదు”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “నాశత్రువొకఁడు నంద్రవజ్రములో నివసించుచున్నాఁడు. వానినిఁ జంపుటకై నేను జాలమంది అసురుల వేషమును వేయించి పంపితిని. కాని అందొక్కరును తిరిగిరాలేదు. నీవు నాశత్రువునకేమైన ననిష్ట మొనర్చినచో నీకు నేను జీవితాంతము వఱకు ఋణపడియుందును.”

శీఘ్రముగ నరిష్టాఁడిట్ల నెను :- “రాజా ! నేను నీకు సేవకుఁడను. ఇప్పుడు నీవు నిశ్చింతుఁడవు కమ్ము. నీశత్రువు చచ్చినాడని అనుకొనుము. నా సమ్ముఖమున నాతఁడు దక్కఁడు.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “ఓరీ ! ఆతఁడు చాల బలవంతుఁడు. నీవేమి మాయ చేయఁదలఁచితివో నాకు చెప్పుము.”

అరిష్టాసురుఁడిట్ల నెను :- “నేను గృష్ణుని యెఱుఁగుదును ఆతఁడు గోవులను గాయుచుండును. గోవులకు గొప్పభక్తుఁడు. గోవులను నింద్రుని కోపమునుండి రక్షించెను.

అందువలన సురభి ఆతని గోవిందుడను బేరునొసంగెను. కావున నేను గొప్ప యెద్దు వేషమును వైచుకొని పోయెదను. గోవులు, ఎద్దులు వర్ణాశ్రమములకు సర్వథా అవధ్యముగఁ జెప్పఁబడినవి. కావున నాతఁడు నన్నుఁజూపఁజాలఁడు. నేనా తనిఁ జంపి యమనదనమునకుఁ బంపెదను.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “అతఁడు అతి శీఘ్రముగ గుర్తింపఁ గలఁడు. ఒక అసురుఁడు వత్సరూపమును ధరించిపోయెను. దాని నాతఁడు చంపివైచెను.”

అవహేళనా స్వరమున నరిష్టాసురుఁ డిట్ల నెను :- “అయ్యా! నీవు చిన్నచిన్న నిర్వీర్యులగు నసురులనుగూర్చి చెప్పుచున్నావు. వత్సమును జంపియుండవచ్చును. నేను వత్సముయొక్క తండ్రియగు ఆబోతు వేషమును ధరించి పోయెదను. అతఁడు నాయెదుటకు వచ్చెనా తప్పించుకొనఁ జాలఁడు. నీవు విశ్వసింపుము.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “మంచిది, మిత్రవరా! నీవు నా శత్రువును జంపివచ్చితివా నీకు నేనర్థరాజ్యము నొసంగెదను, నీకు విజయము కల్గుగాక!

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! కంసుని ఆజ్ఞను, ఆశీర్వాదములను గైకొని అరిష్టాసురుఁడు బృందావనము వైపునకుఁ బోయెను. అతఁడు గొప్ప శరీరముగల యెద్దు రూపమును ధరించియుండెను. అతఁడు కదలుచుండిన నీల పర్వతమువలె నుండెను. వ్రజమునకు వచ్చి అతఁడు తన

గిట్టలతోఁ బృథివినిఁ ద్రవ్వనారంభించెను. అంకెలువేయ నారంభించెను. గుఱుగుఱు మనుచుండెను. భయంకర శబ్దములొనర్ప నారంభించెను. గిట్టలతో నేలకు గొట్టుచుండెను. కొమ్ములను విసురుచుండెను. అందఱును భయపెట్ట సాగెను. గోపగోపికలను జూడఁగానే వారి నైపు పరువిడి, వారి పొట్టలమీఁదకు దనకొమ్ములను విసురుచుండెను. చేలలోని కప్పలను, ఆవుల కొట్టములను, ఇండ్ల గోడలను ఆతఁడు తన కొమ్ములతోఁ బొడిచి క్రిందపడవేయ నారంభించెను. క్షణక్షణము మల మాత్రములను విడుచుచుండెను. కన్ను లెఱ్ఱఁజేసి వ్రజవాసులను భయభీతుల నొనర్చుచుండెను.”

ఆతనిభీషణభయంకర శబ్దమువలన గోవులయొక్కయు స్త్రీలయొక్కయు గర్భములు జారిపోవు నట్లుండెను. చాలమందికి గర్భస్రావము జరిగెను. చాలమంది మూర్ఛితులైరి. వ్రజవాసు లాభయంకర జంతువును జూడఁగానే భయపడి అటునిటుఁ బారిపోనారంభించిరి. చాలమంది యెడ్వసాగిరి. కేకలు వేయఁదొడంగిరి. అందఱును దానినిఁ గదలుచుండిన నీలాంజన పర్వతమనుకొనుచుండిరి. ఇతరుల సంగతియెల? వాయువులో నెగురుచుండిన మేఘమును దానినిఁ బర్వతమనుకొని దాని దగ్గఱ ఆగెడిది. ఏదో భయంకర విపత్తు వచ్చినదని వ్రజవాసు లనుకొనిరి. ఈ విపత్తునుండి శ్రీ కృష్ణుఁడు తప్ప ఇంకెవరును నీ విపత్తునుండి రక్షింప లేరనుకొని వారందఱును శ్రీ కృష్ణుని శరణువేడిరి. వా

రందఱును నార్తులై దీనస్వరమున నిట్లనిరి :- ఓ భక్తవత్సలా ! ఓ ప్రణతపాలకా ! ఓ భక్తభయహారి భగవాన్ ! మమ్ములను రక్షింపుము. రక్షింపుము ఈ కాలరూపముగు వృషభమునుండి మమ్ములను రక్షించుము.”

భగవానుఁడు దూరమున నుండియే యిట్లనెను :- “భయపడకుఁడు. భయపడకుఁడు. నేనీ దుష్టునిప్పుడే యమసదనమునకు బంపెదను. ఇప్పుడే వీని యీ దుష్టతకు ఫలమును రుచి చూపించెదను” అని పలికి భగవానుఁడు అరిష్టాసురు నెదుటకు వచ్చెను.

భగవానునిఁ జూడఁగనే దుష్టుఁడగు అరిష్టుఁడిట్లనెను :
“బాఁ బాఁ”

శ్రీ కృష్ణుఁడు “ఆఁ ఆఁ” అనెను.

గిట్టలతో భూమిని ద్రవ్యముఁ దోకనెత్తుకొని, కన్నులెఱ్ఱఁజేసి, శిరస్సును గ్రిందకు వంచి, కొమ్ముల నాడించుచు నది అంకెలు వేయసాగెను. అది భగవానుని యుద్ధము కొఱకు కవ్వించుచున్నట్లుండెను. అప్పుడు భగవానుఁ డిట్లనెను :- “ఒరే, వినుచున్నావటరా దుష్టా ! నేను నీకు జిక్కువాఁడనుగాను. నీవు తలఁచి యుండవచ్చును నీ యెద్దు రూపమునుజూచి చంపనని. ఇది నీ పొరపాటు. నక్కసింహపు చర్మమును గప్పుకొనిన నది సింహము కాబోదు. చాకలి వాఁడు రాజ వస్త్రములను వేసికొనిన నాతఁడు రాజు కాఁజాలఁడు. ఉమ్మెత్త తాను కనక నామమును ధరించిన

నది కనక కుండలాది ఆ భూషణములు కాఁబోదు. ఓరీ !
మందమతీ ! నేను నీ యొక్క అంతర్భావ్యా విషయములను
బాగుగా నెఱుఁగుదును. నీవు ఆఁబోతువుకాదు. నీవు
అరిష్టాసురుఁడవు. నీవు యెద్దు వేషమును వైచుకొంటివి.
నీవు మహాదుష్టుఁడవు. నీ అంకెలచే నీ అమాయకపు వ్రజ
వాసుల నేల భయపెట్టుచున్నావు. దీనిలో నీ కేమి పురు
షార్థమున్నది. నీలో నేమైన బలము పురుషార్థమున్నచో
నీవు నా సమ్ముఖమునకు రమ్మ నీవు నాకు నీ బలమును
జూపించుము. నీ మాయను నాకు జూపింపుము. నా హృద
యమును గదలించుము. నేను నిన్నెదిరించుచున్నాను. మన
మిద్దరమును జేతులను గలుపుదము. నేను నీ పని పట్టించె
దను. నేను నిన్నుఁ బచ్చడి చేసెదను, నేను నీ దుష్టత్వము
యొక్క ఫలమును రుచిచూపెదను. నేను నీ దర్పమును
నాశనమునర్చెదను. నేను నీ కన్నులలో దుమ్ముకొల్పెదను.
నేను నీ గర్వము నణఁచెదను.” ఇట్లు పలికి భగవానుఁడు
గోచిబిగించి, తొడలు చఱచి నిలుచుండెను ఆతఁడు పోరు
టకు విశేష ప్రయాసమేమియును గావింపలేదు. ఆతఁడట్లే
ఆతనితోఁ బోరుటకు నవ్వుచునే ఉద్యుక్తుఁడయ్యెను.

అసలు విషయమేమనఁగా నాతఁడు నూనెను
మర్దించుకొని, దండెముల వ్యాయామ మొనర్చి యమునా
స్నానము కొఱకు వెడలుచుండెను. ఒక సఖుని భుజముపైఁ
జేయివైచుకొని యుండెను. అదృష్టవంతుఁడగు నాగోప
కుమారుని భుజముమీఁద సర్పమువలె గుండ్రముగా బల

ముగానున్న భుజములను వైచియుండెను. ఆవిధముగ భుజముమీఁదఁజేయి వేసియే అరిష్టాసురునిఁ గవ్వించెను. ఆతని సవాలుచేఁ గ్రుద్ధుడై దుష్టుడగు నరిష్టాసురుఁడు సర్పమువలె బుసలు కొట్టి నారంభించెను. ఇంకను ముక్కులతో హుఁ హుఁ అని శబ్దము చేయసాగెను. ముందుకాళ్ల నెత్తి వెనుకకాళ్లతో దుమ్ము రేపుచుఁడన తోఁకను నాకాశముఁ ద్రిప్పచు మేఘములను ద్రిప్పచు నాతఁడు భగవంతుని వైపునకు పరుగెత్తెను.

భగవానుఁడు సఖుని భుజమును వదలి తాళమును గొట్టి యిట్లనెను :- “రా రా ! నీచుడా ! నీవుచు నీతోడి వారగు నసురులకడకుఁ బోయెదవు ”

ఇది విని ఆతఁడు గుండ్రముగను నెత్తుపల్లముగనున్న తన సూదివంటి కొమ్ములను కుందేలు రక్తమునంటి తన యెఱ్ఱుని నేత్రములనుండి తీక్ష్ణ కుటిల దృష్టులతో దామోదరుఁ గాంచుచు శీఘ్రముగ నాతనివైపునకుఁ బరువిడెను. భగవానుని అంగములుప్పొంగెను ఆతఁడా దుష్టునితోఁ గలియఁబడెను. దుమికి ఆతఁడాతని కొమ్ముల రెంటిని బట్టుకొనెను. కొమ్ములను బట్టుకొనుటచే నాదైత్యుఁడు విదిలించుకొనసాగెను. భగవానుఁడాతని నొక్క దెబ్బ దీసెను. దానివలన నాతఁడు క్రిందఁబడెను; భగవానుఁడు వెంటనే నాని నలిపివైచెను. భగవానుని ప్రహారమును భరించలేక ఆదైత్యుఁడు నోటినుండి రక్తమును గ్రక్కుచుఁడన్నకొన నారంభించెను. ఆతని గ్రుడ్లు వెల్లుకొని వచ్చెను. పాద

ములు తన్నుకొన నారంభించెను. అల్పకాలములోనే ఆతఁడు చచ్చి క్రిందఁబడెను. ఆతఁడు చావఁగానే దేవతలు మిక్కిలి ఆనందించిరి. భగవానునిపైనఁ గల్పవృక్ష పుష్పములను వర్షింపనాగిరి.

సూతుఁడిట్లనెను :- “వినుఁడు దుష్టుఁడగు నరిష్టాసురుఁడు చాల గొప్ప బలవంతుఁడు. దేవతలకు శత్రువు. ఆతఁడు సమస్త హృదయములందును గంటకమువలె గ్రుచ్చుకొనుచుండెను. ఆతఁడు చావఁగా సమస్త ప్రజలును పరమానందమును జెందిరి. ఆతఁడు చావఁగా కంసుఁడు మిక్కిలి దుఃఖించెను. ఇప్పుడాతఁడసురులను బంపుట నాపివైచెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను :- “నేను మోసమునను గపటమునను బలరామకృష్ణుల నిచ్చటికిఁ బిలువఁగూడదు? అక్రూరుఁడు నాకు దాసపతి. దానాధ్యక్షుఁడు. అతనినే వ్రజమునకుఁ బంపెదను. ఆతఁడేదోవిధముగ వారినిద్దరినిఁ దీసికొని రాఁగలఁడు. ఇచ్చటికి వచ్చిన తరువాత నేను వారి నిద్దరిని అనేకోపాయములచేఁ జంపించెదను.” ఇట్లాలోచించుకొని ఆతఁడు మిక్కిలి ఆదరముతో నక్రూరునిఁ బిలిచెను. అతనితో వ్రజమునకుఁ బోవు ప్రస్తావమును గావించెను.”

కంసుఁడు మంత్రులతో నాలోచించుట

౧౦౧౨

శ్లో॥ అమాత్యాన్ హస్తీపాంశ్చైవ సమాహూయాహ భోజరాట్ ।
భో భో నిశమ్యతామేతద్వర చాణూర ముష్టికా॥
నందవ్రజే కిలాసాతే సుతావానక దుందుభేః ।
రామకృష్ణౌ తతో మహ్యం మృత్యుః నిదర్శితః ॥

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౩6 అ. ౨౨, ౨౩ శ్లో॥

వ. మంత్రి భటగజారోహచాణూర ముష్టిక సాల్వ
కోసల ప్రముఖుల రావించి యిట్లనియె.

శౌ ॥ ఎందున్ నన్నెదిరించి పోరుటకు దేవేంద్రాదులుం జాలరీ
బృందారణ్యము మంద నిప్పుడు మదాభీరార్చకుల్ రామ గో
విందుల్ వర్తిలుచున్న వారఁట రణోర్విం గంసుమర్థింతు మం
చుం దర్పంబులు వల్కుచుందురఁట యీ చోద్యంబులన్ వింటిరే ॥

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము.

ఏది జరుగనున్నదో ఆ సూచనలు ముందుగానే గోచ
రించు చుండును. అట్లే దానికి తగినట్లు త్రోవ యేర్పడును.
చెడ్డ జరుగవలసియుండిన దానికెన్ని ఉత్తమోపాయముల
నాలోచించినను బ్రయోజనముండదు. మంచి జరుగనుండిన
సాధారణోపాయములును నుత్తమోత్తమములగును. మాన
వుఁడు తన బుద్ధితో నే కార్యము నొనర్చినను సుఖముకొఱకే
చేయును. దానివలన దుఃఖము సంభవించినచో నది ప్రారబ్ధ
కర్మయొక్క దోషమే. దొంగ దొంగతన మొనర్చినను,

జారుఁడు జారత్వ మొనర్చినను ఆ సుఖముకొఱకే చేయును. లోకులందఱును నీ కార్యములను జెడ్డవను చుండుటచే రహస్యముగఁ జేయుచున్నాఁడు. వానికిఁ జెడ్డ పరిణామము సంభవించినప్పుడు నరకాదులకుఁ బోయి యాతనల ననుభవించును. అప్పుడు దుఃఖము కలుగును. అయ్యో! నే నిట్టి పని నేలఁజేసినని అప్పుడు దుఃఖించును. ఏ కార్యమైన దుఃఖము సంభవించు ననుకొనునో దానిని మానవుఁ డెన్నటి కినిఁ జేయఁడు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! ఇంతవఱకు మీకు నేను గోకుల బృందావన లీలలనుగూర్చి చెప్పితిని. బృందావన లీల లనంతములు. వాని వర్ణనమును నేను బూర్తిగాఁ జేయఁజాలను. ఇప్పుడిక మధురాలీలలనుగూడ వినుఁడు. కంసమామమీఁదఁ గొంచెముగ దృష్టి నుంచుఁడు.”

ఎద్దు వేషము వైచుకొని పోయిన అరిష్టాసురుఁడును జంపఁబడెనను విషయమును గంసుఁడు వినఁగానే ఆతనికి మిక్కిలి చింతకలిగెను. ఆతని మనస్సు చింతచెందెను. ఆతఁడు మాటిమాటికే నిట్లనుకొన నారంభించెను :- “ఇప్పుడేమి జరుగవలెను. మన శత్రువెట్లు చంపఁబడవలెను?” వ్రజమునఁ దన శత్రువు కలఁడని కంసునకుఁ దెలియును. నీ శత్రు విచ్చట నెచ్చటనో పుట్టి నాఁడని యోగమాయచెప్పనే చెప్పినది. అందువలనఁ బూతనచేఁ బదిరోజుల లోపు పిల్లలు నందఱును జంపించిన వానిలోఁ దన శత్రువును జచ్చియుండు నని ఆతఁడనుకొని పూతనను బంపెను. కాని పూతనయే

చంపఁబడినది. ఈ నందనందనుఁడే తన శత్రువని ఆతనికి ఆతనికి నిశ్చయమయ్యెను. ఇప్పుడకారణముగ నందకుమారు నెట్లు చంపింపఁగలఁడు? ప్రజ లందఱాతనికి విరుద్ధమయ్యెదరు. అందువలన నాతఁడనేకులను అసురులను విచిత్ర విశేషములను వైచి పంపుచుండెను. వారందఱును భగవానునిచేతఁ జచ్చుటచే నుద్ధారము కలిగెను. ఇప్పుడు కంసునకు మిక్కిలి చింత కలిగెను. ఆతనికి భయముచే రాత్రులందు నిద్ర పట్టుట లేదు. ఎప్పుడైన నొక్క కూర్కును వేసినను ఆతనికి మృత్యు సూచకములగు స్వప్నములు వచ్చుచుండెడివి. ఆతఁడు స్వప్నములో విచిత్రదృశ్యములను జూచుచుండెడువాఁడు. ఒకానొక రాత్రునుఁడు వికరాళ వేషమునుధరించి ఆతని వైపునకుఁ బరువిడి వచ్చుచున్నట్లు కనఁబడెను. ఆతఁడెట్టిని వస్త్రమును ధరించి యుండెను. ఎట్టిని గంధమును నలఁదుకొని యుండెను. ఎట్టిని పూలమాలను ధరించెను. స్వప్నమందు రక్తవస్త్రమును ధరించిన స్త్రీనిగాని, పురుషునిగాని చూచుట అశుభము. ఒకా నొకప్పుడొక చండాళ విధవస్త్రీని నల్లని వస్త్రమును ధరించి ఆతని నాలింగన మొనర్చుటకుఁ బరువేత్తు చున్నట్లుండెను. ఒక్కొక్కప్పుడు మేల్చుచుఁడొకఁడు నరకపాలము నిచ్చు చున్నట్లుండెను. ఇంకొకప్పుడు ఒకానొక సౌభాగ్యవతియగు స్త్రీ పూర్ణజల కుంభమును బగులఁగొట్టి శాపమిచ్చు చున్నట్లు కనఁబడుచుండెను. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక బ్రాహ్మణుఁడెట్టిని పూలమాలలను ధరించి, రక్తచందనము నలఁదుకొని శాప మొసంగు

చున్నట్లు చూచుచుండెను. ఒక్కొక్కప్పుడంగార వృష్టియును, భస్మ వృష్టియును, రక్తవృష్టియును గలుగుచుండుటను గాంచెను.

ఒక్కొక్కప్పుడు స్వప్నములోఁ గ్రొత్త పెండ్లికూతురు కాకి, కుక్క, పంది మొదలగునవి అశుభ శబ్దములొనర్చుచుండుటను గాంచెను. ఇట్టి అశుభ స్వప్నములను గాంచుటచే నాతనికి భీతియును, జింతయును నెక్కుఁడయ్యెను. ఆతఁడు సదా ఉద్విగ్నుఁడై యుండెను. నేడతఁడు ఖన్నమనస్కుఁడై సభలోఁ గూర్చుండి యుండెను. ఇదే సమయములో వీణను వాయించుచు, హరి గాన మొనర్చుచుచు దేవర్షి నారదుఁడచ్చటికి వచ్చెను. కంసుడు దేవర్షికి యథోచిత స్వాగత సత్కారము లొనర్చెను. మహాముని కంసుని పూజాసత్కారములను స్వీకరించి, ఆతని కుశలమడిగి యిట్లనెను :- “రాజా ! నేడు నీవు చాల దుర్బలుఁడవై నట్లున్నది. ముఖము వాడిపోయినది. శరీరము పాలిపోయినది. ముఖముమీఁదఁజింతా చిహ్నములు స్పష్టముగఁ గనఁబడుచున్నవి. నాకు నీదుఃఖమునకుఁ గారణమును జెప్పుము.”

చేతులు జోడించుకొని కంసుఁడిట్లనెను :- “భగవాన్ మీరు సర్వజ్ఞులరు మీకు తెలియని విషయమేమి వజ్రములో నాశత్రువు ఉన్నాడని నేను విన్నాను గోపరాజగు నందుని పుత్రుఁడట. ఆతఁడు నందఱను జంపివై చినాఁడు. ఇంతలోనే

రులు పోగా నందఱును బరలోకవాసులైరి. ఒక్కరును తిరిగిరాలేదు. నందకుమారుడు చాల గొప్ప బలవంతుడని తోచుచున్నది.”

నారదుఁడిట్ల నెను :- “రాజా ! కృష్ణుని నీవు నందుని కుమారుడని యేల పల్కెదవు? ఆతఁడు నందకుమారుడు కాఁడు.”

ఆశ్చర్యముతోఁగంసుఁడిట్ల నెను:- “అయితే శ్రీకృష్ణుఁడెవని పుత్రుఁడు స్వామి!”

నారదుఁడిట్ల నెను :- “రమ్ము, నేను నీకొక గుప్త విషయమును జెప్పెదను. ఇది అందఱును వినఁదగినది కాదు. లోపల నేకాంతమున నేను నీకన్ని విషయములను జెప్పెదను.”

ఇది విని కంసుఁడు మిక్కిలి యుత్సాహముతో నారదునితోఁగూడి లోనికి వెడలిపోయెను. అచ్చటికి పోయిన తరువాత నారదుఁడిట్ల నెను :- “రాజా ! నీవెవరిని నందపుత్రుఁడనియు నంద నందనుఁడనియు ననుచున్నావో ఆతఁడు నంద పుత్రుఁడు కాఁడు. వసుదేవుని పుత్రుఁడు.”

ఆశ్చర్య చకితుఁడై కంసుఁడిట్ల నెను :- “స్వామి ! మీరెట్టి మాటలు మాటలాడు చున్నారు? దేవకీ వసుదేవులను నేను వివాహమైన తరువాతఁ గారాగృహములో బంధించితిని. ఆతని పుత్రులనందఱును నేను జంపివైచితిని.”

నారదుఁడిట్ల నెను :- “నీవాతని యేడ్గురు పుత్రులను మాత్రమే చంపితివి. ఎనిమిదవ వానిని జంపలేదు. శ్రీకృష్ణుఁడతని యెనిమిదవ పుత్రుఁడు.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “స్వామీ! ఎనిమిదవది కన్యక. కావలివాండ్రు నాకు చెప్పఁగానే నేను కారాగృహముకడకు బోయితిని అచ్చట నాకన్యను దేవకి వడినుండి బలవంతముగ లాగుకొని రాతిమీఁద వేసికొట్టితిని. అప్పుడామె చతుర్జ్జ జ దేవియై యిట్ల నెను :- “నీ శత్రువిచ్చటెచ్చటనో పుట్టి నాఁడు.”

నారదుఁడిట్ల నెను :- “ఎచ్చటనో పుట్ట లేదు. ఇచ్చట వసుదేవుని యింటనే పుట్టి నాఁడు. పుట్టగానే వసుదేవుఁడాతని నందుని భార్యయగు యశోదయొక్క ప్రసూతి గృహమున నుంచి, అచ్చటనప్పుడే పుట్టిన కన్యనచ్చటినుండి తెచ్చి నాఁడు. నీవే కన్యను జంపితివో, ఆమె నందుని కూతురు. వసుదేవుని అష్టమ పుత్రుఁడు శ్రీకృష్ణుఁడే. వసుదేవునకు రోహిణి యను నింకొక భార్యకూడదు. ఆమె గర్భవతి. ఆమెనుగూడ మిత్రుఁడగు నందుని యింటికాతఁడు పంపినాఁడు. బలరాముఁడామె పుత్రుఁడు, ఈ రామకృష్ణలిద్దరే నీవు పంపిన నసురులందఱను జంపినారు.”

ఇది వినఁగానే కంసునకు మిక్కిలి కోపమువచ్చెను. ఆతఁ డిట్ల నుకొనెను :- “వసుదేవుఁడు సత్యవాదియని నే ననుకొన్నాను. ఈతఁడు నను మోసము చేసినాఁడు. నేఁడు నే నీతనిఁ జంపివేయుదును.” ఇట్లని ఆతఁడు ఖడ్గమును దీసికొని వసుదేవునిఁ జంపుటకు బయలుదేరెను. అప్పుడాతఁడు నారదునితో నిట్ల నెను :- “నీ వందఱ యెదుటను వసుదేవుఁడు దోషియని బుజువుచేసి, కారాగృహములో నాతని బంధింప

వలయును. చంపుట మంచిదికాదు. నీ వందఱ సమక్షమున వసుదేవుఁడు మోసముచేసిన విషయమును చెప్పవలయును.” నారదుని యీ మాటలను విని ఆతఁడు సమస్త మంత్రులను, సభాసదులను, ఇష్టమిత్రులను, ముఖ్యులగు సేవకులను బలిచెను. ముష్టిక, చాణూర, శల, తొశల, హస్తీప, మొదలగు మంత్రులనందఱను బిలిచి ఆతఁడిట్ల నెను-
 “సోదరులారా! ఇప్పుడు నేను చెడ్డ చెడ్డ స్వప్నములను గాంచుచున్నాను. రాత్రులందు స్వప్నమున నాకు వానరములు కనబడుచున్నవి. ఆరిన నిప్పులు, కోపముతో లక్ష్మి, పాశహస్త్రుఁడగు యముఁడు, కనబడుచున్నారు. దిగంబరతఁజడలు విరియఁబోసికొని నాట్యము చేయుచున్న, స్త్రీలను గాంచుచున్నాను. వారు నన్నుఁగాంచి నవ్వుచున్నారు. ముక్కుతెగిన చండాలస్త్రీ దిగంబరయై కనబడుచున్నారు. నెత్తురును గ్రక్కుచున్న మనుష్యులు కనబడుచున్నది. రాహుగ్రస్తులగు చంద్రసూర్యులు కనబడుచున్నారు. ఉల్కాపాతములు, భూమి కేతువులు, భూకంపములు, రాష్ట్ర విప్లవములు, ఝంఝా వాతములు ఇంకను నానా విధములగు మహోత్పాతములు నాకు గనబడుచున్నవి. తలలు తెగిన పురుషులును, వాయు కంపమునఁ బడుచుండిన పర్వతములును, తగులబడుచుండిన ఘటములును. నాశ్రమములును గనబడుచున్నవి.” ఇట్టి భయంకర స్వప్నములకుఁ గారణమేమి?”

కంసుని యీ వాక్యములను విని అందఱును మొదలగుండిరి. అందులో శుక్రాచార్యుని శిష్యుఁడు సత్యకుఁడను

బ్రాహ్మణుఁడుండెను. కంసుని పురోహితుఁడతఁడే. ఆతఁ డిట్ల నెను:- “రాజా! నీవు భయపడకుము. నేనీ యనిష్టముల నన్నిటిని శాంతింపఁజేసెదను. నీవు ధనుర్భాగమును శివ యజ్ఞము నొనర్చుము. ఈ యజ్ఞమునకుఁ బ్రధాన దేవత రుద్రుడు. ఆ యజ్ఞ మొనర్చుటచే నాధి భౌతిక, ఆధిదైవిక, ఆధ్యాత్మిక దుఃఖములన్నియును దూరము కాఁగలవు. అన్ని అశుభములును నాశనమగును. యజ్ఞ సమాప్తియందు సాక్షాత్తుగ శంకరుఁడు ప్రత్యక్షమై నీకు జరామృత్యు రహితమగు వరములొసంగును. నీవు సమస్త సంపదలను బొందఁగలవు నీ యశుభము లన్నియును నాశనమగును. ఈ యజ్ఞమును బాణాసురుఁడును, నందియును, పరశు రాముఁడును, ఇంకను బ్రసిద్ధులగువారును జేసిరి. నీ వద్ద నున్న శివధనుస్సును మొట్టమొదట శివుఁడు నందీశ్వరున కొసంగెను. యజ్ఞ మొనర్చి నందీశ్వరుఁడు బాణాసురున కొసంగెను. బాణాసురుఁడు పరశురామున కొసంగెను. పరశురాముని నుండి నీకు లభించినది. నీవీ యజ్ఞమున కందఱి నాహ్వానింపుము. శివధనుస్సు అమోఘమైనది. దాని నెవరును విఱువఁ జాలరు. ఈ ధనుస్సు నెవరైన విఱి చిన యెడల యజమానునకు నాశము కలుగును. యజ్ఞము నిర్విఘ్నముగ సమాప్తమై నచో నీవజరామరుఁడవును, వ్యాధి రహితుఁడవు నయ్యెదవు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! కంసుని కిది నచ్చెను. అతఁడు ధనుర్భాగము నొనర్చుటకు-శివచతుర్థిశి-

నిశ్చయించుకొనెను. దీనికొకటై ఆతఁడన్నిచోట్లకును నాహ్వానమును బంపెను. ఆతఁడిట్లునుకొనెను :- “ ఈయవ సరమున నేదో విధముగ రామశృష్ణులను బిలిచి వారినిఁజంపి వేయుదును. కావున వారిని వ్రజమునుండి పిలిపించుటెట్లని ఆతఁడాలోచించుచుండెను.”

కంసుఁడు ధనుర్యాగము చేయుఁబూనుట

౧౦౧౩

శ్లో॥ ఆరభ్యతాం ధనుర్యాగ శ్చతుర్దశ్యాం యథా విధి ।

విశసంతు పశూన్మేధ్యాన్భూత రాజాయ మీధుషే॥

భాగ. ౧౦ స్కం. ౩౬ అ ౨౬ శ్లో॥

క॥ పశువిశసనములు సేయుఁడు

పశుపతికిం బ్రయముగాఁగ భావించి చతు

ర్దశినాఁడు ధనుర్యాగము

విశదంబుగఁ జేయవలయు విజయము కొఱకు॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

ఎవరైన నేదైనఁ గోరికతో దేవపూజోపాసనములు చేయుచు నవి సవిధిగ నొనర్పఁబడినచో వారికా గోరిక నెఱవేరును. కాని దంభ మొనర్చుచు బూజాయజ్ఞముల పేరునఁ బాపమొనర్చినచో, నెవరినైన హింసఁజేయఁదలచినచో వారే మరణించెదరు. ఎవరిని బూజించుచున్నామో ఆతనికి మన మనోగతభావములు తెలియవా? కాని ప్రాణి స్వార్థమున నన్నిటిని మఱచునంతటి అంధుఁడగును. బంధు బాంధ

పులను, ఇష్టమిత్రులను, తన సంబంధులను ఇంతెందులకు సర్వజ్ఞఁడగు భగవానునైనను మోసగింపఁదలఁచును. వారికిని నేదో లంచమిచ్చి తనవైపునకు లాగుకొనఁ జూచును; కాని భగవంతుని నెవరు మోసగింపఁగలరు? ఆతఁడు ఘట ఘటము లలోని సంగతుల నెఱుఁగును. మోసగాండ్రకు మోసము రూపముననే దర్శన మొసంగును. సరళుని సరళరూపమున దర్శన మొసంగును. నన్నెవ రే రూపమున భజింఁచెదరో వారికా రూపమున దర్శన మొసంగుదునని భగవానుఁడు ప్రతిజ్ఞను జేసియున్నాఁడు

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! శుక్రాచార్య పుత్రుఁడగు సత్యకుఁడు కంసునితో ధనుర్వ్యాగము చేయుమని ప్రస్తావింపఁగనే కంసుఁడందఱతో నిట్ల నెను :- “మంచిది, ధనుర్వ్యాగము శివచతుర్దశికి జరుగవలయును. ఇప్పటి నుండియే దానికేర్పాట్లు చేయవలసియున్నది. యజ్ఞముతోఁ బాటుగా దేశవాసులందఱును గాంచి సంతోషించునట్లేదైన మనోరంజక కార్యము నేర్పాటు చేయవలెను. అందఱకును మనోవినోదము కలుగవలెను. చెప్పఁడు. ఏ కార్యక్రమము నేర్పాటు చేయుదుము?

అంతఁగంసుఁడు తయారుచేసిన మల్లుఁడిట్ల నెను :- “మహారాజా! మల్లయుద్ధము జరుగవలెను. ద్వందయుద్ధమును జూచుట కన్ని శ్రేణులవారికిని ఇష్టముగ నుండును. దీనిలో అందఱకును మనోరంజనము కలదు. ఇద్దరు మల్లులు పోరాడు చుండిన దర్శకులకు జయపరాజయముల విషయములో

నుత్సుకత యుండను. కొందఱొక్కఁడు జయింప వలయునని యుఁ గొందఱింకొకరు జయింపవలయుననియు ననుకొను చుందురు. ఈయజ్ఞముతోఁ బాటుగాఁ గుస్తీయును ఉండ వలయును. సాధారణముగ ప్రజమందీ మల్లయుద్ధమే మనోరంజకముగ నుండునని భావించెదరు. మల్లయుద్ధమున గెలుచుటకై మల్లులు శరీరమును నెంతోకాలమునుండియో పుష్టి యొనర్చుకొనుచుందురు.” దీనివలన మనోరంజనమునకు మనోరంజనమును గలుగును, ప్రజలయొక్క ఆరోగ్యమును జక్కఁబడును.”

ఇదివినియానందమును బ్రకటించుచుఁ గంసుఁడిట్ల నెను:-
 “మంచిది, యజ్ఞముతోఁ బాటుగా మల్లయుద్ధమును నుండు గాక ! నేటి నుండియే యజ్ఞముయొక్కయు, మల్లయుద్ధము యొక్కయును బ్రయత్న మొనర్పవలయును. చక్కని వెడల్పైన గోదాను ద్రవ్యవలయును. దానినిఁ మెత్తని, పచ్చని మట్టితో నింపవలయును. దానిని ప్రతిదినమును బాటతోఁ దిరుగవేయుచుండ వలయును. దానిలో నొక్క రాతిపలుకెన నుండరాదు. దానికి నలువెపులను బొంగులను బాతవలయును. గొప్పగొప్ప యెత్తైన నాసనములను దెప్పింపవలయును. వానినిఁ జక్కఁగ నలంకరింపవలయును. వానిమీఁద బహు మూల్యములగు నాసనములను బరువవలయును. యోగ్యతల ననుసరించి వాని నల్లంకరింపవలయును. ఆసనములు గోళాకారముగ నుండవలెను అందఱును మల్లయుద్ధమును బాగుగాఁ జూడఁగలిగి యుండవలయును. స్త్రీలు

కూర్చుండుటకు వేఱుగా నేర్పాటు చేయవలయును. వారి ఘోషాను కాపాడుటకై అందఱను వారుచూడఁగలిగి యుండ వలయును. వారి నెవరును జూడకుండవలయును. రంగస్థల ములో సమస్త పురవాసులను, రాజ్యమందలి సమస్త జనమును సుఖముగఁ గూర్చుండి యుద్ధమును జూడఁగలుగునట్లుగ నతి విస్తృతముగ నుండవలయును. వ్రజమండలములో మల్లు యుద్ధమును జేయఁగలవారి నందఱను బిలిపింపవలయును. మల్లు తెచ్చట నున్నారు?”

రాజు మాటలను విని మల్లులు బాగుగాఁ బోట్లాడఁ గల మల్లుల పేర్లను జెప్పిరి. అంత స్వయముగఁ గంసుఁ డిట్ల నెను:- “నందరాజ వ్రజమందును జాలమందీ గోపకులలోఁ బ్రసిద్ధినిఁ జెందిన మల్లులున్నారని వింటిమి. నందుని కుమారులు రామకృష్ణు లిద్దరును గొప్ప మల్లురని వినియున్నాము. ద్వంద యుద్ధమును వారితోఁ చేయఁగల వారెవరును లేరు. మీ రందఱు నిష్పపడుచో వారినిగూడ పిలిపింప వలయును నందుఁడు మనకు మండలీక సామంత రాజే. ఆతఁడు సమస్త గోపకులతోఁ గలిసి రాఁగలఁడు. ఆతని కడకు ప్రత్యేకాహ్వాన మును బంపవలయును. మనకుఁ బ్రతినిధియై ఎవరైన నొక ప్రసిద్ధమగు వ్యక్తి రామకృష్ణులను దీసికొనిరావలయును.”

మంత్రులిట్లనిరి :- “మహారాజా ! మీ ఆజ్ఞ ప్రకారమే జరుగఁ గలదు” కంసుఁడుశుక్రాచార్యుని శిష్యుఁడును, దనకు పురోహితుఁడు నగు సత్యకునితో నిట్ల నెను :- “విప్ర వరా ! నీవు బృందావనమునకుఁ బోయి నందునితో సహా

ఆతని యిద్దరు పుత్రులగు రామకృష్ణులను దీసికొని రమ్మ. వారిని దీసికొని వచ్చుటకు నా సువర్ణమండిత రథమును దీసికొని పోవలయును.”

సత్యకుండిట్ల నెను :- “రాజా! మీ రేమి ఆజ్ఞాపించిన నేను దానినే చేసెదను; కాని యిచ్చట నాకు యజ్ఞకార్యము మిక్కిలిగ నున్నది. సమస్త సామగ్రులను బ్రోవుచేయవలయును; కావున నీ వసుదేవుని బృందావనమునకుఁ బంపిన బాగుండును. ఈతనికి నందునితో మైత్రియును గలదు. ఇద్దరికిని స్నేహమును గలదు. ఈతఁడు మన యదుకులమునఁ బ్రతిష్ఠను జెందినవాఁడు. మీకు బంధువు. మీకు ప్రతినిధి యీతఁడే కాఁగలఁడు. లేదా అక్రూరునేపంపుఁడు. వీరిద్దరును నచ్చటికి వెళ్ళుటకు సర్వథా సమర్థులు.”

ఇది విని కంసుఁడు వసుదేవునితో నిట్ల నెను :- “బావ గారు! మీరేపోండు. మీరు సీతిశాస్త్ర విశారదులు. ధర్మజ్ఞులు. మాకు మాన్యులు. జ్యేష్ఠులు. శ్రేష్ఠులు. మీరు నా రథమును దీసికొనిపోండు. నందునకు నా సందేశమును జెప్పుఁడు. ధనుర్యాగ విషయము లన్నియును జెప్పుఁడు. నందుని వృషభానుని, నందనుఁడగు శ్రీకృష్ణ చంద్రుని, ఆతని యన్నయగు బలరాముని, అన్య సమస్త వ్రజవాసులగు గోపకులను మీరు తీసికొని రావలయును. కృష్ణచంద్రుని, బలరాముని ఆదర పూర్వకముగ నా రథమందు గూర్చుండఁ బెట్టుకొని తీసికొని రావలయును. ఇంక నితరులును జాలమంది దూతలకు ఆహ్వాన పత్రికలొసంగి నలుదిశలకును బంప

వలయును. రాజులను, యాజ్ఞక బ్రాహ్మణులను, ముని గణమును సంపాదను నాదరపూర్వకముగఁ బిలుచుకొని రావలయును.”

ఇది వినఁగానే వసుదేవున కానందమయ్యెను. యజ్ఞమును నది యుద్ధమునకు నెపమని ఆతనికిఁ దెలియును. వాస్తవమున నతఁడు నా పుత్రుఁడగు శ్రీకృష్ణుని నేదో విధముగఁ జ.పఁ జూచుచున్నాడు. నేను వ్రజమునకుఁబోయి నందునితోఁ గృష్ణునిగూడ తీసికొనివచ్చినచో నవశ్యము ఇంద్రకును బోరు కలుగును. కంసుఁడు శ్రీకృష్ణునిఁ జంపినచో నీతఁడెక్కడ తండ్రియని అందఱును నా నోట నుమ్మివేయుదురు, నేను నా కుమారులను జంపించుటకు తెచ్చినాను గావున శ్రీకృష్ణుఁడే కంసునిఁ జంపినను బంధు వధాపనాదము నాకు సంభవించి తీరఁ గలదు. కావున నేనే విధముగఁ జూచినను వ్రజము నకుఁ బోరాదు.” ఇట్లా లోచించుకొని వసుదేవుఁడిట్ల నెను:- “రాజా? నందకుమారులను నీ యజ్ఞమునకుఁ బిలుచుట ఉచితము కాదని నా యభిప్రాయము. నేనును ఆ పిల్లలిద్దర విషయమును వినియుంటిని. ఆ యింద్రుడు గొప్ప యుపద్రవ మొనర్చువారు. ఇచ్చటికి వచ్చిన నేదో యుత్పాతమును వా రొనర్పక మానరు. యజ్ఞమునకు విఘ్నము కలుగును. కావున నందు నిఁ బిలిచినఁ బిలువవచ్చును గాని ఆ పిల్లలను మాత్రము పిలువ వలదు. నందవ్రజమునకు నేను బోవుటంత మంచిదికాదని తోచుచున్నది. ఇంకొకరిని బంపుఁడు.”

కసరి కంసుడిట్ల నెను :- “ఇతరుల నేలఁబంపవలయును. నీవే పోవలెను.”

వసు దేవుఁడు సాహసముతో నిట్ల నెను :- “రాజా ! నేను వివశుఁడను. నేనీకార్యముకొఱకు వ్రజమునకుఁబోను.”

ఇది వినిగానే కంసుని నేత్రము లెఱ్ఱయ్యెను. ఆతఁడు క్రోధముతోఁ బెదవులను గొఱక నారంభించెను. ఖడ్గమును దీసి ఆతని వధించుట కుద్యుక్తుఁడయ్యెను. సమీపముననే బందీగానున్న నుగ్రసేనుఁడు కూర్చుండియుండెను. ఆతని సోదరుఁడు దేవకుఁడను నుండెను. వారిద్దరును గంసుడిట్లు చేయుట నాపి యిట్ల నెను :- “ఈతఁడు నీకు భావమటఁది. ఈతని వధించుట ఉచితము కాదు.”

ఇది విని కంసుఁడు వసుదేవుని వధించుటను మాను కొనెను. వసుదేవుఁడు తన సింహాసనమునుండి లేచి యింటికి వెడలిపోయెను. తర్వాతఁ గంసుఁడు వసుదేవ దేవకులను ఇంటికిపోయినమీఁదట ఇనుపగొలుసులతో గట్టిగా బిగించి కారాగృహమునఁ బడవై చెను. ఈతని పుత్రుఁడే తనకుఁ గాలుఁడని ఆతనికిఁ దెలియును. ఈతఁడు మోసముచేసి, నాకన్నలలో దుమ్ముకొట్టి తన అష్టమ బాలకుని నంద వ్రజమునకుఁబంపిచాఁడు. ఈతఁడు స్వతఃత్రముగ నుండినచో నింకను బన్నాగములు పన్నెగలఁడు. కావున నీతని స్వాతంత్ర్యమును నాశము చేయవలయును. ఈతని బంధి కుఁ

గావింపవలయును.” అని ఆ యిద్దరిని కారావాసమున కతిథులను గావించి పంపివై చెను.

ఇప్పుడు కంసుఁడు యజ్ఞమున కేర్పాట్లు చేయుఁడని సేవకుల కాజ్ఞాపించెను. సేవకులందఱును సామగ్రులను గూర్చుటలో నిమగ్నులైయుండిరి. వేద విధి నెఱిగిన విప్రులు సమస్త సామగ్రులను వ్రాసిరి. దాని ననుసరించి వేఱు వేఱు వస్తువులను దెప్పించుటకై వేఱు వేఱు మంత్రుల నేర్పఱచెను. వారు వస్తువుల నన్నిటిని బ్రోవుచేసి తెచ్చుచుండిరి. వేదజ్ఞులగు బ్రాహ్మణులందఱును సత్కారసహితముగఁ బిలువఁబడిరి. మండలీకరాజు లందఱును బిలువఁబడిరి. నగరము మహోత్సవ దృశ్యములతో నిండియుండెను. వసుదేవుని కారాగృహమున బంధించుటచే నందఱును దుఃఖించుచుండిరి, కాని ప్రకటముగ నెవ్వరేమనుటకును సాహసము లేకుండెను. యజ్ఞమును విషయమును విని సమస్త దిక్కుల నుండియు ఋషులును, మునులును, వేదజ్ఞులగు బ్రాహ్మణులును, నట, నర్తక, భిక్షుకులును, దానములను బట్టువారును వచ్చిరి. కంసున కొక్కటే చింత. అది శ్రీకృష్ణునెట్లెఱవఁజంపవలయుననియే. అందువలన ముందుగాఁ దనరాజ్యమందలి పేరుపొందిన మల్లులను దన కడకు బిలిపించెను. వారిలోఁ జామర, ముష్టిక, శల, తోశల మొదలగు వారుండిరి. వారితో సట్ల నెను :- “వజ్రములో నందునికడనుండిన రామకృష్ణులు సజముగ నందున పుత్రులుకారు. వసుదేవ పుత్రులు, నాకశత్రులు. వారిని నేను బోరుననుఁ బిలిచితిని.

మీరు వారితోఁ బోరాడి వారినిఁ జంపుఁడు. అట్లు చేసినచో మీరు నాకు మిక్కిలి ఉపకారము చేసిన వారగుదురు. నేను మీకు బాగుగా బహుమానము లిచ్చెదను.”

మల్లు లిట్లనిరి :- “రాజా ! మీరు నిశ్చింతగ నుండుఁడు. మేమే విధముగనైన వారిని బ్రదుకనీయము. వారు పిల్లలు. ఒకసారి యముఁడు మాతోఁ బోర వచ్చినను నాతని గూడ మేము పరాజితుల మొనర్చెదము.” ఇది విని కంసుఁడత్యంత ప్రసన్నుఁడయ్యెను. అంత నాతఁడు తన మావటీ వానినిఁ బిలిచి, ఆతనితో నిట్లనెను :- “ఓయీ ! మావటీ ! నీవొక్క పని చేయవలయును. రంగస్థలద్వారము కడకు నీవు కువలయా వీడగజమునకు బాగుగా సారాయిని ద్రావించి తీసికొనిపోవలెను. అసలే ఆతఁడత్యంత మదోన్మత్తుఁడు. పైఁగా సుగను ద్రావించినచో నింక శరీరము తెలియదు. రామకృష్ణులు రాగానే నీవాయద్దర నేనుఁ గుచేఁ జంపింప నలయును.”

మావటీఁడిట్లనెను :- “రాజా ! మీరు నిశ్చింతగా నుండుఁడు. నేనవశ్యము రామకృష్ణులను నేనుఁగుచేఁ జంపించెదను.”

సూతుఁడిట్లనెను :- “మునులారా ! ఈవిధముగ బాగుగా శ్రీకృష్ణునిఁ జంపుట కేర్పాటులను గావించి కంసుఁడు ప్రజమునకుఁ బోవుటకై అక్రూరునిఁ బిలిపించెను.”

కంసుఁడు - అక్రూరుఁడు

(౧౦౧౮)

శ్లో॥ గచ్చ నంద వ్రజం తత్ర సుతావానక దుందుభేః ।
ఆసాతే తావిహానేన రథేనానయ మా చిరమ్ ॥

శ్రీభాగ. ౧౦స్కం. ౩౬ అ ౩౦ శ్లో॥

శా॥ అక్రూరత్వము తోడ నీవు మనఁగా నక్రూరనామంబు ని
ర్వక్రత్వంబునఁ జెల్లె మైత్రి సలుపన్ వచ్చున్ నినుంజేరి ని
ర్వాక్రోశుండవు మందలోన బలకృష్టా భీరుఁడై ద్వి
శక్రీడారతులై చరింతు రఁట యోజం దెచ్చి యొప్పింపరే॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

నీచుల సమ్రత భయంకరమైనట్లు వారి క్రోధము
భయంకరము కాదు ఆతని కెవరివలనైన నత్యంత గురుతర
కార్యము జరుగవలసి యుండినచో నాతఁడు వారి సమ్ముఖ
మున సమ్రతను బ్రకటించును. సమస్త విధముల నాతని
వశమొనర్చుకొని తన స్వార్థమును సాధించుకొనఁ దలంచు
చుండును. ఆతని కధీనులుగను, ఆశ్రితులుగను, నెవరున్నారో
వారు వారి మాట వినవలసివచ్చును. ప్రేమతో వినకుండినఁ
క్రోధముతో వినిపించెదరు. ఎవని యాశ్రయమున నుండుమో
వారి వాక్యములు ఉచితముకానిండు, అనుచితముకానిండు,
విని తీరవలసి యుండును. మారీచుని కడకు రావఁబడు
పోయెను. పోఁగానే ఆతనిఁ గౌగిలించుకొని మిక్కిలిగ
నాదర సత్కారములను గావించెను. ఏదో ఉన్నదని ఆతఁడుఁ
తెలిసికొనెను. ఇంతటి ప్రేమలో లోపల నెంతో రహస్య

మిమిడి యుండును. ఈతఁడేదో చేయరాని పనినిఁ జెప్పఁ గలఁ డనుకొనెను. అతని యనుమానము సత్యమయ్యెను. రావణుఁ డాతని సీతాపహరణ మొనర్చుటకై కనకమ్మగమును గమ్మనెను అతఁడు మొదట నంగీకరింపలేదు. చాల బల వంత మొనర్చి చంపువఱకు వచ్చునప్పటికి అతఁడిట్ల నుకొనెను:- “చావలసియే యుండినచో భగవానుని చేతనే యేలఁ జావఁగూడదు? భగవానుఁడు ఘటఘటవాసి అన్నియు నెఱుంగును. నా అంతరిక ప్రేమ అతనికిఁ దెలియనిదికాదు.” ఇట్లా లోచించుకొని అతఁడు రావణుని ప్రస్తావము నంగీక రించెను. అతఁడు చెప్పినట్లు విని పరమ పదమును బొందెను.

సూతుఁడిట్ల నెను:- “మునులారా! వసుదేవునిఁ గారా గృహమున బంధించి కంసుఁడిట్ల నుకొనెను :- “నాకుఁ గేశి యను నసురమిత్రుఁడు కలఁడు. అతఁడీ కృష్ణ బలరాములను జంపఁగలఁడను నాశ నాకులేదు. అయినను ఉపాయ మొనర్ప వలయును. అందువలన నాతని గూడ బలరామ కృష్ణులను జంపుటకుఁ బంపెను. కేశియును గుఱ్ఱపు వేషమును ధరించి వ్రజమునకుఁ బోయెను. అయినను గంసునకు శాంతి లేకుండెను. ఈ సాంసారిక భోగములలో విశేషత యిదియే. వీనిలో శాంతి యనునది యుండదు. భోగముల నెంతైనను భోగింపుము. తృప్తి యనునది యుండదు. లాలస్య మధిక ముగఁ బెరుగు చుండును. తమ విషయ భోగములు స్థాయిగా నుండవలయు ననియు, సధికాధికముగఁ బెరుగ

వలయు ననియు, తాము సదాజీవించి యుండవలయుననియు బ్రాణి ప్రబల ప్రయత్న మొనర్చుచుండును. వివిధోపాయముల నాలోచించు చుండును. కేశి వెడలిన తరువాతనైనను గంసునకు శాంతి కలుగలేదు. వసుదేవుడు వ్రజమునకుఁ బోవుటకు నిరాకరించెను. అందువలన నాతఁడు అక్రూరునిఁ బిలిపించెను. కంసునియొక్క ఉగ్రశాసనమునకు దుఃఖితులై యదువంశీయులు చాలమంది సపరివారముగ నితరరాజ్యములకుఁ బాటిపోయిరి. ఆతఁడు తన జాతీయులను ద్వేషించుచుండెను. రాజ్యములోని పెద్ద పెద్ద పదవులలో నాతని పక్షమువారగు నాసురీ ప్రకృతిగల పురుషులే నియుక్తులైరి. అందఱును వెడలిపోయినను అక్రూరుడు తన పదవికి త్యాగపత్ర మీయలేదు. ఆతఁడు ధర్మాధ్యక్ష పదవిలో నియుక్తుడయ్యెను. వంశపరంపరగా రాజ్యమందాతనికి పదవి ప్రాప్తించెను. అక్రూరుడాతని మాటను గాదనకయే యెట్లో కాలమును గడుపుచుండెను. కంసునకును నాతనిపై విశ్వాసముకలదు; అందువలన నాతఁడాతని నేమియుచనఁడు.

కంసుడు పిలువఁగానే అక్రూరుడు వచ్చెను. అక్రూరుడేకాంతమున వచ్చుటను గాంచి కంసుడు నిలుచుండెను. అక్రూరుడు నియమాను సారముగ రాజునకు జయ జయ కారములొనర్చి, ఆతఁడు నీచాసనమునఁ గూర్చుండఁబోయెను. అప్పుడు కంసుడు ముందుకుఁబోయి బలవంతముగఁ జేతులను బట్టుకొని యిట్లనెను:- “అక్రూతా! ఇది రాజసభకాదు, మన యిల్లు. ఇంటిలో మనము పరస్పరము సంబంధులము.

నీవు శాఖిలో మాకంటే గొప్పవు. ఇదిగో నా వద్దకు వచ్చి కూర్చుండుము.”

అక్రూరుఁ డిట్ల నెను :- “మహారాజా ! రాజు అష్టదిక్పాలకుల అంశలచేఁబుట్టును. ఆతఁడెట నుండినను, వనమున నున్నను, సింహాసనము మీఁదనుండినను, భూమిమీఁద నుండినను సర్వత్ర ఆతని సన్మానింపవలయును. రాజుతో సమానముగఁ బ్రజలు కూర్చుండరాదు.”

కంసుఁడు బలవంతముచేయుచు నిట్ల నెను :- “అట్లుకాదు. మా వంశములో నందఱును రాజులే. రమ్ము, నా దగ్గఱనే కూర్చుండుము.” అని యిట్లు పలికి ఆతఁడు బలవంతముగఁ దన సమీపమున గూర్చుండఁ బెట్టుకొనెను. అంత మిక్కిలి ప్రేమతో నిట్ల నెను :- “అక్రూరా ! వృష్టి వంశీయులును, భోజవంశీయులునగు యాదవు లందఱును లోలోన నన్ను ద్వేషించుచుండుట నీ వెఱిగినదే కదా ! చాలమంది నా రాజ్యమును వదలి వెడలిపోయిరి. ఇప్పుడున్న వారైనను నా మీఁదఁ బ్రీతిగలేరు. వారు సదా నా అనిష్టమునే కోరుచుందురు. వారికిని నాకును మనస్సులు కలియవు. నా హితమును గోరువాడవు నీ వోక్కఁడవే. నీ చేత నేఁడు నే నొక గురుతరమగు కార్యము నొనర్పవలయును.”

అక్రూరుఁడు సమ్రతతో నిట్ల నెను :- “రాజా ! ఆజా పింపుఁడు. నావలన నగు పనిని నేనవశ్యముచేసెదను.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “చూడుము నంద్రవజమున వసు దేవుని పుత్రు లిద్దరు నివసించుచున్నారు.”

అక్రూరుఁడు నమ్రతతో నిట్ల నెను :- “రాజా! దేవకీ గర్భమున బుట్టిన వసుదేవ పుత్రులను మీరు చంపియుంటిరి కదా ! నంద్ర వజమున నాతని పుత్రులెచ్చట నున్నారు ?”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “అక్రూరా ! నీవమాయకుఁడవు. మాయా ప్రపంచపు మాయల నెఱుఁగవు వసుదేవుఁడు చూచుట కమాయకుఁడుగానే యుండును. ఈతఁడు రహస్యముగ దేవకీ దేవి అష్టమ గర్భమునుండి పుట్టిన బాలకుని నందునికడకు బంపినాఁడు. నందుని కూతురును దెచ్చి నాకుఁ జూపించినాఁడు. ఈ సంగతిని నాకు నారదుఁడువచ్చి చెప్పినాఁడు. నేను పంపిన నసురుల నందఱను జంపిన శ్రీకృష్ణుఁడు నందకుమారుఁ డనుకొంటిని. దేవకీ దేవి గర్భమునుండి ఆతఁడు పుట్టినాడనియు, రోహిణీ దేవి గర్భమునుండి బలరాముఁడు పుట్టినాడనియు నాకు తెలిసినది. ఇద్దరును గొప్ప బల వంతులు. నీవు నా రథమును దీసికొనిపోయి వారినిద్దరిని నిచ్చటికిఁ బలుచుకొని రమ్ము.”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను :- “మహారాజా! నేనెట్లు వానినిఁ దీసికొని రాఁగలను? నందుఁడు పంపకుండిన నేను దగవు లాడుదునా ?”

కంసుఁడు మమతాస్వరమున నిట్ల నెను :- “ఓయీ ! తగవులాడవలదు. ఆతని నిచ్చటికిఁ దీసికొనివచ్చి యుక్తితోఁ జంపింపవలయును.”

అక్రూరుఁ డిట్ల నెను :- “మీ కా బాలకులిద్దరేమి అపకార మొనర్చినారు? రాజా! నిరపరాధులగు నా బాలకుల నేల వధింపఁదలఁతువు?”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “నీవు నా చెల్లెలి వివాహకాలమున నాకాశవాణిని వినలేదా యేమి? విష్ణునాశ్రయించుకొనిన దేవతలు దేవకీదేవి అష్టమగర్భమునుండి పుట్టిన బాలునిచే నాకు మరణమును నిశ్చయించినారు. అతని చేత నాకు మరణమున్నదట. అందువలన నేను దేవకీయొక్క బాలురనందఱను జంపితిని. వారినిఁ గారాగృహమున నుంచి తిని ఇట్టే నను వసుదేవుఁడు ధూర్తత్వమున నాకంట దుమ్ముఁ గొట్టి పిల్లవానిని నంద్రవజ్రమునకుఁ బంపినాఁడు. ఇప్పుడాతఁడు పదునొకండేండ్ల వాఁడైనాఁడు. వానిని నేను నీసహాయముననే చంపఁగలుగుదును. దేవతలందఱును విష్ణు సహాయముచే వారి పనుల నన్నిటినిఁ జక్కఁపెట్టుకొనిరో, అట్లే నేను నీ సహాయముచే నామనోరథములను బూర్తి కావించుకొనెదను. నన్నుఁజంపు వానినిఁ జంపించెదను. రాజా మిమ్ములను బిలుచుకొని రమ్మనినాడని సూటిగాఁ జెప్పకుము.”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను :- “అయితే అచ్చటికిపోయి యేమనవలెను?”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “నీవు నందుని కడకుఁబోయి యిచ్చట శివచతుర్దశి నాటికి గొప్పధనుర్యాగము జరుగుచుని చెప్పవలయును. మీరందఱును బాలు, పెరుగు, నేయి మొదలైనపాటినిఁ గానుకలుగఁ దీసికొని యజ్ఞమునకు రావలయును.

గోపకులందఱకు నాహ్వనము బంపినారు. మహారాజు నీకుమారులను సత్కారపూర్వకముగఁదీసికొని రమ్మని ఆహ్వానములను బంపినాఁడు. ఈ రథముమీఁద నీకొడుకుల నిద్దరినిఁ బంపవలయును.” అని చెప్పవలయును, అమాయకులగు గోపకులు మన మనస్సులోని మాటను గ్రహింపఁజాలరు. యజ్ఞోత్సవము, మల్లయుద్ధము మాట వినఁగానే వారుత్సాహమున నిండి కౌతూహలమున వచ్చెదరు. ఇచ్చటికి రాఁగానే నేను కాలరూపమును మదోన్మత్తయునగు గువలయా వీడమను గజముచేఁ జంపించెదను. ఒకవేళ గజమునుండి తప్పించుకొనిన నావద్దనుండిన గొప్ప గొప్ప మల్లురు వారిని గోదాలో మల్లయుద్ధమునఁ జంపెదరు.”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను :- “రాజా ! వెనుకముందు లాలోచించి బుద్ధిమంతులగువారు కార్యము లొనర్పవలయును. వారు వసుదేవుని పుత్రులే అయినచో వారినిఁ జంపించినఁ గులములో ద్వేషమధికమగును. పైకి యెవ్వరేమియు ననకున్నను లోలోన నందఱును నసంతృప్తులగుదురు.

కంసుఁడు రహస్యముగ నిట్ల నెను :- “అక్రూరా ! ఇది నాకు తెలియదాయేమి? వసుదేవుని పక్షమువారు కొందఱున్నారు; వీరిలో వృష్టి భోజ, దాశార్కవంశీయులగు యాదవులు చాలమంది కలరు. నాతండ్రి ఉగ్రసేనుఁడును నాదళమున నున్నాఁడు. వీరందఱును గలిసియే దేవకియొక్క అష్టమగర్భమును నందవ్రజమునకుఁ బంపినారు. నాకాతని వలన

నేల భయము జవించుచున్నదో కాని రాత్రియందు నాకు నిద్ర పట్టుటలేదు. ఆ భయముచేతనే నేనీ విరోధిదళమువారి యెడల నేమియుఁగాఠిన్యము వహింపఁజాలకున్నాను. వారి ద్దరు చంపఁబడినచో నేను సర్వథా నిర్భయుఁడనగుదును. వసుదేవుఁడు శోకాకులుఁడై కింకర్తవ్య విమూఁడుఁడు కాఁగలఁడు విరోధి దళమునకు నాయకుఁడీ వసుదేవుఁడే. పుత్ర శోకమున నాతఁడు విహ్వలుఁడై నపుడు నేనాతనిఁ జంపించెదను. ఆతని దళములోని ముఖ్యులగు యాదవుల నందఱను హత్య చేయించెదను. నాతండ్రి కింకను రాజు కావలయునను గోరిక కలదు. అందుకనియే ఆతఁడు విరోధి దళములోనికిఁబోయి. చేరినాఁడు. వసుదేవాది వృష్ణుల సహాయముచే నాతఁడు మరల రాజ్యాధికారమును సంపాదింపఁ జూచుచున్నాఁడు. కావున నేను రాజ్యలోభియగు మాతండ్రినిగూడ చంపించెదను. అప్పుడు విరోధిదళము నిర్మూలనము కాఁగలదు. నాకు విరుద్ధ వాక్యమును బలుకువారే యుండరు. నా రాజ్యము నిష్కంఠకము కాఁగలదు. ఒక్కకృష్ణునిఁ జంపినచో నన్నిపనులును గాఁగలవు. మిత్రవరా! నీవు నాకు సహాయ మొనర్పుము. నేనన్ని చింతలనుండియు బయటఁ బడెదను. ఈ పృథివి యంతయును నిష్కంఠకము కాఁగలదు. నాకు బయట శత్రువులవలన భయములేదు. ఈ గృహ విరోధులను గూర్చియే నేను నిరంతరము చింతించుచుందును. చూచుటలేదా? ప్రపంచమున నావైపు ప్రేలు పెట్టి చూపింపఁ గలవాఁడెవఁడున్నాడు. నన్నెదిరించువాఁడె

నఁడు కలఁడు ? ఇప్పుడు ప్రపంచమున సర్వశ్రేష్ఠుఁడగు బల
వంతుఁడు గిరి వ్రజాధిపతియగు జరాసంధుఁడు ఆతఁడు
నాకు మామయే. ఆతని రాజకుమారిక లిద్దరుచు నన్ను
విచాహమాడిరి వానర రాజగు ద్వివిదుఁడును బలవంతుఁడే.
ఆతఁడు నాకు మిత్రుఁడు. శంబరాసురుఁడును, నర కాసురుఁ
డును, బాణాసురుఁడును మహాపరాక్రమవంతులు. రాజు
లందఱు నాతో మైత్రిని నెఱపెదరు. వీరందఱును నాపక్ష
మున నున్న రాజులే. కొందఱు దేవతల పక్షముననున్న
రాజులును గలరు. వారిని నేను జయించెదను. నా మనస్సు
నకుఁ గంటకుఁడగు వీఁడు పోయినపుడే నేను జయింపఁగలుగు
దును. బలరామకృష్ణులు చంపఁబడినచోఁ బృథివియందు
నేనొక్కఁడనే కనఁబడెదను. నిన్నుఁ బ్రధానమంత్రిగా నొన
ర్చెదను. నీవు మేమును గలిసి సమస్త సుఖముల ననుభవింప
వచ్చును. కావున నింక నీవు పొమ్ము. ఆలస్య మొనర్పఁ
బనిలేదు. గోపకులను మాయ బుచ్చి నాయాజ్ఞను జెప్పి
యిచ్చటికిఁ దీసికొని రమ్ము. ధనుర్వాగ మహాత్మ్యమును
గూర్చి చెప్పుము. మధురానగరముయొక్క అమృతశోభను
గూర్చియును వర్ణింపుము. మల్లయుద్ధ మహాత్మ్యమును
గూర్చియును వర్ణింపుము. మల్లయుద్ధ మహాత్మ్యమును
గూర్చియును జెప్పుము. ఇంతకు సారాంశమేమనఁగా 'నేదో
విధమున నా యిద్దరను నిచ్చటికిఁ దప్పక తీసికొని రమ్ము.'"

ఇది విని అనన్య మనస్కభావముతో నక్రూరుఁడిట్లు
నెను :- "రాజా ! నీయూలోచన సాంసారిక దృష్టికి అనుకూ

లముగనే యున్నది. మృత్యువనిన నందఱకును భయమే. అందఱును దానినిఁ దప్పించుకొనుటకు యథాశక్తిగఁ బ్రయత్నించుచుందురు. కాని :-

కంసుఁడిట్ల నెను :- “కాని యేమి?”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను:- “కాని మహారాజా ! ప్రారబ్ధము నెవరును దప్పించుకొనఁజాలరు. జరుగవలసినదేదియో అది జరిగియే తీరును. దాని కన్యథా కాఁజాలదు. అట్టైనచోఁ బ్రపంచమున జ్ఞానులును, ధ్యానులును, బ్రయత్న శీలురును, సాహసులును నెన్నటికిని జావనే చావరు. కావున మానవుఁడు సిద్ధ్యసిద్ధులగుదు సమభావము నుంచియే తన కర్తవ్యపాలనము నొనర్పవలయును. ఏలననఁగా కర్మ ఫలములొసంగువాఁడు దైవము. జన్మించుటకు ముందే మృత్యువిధాన మేర్పడినది. ఎవని కెవని చేతిలో మృత్యువు కలదో వాని కట్టి మృత్యువే లభించును. దాని కన్యథాచేయుట కెవరికిని శక్తిలేదు. అందఱకును బూర్వజన్మాను సారముగ సుఖదుఃఖములు సంభవించును. ఈవిషయమున నేను మీకు పురాణేతిహాసము నొకదానినిఁ జెప్పెదను. మీరు దత్త చిత్తులరై వినవలయును.”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులా రా ! ఇట్లు చెప్పి ప్రారబ్ధగతి ననుసరించి కంసునకుఁ జాలదృష్టాంతములను జెప్పెను. వానిలోఁ గొన్నిటిని మీకు నేను జెప్పెదను.”

కానున్నది కాక మానదు.

౧౦౧౫

శ్లో॥ మనోరథాన్కరోత్యుచ్చైర్జనో దైవహతానపి ।

యుజ్యతే హర్షశోకాభ్యాం తథాప్యాజ్ఞాం కరోమితే॥

శ్రీభాగ. ౧౦స్కం. ౩౬ అ. ౩౯ శ్లో॥

ఉ॥ పంపిన బోనివాడనె నృపాల మానవు లెన్నెదమ్మ నూ

హింపరు దైవయోగముల నించుక గానరు తోచినట్లు ని

ష్కంపగతింజరింతురది గాదన వచ్చునె యీశ్వరేచ్ఛద

ప్పింపగతాదు నీపగతు బిడ్డలఁ దెచ్చెదఁబోయి చచ్చెద॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

ప్రయత్నముచేఁ బ్రారబ్ధము పోదు. అయినను
బ్రయత్న మొనర్చక యెవరు నుండఁజాలఁడు. శరీరమున్నంత
వఱకేదో చేయవలెను. ఏమియును జేయక ఒక్కక్షణమైన
నుండలేరు. సాత్త్విక ప్రకృతి కలవాఁడు సాత్త్విక కార్యము
లొనర్చును. రజోగుణ తమోగుణ ప్రకృతి కలవారు హింసా
ప్రమాదాల స్యాదుల నొనర్చును. జన్మించిన వానికి మత్స్యవు
నిశ్చితము, మృత్యువు నెవరును దప్పించుకొనఁజాలరు. అయి
నను బ్రాహ్మణు లన్నిటికంటె మృత్యువును గాంచి భయపడు
దురు. తాను జీవించుటకై అనేక ప్రయత్నముల నొనర్చును.
జీవన మండఱకును బ్రయత్న మైనదే. జ్ఞానులగు వారు శరీరమును
ప్రారబ్ధమునకు విడిచివేయుదురు. వారు మృత్యువునకు భయ
పడరు. వారు హఠపూర్వకముగ మరణింపఁ దలఁపరు.
మృత్యువునకు భయపడి పారిపోరు. కాలమును బ్రతీక్షించు

చుందురు. శరీరమెప్పుడంతము కావలెనో అది అవశ్యము కాగలదు. మృత్యువాసన్నము కాకుండిన నాతఁడగ్నిలో దుమికినను. జలమునఁ బ్రవేశించినను, పర్వతమునుండి పడినను, విషపానమొనర్చినను, సింహాస్పముల ముఖములలోఁ బ్రవేశించినను, పర్వతములక్రింద నణఁగినను జావఁడు. అతనికి మృత్యువాసన్నమగుచో నెంతటి సురక్షిత స్థానమున నుంచినను, సచ్చటను జచ్చిపోవును. పశీక్షిన్మహారాజువకుఁ దక్షక సర్పముచే మరణము వ్రావఁబడియున్నది. అతని కుమారుఁడు జనమేజయుఁడతని రక్షించుట కనేక ప్రయత్నముల నొనర్చెను. అంతరిక్షభవనమును నిర్మించెను. ఆజ్ఞలేక అందెవరును బ్రవేశింపరాదు. చీమ ప్రవేశించుటకైనను అచ్చట వీలులేదు. గొప్ప గొప్ప చికిత్సకులు విషనాశకౌషధములను బెట్టుకొని అచ్చటఁగూర్చుండిరి. అయినను దక్షకుఁడు చిన్న రూపమును ధరించి బ్రాహ్మణుల ఫలములోఁ బ్రవేశించెను. బ్రాహ్మణుఁడు ఫలమును దీసికొని రాజు నాశీర్వాదించుటకుఁ బోయెను. ఆశీర్వాదమొసంగు బ్రాహ్మణు నెవరాపఁగలదు? బ్రాహ్మణుఁడు ఫలమును ముందు పెట్టెను. తక్షకుఁడు మెఱయుచుండెను. రాజు తక్షకునిఁ గుతూహల వశమునఁ జేతిలోనికిఁ దీసికొనెను. నాగుల కొక ప్రతిష్ఠకలదు. ఎవరైనఁ గఱవనునినఁగాని కఱవరు. ఇప్పుడు ప్రారబ్ధ ప్రాబల్యమును గమనింపుఁడు. రాజు కీటకమును గైకొని యిట్లనెను :-

“తక్షకుఁడు నన్నుఁ గఱవ రాలేదు. ఈ కీటకమే నన్నుఁ గఱవఁగలదు. ముని వాక్కులు సిద్ధింపఁగాక!” అని పలికి

ఆతఁడా కీటకమును గంతమును వైచుకొనెను. అది తక్షక
రూపమును ధరించెను. రాజు నది కఱచినది. రాజు
చచ్చెను. రాజు తనకుఁదాను మృత్యువును బిలుచుకొనెను.

ఒక ప్రసిద్ధమగు కథ కలదు. వ్యాసుని తాత, సత్య
వతి తండ్రి పల్లెనాఁడు. ఆతఁడు మృత్యువునకు మిక్కిలి
భయపడు చుండెనువాఁడు. ఆతఁడు నారదునితో నిట్లనెను:-
“నీవు యమునితో నొక్క విషయము చెప్పవలయును.
చంపుట కాతనికిఁ గావలసినంత ప్రపంచము కలదు. నన్ను
నడిలి పెట్టుమని చెప్పము.” నారదుఁడిట్లనెను :- “ఇది
నాకు వశమైనది కాదు. మీకు ఒంఘవైన వ్యాస దేవుఁడే
మీ నఁ జేయఁగలఁడు.” ఇప్పుడొకఁడు వ్యాసుని వెంటఁబడెను.
వ్యాసుడె.తగాఁ జెప్పినను ఆతఁడు వినలేదు. ఆతఁడాతనిఁ
గైకొని వ్యాసుని కడకుఁబోయెను. యముఁడిట్లనెను :-
“ఇది నా పనికాదు. మృత్యువు కడకు బొమ్ము.” పల్లెనాఁ
డిట్లనెను :- “మీరు కూడ నా వెంట రావలయును.”
ముగ్గురును గలిసి మృత్యువు కడకు బోయిరి. మృత్యు
విట్లనెను :- “ఈపని వయోమాతది.” పల్లెవాని వెంట
మృత్యువును దీసికొని వయోమాతకడకుఁ బోయిరి. వయోమాత
యిట్లనెను :- “నేనేమియును జేయలేను. దైవమునుగూర్చి
వ్రాయుదును. ఈతఁడు వ్యాసునకు తాత కాఁగలఁడని నాకు
దెలియును. ఈతఁడు మృత్యువునకు భయపడును. కావున
బాగుగా నాలోచించి నేనొక అసంభవ యోగమును వ్రాసి
తిని. అది ఘటించకుండిన నీతనికి మృత్యువుండదు. నేను

యముడు, మృత్యువు, వ్యాసుడు, వయమాత వీరందఱును గలసికొని నపుడీతనికి మృత్యువు కలుగునని వ్రాసితిని. ఇది వఱలో నట్టి దెవరికిని సంభవింప లేదు. కాని యీతఁడు తన మృత్యువును బిలిచి తెచ్చుకొనినాఁడు” వయమాత ఇట్లు చెప్పించునే యున్నది ఆ పల్లెవాడచ్చటనే పడి చచ్చెను. ఇంతకు సారాంశమేమనఁగా నెట్లు జరుగనున్నదో అట్లే అన్నియు సంఘటించును. మానవుఁడు వివశుఁడై అచ్చటికిఁ బోవును. మృత్యు సంయోగము నెవరును దప్పింపజాలరు.

సూతుఁడిట్లనెను :- “మునులారా ! కంసుఁడక్రూరు నకు సమస్త విధముల జెప్పెను. తన మనోరథమును జెప్పి లోభపెట్టఁగా నక్రూరుఁడిట్లనెను :- “రాజా ! ప్రయత్న మొనర్చుట మంచిదే కాని బ్రహ్మ వ్రాతను దుడుప నెవ్వరి తరమును గాదు. హిరణ్యకశిపుఁడు తన మృత్యువును దప్పించుకొనుటకై యెన్నెన్నో ఉపాయముల నొనర్చెను. అయినను నాతఁడు నృసింహుని చేతఁజచ్చెను. అంతదూర మెందు లకు, నీవు నీ విషయమునే చూచుకొనుము. ఆకాశవాణి నీకిది వఱకే సూచన నిచ్చియున్నది. నీవు దేవకినిఁ జంపుటకుఁ బ్రయత్నించితివి. అయినను ఆమె రక్షింపఁబడినది. నీవు వారిని బంధించితివి. వారి పిల్లల నేశ్వరను జంపితివి. అయినను నెనిమిదవ వాఁడు రక్షింపఁబడెను. విధి విధాన మిట్లున్నది నీవును వ్రజమునకు శ్రీకృష్ణునిఁ జంపుట కనేకు లగు నసురులను బంపితిని; కాని యెవరును నాతనిఁ జంపఁ జాలకపోయిరి. వారందఱును జచ్చిరి. రాజా ! ముఖమున

వ్రాసిన వ్రాత జరిగితిరును. అందఱకును బూర్వజన్మ సంస్కారముండును. ఈవిషయమున నీకు నేనొక దృష్టాంతమును జెప్పెదను. దానిని నీవు శ్రద్ధగా వినవలయును.

దక్షిణదేశమందు కృతమాలా నదీతీరమున నొక సమృద్ధిశాలియగు పురముండెను. ఆ పురాధీశుఁడు, గొప్ప శూరవీరుఁడు, యశస్వి, పరాక్రమవంతుఁడు. ఆతని కెందఱో రాణులు కలరు. వారిలో నత్యంత పెద్దరాణి మిక్కిలి చక్కనిది. రాజామెను మిక్కిలి ప్రేమించెడువాఁడు. ఇద్దర కాలము సుఖముగ జరుగుచుండెను.

ఒక దినమున నొక మహాత్ముఁడు రాజుయొక్క రాజధానికి వచ్చెను. రాజు తన పురోహిత మంత్రులతోఁగలిసి మహాత్ముని దర్శింపఁబోయెను మధుపర్క, కంద, మూల ఫలాదులొసఁగి రాజు మునినిఁ బూజించెను. రాజుచేసిన పూజను స్వీకరించి ముని రాజుయొక్క రాజ్యపరివార, సేనా, కోశ, సమస్తాశ్రతులయొక్క కుశలము నడిగెను. ముని త్రికాలజ్ఞుఁడు. అందువలన రాజునకు రాజ్యసంబంధమగు నుపదేశము నొసంగెను. మాటలలో రాజు త్ల డి గె ను :-
“మునివరా! మీరు సర్వజ్ఞులరు. భూత భవిష్యద్వర్తమానములను మీరెఱుంగుదురు. నామృత్యువెవరి వలనఁగలుగునో నేను దెలిసికొనఁ గోరుచున్నాను ”

మునియిట్లనెను :- “రాజా! నీవిట్టి వ్యర్థప్రశ్నల నేలవేసెదవు? ఎవనివలన మృత్యువు సంభవించునో అది

సంభవించితీరును. జరుగనున్నది జరుగక మానదు. జరుగనిదాని నెవరును జరిపింపజాలరు. ఇది నిశ్చితమైనపుడు దీనిని గూర్చి చింతించుట వ్యర్థమగును.”

రాజిట్లనెను :- “స్వామీ! ఇదంతయును సత్యమే. అయినను భవిష్యత్తును తెలిసికోవలయుననుకోరిక అందట కుండును. అందులకనియే జన్మపత్రికను గూడ వేయించుకొందురు. చేతి సాముద్రకమును జూపించుకొందురు. వర్షఫలమును జెప్పించుకొందురు. దయయుంచి నామృత్యు వెట్లు సంభవించునో చెప్పుడు.”

రాజు బలవంత మొనర్చుచున్నాడని ముని తెలిసికొని యిట్లనెను :- “రాజా! నీచావు నీ పెద్ద భార్య వలన కలుగును.”

రాజునకు మిక్కిలి ఆశ్చర్యము వేసెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను :- “రాణి నన్ను బ్రాణాధికముగ ప్రేమించుచున్నది. ఈమె నన్నెట్లు చంపగలదు? అయినను మునివచనము అబద్ధముకాదు. నేనీరాజ్యమును వీడి యెచ్చటికైనను దాగ నేనెచ్చట నుండినది యెవరికిని తెలియకుండునట్లుగను, ముఖ్యముగ రాణి అచ్చటికిజేర జాలనట్లుగనుండు నొక యజ్ఞాత స్థాన మునకుఁ బోయెదను.” అని అనుకొని రాజొక దినమున రాత్రియందు లేచి వెడలిపోయెను. ఆతఁడు వేషమును మార్చి వెడలు చుండెను. పోయిపోయి ఆతఁడు సముద్ర సమీపమునకుఁ బోయెను. అచ్చట నొక దోనెపై నెక్క

సముద్రమున నొకద్వీపమునకుఁ బోయెను. అచ్చటికిఁబోయి
ఆతఁడొక సాధారణ కృషికుని వద్ద నొకరికిఁగుదిరెను.

ప్రాతఃకాలమయ్యెను. రాజశయ్య శూన్యముగనుండు
టను గాంచి రాణి మిక్కిలిదుఃఖించెను. ఆమె రాజు నంతటను
వెదికించెను. ఎక్కడను రాజుజాడ తెలియకపోగా నామె
ఆత్మహత్యను జేసికొనుటకు నిశ్చయించెను. రాత్రి యందే
లేచిపోయి సమీపముననే ప్రవహించుచుండిన కృతమాలానది
యందు ఆమె మునిగిపోయెను.

కొన్నిక్షణముల కామె తానొక స్మశానఘట్టమున
మన్నట్లు తెలుసికొనెను. ఒకవ్యక్తి యెట్టుని వస్త్రములను
ధరించి, యెట్టుని గంధమును బూసికొని, ఎట్టుని పుష్పమాలను
ధరించి యెట్టుని శ్రిశూలమును జేజిలోఁబట్టుకొని ఒక పీనుఁగు
యొక్కఁతోమ్ముమీఁదఁ గూర్చుండి యుండెను, అట్లుండి ఒక
బీజ మంత్రమును జపించుచుండెను. రాణి యీదృశ్యమును
గాంచి భయపడెను. నదిలోఁ గొట్టుకొనిపోవు తన నీతఁడే
తీసినాఁడనియు బలియొసంగఁదలఁచు చున్నాఁడనియు నామె
తెలిసి కొనెను. ఆమె, చచ్చుటకు సిద్ధముగనే యుండెను.
అందువలన నామె తదేక దృష్టితో నావ్యక్తివైపునకుఁ జూచు
చుండెను. ఆతని నేత్రములనుండి ఒక తేజస్సు వెలువడెను.
దానివలన ఆమె మూర్ఛిత మయ్యెను. ఆ తాంత్రికుఁడు
తంత్రముచే నామెను దనవశ మొనర్చుకొనెను. ఇప్పుడా
తాంత్రికుఁడేమి చెప్పిన దానినిఁ జేయుచుండెను.

ఒకసారి యాతాంత్రికుఁడారాణినిఁ దీసికొని రాజుండిన ద్వీపమునకుఁబోయెను. అచ్చట నొక్క శక్తి పీఠముండెను. ఆతాంత్రికుఁడచ్చట నరబలి నీయఁదలఁచుచుండెను. దైవ వశమున నారాత్రి ఆరాజు దేవీమందిరమునకు వచ్చెను. తాంత్రికుఁడతనిఁ బట్టుకొని బలియిచ్చుటకు తీసికొనివచ్చెను. పశుబలి సంస్కారముల్పయు నొనర్చి, రాణి చేతికి ఖడ్గ మొసంగి నరబలి నొసంగుమని ఆతఁడనెను. రాణి ఆతని వశమున నుండెను. తాంత్రికుఁడు చెప్పఁగా రాజు శిరస్సు మొండెమునుండి వేటయ్యెను. చంపునపుడు రాణి గుర్తింప లేదు తర్వాత నాతఁడు రాజుని తెలిసికొనెను. రాణికి మిక్కిలి దుఃఖము కలిగెను. ఆఖడ్గముతో నామె తన శిరస్సును ఖండించుకొను సంతలో విగ్రహములో నుండి సాక్షాత్తుగ దేవి ప్రకటమై రాణియొక్క చేతినిఁబట్టుకొని యిట్లనెను :-

“దేవీ! నీవిట్టి సాహస మొనర్పకుము. ప్రాణులందఱును బ్రారబ్ధమునకు వశులై కార్యము లొనర్చెదరు. నీవు నాసఖివి. ఒక దోషముచే నీకు గోజన్మ కలిగినది. ఈ రాజు పూర్వజన్మ మున వ్యాధుఁడు. రాత్రియందు పొరబాటున నిన్ను వధించి నాఁడు. ఆసమయమున సర్పమీతని గాటువైచినది. ఈతఁడు మరణించినాఁడు. దైవవశమున నీతఁడెచ్చటఁబడి చచ్చినాఁడో అచ్చట సాల గ్రామశిల యుండెను. చచ్చి సాల గ్రామ శిలపైఁ బడుటచే నీతఁడు పుణ్యలోకములకుఁ బోయెను. మరల నచ్చి రాజయ్యెను. ఈతఁడు గోవధను దెలియక చేసినాఁడు. తెలియక చేసిన పాపమైనను, పాపము పాపమే కదా! దాని

ప్రతీకారము కొఱకు నీవు రాణివైతివి. ఈతనికి నీవలన మృత్యువని తెలియఁగనే యీతఁడు రాజ్యమును వీడి యీ ద్వీపమునకు వచ్చెను. నీవును నీతని వియోగమునఁ గృత మాలా నదిలో మునిఁగి చావఁదలచితివి. కాని దైవవిధానము మార్పుట కెవరితరము? దైవవశమున మరల మీరిద్దరు కలిసికొంటిరి. తెలియకాతఁడు నిన్నెట్లు వధించెనో అట్లే నీవును దెలియక ఆతని వధించితివి. ఇప్పుడు నీవు ఆత్మహత్యను జేసికొనకుము, నవరాత్రయందు నీవు తొమ్మిది దినములు వ్రతము నొనర్పుము. పదవ దినమున నీవు మరల వచ్చి నాగణములలో జేరఁగలవు.”

రాణి ఆత్మయొనర్చెను. పదవరోజున నామె ఆ శరీరమును దేవీ మందిరమున విడిచెను.

అక్రూరుఁడిట్ల నెను:-“రాజా! ఇట్టి కథ లింకను నసంఖ్యా కములుగఁగలవు. చెప్పుమసిన వోఁ జెప్పెదను.”

క్రోధముతోఁ గంసుఁడిట్ల నెను :- “అక్రూరా! నిన్ను నేను నాకు పదేశ మొసంగుటకుఁ బిలువలేదు. నాపని కొఱకై పిలిచితిని.”

సరసతాస్వరమున నక్రూరుఁ డిట్ల నెను :- “మహారాజా! నేను పదేశించుట లేదు. నేను చెప్పనదియు నదియే. నీవు నీ యమంగళమును బోఁగొట్టు కొనఁదలఁచుచున్నావు. ఇది ఉచితమే యగును. ఎవరినైన వధించుట కానిండు ఎవరికైన నమంగళమును గోరుట మంచిదికాదు. మానవుఁడెంతటి

ప్రయత్న మొనర్చినను బ్రారబ్ధమును దుడిపి వేయఁజాలఁడు. నీవు రామకృష్ణులను జంపు యత్నము నొనర్పకుము.”

కంసుఁడిట్ల నెను:-“మేము రాజులము రాజ్యముకొఱకు రాజులన్నిటినిఁ జేయవలసియుండును. మేమేది చేయవలయునో, ఏది చేయరాదో అది మాకు బాగుగాఁ దెలియును. ఈ విషయములో మేము నీయాపదేశమును వివలసినపని లేదు. నీవు బృందావనమునకు రామకృష్ణులను దీసికొని వచ్చుటకు పోయెదవా? లేదా?”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను :-“మహారాజా! నేను నాకర్తవ్య మిదియను భావముతో నీకు యథార్థవిషయమును జెప్పితిని. నేను నీకు సేవకుఁడను. నేను నీయాజ్ఞను బాలించి తీరవలయును. నీవేది ఆజ్ఞాపించినను దానిని నేను జేసెదను.”

కంసుఁడిట్ల నెను :-“అయితే నాయాజ్ఞ ఇదియే. నీవు వెంటనే బృందావనమునకుఁబోయి, గోపకులతో బాటుగా రామకృష్ణుల నిచ్చటకుఁ దీసికొనిరమ్ము.”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను :-“మంచిది మహారాజా! రేపు నేను బృందావనమునకుఁ బోయెదను. బలరామకృష్ణులను రథముపై నెక్కించుకొని యిచ్చటకు తీసికొని వచ్చెదను.”

సూతుఁడిట్ల నెను :-“మునులారా! ఇట్లు పలికి కంసుని ఆజ్ఞను దీసికొని అక్రూరుఁడు తనయింటికిఁ బోయెను. కంసుఁడును సంతోషపరమునకుఁ బోయెను. ఇప్పుడిక సక్రూరుఁడే విధముగ బృందావనమునకుఁ బోయెనో ఆకథను జెప్పెదను.”

కేశీ సంహార కథ

౧౦౧౬

శ్లో॥ కేశీతు కంస ప్రహితః ఖరైర్మహిమ్
మహాహయో నిర్జర యన్మనోజవః
సటావధూతాభవిమాన సంకులమ్
కుర్వన్నభో హేహిత భీషితాఖిలః॥

శ్రీభాగ. ౧౦స్కం. ౩౩ అ. ౧శ్లో॥

సీ॥ ఖరపుటాహతిఃదూలి కుంభినీ చక్రంబు
పణిరాజ ఫణులకు బరువుసేయ
భీషణహేషా విభీషితులై మింట
నమృతాంధులొండొరు నండ గోనఁగఁ
జటుల చంచల సటాచ్చటల గాడ్పులమేఘ
ములు విమానములపై మునుఁగుపడఁగ
విపుతాన్య గహ్వర విపుల దంతంబులు
ప్రళయాగ్ని కీలల పగిది మెఱయఁ

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

జీవులందఱును నదృష్టమున కధీనులై గుణానుసారముగఁ గార్యములొనర్చు చుందురు. సాత్త్విక ప్రకృతి గల భక్తులు సత్వభావముతో భగవంతుని భజించి, ఆతనిఁబొందుదురు. తమః ప్రకృతిగల వైరులు క్రోధ హింసాదుల ద్వారా భగవంతునిఁ బొందుదురు. గంగలో మంచినీరు, చెడ్డనీరు పడఁగానే అన్నియును బావనమైనట్లు భగవత్ప్రాప్తి నలన నందఱును సుద్ధార్ము కలుగును. సామాన్యాన్నమును దిసి

నను, పడ్రసోపేతములగు రుచిగల పదార్థములు తినినను గడుపునిండును; కాని రసయుక్తములగు స్నిగ్ధ, మధురపదార్థములందు స్వాదువిశేషముగ నుండును. అదేవిధముగ భగవానునిఁ గామముచేఁగాని, ద్వేషముచేఁగాని, భయముచేఁగాని ప్రేమచేఁగాని భజించిన సంసారము నుండి విముక్తుఁడగును. కాని ప్రేమ మార్గమున రసము విశేషముగ నుండును. అనురులు భగవానుని వైరభావముతో భజించెనరు. వారి కదేమార్గమునఁ గల్యాణము కలుగును

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! అక్రూరుఁడు బృందావనము పోవుట కంగీకరింపఁగనే కంసుఁడొనందించి తన యింటికిఁబోయెను. అక్రూరుఁడు బృందావనము పోవుటకు సిద్ధపడు చుండెను.”

అంత శౌనకుఁడిట్ల డిగెను :- సూతా ! కంసుఁడు , కేశియను రాక్షసుని బృందావనమునకుఁ బంపెనని నీ విదివటకే చెప్పితివి. ఆతఁడు పెద్ద గుఱ్ఱమురూపమును ధరించి వ్రజమునకుఁబోయెను. గదా! ఆకేశి వ్రజమునకుఁబోయి యేమిచేసినాఁడు?”

అంత సూతుఁడిట్ల నెను :- స్వామీ! నేనాప్రసంగమును మఱచియే పోతిని. మంచిది. అయితే ముందుగా నేను మీకు కేశి కథనే చెప్పెదను. తదనంతరము అక్రూరుఁడు వ్రజమున కేవిధముగ నాలోచించుచుఁబోయెనో దానినిఁ జర్చించెదను.?

కంసుఁడు కేశిని బలరామకృష్ణులను జంపుటకుఁ బంపఁగా నాతఁడొక దినమున గొప్ప గుఱ్ఱము రూపమును ధరించి వ్రజమండలమునకుఁ జేరుకొనెను. అచ్చటికిఁబోయి వివిధోపద్రవములను గావింప నారంభించెను. అటునిటుఁ బరు విడ నారంభించెను. తనపాదముల గిట్టలతో భూమిని విదీర్ణము కావించుచుండెను ఎవరెదురుగా వచ్చిన వారిమీఁదకు గఱచుటకుఁ బరువిడుచుచుండెను. వెనుకటి పాదములను విదిలింప సాగెను. వ్రజవాసులాతని యిట్టి యుపద్రవమును గాంచి భయపడిరి. అందఱును “కృష్ణా! కృష్ణా! చూడవయ్యా! ఎచ్చటినుండియో గుఱ్ఱము వచ్చినది. ఈతఁడును నొక అసురుఁడని తోయుచున్నది”

భగవానుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు. ఆతఁడు గ్రహించెను. ఈ గుఱ్ఱము మాటిమాటికిని సకిలించుచుండెను. వ్రజవాసులను భయపెట్టు చుండెను. ఈ ఉపద్రవమునంతను నీఖిలుఁడు నాకొఱకే చేయుచున్నాఁడు. ఈతఁడు గుఱ్ఱపురూపమును ధరించినాఁడు. వీఁడు దైత్యుఁడు. నన్నుఁజంపుట కీతఁడు వచ్చినాఁడు. నన్నిపుడీతఁడు వెదుకుచున్నాఁడు. అప్పుడాతఁడు వాని యెదుటకు వచ్చి తాళమును జఱచి! సింహనాదము నొనర్చి, కవ్వించుచు నిట్లనెను :- “ఓరీ! దుష్టా! నీవీయమాయకపు వ్రజవాసుల నేల భయపెట్టుచున్నావు. నా యెదుటకు రారా, నేను నీపీచమణఁచెదను.”

భగవానుని సింహనాదమును విని దైత్యుఁడు మండి పడెను. ఇది ఆతని కవమానముగఁదోచెను. భగవానుని

కవ్వింపును సహింపఁజాలక, ప్రచండ వేగశాలియును, దుర్జయుఁడును, దుర మ్యుఁడునగు నాదైత్యుఁడు మిక్కిలిక్రుద్ధుఁడై కన్ను లెఱ్ఱఁగఁజేసి సకిలింపనారంభించెను, ఎగురఁదొడంగెను. నోరు తెరువ నారంభించెను. ఆతఁడాకాశమునే త్రాగివేయఁదలఁచినట్లుండెను. భగవానుఁడీ గంతులకుఁ గొంచెమైనను భయపడలేదు. ఆతఁడచ్చటనే నిలిచియుండెను. ఆదుష్టుడును నోటినిఁదెఱచుకొని భగవానుని వైపునకు దుమికెను. ఆతఁడత్యంత రోషమున సుకుమార శరీరుఁడును, కమలనయనుని వైపునకొక తన్నుతన్నెను. భగవానుఁడు మొదటినుండియును జాల సావధానముగ నుండెను. ఆతని తన్నును దప్పించుకొని, దుమికి, ఆతఁడు తన్నుట కెత్తిన రెండు కాళ్ళను బట్టుకొని గిట్టినఁద్రిప్పి వिसరివై చెను. గరుడుఁడు సర్పముఁను వिसరి వేసినట్లుండెను. భగవానుఁడు వिसరి వేయఁగా నాతఁడు నాల్గు నూర్ల బారల దూరమునఁ బోయిపడెను. దూరమునఁ బడుటచే నాతఁడచేతనుఁడయ్యెను. భగవానుఁడు నిలుచుండి నవ్వనారంభించెను. కొంచెముసేపటి కాయసురుఁడగు గేశికి తెలివి కలిగెను తన పరాభవము ననుభవించి ఆతఁడలిగి, అత్యంత రోషమున నోటినిఁ దెఱచుకొని మరల భగవానుని పైఁబడెను.

ఇదివఱకు ఆతఁడు తన్ను తన్నగా భగవానుఁడాతని పాదమును బట్టుకొనెను భగవానుఁడు భక్తవత్సలుఁడు. ఆతని మీఁద నెవరు పూలను వేయుదురో వాటిని అతఁడు స్వీకరించును దెబ్బలు కొట్టిన వానివిఁగూడ గ్రహించును.

ఈసారి వాఁడు నోరును దెఱచుకొని భగవానుని వైపునకుఁ బరువి డెను. భగవానుఁడు ఆతని నోటివైపునకుఁ జేతినిఁ జూచెను. వానిని స్వీకరింకీచుటకును, వానిని బట్టుకొనుటకును ఆతని అనంత కరకమలము నాతని ముఖమునఁ బ్రవేశించెను. పట్టుకొనుటకు నోటిలో నేవస్తువును దొఱకలేదు. ముఖాకాశము నఁజేయి అట్లే పోనారంభించెను. పొట్టలోని క్షుద్రాకాశ వ్యవధానమును మహాకాశమున నేలఁగలపకూడ దనుకొనెను. ఈ వ్యష్టివ్యక్తిత్వమును సమష్టి వ్యక్తిత్వమున నేలఁగలుపరాదు. ఈ సంకల్పముతో భగవానుఁడు దాని నోటిలోఁ జేతిని దూర్చెను. భగవానునియొక్క భుజస్పర్శచే నాతని నోటిలోని దంతములన్నియును రాలిపోయెను. ఆతఁడు దంతములతోడనే కొరుకునది. అవియే ఆతని అస్త్రములు. ఇప్పుడాతఁడు కింకర్తవ్యవిమూఢుఁడయ్యెను. భుజములాతనికిఁ దప్తలోహమువలె దోచుచుండెను. పెద్దసర్పము బిలములో దూరినట్లు భగవానుని చేయి ఆతని ముఖమునఁ బ్రవేశించెను. చికిత్సచేయని రాజరోగము పెరిగినట్లు దానినోటిలోనికి భగవానుని చేతులు పెరిగిపోవుచుండెను. ఒక గాజుసీసాకు బిరడా పెట్టి గాలి బయటకు రానట్లు భగవానుని శాశువు కేశిముఖములోనికిఁబోయి పెరుగుటచే నాతని శ్వాస ఆగిపోయెను. రోమ రోమములనుండి చెమట బయలుదేరెను. ఆతని కన్నులు బ్రద్దలయ్యెను. ఆతఁడు భూమిపైఁబడి తన నాల్గు కాళ్లతోఁ దన్నుకొన నారంభించెను. ఆతని రాణము బయటకు వచ్చెను. పక్కమైన దానిమ్మపండు పగిలి నట్లు తని

శరీరము బ్రద్దలై క్రిందబడెను, శ్వాస ఆగిపోవుటచే నాగు
ఱ్ఱము రూపమును ధరించిన యసురుడు చచ్చెను.

అసుర శరీరము ప్రాణహీనమగుటను భగవానుడు
కాంచి, తనకరమును వాని నోటినుండి బయటకుదీసెను,
భగవానున కన్నియును దెలియును. అతడు గుఱ్ఱముకాదు.
అసురుడు, అందువలన నాతని కేమాత్రమును విస్మయము
కలుగలేదు.

సూతుఁ డిట్ల నెను :- “మునులారా! మహాదైత్యుఁడగు
కేశి చావఁగానే దేవతలందఱును జాల ఆనందించిరి. భగవా
నునిపై వారు పుష్పవృష్టిని గుఱిపించిరి. ఈవిధముగ భగ
వానుడు కంసునిచేబంపఁబడిన కేశి దైత్యుఁడును జంపఁ
బడెను. నారదున కిటునిటు మాటలందించుట యనిన మిక్కిలి
యానందము. చోరునితోఁ జోరత్వ మొనరింపుమని చెప్పును.
ధనికునితో దొంగలు వచ్చెదరు జాగ్రత్తగా నుండుడని
చెప్పును. ఇదేవిధముగఁ గంసుని కడకు వచ్చి కృష్ణ బలరా
ములు వసుదేవుని పుత్రులనియు, నాతనికి శత్రులనియు
వారినిఁబలిపించి చంపింపుడనియుఁ జెప్పెను. భగవానుని కడకు
వచ్చి కంసునిఁజంపుమని చెప్పెను.

శౌనకుఁ డిట్లు డిగెను :- “సూతా! నారదుడు మధ్యలో
నెచ్చటినుండి వచ్చినాడు. నీవు మాకు అక్రూరుని వ్రజగమన
మును గూర్చి చెప్పుచున్నావు.”

సూతుఁడెట్ల నెను :- స్వామీ! నారదుఁడు సూచన చేయుటకు వచ్చియుండెను. నేను అక్రూరుని వ్రజగమనకథని ప్పాడు చెప్పుచున్నాను. వ్యోమాసురోద్ధారకథ ఒకటి మిగిలి పోయినది. దానినిఁజెప్పి తర్వాత నక్రూరుని కథను జెప్పెదను. ఇప్పుడు మీరు వ్యోమాసురోద్ధార కథను వినుఁడు.”

శ్రీ కృష్ణ నారదులు.

౧౦౧౨

శ్లో॥ విశుద్ధ విజ్ఞానఘనం స్వసంస్థయా
సమాప్త సర్వార్థమ మోఘ వాంఛితమ్ ।

స్వతేజసా నిత్యనివృత్తమాయా

గుణప్రవాహం భగవంతమీ మహి॥

శ్రీ భాగ. ౧౦స్కం. ౩2 ఆ. ౨౨ శ్లో॥

సీ॥ జగదీశయోగీశ సర్వభూతాధార

సకల సంపూర్ణ యీశ్వర మహాత్మ

కాష్ఠగతజ్యోతికైవడి నిఖిల భూ

తములందు నొకఁడవై నీవు మాయ

సద్భూధుఁడవు గుహాశయుఁడవు సాక్షివి

నీయంత వాఁడవై నీవు మాయఁ

గూడి కల్పింతువు గుణముల వానిచేఁ

బుట్టించి రక్షించి పొలియఁజేయుదు”

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

నారదుడు భగవానుని మనస్సు. సత్యసంకల్పుడగు భగవానుడేది చేయఁదలచినను దానిప్రేరణ మొదటమనస్సు నకు లభించును. మనస్సు చాల దూరము వఱకాలోచించును. రాజోవు విషయములనుగూర్చి మననమొనర్చును. జీవులమనస్సుతో నాలోచించు విషయము లొకప్పుడు నెఱవేరును. ఒకప్పుడు నెఱవేరవు; కాని భగవానుని మనస్సుగు నారదుని ఆలోచన లన్నియును సత్యములగును. ఏలననఁగా భగవానుడమోఘవీర్యుడు. సత్యసంకల్పుడు కావుననారదు నకుఁ దెలియని విషయములుండవు. ఆతఁడెవరికేని భయపడడు. భయము పాపమందుండును నిష్పాపులకు భయమేలనుండును? ఆతఁడెల్లప్పుడును నిర్భయుఁడుగ నుండును. ఆతఁడందఱతో సత్యవిషయములనే చెప్పును. అందఱు నాతని నాదరించెదరు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! కేశిదైత్యుడు మరణింపఁగనే నారదమహామునికి విశుద్ధ సత్యస్వరూపుడగు, వాసుదేవభగవానుని వజ్రమునకుఁబోయి దర్శింపవలయునను సంకల్పముకలిగెను. ఇప్పుడాతఁడు బృందావనమందలిబ్రకటలీల నుపసంహరింపఁదలచెను. ఇప్పుడు మధురా ద్వారకా లీల లొనర్పఁదలచెను. సంధి సమయమున ధ్యాన, జప, పూజ మహాత్మ్యమెక్కుడుగనుండును. అందువలననే యోగులు సంధి సమయమున ధ్యానమొనర్చెదరు. ద్విజులు సంధ్యాసమయ మందే సంధ్యావందన మొనర్చెదరు. తాంత్రిక పూజలందును సంధిపూజ ప్రధానపూజగ నెన్నఁబడుచున్నది. ఇది భగవానుని సంధిలీల. బృందావనలీలయైన తరువాత మధురాలీల నొన

ర్చును. ఆతఁడాతనికి భవిష్యలీలాస్మృతిని గలిగింపవలయును. ఇదంతయు నాలోచించుకొని నారద భగవానుఁడు వీణను మీటుచు హరిగుణగాన మొనర్చుచు బృందావనమునకు వచ్చెను. భగవానుఁడు కేశినిజంపి ఏకాంతమున నుండెను. అచ్చట నెవ్వరును లేకుండిరి. ప్రేమచర్చ ఏకాంతములోనే జరుగును. రహస్యవిషయములకు వివిక్తస్థానమత్యంతావశ్యకము. ఇట్టి సుయోగమునుగాంచి, నారదుఁడు భగవానుని పాదపద్మములకుఁ బ్రణామమునుగావించి, అక్లిష్టకర్ముఁడగు భగవానునిస్తుతించెను:—“ప్రభూ! నీస్వరూపమప్రమేయమైనది. అచ్చటికి ప్రమ ప్రవేశింపదు. నీవందఱును నీవైపున కాకర్షించుచుందువు, నీవు యోగేశ్వరుఁడవు మీరు సమస్త జగత్తునకును బ్రభువులు. నీవు సర్వవ్యాపకుఁడవు. సర్వాధిష్ఠానుఁడవు. నీవు యదుకుల పుంగవుఁడవు. నీవు సర్వజ్ఞుఁడవు. సర్వవిదుఁడవు, సర్వస్వరూపుఁడవు. క్షీరములందంతటను ఘృతము వ్యాపించినట్లును, ఆకాశమున వాయువువ్యాపించినట్లును, ప్రాణులందు బంచభూతములు వ్యాపించినట్లును, కాష్ఠములలో నగ్నివ్యాపించినట్లును, నీవు సర్వభూతాంతరాత్మవై యున్నావు. బుద్ధి కాశ్రయుఁడవును, సాక్షియునై యున్నావు. పురుషోత్తమా! నీవు మహాపురుషుఁడవు. అందఱకీశ్వరుఁడవు. ఈగుణముల సహాయముచేతనే నీవు ప్రపంచమునుత్పన్న మొనర్చుచున్నావు. ఉత్పన్నమైన బ్రపంచమును బాలనమొనర్చుచున్నావు. చివరకు దానినంతము నొనర్చుచున్నావు, త్రిగుణాతీతుఁడవు. అయినను నీవు త్రిగుణాత్మిక జగత్తునందు అవతరించుచున్నావు. దైత్యు

లును, రాక్షసులును రాజవేషములనుత్పన్నమై పృథివీభారము నినుమడింపజేయఁగా, సాధువులకుఁ గష్టమును గల్పింపఁగా, బ్రజలను బీడింపఁగా నీవు మర్యాదరక్షణము కొఱకీ త్రిభువన విమోహనరూపమును ధరించితివి. ఈరూపముతో నస్త్రశస్త్రములులేకయే అనేకులగు నసురులను జంపితివి. నేడే నీవీయశ్వరూపమును జెందిన నసురుని లీలగాఁజంపితివి. వీడు సాధారణగుఱ్ఱముకాదు. వీని సకిలింపులనువిని దేవగణమును స్వర్గలోకమునువీడి వాటిపోయినారు. ఇప్పుడిచ్చటనింక వ్యోమాసురునిఁజంపి యిచ్చటి ప్రకటలీలను సమాప్తమొనరింపవలెను. రేపు నీవు మధురాపురికి విచ్చేయుదువు. ఎల్లుండి నేను స్వయముగ నీచేతఁ జాణూర, ముష్టికాది మల్లులు చచ్చుటను గాంచెదను ”

భగవానుఁడిట్ల నెను :- “నారదా! నీవేమనుచున్నావు. నేను జిన్నపిల్లవాఁడను. నేనింతటి గొప్పమల్లుల నెట్లుచంపఁగలను ?”

నవ్వినారదుఁడిట్ల నెను - “స్వామీ! నీవు బాలకుడవు కావు, అసురకుల ఘాలకులు. సమస్తవిశ్వప్రతిపాలకులు. మల్లులు నీముందేమి లెక్క. నీవు మదోన్మత్తమగు గువలయాపీడ గజమునుగూడ నాశమొనర్చెదవు. ఇంకెవరిసంగతియో యేల? నీవు పదివేల యేనుఁగుల బలముగల కంసునిగూడ చంపెదవు. చచ్చినగురుపుత్రునిఁ దెచ్చుటకై సముద్రములోనుండు శంఖాసురునిఁజంపెదవు. కాలయవనుని నీచేతఁజంపక ముచుకుందుని

దృష్టిచే జంపించెదవు. నీ ప్రియురాలి సంతోషముకొఱకు స్వర్గమునుండి పారిజాతవృక్షమును బెకలించి తెచ్చెదవు. అచ్చటికిబోయి నీవు దేవేంద్రునిఁ బరాజితుఁ గావించెదవు. నీవు వివిధవేషములతో వివిధవిధముల వీర్యమునుజూపించిరాజ కన్యలను జాలమందిని వివాహమాడెదవు. నృగమహారాజు నుద్ధరించెదవు. సత్రాజిత్తుని కుమార్తెయగు సత్యభామను వివాహమాడెదవు. శ్యమంతకమణిని అరణముగఁబొందెదవు. రుక్మిణీ, సత్యభామ, జాంబవతి, కాళిందీ, నాగ్నజితి మొదలగు ననేక రాజకన్యకల వివాహమాడెదవు ”

భగవానుఁడిట్లు నెను :- “నారదా! నీవు నావివాహములను జాల లెక్కించితివి.”

నారదుఁడిట్లు నెను :- స్వామీ! నేనుజాలకొలఁదిమందినే చెప్పితిని. నీవుపదునాఱువేలనూటయెనిమిది వివాహములను జేసికొనెదవు. చచ్చిన బ్రాహ్మణపుత్రుని గాలునినుండి తెచ్చెదవు. పాండ్రకు నుద్ధరించెదవు. సుదర్శన చక్రముచేఁగాళికాపురినిఁ గాల్చెదవు. దంతవక్త్రునిఁ జంపెదవు. రాజసూయ యాగమున శిశుపాలుని శిరమును నరికెదవు. ఎంతని చెప్పఁగలను, ద్వారకా పురిలోనుండి నీవనేకవిధములగు శ్రుతమధురలీలలను జేయుదువు నీవేదిచేసినను గర్మబంధనమునకు లోబడిచేయవు. కర్మఫలములు నిన్ను స్పృశింపనైన స్పృశింపవు. ప్రపంచమున నుండియును నీవు సంసార కర్మఫలములకు దూరమగుచుందువు. నీదివ్య కర్మలు ప్రపంచమున దివ్యముఖప్రసార మొనర్చుటకై యేర్ప

డును. కవిగణములు నీకలితకీర్తిని, నీదివ్యలీలలను దమతమ కార్యములందు పర్ణించెదరు. వాని నెవరు వినెదరో వారి కర్మబంధనములు తొలగిపోవును. నీ వెప్పుడు వ్రజలీలలను, మధురాలీలలను, ద్వారకాలీలలను నుపసంహరింపఁదలఁతురో అప్పుడు రాజులకు బరస్పరము పోరించెదవు. నీవస్త్రమును బట్టకయే భూభారమును హరించుటకై కాలరూపుఁడవై అర్జునునకు సారథివై అక్షౌహిణీలకొలఁది సైనికులను జంపించెదవు.”

శ్రీకృష్ణుఁడిట్లనెను :- “నారదా! నీవు మాబలరామ అన్నగారి వద్దకు పోయిరాలేదు. నీవేమియును తిక్కమందు త్రాగిరాలేదు గదా! కొంచెముసేపు నన్ను నీవు కాలుఁడనందువు, జగత్పాలకుఁడనందువు, రక్షకుఁడను, సంహారకుఁడనందువు. ఇంత గొప్ప గొప్ప కార్యములను నేనెట్లు చేయఁగలను?”

నారదుఁడిట్లనెను :- “ప్రభూ! నీవు పరమానంద స్వరూపుఁడవు, విశుద్ధవిజ్ఞానఘనుఁడవు, నిత్యుఁడవు అమోఘ వీర్యుఁడవు. షడైశ్వర్య సంపన్నుఁడవు. సర్వేశ్వరుఁడవు, సర్వ స్వతంత్రుఁడవు. నీమాయచే సమస్త భేదకల్పనములను రచించు వాఁడవు. నీవు లీలకొఱకే యీమానవ శరీరమును ధరించితివి. నీవేమైనను జేయఁగలవు. నీకసంభవమనునదిలేదు. నేను సర్వేశ్వరుఁడవగు నీపాదపద్మములకుఁ బ్రణామమొనర్చుచున్నాను.

ఇప్పుడిక నాకు పోవుట కాజ్ఞనిండు, ఇంతవఱకు నేను నీవ్రజ
లీలను గాంచితిని. రేపటినుండి నీమధురాలీలలను జూడఁ గోరు
చున్నాను.”

సూత్రుఁ డిట్ల నెను :- “మునులారా! భగవద్భక్తులలో
సర్వశ్రేష్ఠుఁడగు నారదమహాముని భగవచ్ఛరణములకుఁ
బ్రణామముకావించి, ఆతని దర్శనముచే నత్యంతానందమును
జెంది, తన వీణను సవరించుకొని, దాని నానందముతో
వాయించుచు, భగవానుని మాటిమాటికినిఁ గాంచుచుఁదన
యిచ్చానుసారముగ వైకుంఠలోకమునకుఁ బోయెను. ఇప్పుడే
విధముగ వ్యోమాసురు నుద్ధరించినదియు మీకుఁజెప్పెదను.
మీరందఱును సమాహిత చిత్తులరై వినుఁడు.”

వ్యోమా సు రో ద్ధా ర ము

౧౦౧౮

* శ్లో॥ మయపుత్రో మహామాయో వ్యోమోగోపాల వేషధృల్
మేషాయితానపోవాహ ప్రాయశ్చరాయితోబహూన్॥

శ్రీభాగ. ౧౧ స్కం. ౩2 అ. ౨శ్లో॥

శ్లో॥ ఆలోదాంగలలో మయాసురసుతుండాద్యుండు వ్యోముండుగో
పాలుండైచని మేషకల్పనలతో భాసిల్లిక్రిడించుత
ద్బాలవ్రాతమునెల్ల మెల్లన చతుః పంచావశిష్టంబుగ
శైలాంతర్గుహలోనికింగొనిచనెం బైర్యం బవర్యంబుగన్॥

—శ్రీమదాంధ్రభాగవతము.

ఏరహస్యములులేనివాడే సఖుడు, ఆతనితోవిడమఱచి
ఆడుకొనుటయును, హృదయలోని విషయములను అడుగుట
యును, హృదయములోని విషయములను జెప్పట
యునుజరుగును. అట్లు సుహృదుడుకాక, కపటసుహృదుడై
కపటవేషమును ధరించినచో గొంతకాలమునకు వాని మాయ
సాగినసాగవచ్చునుగాని ఆతని మాయ బయటబడినపుడు వాని
కంతము కలుగును. జీవుని తనమాయచే జీవుడు మోసగింప
వచ్చునేమో కాని భగవంతుని మాయచే మోసగించు టెట్లు
సంభవింపగలదు?

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! భగవానుడు చాల
మంది అసురులను బడవైచి చంపఁగాఁగంసుడు మయాసుర
పుత్రుడును మహామాయావియునగు వ్యోమాసురునిబిలిచి
యిట్ల నెను:- “మిత్రవరా! నేను నందకుమారుఁడగు
శ్రీకృష్ణునిజంపుటకై చాలమంది అసురులనుఁపితిని. వారు
భిన్నభిన్నరూపములను ధరించి ఆతని కడకు బోయిరి. ఆతఁడు
నేనుబంపిన మాయావులగు నసురులనందఱను జంపివైచినాఁడు.
ఇప్పుడు నీవొక్కడవే నాకాధారము. నీవు నాకుగొంచెముగ
సహాయమొసరించెదవా?”

వ్యోమాసురుఁడిట్ల నెను :- “రాజా! నీవేది యాజ్ఞా
పించిన దానినే నేను జేసెదను.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- శ్రీకృష్ణుఁడెట్లైనఁ జంపఁబడవల
యునని నాకోరిక”

వోమోమాసురుఁడిట్ల నెను :- “నేను వానినిఁజంపెదను.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “ఓయీ! ఆతఁడు చాలబలవంతుఁడు. ఆతఁడు గొప్పగొప్పబలశాలురను, మాయావులగు రాక్షసులను నిమిషములోఁ జంపినాఁడు.”

వోమోమాసురుఁడిట్ల నెను :- “ఇంతవఱకు నీవుమాయావులగు నసురులను మాత్రమే పంపితివి. కాని నేను మహామాయావిని. ఆయసురులు పొరపాటుచేసినారు. వారు విజాతీయ వేషమునాధరించి వెడలిరి. ఒకఁడు వత్సమైపోయెను. ఇంకొకఁడు కొంగయై, మఱియొకఁడ జగరుడై, వేటొకఁడు గాడిదయై, అన్యఁడు గుఱ్ఱమై పోయిరి. విజాతీయ వేషములలోఁ బ్రీతియుండదు. అందువలన శ్రీకృష్ణుఁడు వారినందఱను గుర్తించినాఁడు. నేనాతని జాతివాడగు గోపకుండనై పోయెదను. వందలకొలది గోపకులున్నారు. వారిలో నేను నొక్కఁడ నయ్యెదను. సమయమునుజూచి నేనాతనిఁజంపివైచెదను.”

కంసుఁడిట్ల నెను :- “మంచిది నీవును నీశక్తినిఁ బ్రయోగింపుము. భగవానుఁడు నీకు ఘంగళ మొనర్చుగాక!?” ఇది విని వోమోమాసురుఁడు బృందావనమునకుఁ బోయెను.

శ్రీకృష్ణుడు నిత్య నియమానుసారముగ, గొల్లఘిల్లలను వెంటఁబెట్టుకొని వనమునకు గోవులను మేపుటకుఁ బోయెను. నియమానుసారముగ్గ సఘన వనమునకుఁజేరి యమునా పులినమందు పచ్చిగడ్డిమీఁదకు మేయుట కావులను విడిచెను. బాలకులు స్థుఱిముగ వాటలలో నిమగ్నులై యుండిరి.

గోపకులిట్లనిరి :- “కృష్ణా ! నేడేమి యాటనాడు కొందుము ?”

భగవానుఁడిట్లనెను :- “సోదరులారా ! మీకే యాట యిష్టమైన దాని నాడు కొందుము. నాకోరిక నేడు గొత్తెలను దొంగిలించు నాట నాడు కొందుము.”

గోపకులిట్లనిరి :- “గొత్తెల దొంగాట యెట్లుండును?”

భగవానుఁడిట్లనెను :- “ఓరీ ! మీరు మఱచితిరా యేమి ? కొన్ని వేప యీనెలను దీసికొనిరండు. దాని యాకులను దూయుఁడు. కొన్నిటికి దీయవలదు, చేతిలో దాచుకొనుఁడు. అందఱును దానిని లాగుచుండవలెను, ఎవరి చేతిలోనికి ఆకులున్న యీనెలు వచ్చినచో వారు దొంగలు. మిగిలినవారు గొత్తెలు. ఇద్దరు ముగ్గురు వానినిఁ గాయువారుందురు. పిల్లలందఱును గొత్తెలై ఒక మందగా నుండిరి. పాలకులగువారు వస్త్రములను ద్రాడుగాఁబేని వానికిఁ గొరడాలుగాఁజేసిరి ఆకొఱడాలతో గొత్తెలను రక్షింపవలయును. కాపలా కాయవలయును. కాపలా కాయువారు. నిద్రించినచు, అజాగ్రత్తగ నుండినను దొంగలైన పిల్లలు గొత్తెలైన పిల్లలను దీసికొని పోవుదురు. మేల్కొనినచోఁ బాలకులైన పిల్లలు దొంగలను బట్టుకొనుటకు బరు విడెదరు. మేల్కొనినచోఁ బాలకులైన పిల్లలు దొంగలను బట్టుకొనుటకు బరువిడెదరు. అప్పుడితర దొంగలు వెనుక నున్న గొత్తెలను గొని పోవుదురు.”

గోపకులిట్లనిరి :- “మంచిది, కృష్ణా ! నీవును, బల రాముఁడును, దమ్ముడును, సుదాముఁడును బాలకులు కండు. చోరులైనవారు చోరులగుదురు. మిగిలినవారు గొట్టెలగుదురు. నేటి ఆటయిదియే.”

పిల్లలందరును గలిసి దొంగలపేర్లను బిలువ నారంభించిరి. ఆదినమున నొక గోపబాలకుఁడు రాలేదు. వ్యోమాసురుఁడా గోపబాలకుని వేషమును ధరించి బాలకులలోఁ గలిసెను. ఇంకెవరును నాతని గుర్తింపలేదు. వీడసురుఁడని భగవానుఁడు కనిపెట్టెను. వీడు గోపబాలకుఁడై వచ్చినాఁడు. సరే, వత్సా! నీవాటలోనికి వచ్చినావా? నేను నీయాటను బూర్తి కావించెదనులే.”

పిల్లలాటలో దొంగలైరి. వాఁడు యథార్థమగు చోరుడు. చోరుఁడు తన యథార్థ వేషమును దాచుకొనును. అతఁడు తన యసురవేషమును దాచుకొనెను. ఇప్పుడాతఁడు బాలకులను దీసికొనిపోయి చాల లోతగు నొక పర్వత గహ్వరమునఁబడవైచి దానికడ్డముగ నొక గొప్ప శిలను నడ్డముగ వైచెను. ఈ విధముగ నాతఁడు బాలకుల నందఱను గుహలో దాచెను, కేవలము నలుగురైదుగురు బాలకులు మాత్రము మిగిలి యుండిరి.

పిల్లలాటలలో మగ్నులై యుండిరి. కాని శ్యామసుందరుని దృష్టి గొల్లపిల్లవాడుగ నుండిన నాయసురుని మీఁదనే యుండెను. గుహలో బంధింపఁబడిన యా గో ప కు లు

వివశత ఆతని స్మరణకు రాగానే శ్వామనుందరునకు దుఖః
ము కలిగెను. భక్తవత్సలుడగు భగవానుడు వాని కుక్కు
త్యమును స్మరించి క్రుద్ధుడయ్యెను. ఆతడు మెదలక నొక
గోపాలుని దీసికొని పోగానే భగవానుడు పరుగెత్తుకొని
పోయి వానిని బట్టుకొని దొంగ దొంగ యనుచు వానిని
నలుప నారంభించెను. ఆతడిట్లనెను :- “కృష్ణా ! ఆటలో
నిట్లు కొట్టెదవేల? ఆటలో నెవరును నిట్లు కొట్టరు. నేను
నిజమగు దొంగనని నిజముగఁ గొట్టుచున్నావు. సింహము
గొట్టెలనణచి వేయునట్లు వానినణచుచు భగవానుడు
వానితో నిట్లవెను :- “దొంగలకుఁ గొమ్ములుండవు. నీవు
చోరుడవుకాదు మహాచోరుడవు. ఇప్పుడు నీవు నీజీవిత
మంతమైనట్లు భావించుము. అని పలికి భగవానుడు వాని
గొంతును బిసుక నారంభించెను.

కృష్ణుడు తన చాతుర్యమును గ్రహించినాడని
ఆతడు గ్రహించెను. ఇప్పుడాతడు తన మాయవేషమును
ద్యజించెను. ఇప్పుడాతడు విశాల పర్యతమువంటి మహా
భయంకర వికట రూపమును జెందెను. శ్రీకృష్ణుడు వానినిఁ
గాంచి కొంచెమైనను భయపడలేదు. ఆ మహాబలవంతుఁ
డగు దానవుడు భగవానుని చేతిలోఁబడుటచే వ్యాకులుడై
ఆతని చేతినుండి తప్పించుకొనుటకుఁ బ్రయత్న మొనర్ప
నారంభించెను. కాని ఆతడు సఫలుడు కాలేదు.

భగవానుడు నవ్వి యిట్లనెను :- “ఓరీ ! ఇప్పుడు
నీవేల లాగుకొనుచున్నావురా? నేను పట్టుకొనిన వదలి

పెట్టుట యెఱుఁగను. ఒక్కసారి పట్టుకొంటినా వానినిఁ విడుచునది లేదు.” ఇట్లు పలికి భగవానుఁడాతని రెండుచేతుల చేఁబట్టుకొని నేలమీఁదఁ బడవైచెను. అంత నాతనిపైఁ గూర్చుండి ఆతని నలుప నారంభించెను. వాని కంఠమును నలిపి పిడికిలితో గ్రుద్ది బలి పశువువలె నాతని నిర్జీవునిఁ గావించెను. గొత్తెత్తెన పిల్లలా యసురునియొక్క భయంకర విశాలరూపమునుగాంచి చకితులై సంభ్రమముతో భగవానునితో నిట్లరి :- “కృష్ణా ! వీడు గోపకుఁడు కాఁడు. రాక్షసుఁడు. నీ వతని నెట్లు గుర్తించితివి?”

శ్రీకృష్ణుఁడిట్ల నెను :- ఓరీ ! మీరేమి ఆటగాండ్రు ! మీరు మీ అనుచరులను గూడ గుర్తింపలేరే రేమి ? వానిని నేను మొదటనుండియును గనిపెట్టియే యున్నాను. ఈ దుష్టుఁడు మన సహచరుల నెచ్చట దాచినాఁడో, అచ్చట నుండి వారినిఁదీసికొని వచ్చెదము.” ఇట్లు పలికి యే గోవర్ధన గుహలో వీరు దాచఁబడిరో అప్రాంతమున కా గోపకులతోఁ గూడి భగవానుఁడు వచ్చెను. అచ్చటికిఁజేరి ఆతఁడాగుహకు వైచిన శిలను దీసివైచెను. జీఁకటిలో నాగోపబాలురు విల విలఁగొట్టుకొనుచు భయపడి యేడ్చుచుండిరి.

భగవానుఁడు నవ్వుచు నిట్ల నెను :- “ఓరీ ! ఏడ్చెద రెండులకురా ! మీ అమ్మమ్మ చచ్చిపోయినదామేమి ? భగవానుని వాక్కును వినఁగానే అందఱ హృదయకమలములు వికసించెను. వారు ప్రేమ రోషమున నిట్లనిరి :- “ఓయీ !

కృష్ణా ! నీవుండినను ఆటలో నింతటి అన్యాయమా ? ఆట లలో నిట్లు దాచెదరేమో చెప్పుము. ఇంకను గొంచెము సేపటివఱకు మీరు రాకుండినచో మేము జీవించెడు వారము కాము. ఇచ్చటికే గాలిగాని వెలుతురుగాని వచ్చుటలేదు. ఇట్లన్యాయ మొనర్చినదే గోపకుఁడు ? నీవు వానిని దండింప వలయును.”

భగవానుఁడిట్ల నెను :- “ఆతఁడు గోపకుఁడుకాఁడు రాక్షసుఁడు. ఆతఁడు గోపకుని వేషము వేసికొనినాఁడు. వాఁడీ లోకములోని లీలను సమాప్త మొనర్చుకొనునట్లు వానిని నేను దండించితిని. పోయి మీరు చూడుఁడు, పర్వతమువలె వాని శరీరమచ్చటఁ బడియున్నది. మీరు పోయి దానినిఁజూడుఁడు.”

అందఱానందమును బ్రకటించుచు నిట్లనిరి :- ఓరీ ! కృష్ణా ! నీవు మమ్ములను బాగుగా రక్షించితివి. తప్పక యీ కార్యము రాక్షసునిదే. కాకున్న నిట్టి కార్యమును మన సహచరులలో నెవరును జేయఁజాలరు,” ఇట్లు పలుకుచు వారందఱును గుహనుండి బయటకు రాలేదు. అంత నందఱును గలిసి వ్యోమాసురుని భయంకర శరీరము పడియుండిన చోటునకు వచ్చిరి. దానినిఁగాంచి అందఱును నాశ్చర్యచకితు లైరి. పైన విమానములమీఁద నుండి దేవతలు భగవానునిఁ బ్రశంసించుచుండిరి. కల్పవృక్ష పుష్పములను వర్షించుచుండిరి. క్రింద గోపబాలురు మదన మోహనునిఁ గొగిలించుకొనిరి. ఆతనిఁ బ్రశంసించుచుండిరి.

సూతుఁడెట్లు నెను :- “మునులారా ! ఈ విధముగ వ్యోమాసురునిఁజంపి భగవానుఁడు గోపబాలకులతోఁగూడి గోవులను దీసిగొని సాయంకాలమునకు వ్రజమునకు వచ్చిరి. ఇది బృందావనమందలి ఆతని అంతిమ అసుర సంహారము. అంతిమ గోచారణము. ఇప్పుడిక బృందావనమందలి ప్రకట లీల నుపసంహరించి మధురకు విచ్చేసెనో ఆవర్ణనమును నేను జేసెదను. కంసుఁడు చెప్పఁగా నక్రూరుఁడెట్లు వ్రజమునకు వచ్చెనో ఇప్పుడా ప్రసంగమును శ్రవణము చేయుఁడు.”

వ్రజమున కక్రూరుఁడు

౧౦౧౯

శ్లో॥ అకూరోఽపిచ తాంరాత్రి మధువుర్యాం మహామతిః।

ఉషిత్వా రథమాస్థాయ ప్రయయౌ నందగోకులమ్॥

శ్రీ భాగ. ౧౦స్కం. ౩5 ఆ, ౨ శ్లో॥

వ. అంత నారాత్రి మధురానగరంబున నక్రూరుండు వసియించి మఱునాఁడు రేపకడ లేచి నిత్యకృత్యంబు లాచరించి రథంబెక్కి కదలి నంద గోకులంబునకుం జనెను.”

—శ్రీమదాంధ్రభాగవతము.

మనము సదా యెవరిని స్మరించు చుందుమో, ఎవని కీర్తిని వినుచుఁ గర్ణకుహరములను నింపుకొనుచుందుమో, ఎవరిని దర్శనముకొఱకు కన్నులు తృష్టచేంది యుండునో.

దైవవశమున నాతని దర్శనము సంభవించినచో నాసమయముల నంతఃకరణముయొక్క స్థితి యెట్లుండునో దానినిఁ బ్రేమభక్తుఁడు తప్ప యింకెవరును దెలిసికొనఁజాలరు. దీనినే పూర్వానురాగమందురు. కవియొక్క భావమయ కవితను విన్నను, ఒకానొక మహాపురుషుని హృదయస్పర్శియగు జీవితమును విన్నను, ఒకానొక సాధుపుంగవుని కవితకీర్తిని విన్నను వారిని దర్శింపనలయునను నాంతరికేచ్ఛ సహృదయుల కందఱకుండును, కాని మనమెవరినిఁ గలిసికొనఁదలఁచుచున్నామో ఆతని కనేక లోకబంధనముల వలన గలిసికొనఁజాలము. ప్రేమికులయొక్క ప్రథమ సమ్మేళనము జరుగుటయే కఠినము. సమ్మేళనము కలిగినను నొక్కచోట సధికదినములు కలిసి మెలసి యుండుట అత్యంత కఠినము. మానవుఁడు పరిస్థితులకు వివశుఁడై కోరికయున్నను దను ప్రేమించినవారితోఁ గలిసికొనఁజాలఁడు. మధ్యలో లోకబంధనము లేనిచో గోపికలింత విరహకేశమును సహింపవలసిన పనియుండెడిదికాదు. బృందావనమునుండి మధుర రెండుక్రోసులైనను లేదు. రోజునకు నాలుగుసార్లు రాకపోకలను జరుపవచ్చును; కాని శ్రీకృష్ణుడును స్యయముగ వ్రజమునకు రాలేదు. గోపికలును నచ్చటికేబోయి ఆతనిఁ గలిసికొనెడువారును గారు. ఇద్దరును విరహమునఁ గొట్టుకొను చుండిరి.

అక్రూరుఁడు భగవానుని యొక్క పరమభక్తుడు. శ్రీకృష్ణుఁడు పరాత్పర బ్రహ్మయనియు, నాతఁడు వ్రజమందు నివసించు చున్నాడనియు నాతనికిఁ దెలియును. కాని

పదునొకండు సంవత్సరములైనను కోరికయుండియు నాతఁ
డొక్కదినమైనను భగవద్దర్శనమునకై ప్రజమునకు రాజా
లకపోయెను. మనస్సులోని కోరికను, మనస్సులోనే ఉంచు
కొనెను. దైవవశమునఁ గొనుఁడు తామక్యష్టములను దెచ్చు
టకై ఆతని ప్రజమునకుఁబంపెను. దీనివలన నాతని హర్షము
నకు మేఱలేకుండెను. దప్పిక చెందినవానికి చక్కని శీతల
సుగంధిత జలము దొఱకినట్లును, అత్యంతఃకలిచే బాధపడు
వానికి చక్కని రుచిగల వడ్రాసోపేతాన్నము దొఱకినట్లును,
గ్రుడ్డివానికి కమల సదృశములగు నేత్రములచ్చినట్లుతని
కుండెను. ఆతఁడు శత్రువునకు దూతయై పోయినప్పటికిని
శ్రీకృష్ణుఁడు సర్వజ్ఞుఁడని ఆతనికిఁ దెలియును. తన మనో
గతభావము లాతనికిఁ దెలియకపోలేదు. కావున నాతని కేవిధ
మగు శంకయును లేకుండెను. ఆతఁడు ప్రియుని దర్శించుటకై
అత్యంతోత్కంఠతోఁ బోయెను.

294.592
ACCNO, 1195 PRA

సూతుఁడిట్ల నేను :- “మునులారా! ఇంతవఱకు మ
ధ్యలో కేశీవ్యోచూసురుల కథలను బ్రసంగవశమునఁ జెప్పి
తిని. నేనిప్పు డక్రూరుని కథనుగూర్చి చెప్పెదను వినుఁడు.
కంసుని యాజ్ఞను బొంది అక్రూరుఁడింటికిఁ బోయెను. నేడ
తని హృదయ ముప్పుగు చుండెను. అంతఃకరణముయొక్క
ఆనందము ముఖముపై నఁ బ్రతిబింబించును. అక్రూరుని
పత్ని యిట్లడిగెను :- “ప్రాణనాథా! నేఁడు మీరు మిక్కిలి
ఆనందముగఁ గనఁబడుచున్నారే! నేడట్టి వస్తువేమి లభించి

నది? కంసమహారాజు మీకేమైనా బాటితోషికము నిచ్చినాడాయేమి?”

తన యానందమును దాచుచు నక్రూరుఁడిట్ల నెను :-
 “లేదు. అట్టి దేదియును లేదు. మహారాజు రేపు నన్నొక విశేషకార్యముమీఁద వ్రజమునకుఁ బొమ్మని ఆజ్ఞాపించినాఁడు. రేపు ప్రాతఃకాలముననే నేను వ్రజమునకుఁ బోవలయును. దీనిని గూర్చియే విచారించుచున్నాను. నందుని, ఇతరగోపకులను గలిసికొనవచ్చును. నీ పెద్ద తోడికోడలు రోహిణీదేవి అచ్చటనే యున్నది. ఆమెపుత్రుఁడగు బలరాముని, నందనందనుని రథము మీఁదఁగూర్చుండఁ బెట్టుకొని యిచ్చటకుఁ దెచ్చెదను.”

అక్రూరుని భార్య నిట్లనెను :- “ప్రాణనాథా! కంసునకు దుష్టవిచారము లేదుకదా! కంసుఁడు రామకృష్ణుల మీఁదఁ బట్టింగినాఁడని నేను వినుచున్నాను. ఆతఁడా యిద్దర పిల్లలను జంపఁదలచు చున్నాఁడట.”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను :- ఇట్టిమాటను నోటితో ననఁ గూడదు, ఎవరైన వినినచో మనకు విపత్తు వచ్చి పడును.”

అక్రూరపత్ని యిట్ల నెను :- “ఇచ్చట నెవరు వినఁ గలరు.”

అక్రూరుఁ డిట్ల నెను :- గోడలకు చెవులుండును. నోట వచ్చినమాట ఎన్నటికైనను బ్రకటమగును. నీవేమియును శంకెంపకుము. సర్వాంతర్యామియగు ప్రభువు సర్వమంగళముల నొనర్పఁగలఁడు,”

ఇది విని అక్రూరపత్ని మెదలకుండెను. సాయంకాల కృత్యము లొనర్చుకొని అక్రూరుడు శయ్యపైఁబరుండెను. నేడతని కంటనిద్దురలేదు. ఆనందముచే నాతని హృదయ ముప్పొంగుచుంచెను. అటునిటుఁ బొర్లుచు నెట్లో ఆతఁడా రాత్రిని గడిపెను. అరుణోదయమునకు ముందే ఆతఁడు లేచెను. లేవఁగానే ఆతఁడు విష్ణుస్మరణమును గావించెను. అఱచేతినిఁజూచుకొని భూమికే వందన మొనర్చి ఆతఁడులేచెను. ప్రాతఃకాల కృత్యము లొనర్చుకొని ఆతఁడు చొక్కాను దొడుగుకొని నడుమునకుఁగట్టు కట్టుకొనెను. తలపాగను ధరించి రథమును దీసికొని చీకటితోనే ఆతఁడు మధురాపురి బయటకువచ్చెను.

జీవి సాంసారిక కార్యములందున్నంత వఱకు వాని హృదయమందు సాంసారిక పదార్థములే యుండును. ఆతఁడు నడుమును బిగించి శ్రీకృష్ణుని సమీపమునకు వెడలుట కుద్యుక్తుఁడు కాఁగానే అప్పడాతని హృదయమందు కమల నయనుండగు శ్రీకృష్ణుని యందుఁ బరాభక్తి ప్రాదుర్భావ మయ్యెను. సాంసారిక పదార్థములనుండి మనస్సును మఱ లించుట చాల కష్టము. సాంసారిక సంకల్పముల నుండి మనస్సును మఱలించి భగవత్సముఖ మొనర్చి భగవానుని వైపునకుఁ బోయినచో నాతని హృదయము భావుకభక్తుల వలె నగును. అక్రూరుని హృదయమందు రాజకార్యము లొనర్చు చున్నను భగవద్భక్తి యుండెను. కాని ఆతఁడు రథ మును దీసికొని భగవానుని వైపునకుఁబోఁగానే ఆతనికి

మార్గమునఁ బరాభక్తి ప్రకటమయ్యెను. ఇప్పుడతనికిఁ దన సౌభాగ్యమునకు గర్వము కలిగెను. జీవి సంసారమున నున్నంతవఱకు వానిని నానావిధములగు నభిమానములు చుట్టు ముట్టును. నేను బ్రాహ్మణుఁడను. పండితుఁడను. సుందరుఁడను, కులీనుఁడను, ఈశ్వరుఁడను, సిద్ధుఁడను, బలవంతుఁడను, సుఖిని, ధనవంతుఁడను. భోగించు భాగ్యవంతుఁడనని అనేకవిధములగు నభిమానములలోఁ బడిపోవును; కాని ఆతఁడు భగవంతుని వైపునకుఁబోయినపుడు, భక్తిమార్గమున నడుగిడినపుడు ఆతనికి దీనతాపాలకి వచ్చును భక్తిమహారాణిని మోయునది దీనతాదేవి. భక్తులకుఁ దనసాధనము మీఁద నెన్నటికినివిశ్వాసముండదు వారే సాధన చేసినను నభిమానమునకు వశీభూతులై చేయరు. తమ ప్రాణనాథుఁడు తమచే నేర్చి చేయించుచున్నాఁడో దానినే చేయుచున్నామని వారు భావించెనరు. వారెన్నడును తాము భగవత్సన్నిధికేఁబోవుట కధికారమున్నదని అనుకొనరు. భగవానుఁడు వారినిఁ దమ వైపునకు లాగుకొనిన, వారు భగవంతుని భక్తవత్సలతను స్మరించి ఆనందమగ్నులగుదురు. వారు మాటిమాటికిని దాము దీనాతిదీనుల మనుకొనుచునిట్లను కొందురు :- “మేము దీనికి సర్వథా అయోగ్యులము. భగవానుఁడే దయతో మమ్ములను దనవైపునకు బిలిచినాఁడు.”

అక్రూరుఁడును మార్గమున నిదేతలఁచు చుండెను :-
 “నేఁడు నాకు భగవద్దర్శనమగుట నిజమేనా? నేను స్వప్నముమ గాంచుట లేదుకదా?” అని యిట్లాలోచించుకొనుచు

మాటిమాటికి కన్నులను నులుముకొనుచుండెను :- “ఇది
స్వప్నముకాదు. నేను మేల్కొనియే యున్నాను. రథము
మీఁదఁగూర్చుండి యున్నాను. గుఱ్ఱములు పరువిడుచున్నవి.
అవి వ్రజమువై పునకు వేగముగఁబోవుచున్నవి. గుఱ్ఱము లిట్లే
పోవుచో నివి తప్పక నందగోకులమునకుఁ జేరగలను. బృందా
వన పరమ పావన భూమిలో నాకు ప్రవేశము కలుగును.
బృందావనములో నందుని యింటికఁ జేరుకొనఁగలను. అచ్చట
శ్రీకృష్ణుని దర్శనము కలుగును; కాని పాపులకు ప్రభు
ప్రాప్తి అత్యంత దుర్లభము. ఈ జన్మలో నేనే పుణ్యకార్య
మును జేసియుండలేదు. జీవితమంతయును నితరులకు సేవ
చేయుటలోనే గడచిపోయినది. రాజు ఉచితములగు నాజ్ఞ
నొసంగినను అనుచితమగు నాజ్ఞ నొసంగినను బాలించి తీర
వలసి వచ్చెను. ఇట్టి పాపులకును భగవద్దర్శనమగుట అత్యం
తాశ్చర్యకరమగు విషయము.

ఉ॥ ఎట్టి తపంబు సేయఁబడె నెట్టి చరిత్రము

లబ్ధమయ్యెనో

యెట్టి ధనంబు లర్హులకు నీఁబడెనో

తొలిబామునందు నా

యట్టి వివేకహీనునకు నాదిమునీంద్రులు

యోగదృష్టులం

బట్టఁగ లేని యీశ్వరుని బ్రహ్మయు హరిఁ

జాడఁగల్గెడిన్॥

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము.

మరల నిట నుకొనెను :- “భగవానుడు శుభకర్మల చేతను, తపముచేతను, దానాది సాధనములచేతను బ్రాప్తింపడు. శుభకర్మల ఫలము స్వర్గాది సుఖములు. శుభకర్మల చేతనే ప్రభువు లభించుననుట అబద్ధము. నేను జపతపాది పుణ్యకర్మలను జన్మజన్మాంతరములలోను జేసి యుండను. అట్టి కర్మ లేనైనఁ జేసియుండిన నేను దాసత్వమును నీ నీచ వృత్తి నేలఁజేయుదును? మానవునియొక్క వర్తమాన స్థితి మూఁడుజన్మలను జెప్పును. పూర్వజన్మమందు జెడ్డకర్మ లొనర్చినవాడీ జన్మమున దగ్గిద్రదుఃఖము ననుభవింపవలసి యుండును. దగ్గిద్రము వలననే మానవుడు దానాది పుణ్యకర్మ లొనర్పడు. చెడ్డకర్మలలోఁ బ్రవృత్తినిఁ జెందును. రాబోవు జన్మయందును నాతనికి నీచజన్మ వచ్చును; కావున నేను పూర్వజన్మమున నేసుకృతమును జేసియుండలేదు. ఇప్పుడును నేసుకృతమును జేయుటలేదు. నాకు భగవంతుని ధర్మక మెట్లు కాగలదు?”

ఆతఁడింక నిట్లు తలఁచెను :- “కాని భగవంతుడు శుభకర్మలొనర్చు పుణ్యాత్ములకే లభించునను మాటయును లేదు. బాగుగ నీదగలవాడే నదిని దాఁటఁగలడు. ఒక్కొక్కప్పుడు నదియొక్క ప్రబల వేగమునఁ బ్రవాహమునఁ గొట్టుకొని పోవుచుఁ దృణాదులును దైవిచ్ఛచే నావలి యొడు నకుఁ జేరును. అదేవిధముగఁ గాలనదిలోఁ గొట్టుకొని పోవు జీవులనుండి ఒక్కొక్కప్పుడు డొకానొక జీవి భగవత్కృపచే నుత్పాత్తుగ సంసారమునుండి శాశ్వతముగఁ దరిం

చును. ఒక్కొక్కప్పుడు బాగుగా నీడఁగలవారే దురదృష్ట
మాయలోఁబడి మునిగిపోవుచుండురు. భగవంతుని కృప
యెప్పుడైననిమిఁద నెట్లుకలుగునో దానికి నిశ్చిత నియమము
లేదు, జహుశః నాకా న్యాయముచే నీయధమునకును భగవ
ద్ధర్మనము కలుగుచుండవచ్చును నాపైనను సరసఘనశ్యా
ముని కృపావృష్టి కురియునేమో! నేనుగూడ ఆతని కరుణా
పాత్రుఁడ నయ్యెదను. భగవద్ధర్మనము తప్పక కలుగునని
నాకు నా అంతఃకరణము చెప్పుచున్నది. ఏలననఁగా నెట్లు
జరుగనున్నదో అది మొదటినుండియును గనఁబడుచుండును.
ముందుగానే అట్లే శకునములు కలుగుచుండును. చూడుఁడి
శ్యామయను పక్షి నా కుడివైపున సంతోషముతో నటచు
చున్నది. సాభాగ్యవతులగు స్త్రీలు జలపూర్ణ ఘటములను
గైకొని నా కెదురుగ వచ్చుచున్నారు. బ్రాహ్మణులు పుస్తక
ములను బట్టుకొని నా కెదురుగచున్నారు. మంగళముఖులగు
మహిళల దర్శనము నాకైనది. బయలుదేరుపుడు నాముం
దుగా నుదికిన వస్త్రములను, బెరుగుచు. చేపలను దీసికొని
వచ్చుచున్నారు. నాయంతఃకరణము స్వయముగఁ బ్రభుల్లిత
మైనది. ఈమృగగణము నాకుడివైపుగాఁ బోవుచున్నవి.
నేను నారదాది మనుల ద్వారా మదనమోహనుని త్రిభువన
విమోహన రూపప్రశంసను గూర్చి వినియుంటిని. ఆహా! నేడు
నాజన్మ సఫలమైనది. నాజన్మాంతరనుందలి పాపతాపము
లన్నియును నాశముకాఁగలవు. నేను గృతార్థుఁడనగుదును.
ఏలననఁగా విశ్వమును బావనమొనర్చు ప్రభుని పునీత పాద

పద్మములకుఁ బ్రణామ మొనర్చెదను. ఆతని పాదరజమును నాశిరస్సున ధరించెనను. ఆతని చరణభూళియందు బొరలాడి నాశరీరమందలి రోమకూపములను బావన మొనర్చుకొందును.

నేను భగవానుని భువనవిమోహన స్వరూపమును దర్శించెదను. గుండ్రని సుందరములగు లోలకపోలము లుండిన నాతని యనుపమానమును దర్శించెదను. శుకమువలె మొన దేలిన ముక్కుకలిగి, చారు మందహాసామృత వీచికలు జీవరూపములగు మత్స్యములకు జీవనరూపమైనవి. ఏ వికసితారుణ కమల సదృశములగు నేత్రద్వయము వెలిగి జగత్తునందలి తమమును హరించుచున్నదో అట్టి భగవానుని యుంగరములు తిరిగిన నలిసీలాలకములు గల శిరస్సును దర్శించెదను.

ఆహా ! కంసుఁడు నాపైఁగృహఁజూపినాఁడు ఒక్కొక్కప్పుడు పైకి అమంగళములుగఁ గనఁబడు కార్యములును సమంగళ ప్రదములగుచుండును. కంసుఁడు నన్ను ముష్టభావముతో వ్రజమునకుఁ బంపుచున్నాఁడు. కాని అది నాకు బరమ మంగళమయమైనది. యోగిజను లేపాదపద్మములను యోగసమాధిద్వారా చింతించు చుందురో, ఏ పాపపద్మములనుండి త్రైలోక్యపావనమగు గంగ యుద్భవించినదో, ఏ పాదపద్మ మకరందము కొఱకు లక్ష్మీదేవి సదావ్యాకులతను జెందియుండునో, నిరంతరమే పాదపద్మములను దనకోమల కరములచే లక్ష్మీదేవి పాదసేవన మొనర్చుచుండునో, ఏ పాదములయొక్క ఉజ్జ్వల రక్తాభ నఖముల నిర్మలకాంతిని ధ్యానించి, మహామహులగు వారీ యపారమస్తర అజ్ఞానాంధ

కారమయ సంసార సాగరమును నిమిషములోఁ దరించెదరో, ఏ చరణకమలముల యొక్క సేవను సదాశంకరుఁడును, సృష్టి కారకుఁడగు బ్రహ్మయును జేయుచుందురో, ఏవి సమస్త సురాసుర, యక్ష, నాగ, గుహ్యక్త కీంపురుష, రుద్ర, భూత, భేతాళాదిజీవులందఱకును వందితమైనవో, ఏవి ప్రాణిమాత్రులకుఁ బూజితము లైనవో ఏ పాదముల ద్వారా శ్యామసుందరుఁడు బృందావన పుణ్యభూమియందు గోవుల వెనుక వెనుక నడుచుచుండెనో, ఏ చరణములు వ్రజాంగనల కుచకుంకుమచే రంజితములైనవో ఆ పాదపద్మములను నేను దర్శింపఁగలను.

భగవానుఁడు ప్రాకృతపురుషులవలెఁ గర్మాధీనుఁడై జన్మింపలేదు. ఆతని జన్మము దివ్య చిన్మయ, అప్రాకృత, మాయాగుణరహితమైనది. ఆతఁడు తనయిచ్చచేఁ దనకనుగత అనన్యాశ్రితుల ననుగ్రహించుటకై భూమిమీఁద నవతరించి నాఁడు. ఆతని యవతారముచే భూభారమును దిగిపోవును. భక్తులకు లీలాగాన మొనర్చుటకై ప్రపంచమాన సంగ్రహితము కాఁగలదు. కావున దివ్య మాన నీయ లీలల కొఱకై యెవఁడవతరించినాఁడో అట్టి లావణ్యధాముఁడగు వాసుదేవ భగవానుని నేను దర్శించెదను. నేను దర్శించెదను. నాకన్నులను సార్థక మొనర్చుకొందును. ఆతనిఁగాంచు కర్మను సార్థక మొనర్చుకొందును. ఈ జీవితమందే సర్వోత్తమ దర్శనీయ వస్తువును సాక్షాత్కరింపఁ జేసికొందును.

ఈ కార్యము కారణరూప జగత్ప్రపంచ త్రివిధాహంకారములచే నిర్మితమైనది. కాని ఆ నిఖిలరసామృత సింధు

వగు నందనందనుఁడు సర్వధా అహంకార రహితుఁడు, ఆతఁడు కేవల మీసమస్త ప్రపంచమునకు ద్రష్టా మాత్ర స్వరూపుఁడు. ఆతఁడు తన దివ్య చిన్మాత్ర తేజముచే నహంకార మమకారయుక్తములగు నీయజ్ఞాన జన్య భేదభ్రమను నాశము గావించును. ఇట్టివాఁడయ్యును నాతఁడు బృందావన కుంజ కటీరము లందును, నిభృత నికుంజములందును వివిధ వనములందును గోపాంగనా గృహములందును బ్రాకృతశిశువువలె నిత్యనూతన లీలలను జేయుచుండును; ఆతఁడు యోగమాయ నాశ్రయించి, కేవలము తన సత్య సగకల్పముచే - ఈ క్షణ మాత్రముచేత నే పంచప్రాణములను, ఏకాదశేంద్రియములను బుష్కాద్భుతములను దనయందే రచించుకొని బాలకుఁడు తన ప్రజీబింబమును జూచుకొని వివిధ విధములఁ గ్రీడించునట్లు జీవులతోఁ గ్రీడించుచుండును.

ఆగుణాగారుని సమస్త అఘనాశకములును పరమ మంగళమయములునగు దివ్యగుణములు శ్రుత మధురములును, బరమ పావనములును, అప్రాకృతములగు కర్మలును, ఆతఁడజన్మజ్జైనను జన్మించినట్లు చెప్పబడు కషనీయ కలిత కథలు ప్రాకృత ప్రాణుల వాణిని సరసమొనర్చును. అవియే అశుభ, అనిత్య, క్షణభంగుర దుఃఖమయ సంసారమును మంగళమయ, శుభ, శోభనముగ నొనర్చును.

ఎవ్వనివాక్కు వాసుదేవుని కథలను జెప్పక ఆయీ నిందాస్తుతిలందు నిరతమగునో, ఆయీ ప్రాపంచిక కథలచేఁ బ్రాకృత పురుషుల మనోరంజనము కావించునో, అట్టివాఁడ

లంకరింపఁబడిన శవసదృశుఁడు. కాగితపు బొమ్మవంటివాఁడు. మట్టితోఁ జేయఁబడిన సుందరివంటివాఁడు, ఘతహీనదుగ్ధము వంటివాఁడు. బాహ్యోడంబర యుక్తుఁడగును.

భగవంతుఁడు సృష్ట్యాదియందీ విశ్వప్రపంచమును సుచారురీతినడుచుటకై వర్ణాశ్రమ ధర్మమర్యాదను స్థాపించి నట్లు నేను నారదమహర్షి నోట వినియుంటిని. మానవులకును దేవతలకును బరస్పరము యజ్ఞదుల ద్వారా సంబంధమును స్థాపించి వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నడుపుట కాజ్ఞాపించి నాఁడు, వర్ణాశ్రమ ధర్మమర్యాదచిన్నాభిన్నముకాఁగానే నర పతివేషమున ననురులుద్భవించి, యిష్టము వచ్చినట్లు అత్యాచారములను ననాచారములను జేయుటకుఁ గడంగఁగా నప్పుడు దేవతల ప్రార్థనచే యుగయుగము లందనేక రూపములతో నవతరించు నచ్యుతుఁడు నేఁడు దేవతలకును సమస్త ప్రాణులకును గల్యాణ మొనర్చుటకై మాయాయదుకుల మందవతరించినాఁడు. ఆతఁడు తన యిచ్చచేతనే మధురను బరిత్యజించి గోకులమునకుఁ బోయినాఁడు. ఆతఁడు సర్వసమర్థుడు. సర్వేశ్వరుఁడు. ఆతని మంగళమయ యశమును సురగణము నిత్య నిరంతరము శ్రద్ధాసహితముగ గాన మొనర్చు చుందురు. పుణ్యశ్లోక శిఖామణియగు నా దేవకీనందనుఁడు నేఁడు బృందావనమందు విరాజమానుఁడై తనకీర్తిని విస్తరించుచున్నాఁడు, నేఁడు నాకా దయామయుని దర్శనము కాఁగలదు.

ఆతఁడు మహాజ్ఞానముల కేకై కాశ్రయుఁడు. ఆతని ఆశ్రయముచే భక్తజనులు సదా నిర్ద్వంద్వలై నిర్భయులై యుందురు.

ఆతఁడే అందఱకును గురువు. నియాచుకుఁడు, పథ ప్రదర్శకుఁడు. ఆతఁడెంతటి సుందరుఁడో ఊహించుటకే వీలుకాదు. ఇక జెప్పుట అసంభవమే. ఆతఁడు సౌందర్యరసమునకు సాకార విగ్రహుఁడని కొందఱు చెప్పుచుందురు. కొందఱు కోటికందర్ప దర్పదళనుఁడని కుల్కుచుందురు. ఆతని కృపా కటాక్షము కొఱకు బ్రహ్మాది దేవతలు సదా ఉవ్విళ్ళూరుచుందురు. విశ్వమోహిని యును జగన్మాతయు నగు నా లక్ష్మీదేవి కాతఁడేకై కాశ్రయుఁడు. ఆతఁడు తన యిచ్చతోడనే త్రైలోక్య సుందర స్వరూపమును ధరించివాఁడు. ఆతని రూప మనుపమేయము. ఆతని రూప మప్రాకృతమగుటచే దానిని ప్రపంచ మందలి యేవస్తువుతోడను బోల్చి చెప్పుటకు వీలులేదు. ఇట్టి శ్యామసుందురుని దర్శనము నేఁడు నాకు కాఁగలదు. ఈ సంగతిని నా అంతఃకరణము నాకుఁజెప్పుచున్నది. నాహృదయమందానంద తరంగములు లేచి రాఁబోవు సుఖమును సూచించు చున్నవి. నేను నా యింటి నుండి బయలుదేరి నప్పటినుండి నాకు శుభశకునములే గోచరించుచున్నవి.”

సూతుఁడిట్టి నెను :- “మునులారా ! ఈవిధముగ నక్రూరుఁడు భగవత్సంబంధమైన నాలోచనములే చేయుచుండెను. ఆతఁడు గుఱ్ఱముల పగ్గములను బట్టుకొని నాఁడుకాని, గుఱ్ఱములు తమ యిచ్ఛానుసారముగఁ బోవుచుండెను. స్వయముగ వానిని నడుపు అక్రూరుఁడు భగవచ్చింతనమందే నిమగ్నుఁడై యుండెను. ఆతఁడు మనస్సును

రథమునెక్కి సుఖిథమనోరథములను గావించుచుండెను. ఆతఁడు మార్గమున నేయే మనోరథములను గావించుచుండెనో వానిని దిగ్దర్శనముగ నేను మీకుఁజెప్పెదను. మీదందఱును సమహిత చిత్తులరై శ్రవణ మొనర్పుఁడు.”

నందగ్రామ మార్గమున అక్రూరుని
మనోరథము.

౧౦౨౦

శ్లో॥ అధావరూఢః సపదీశయో రథాత్

ప్రధానపుంసోశ్చరణ స్వలబ్ధయే ।

ధియా ధృతం యోగిభిరప్యహం ద్రువమ్

సమస్య అచాఖ్యాం సఖీన్వ నౌకసః ॥

శ్రీభాగ. ౧౧ స్కం. ౩౪ అ. ౫౧ శ్లో॥

ఉ॥ ఎట్టి తపంబు సేయఁబడె నెట్టి చరిత్రము లబ్ధమయ్యెనో

యెట్టి ధనంబులర్హులకు నీఁబడెనో తొలిబామునందు నా

యట్టి వివేక హీనునకు నాదిమునీంద్రులు యోగదృష్టులం

బటఁగ లేని యీశ్వరుని బ్రహ్మమయుఁ హరిఁజూడఁగల్గెడిఁ ।

—శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

వస్తువును జింతించుటలో నున్నంత సుఖము వస్తుప్రాప్తిలోలేదు. రసగుల్లా అనుపిండివంటను దినవలయుననుకోరికలో గల సుఖము దానిని దినుటలో లేదు. కలిసికొనవలయునను గోరికలో నున్నసుఖము కలిసికొనుటలో లేదు.

కోరిక యెంతటి బలవత్తురముగ నుండునో సుఖమంత యెక్కువగనుండును. సంయోగసుఖముక్షణ భంగురము. చింతన సుఖము శాశ్వతముగనుండును. అందువలననే రసశాస్త్రమునందు విరహమే సర్వశ్రేష్ఠమని చెప్పబడినది. ప్రియునిఁ జింతించుటయే ప్రేమయొక్క పరాకాష్ఠ. ఇదియే ఉపాసనయొక్క సారము. విరహము లేకున్న సుఖములేదు. వియోగము లేకున్న యథార్థమగు రసాస్వాదనము లభింపనే లభింపదు. వృత్కంతత రసమన కభివృద్ధి గావించును. ఉత్కంతత రెండురకములుగ నుండును. అయోగజన్య ఉత్కంతత, వియోగజన్య ఉత్కంతత.

ఇంకను ప్రియుని డర్శనము కాలేదు. లేక దర్శనమై పోయినది. కాని ఆతని పరిచయము కాలేదు. ఆసమయమునఁ బ్రియునిఁగలిసికొనుటకు, ఆతని తోఁబ్రగాఢ పరిచయ మొనర్చుకొనుటకు గలుగు నా ఆతురతయే అయోగజన్య ఉత్కంతత. దీనిలో నిరంతరము ప్రియుని చింతనముండును. గురుజనులవలన నాతని రూపమెట్లున్నదని విన్నామో అట్టి ధ్యానమే కలుగును. అదొక్క అపూర్వమగు రసానుభూతి. ప్రియునితోఁ బరిచయమై ఆతని యంగసంగము కలిగి, సమ్మిళన సుఖరసాస్వాదనము లభించినది, కాని ప్రారబ్ధివశమున నొకరొకరికి వియోగము కలిగినది. - వేరేరి - ఆదశలోఁ బ్రాచీన సుఖములను స్మరించి పునర్మీల నేచ్ఛకలుగఁగా దానికి వియోగజన్య ఉత్కంతత యందురు. ఈ రెండును గాక ఇంకొకటి గలదు. అది సంయోగమందును వియోగము. ప్రేమ

అత్యంతాధికమై పొంగి పొరలి, అది హద్దులను దాటును. ఈస్థితిలోఁ దమప్రియతముఁడు సమీపమున నున్నను గనఁబడఁడు. నేత్రములనుండి నిరంతర మశ్రువులు ప్రవహించుచుండును. ఆతని ముఖమును జూచుచుండ భావసమాధి కలుగును. ముఖమును గనఁబడదు. ఆసమయమున హృదయమునఁదడిగుఁడను బిండినట్లుండును. దీనిపేరు మిలన వియోగ జన్యమగు నుత్కంఠత. ఈ ఉత్కంఠతలన్నిటిలో నయోగ జన్యమగు నుత్కంఠత ప్రబలముగ నుండును. దానిలోఁ బ్రాణి అనేక మనోరథము లొనర్చుచుండును. నిరంతరము వివిధములగు విషయము లాలోచించుచుండును :- “ప్రియుఁడు కలిసికొనఁగలఁడు. కలిసినప్పుడు నే నీ మాటలను మాట్లాడుదును. ఇట్లు పూజించెదను. ఇట్లు పూలను వైచెదను. ఆతఁడెట్లు కలియునో. ఆతఁడిట్టి పని యొనర్చిన నేనిట్లు కలిసికొందును ఈ పని చేసినట్టైన నీమాటను బలుకుదును.” అని యీ విధముగ నిరంతరము మనోరథము లొనర్చుచుండును. ఈ మనోరథములు కలవారు ధన్యులు. మానవ జీవితము యొక్క ఫలముల నాతఁడే ప్రాప్తించిన వాఁడగుచున్నాఁడు.

సూత్రుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! అక్రూరుఁడు పోయిన కొలది ఆతని ఉత్కంఠత ప్రబలమగుచుండెను. ఇంత వఱకు ఆతఁడు భగవద్దర్శనము చేయలేదు, కేవలము ఋషుల వలనను మునులవలనను నతని కీర్తిని వినెనె. ఆతఁడాతని రూపమును గూర్చి యెట్లు వినెనో దానిని ధానించుచుండెను. ధ్యానము చేయఁగా జేయఁగా నాతని మనస్సున

వెంటనే యీభావము వచ్చెను — “నేను భగవానుని సర్వ ప్రథమముగ నెట్లు కలిసి కొందును?” ఇప్పుడు దీనిమీఁద విచారధారసాగెను.

అతఁడిట్లునుకొనెను :- “దూరమున నుండఁగానే నాకు నందుని గోష్ఠము కనఁబడును. వెంటనే నేనప్పుడు రథమునండి దిగెదను. గోష్ఠమునకుఁ జేరఁగానే నవజలధర సద్భృశ శరీరుఁడును, నీలేందీవరలో చనుఁడును, పీతాంబర ధారియునగు వనమాలి కనఁబడును. ఆసమయమున నాతఁడాడుకొను చుండి నచో నాతనిశరీరము పావనమగు వ్రజరజముచే ధూసరితమై యుండును. అతఁడు స్నానమొనర్చి సుఖపూర్వకముగ స్వస్థుఁడై కూర్చుండి యుండినచో సమస్త శరీరమునఁ గస్తూరికాయుక్త సుగంధ చందనము పూయఁబడి యుండును. అతఁడు తల్లినడిగి యడిగి నవనీతమును దినుచుండినచో నాతని గుండ్రని బుగ్గలమీఁద వెన్న అతుకుకొని యుండవచ్చును. శరీరమున నితరచోట్లను నతుకుకొని యుండవచ్చును. ఒకవేళ నే నా మురళీధరుని మధురమధురముగ మురళిని వాయించుచుఁద్రిభంగలలిత గతిచే నిలుచుండినను, బోవుచుండినను జూచెదను. నేను గోధూళివేళకు ముందే అచ్చటకుఁజేరి యుండినచో గోవిందుఁడు గోవులను మేపుచుండఁగాఁ జూడగలను. వ్రజము నకుఁజేరి నేను సుఖముగఁ గూర్చుండియు, పరుండియు, నవ్వచుండియు, వినోద మొనర్చుచుండియు, ఆవులను బాలుపితుకుచుండియు, సఖులతో నాడుచుండియున్న శ్యామసుందరుని దర్శించెదను. ఆహా! ఎవని పాదపద్మ ధ్యానమును బ్రహ్మ,

విష్ణు మహేశ్వరులను, ఇంద్రాది లోకపాలురును నిరంతరమును జేయుచుందురో, అట్లు చేసినను ధ్యానమున కెవడు రాఁడో, అట్టి సర్వేశ్వరుఁడును బరాత్పరుఁడునగుఁ బ్రభువును నేను బ్రత్యక్షముగ దర్శించెదను. ఆచింత్యమహామహిమగల మాధవుని వేదములు 'అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్' అని పలికి పిలుచును ఎవనియొక్క రోమకూపమునుండి అసంఖ్యాకములగు బ్రహ్మాండములును, అగణిత బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులను నుత్పన్నమైనారో, అనిఖిల బ్రహ్మణ్యప్రభువు యొక్క చరణారవిందములను నేడు నేను బ్రత్యక్షముగ దర్శించెదను. ఏపాదపద్మములను నిష్కల్మషయోగి జనము యమని యమాసన ప్రాణమూమ ప్రత్యాహార పూర్వక దారణధ్యాన సమాధులచే ననుభవపూర్వకముగఁ దెలిసికొందురో, ఎవని యొక్క భావమయమూర్తియందు మనస్సును నిలిపి సబీజ సమాధిద్వారా రసాస్వాదనమొనర్చెదరో, ఆత్మలాభము కొఱకు వారు కేవలమెవరి ధ్యానమొనర్చెదరో, నేనట్టి అవా జ్ఞానస గోచరుడగు మాధవుని పాదపద్మములందు ప్రత్యక్ష ప్రమాణమొనర్చెదను. నేనీ చర్మచక్షువులచే నాతని త్రిభువన విమోహకరూపమును గాంచెదను. ఈ కర్మములతో నాతని శ్రుతమధురశబ్దములను శ్రవణమొనర్చెదను. శ్రీబలరాముని శ్రీకృష్ణ చంద్రునియొక్క చరణములందు సాశిరిస్సు నుంచెదను. ఆతని వెంట నుండిన సుహృద గోపబాలకులను బ్రణామమొనరించెదను. ఆహా! నామస్తకము సార్థకమగును. మస్తకముయొక్క సార్థక్యము భగవంతుని భాగవతులను నభివాదించుటలోనే కలదు.

నేను భగవంతుని శ్రీచరణారవిందములందు అహంకార మమకారములను బరిత్యజించి పడఁగా భగవంతుఁడు తన సుకోమల కరకమలములను నాశిరస్సున నుంపఁగలఁడు. ఆకర కమలములు వికరాళ కాలరూపమగు వ్యాళముయొక్క వేగ ముచే వికలమై యుండిన జీవులకు సర్వథా అభయ ప్రధాన మొసంగును.

భగవానుని చరణారవిందములందు శ్రద్ధతో నొక కణము జలమును, ఒక్క తులసీ పత్రమును నర్పించినచో నాతఁడు వానిని సహర్షముగ స్వీకరించి, దానికి ఫలస్వరూప ముగ సమస్తమును నొసంగును. బంధన యుక్తుని బంధ విముక్తునిగా నొనర్చును. సాంసారిక ద్వంద్వములనుండి దుఃఖితులైన ప్రాణులకు శాశ్వతముగ నభయప్రదాన మొనర్చును.

అమరాధిపతియగు నింద్రుఁడు ప్రేమ పూర్వకముగ నీపాదారవిందములందు పాద్యముల నర్పించెను. దానికి ఫలస్వరూపముగ నాతనికి బోయిన త్రిభువనరాజ్యము మరలఁ బ్రాప్తించెను. బలిచక్రవర్తి పూర్తిగాఁ బ్రణామమును జేయనే లేదు. ప్రణామము చేయుటకుపక్రమించెను. దీనికే ప్రభువు ప్రసన్నుడయ్యెను. అతనికి సుతల లోకములో స్వర్గమందు కంటె నధిక సుఖమును బ్రసాదించెను. రాజాబోవునుస్వంతరమున నాతని కేంద్రత్వము నొసంగి ముక్తికి అధికారిగా నొనర్చెను. ఏకరకమలిందమునుండి సత్యమును దివ్యగంధము వెలువడు చుండునో, బృందావనమందు రాసవిలాస సమయమున, విహార వేళయందు- రతిశ్రమచే శ్రమితులైన వ్రజాంగనల

శ్వేదకణములను దుడిచి వారి శ్రమను బోగొట్టెనో ఆకర
కమలములతోడనే ఆతఁడు నామస్తకమును స్పరింపఁగలఁడు.
అప్పుడు నేను కృతకృత్యుఁడ నయ్యెదను. మానవ జన్మను
బొందినందులకు సమస్త ఫలమును బ్రాప్తిచెదను.

ఆతఁడు నన్నుఁగంసుని దూతగా భావించి నన్నుఁ
దిరస్కరించు నను భయమును లేదు. ఆతనికి నామనోగత
భావములు తెలియవా? అంతఃకరణమునకు లోపలను బయ
టను జరుగు వ్యాపారముల నన్నిటిని నాతఁడు తేత్రజ్ఞరూప
మునఁదన జ్ఞానదృష్టిద్వారా చూచుచుండును. నామనో
గత భావములను నేను 'దాచెదమన్నను' నెట్లు దాచఁగలను.
నేనతని కనన్యాశ్రితుఁడననియు, నాతని భక్తుఁడననియు నాత
నికిఁ దెలియదా?

సర్వప్రదముగ నేను బరువిడిపోయి ఆతని చరణముల
మీఁదఁబడెదను. ఆతఁడు నా శిరస్సునఁదన వరదహస్తము
నుండి నపుడు నేను ధూళి ధూసరిత దేహముచే నంజలిని
బంధించి, శిరస్సును వంచుకొని, అశ్రువిమోచన మొనర్చుచు
నాతని యెదుట నిలుచుండెను. ఆ సమయమున నాతఁడు
తన మధుర మందహాసమయ దయాదృష్టితో నావెపునకుఁ
జూచును. ఆతని కృపా దృష్టి పడఁగానే నా సమస్త పాప
సంతాపములు తత్కాలమున నశించును. పాపపుణ్యముల
నుండి విముక్తుఁడనై నేను నిత్యపరమానంద సుఖసాగరమున
నిమగ్నుఁడ నగుదును.

ఆతఁడు సమస్త భూతములకు సుహృదుఁడైనను చరౌ
చర విశ్వమున కేకైక స్వామియయ్యును, నాతఁడు యదు
కులమున నవతరించి నాఁడు. నేనును యదుకులములనే పుట్టి
తిని. ఈ సంబంధమున నేనాతని దాయాదుఁడను ఆతని
తండ్రికి బంధువును, ఆతని కనన్యాశ్రేతుఁడను. ఈసంబంధ
మున నాతఁడవశ్యము చరణముమీఁదఁబడిన నన్ను నధముని
ఆదరపూర్వకముగ లేచి ఆలింగన మొనర్చుకొనును, ఆతఁడు
తన బలిసిన దీర్ఘ బాహువులచేఁ బట్టుకొని నన్నుదన హృద
యమునకుఁ గొఁగిలించుకొనును. అప్పుడు నా అపావన శరీ
రము పరమపావనమగును. అప్పుడు నాసమస్త కర్మ బంధ
నములన్నియు అగ్నిజ్వాలలచే సువర్ణమందలి మలమంతయును
బోయి విశుద్ధమగు కనకము మిగిలిపట్లు భిన్నభిన్నమై
పోవును.

ఆతఁడు నన్ను బలవంతముగ లాగుకొని ఆలింగనము
చేసికొనినచో నేను నాశరీరమునంతను విడిచి వేయుదును.
ప్రేమచే నాలింగ ప్రత్యంగములు శిథిలములై పోవును.
ఆతని భారమును నేను పహింపఁజాలక అసమర్థుఁడనై తూలి
పడఁబోఁగా నాతఁడు తన మధుమయ వాక్కులతో నన్ను
మిక్కిలి ప్రేమతో నన్ను మిక్కిలి ప్రేమతో “బాబాయీ !
ఏమి సమాచారము ?” అనును. ఆహా ! ఆతని నోటినుండి
‘అక్రూర బాబాయీ’ అను శబ్దమును వినఁగానే నేను
దేహధారులలో నందఱకంటె సర్వశ్రేష్ఠుఁడ ననుకొందును.
ప్రపంచమున నెట్టి సమ్మాన సూచకములగు నుపాధులు

ప్రాప్తించినను అవి భగవంతున కాదర పాత్రములు కాకుండి-
నచో, ప్రభువు వానినిఁ దనవిగా ననుకొని స్వీకరింపకండినచో
నాతని జీవితము వృథా. ఆతని మాన, సమ్మాన, పద,
ప్రతిష్ఠా కీర్తులన్నియును వ్యర్థములు.

సాధారణ రీతిగాఁ జూచినచో భగవానునియొక్క
కృపాదృష్టి జీవులందఱపై సమానముగనే యుండును. ఆతని
దృష్టిలో నాతనికిఁ బ్రിയములుగాని, అప్రియములుగాని,
సుహృదులుగాని, దుహృదులుగాని, శత్రువులుకాని, మిత్రులు
కాని, ఉపేక్షనీయులుగాని లేరు. అందఱును నాతనికి
సమానులే అయినను నాతని శరణమునకు వచ్చిన
ననన్యాశ్రతులగు భక్తులమీఁద విశేష కృపను జూపును.
కల్పవృక్షమునీడ కెట్లుపోయినను నది వాని మనోహంఘ
లను బూర్తిగావించును ఈ న్యాయముచే చూదవులందఱును
నాతని దాయాదులే. కాని నే నాతని సమీపమునకుఁ బోవు
చున్నాను. నాతనికి నామీఁద విశేష కృపయుండును,
అతఁడు వనములోఁ గానిండు, గోశాల ద్వారమునఁ గానిండు,
గోప బాలురలోఁ గానిండు, ఎచ్చటఁ గలిసినను నన్నాద
రించును. అంత మిక్కిలి ప్రేమతో నిట్లనును - “బాబాయి!
అలసిపోయి యుండువు. పొమ్ము ఇంటిగోనికిఁబోయి
చేతులు కాళ్లును గడిగికొని, భోజనముచేసి కొంచెము
విశ్రాంతినిఁ దీసికొనుము. ఆ సమయమున నమ్రాయకేపు
బాలుఁడు ముగ్ధ భావమునఁ దండ్రి వెనువెనుకనె పోవునట్లు
చేతులను జోడించుకొని నేనాతని వెనువెంటనే పోయెదను.

ఆతఁడు తన వెనువెంట నతని యింటిలోనికిఁగొనిపోవును. అచ్చటికిఁబోయి నాకు యథోచిత స్వాగత సత్కారములను గావించును. కుశలము లడుగును. తనకు వియోగమును జెందిన బంధు బాంధవుల ఆపత్తు విపత్తులనుగూర్చి అడుగును. కంసుని దుర్వ్యవహారమును గూర్చిన సమస్త విషయములను ధ్యానపూర్వకముగ వినును. శిష్యుఁడు గురువు కడ దాను జదివిన పాఠమును వప్పగించినట్లు నేనా తనికి సమస్త విషయములను జెప్పెదను.”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! ఈవిధముగ నక్రూరుఁడు మార్గమందు ననేక విధములగు మనోరథములను గావించుకొనుచు రథముపైఁగూర్చుండి నంద్రగ్రామము వైపు నకుఁ బోవుచుండెను. పోఁగాఁ బోఁగా నాతనికి దారిలోనే సూర్యాస్తమయమయ్యెను.”

అంతశౌనకుఁడిట్ల నెను :- “సూత్రా ! సీవిదివఱలో నక్రూరుఁడు అరుణోదయమునకుఁ బూర్వమే లేచి నంద్రవజ్రమునకుఁ బోయెనని చెప్పితివి. ఆతఁడు కాలినడకను పెడలె నందమా అట్లు కాదు. రథమునెక్కిపోయెను. రథమైనను విఠిగినదియునుగాదు, గుఱ్ఱములును జచ్చుపీనుఁగులుకాదు. నాలుగు గుఱ్ఱములు కిట్టఁబడి, వాయువేగములతోఁబోగల సర్వశ్రేష్ఠమగు గంసుని రథము, మధురనుండి నంద్రగ్రామము ఆతఁడు క్రోసలున్నది ఇంత తక్కువ దూరము పోవుటకు అక్రూరునకుఁబూర్తిగా నొక్కరోజేల పట్టినది ? అరుణోదయమునకు బయలుదేరిన సూర్యోదయమెట్టైనది ?”

నవ్వి సూతుఁడిట్ల నెను :- “స్వామీ ! గుఱ్ఱములను నెట్టి యపరిచిత స్థానమున వదలినను నవి పోగలవు. గుఱ్ఱములు సారథియధీనమున నుండును. సారథి మత్తుఁడైనచో గుఱ్ఱములు గుంటలోఁబడవేయును. అక్రూరుఁడు తనకు శరీర స్పృహయైనను తేనంతగఁ బ్రేమమగ్నుఁడయ్యెను. గుఱ్ఱపుపగ్గముల నాతఁడు వగలుగఁ బట్టెను. గుఱ్ఱము విష్టానుసారముగ రథమును లాగుచుఁ బరువిడ నారంభించెను. మఘననుండి అవి నరిగా హరియానము వైపునకుఁ బోయెను. వానికే దిక్కున నూర్కము చిక్కిన నామార్గమునఁ బరు వెత్తెను. దైవవశమున మూడవ జామున నాతఁడు నంద గ్రామము వైపునకుఁ దిరిగెను. ఆతఁడెంత చుట్టు దిరిగెనో చెప్పఁజాలము. ఏదో విధముగ భగవదేచ్ఛచే నాతఁడక స్మాత్తుగ నందగ్రామ సమీపమునకు వచ్చెను. గోవులను జూడఁగనే అక్రూరునకుఁ దెలివివచ్చెను అరే, నేను ప్రజామునకు వచ్చితినే. అప్పుడు వెంటనే ఆతఁడు రథమునుండి దూకెను. అచ్చట భూమిమీఁద భగవంతుని చరణచిహ్నములను గాంచెను. ఆ చరణ చిహ్నములనుగాంచి ఆతఁడెట్లు దొర్లి గింతలుపెట్టెనో, ఆ నీ యుత్కృష్టపావన ప్రసంగముచు శ్రవణ మొనర్పఁడు.”

అక్రూరుఁడు కృష్ణచరణ చిహ్నదర్శనము,

౧౦౨౧

శ్లో॥ దేహం భృతామియానర్థో హిత్యా దంభం భియం శుచమ్
సందేశాద్యో హరేర్లింగ దర్శన శ్రవణాది భిః ।

శ్రీభాగ. ౧౧ స్కం. ౩5 అ ౨౮ శ్లో॥

క॥ జలజాంకుశాది రేఖలు

గల హరి పాదముల చొప్పు, గని మోదముతో,

బులకించి రథముడిగి యు

త్కలికన్ సంతోష బాష్ప కవితాక్షుండై॥

—శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

శరీరములో బలమున్నను గనఁబడనట్లు హృదయ
ములో నుండియును బ్రేమ కనఁబడదు. సూదంటు రాయినిఁ
జూడఁగానే యినుపముక్క యెగిరివట్లు దాని నంటుకొనుట
కుఁ బ్రయత్న మొనర్చినట్లును, చంద్రునిఁగాంచి చంద్రకాంత
మణి కరిగినట్లు ప్రియతముని వస్తువును గాంచఁగనే ప్రేమా
స్పదుని హృదయమందు భావోద్దీపనము కలుగును. ప్రియునకు
సంబంధించిన వస్తువు కనఁబడినపుడు, దానినిఁ గాంచఁగనే
ఆతనికి స్మృతి కలుగును. ఆభావమునే రసశాస్త్రజ్ఞులు
ఉద్దీపనమందురు. తన ప్రియునివలె నెవని రూపమునైనఁ
జూచినను, నడక, వైఖరి, సంభాషణము, స్వభావము మొద
లగు వానినిఁగాంచివ నాతని స్మృతి కల్గును. ఆతని వస్త్రము
లను గాంచినను, ఆతనికి సంబంధించిన నితర వస్తువును
గాంచినను స్మృతి జాగృతినిఁ జెందును. కృష్ణుఁడు నెమిలి
పించును ధరించునుగదా ! అట్లే యెచ్చటనైనా నెమిలి

యీకఁగనఁబడినను, భగవానుఁడు వేణువును వాయించును గావున వేణు ధ్వనిని విన్నను, భగవానుని చరణ చిహ్నములను గాంచిను, ఆతనికిఁ బ్రിയమగు తలసి కనఁబడినను, ఆతని క్షేత్రము స్మరణకు వచ్చినను, సారాంశ మేమనఁగాఁ బ్రിയుని సంబంధముగ నేవస్తువు కనఁబడినను భావమునకు ఉద్దీపనము కలుగఁజేయును. ప్రియుని స్మృతిని నూతనము గావించును. భావుకభక్తుఁ డాస్మృతియందు నిమగ్నుఁడగును. హృదయ మెంతటి అధిక కోమలముగను, సరసస్నిగ్ధముగను, భావమయముగను నుండునో భావోద్దీపన మంత యధిక మగును. నీరసహృదయమందు ఉద్దీపనము కలుగదు. వీణను వినఁగానే మృగియే ఆత్మ విస్మృతినిఁజెంది దొరలును. గేదెలు నిలుచుండి అట్లే నెమరు వేయును రసశాస్త్రమునందు ఉద్దీపనభావమున గొప్ప మహత్యము కలదు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! ప్రియుని స్మృతి లో నెంతటి సుఖముకలదో కలిసికొనుటలో నెంతటి సుఖముండదని నే నిదివఱకే యీవిషయమును మాటి మాటికిఁజెప్పితిని. ఆహా ! నాప్రియతముని స్మృతిని హృదయమున ధరించి నప్పుడు శరీర స్వహాయుండదు. రాత్రియందు గాఢాంధకారమునను నాతని భావమయ విగ్రహము ప్రత్యక్షముగఁ గనఁబడును. అట్టియెడ నేదైన నాతని వస్తువు ప్రాప్తించినచో నింకఁజెప్పవలసిన దేమున్నది ?

అక్రూరుడు మనస్సులో వివిధ సుఖద మనోరథములను జెందును వ్రజమునకుఁ బోవుచుండెను. భువనభాస్క-

రుండు అస్తాచలము చాటునకు విశారాణితో మేలమాడుటకు ఉంకించుచుండెను. ఆతని వెదుకుటకై ప్రాచీదిశ నుండి చంద్రుండు బయలు వెడలి నలునైపులను దన దృష్టి రూప మగు కిరణములను వ్యాపింపజేయుచు నవ్వచుండెను. రథము ముందునకుఁబోయిన కొలది ప్రేమయందంత అధిక దయనీయముగఁ జూడఁజాలక పోయెను. ఆతఁడు పశ్చిమ దిశా రక్తాంచలమున దాగుకొనెను. వెంటనే అక్రూరుని దృష్టి ఒక మెఱయుచుండిన వస్తువుమీఁదఁబడెను. న్రజమందలి పరమ పావన రజమందలి భగవానుని చరణ చిహ్నములు కనఁబడుచుండెను. అవి నేలమీఁద స్పష్టముగఁ గనబడు చుండెను పృథివీ దేవి వానినిఁ దన వక్షఃసలమున ధరించు టచేఁ బరమ ప్రముదితయయ్యెను. పశ్చపద్బిని తృణరూప మున నామె శరీరము రోమాంచిత మయ్యెను. భూమిపై నున్న నా పాద చిహ్నములందు వజ్రాంకుశ, ధ్వజా, కమల, యవాది చిహ్నములు స్పష్టముగఁ గనఁబడు చుండెను. ఆ చిహ్నములను జూడఁగనే యవి తన పరమ ప్రేమాస్పద ఘనశ్యాముని చరణ చిహ్నములని అక్రూరుండు గ్రహించెను. ఏ చరణములయొక్క పరమపావన నిర్మల పదరజమును సమస్త లోకపాలకగణము తమ మణిదటిత ముకుటములందు శ్రద్ధాభక్తి సహితముగ ధరించెదరో, అట్టి ఆనందకందుండగు శ్రీకృష్ణ చంద్రుని చరణ చిహ్నముల దర్శనముచే నాతనిరోమరోమములు నిక్కఁబొడిచెను. అత్యంత తాకర్షక పదచిహ్నదర్శన జనితానందముచే నత్యంత విహ్వలుఁ

డయ్యెను. ప్రేమాధిక్యముచే నాతని సమస్త శరీరమందలి రోమములు కంటకములనలె నిలువఁ బడెను. శ్రావణ భాగ్రహదమలందలి వస్పమువలె నాతని రెండునేత్రములనుండి అశ్రువులు ప్రవహించుచుండెను. ఆతనికి సంకల్పములేకయే వెంటనే రథమునుండి దుమికి ఉచ్చస్వరమున నిట్లరచెను:-
 ఆహా! ఇవియే నాప్రియతముని పరమపాదపద్మ చిహ్నములు. ఈ వ్రజరజము మీదఁగనే గోవులవెంట శ్యామ సుందరుఁడు వెడలి యుండవచ్చును. ఆహా! ఈయవని ధన్యమైనది. మదన మోహన ఘనశ్యామముని పదముసోకిన నీరజమందలి కణకణములు పరమపావనములు.” అని యిట్లు పలుకుచు నాతఁడా రజమందు దొఱలుట కారంభించెను. మాటిమాటికే జిహ్వాతో నాక నారంభించెను. కాటుకవలెఁ గన్నులకు రాచుకొన సాగెను. హృదయమునకు రాచుకొని ప్రియమిలన సుఖము ననుభవించుచుండెను. ఆతనికి శరీర స్పృహలేదు. కాలము గుర్తు లేదు. తన గొప్పతనమును మఱచిపోయెను. శ్రేష్ఠుఁడనను నభిమానములేదు. ఆతఁడు మాటి మాటికిని రజములోఁ బొరలాడి, తాను గృతార్థుఁ డనుకొనుచుండెను. ఈ విధముగ నెంతసేపేడ్చుచుండెనో, ఎంతవఱకు అశ్రు విమోచన మొనర్చుచుండెనో, ఎంతవఱకు ప్రియుని స్మృతి సుగను బాసము చేయుచుండెనో యెవ్వరికినిఁ దెలియదు.

కొంతసేపటికి ఆతనికి శరీరస్మృతి కలిగెను. దూరమున నుండియే ఆతఁడు గోవులఱచుటయును, గోపకుల అఱపులును, ఆఁబోతుల జంకెలను వినెను. అప్పుడాతఁ డిట్లనుకొన

సాగెను :- “అయ్యో! నే నింకను విచ్చటనే యున్నానే! నిశాదేవి పృథివియందు దన యాధిపత్యమును స్థాపిత మొనర్చుకొనినట్లు కనబడుచున్నది. గోపగణము ఆవులను బాలు పితుకుచుండిరి. శ్యామ సుందరుఁడు బహుశః నాకు గోష్ఠమందు పాలు పిదుకుచు దొఱకవచ్చును. ఆహా! ఆతఁడు చిన్నచిన్న దూడలను లాగుచు లాగుచుఁ గట్టి వేయుచుండిన నప్పుడాతని శోభ యెంతటి అనుపమానముగ నుండునోకదా! నాకు గోపాలుని దర్శనము గోవుల మధ్యలోనే అయినచో నా జీవితము సఫలమగును.” అని యిట్లాలోచించుకొనుచు నాతఁడు లేచి నిలుచుండెను. గుఱ్ఱములు తమ స్వామి భూమిమీఁదఁ బడుటనుగాంచి నిలిచిపోయెను. అక్రూరుని శరీరమంతటను ధూళి అంటుకొని యుండెను. అట్టి స్థితిలో నాతఁడు గుఱ్ఱపు పగ్గములను బట్టుకొనితొల నారంభించెను. ఇప్పుడాతఁడు రథముపైఁ గూర్చుండలేదు. ప్రియుని దర్శనోత్కంఠతచే కాలినడకనే నంద్రగ్రామములోనికి బోయెను.”

సూతుఁడిట్ల నెను:- “మునులారా! మానవశరీరమును ధరించినందుల కేకైకఫలము తన ప్రియుని భావమందు సదా భావితుఁడై యుండుటయే. నిరంతరము తన ప్రియతముని స్మృత్యుండే కాలమును గడుపవలయును. కంసుఁడక్రూరుని వ్రజమునకుఁ బొమ్మని ఆజ్ఞ యిచ్చినప్పటినుండి యీ ఊణము వఱకొక్క ఊణమైనను శ్రీకృష్ణ చంద్రుని మఱవలేదు. ఆతనికి సంబంధించిన విషయములనే మనస్సుతో నాలోచించు కొనును. వాక్కులతో నాతని నామమునే ఉచ్చరించు

చుండును. శరీరమును నాతని చరణముల రజమునందు బొరలించెను. ఈ విధముగ మనసా, వాచా, కర్మణా సమస్త కర్మలను శ్రీకృష్ణుని నిమిత్తమే చేయుచుండును. ఆతఁడు నరతనువును ధరించిన పరమ ఫలమును బొందెను. ఇప్పు డాతని కేవిధముగ రామశ్యాముల దర్శనమయ్యెనో ఆ ప్రసంగమును నేను ముందు వర్ణించెదను. మీరు దత్త చిత్తులరై శ్రవణ మొనర్పుడు.”

అక్రూరుడు - రామకృష్ణులు

౧౦౨౨

శ్లో॥ దదర్శ కృష్ణం రామం చ వ్రజే గోదోహనం గతౌ।
పీత నీలాంబరధరౌ శరదంబురుహేక్షణౌ॥

శ్రీభాగ. ౧౦స్కం. ౩౪ అ. ౨౩ శ్లో॥

మ॥ కనె నక్రూరుడు పద్మ నేత్రులను రంగద్గతులన్ ధేను దో
హనవాటీగతుల న్నలంకృతుల నుద్యద్భాసులం బీత నీ
ల నవీనోజ్జ్వలం గునుమ మాలాధారులన్ ధీరులన్
వసితా కాములఁగృష్ణరాముల జగద్వంద్య క్రమోద్ధాములన్॥

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము.

ఎవఁడు మన హృదయమును మందిరముగఁ జేసికొని నాఁడో, ఎవని మనోమయ మూర్తి నిద్రించుచుండఁగను, మేల్కొన్నప్పుడును మనమందిరమున నృత్యమొనర్చునో, కన్నులలో నిలిచియుండునో, చిత్తము చిరకాల మెవనిఁగూర్చి చింతించుచుండునో ఆతని సాక్షాత్కారమగును. సాకారరూప

మున నాతఁడు దర్శన మొసంగును, అప్పుడు శరీరమందు భారమును వహించుటకు సామర్థ్యముండదు. మనస్సుయొక్క స్థితి విచిత్రముగ నుండును. కన్నులతో నాతని రూపమును బాసము చేయవలయునని ఆతని చిత్తము కాంక్షించుచుండును. రసన ఆతని సుధారసమును బాసము చేయవలయుననుకొనుచుండును. ప్రేయతముని మిలనమం దెంతటి సుఖముండనో దానినిఁ జెప్పుటకును, వినుటకును, వ్రాయుటకును, చదువుటకును విషయముకాదు. ఇది అనుభవ రూపమైన వస్తువు. ఇట్టి యనుభవమే భాగ్యశాలికోగల్గును. ప్రేమతో నున్న విశేషత యిదియే. ఇందులో నిత్యనూతనత యుండును. ప్రాచీనతను ప్రేమయెఱుంగనే యెఱుగఁడు. నిత్య నవయములు విలక్షణముగ నుండును. ప్రేమ కలతయుండును. అతాకికత యుండును. ప్రేమయొక్క దర్శనానుభూతి భాగ్యశాలురకే యుండును. ఇద్దరు ప్రేమికుల సమ్మిళన కథను విన్నను మిక్కిలి సుఖముగ నుండును.

సూతఁడట్లనెను :- “మునులారా! అక్రూరుఁడు భగవానుని చరణకమలమాలచేఁ జిహ్నితమైన ప్రజరజమందు చాల నేపటివఱకు పొరలాడి. మరలఁ గొంచెము బాహ్యజ్ఞానము కలుగఁగానే ఆతఁడు గుఱ్ఱపు పగ్గములను బట్టుకొని కాలిపడకనే సందగ్రామములోఁ బ్రవేశించెను. అచ్చటికిఁ బోయి చూడఁగా నందుని గోశాలలో లక్షలకొలది గోవులు నిలిచియుండెను. చాలమంది గోపకులు పాలుపిండు బిందెలను బట్టుకొని నిలుచుండిరి. వారి మధ్యలో పీతాంబరు

నీలాంబరములను ధరించి అలంకారముతో రామకృష్ణులు నిలుచుండిరి. బలరాముఁడొక్క గోవు కొమ్ములమధ్య గోకుచుండెను. సుందర గోవత్సమును వడిలోనికేదీసికొని నిలుచుండెను. దానిని ముద్దుపెట్టు కొనుచుండెను మాటి మాటికిని బుజ్జగించు చుండెను. పాలకు పెద్ద హండిలను బెట్టిరి. చాలమంగి గోపకులు పాలను బితికి పెద్ద పెద్ద హండిలలోఁ బోయుచుండిరి. రామకృష్ణు లటునిటుఁ దిరుగుచుండిరి. ఒకానొకఁడిట్లు కేకివేసెను :- “కృష్ణా ! ఈ ఆవు పోట్లది. నీవు దీనిముందు నిలుచుండినఁగాని అది పాలనీయదు.” ఇది విని వెంటనే నంద నందనుఁడు తన వడిలోని వత్సమును వదలి ఆ గోవు ముందుఁకుఁబోయి నిలుచుండెను. వాత్సల్య స్నేహముచే బలరాముఁడును నచ్చటికిఁ జేరుకొనెను. అది పోట్ల ఆవు గావున నొకవేళఁ గృష్ణునిపైఁ గొమ్మును వినరు నేమో ! ప్రేమయొక్క గతి యెంతటిని విచిత్రమైనది. ప్రేమలో నైశ్వర్య ప్రసక్తియే యుండదు. భగవానుఁడు లాల్చుఁడగును. దాస్యభావమందు భగవానుఁడు రక్షకుఁడగును. మనము రక్ష్యుల మయ్యెదము. కాని సఖ్యవాత్సల్య మధురభావములందు భగవానుఁడు రక్ష్యుఁడగును. మనము రక్షకులమై సదా ఆతనిఁ గనిపెట్టు కొనియుందుము. అఘాసురుని, బకాసురుని, ధేనుకాసురుని, తృణావర్తాసుథుని ఇటువంటి బలవంతులగు నసురులను నిమిషములోఁ జంపిన వానికి, ఒక వ్రేలిమీఁద నేడు దినములు గోవర్ధన పర్వతము నెత్తినవానికి, పోట్ల ఆవు ఏమి అపకార మొనర్పఁగలదు. కాని

వాత్సల్యభావమున నీవిషయములు జ్ఞాపకమునకు రావు. అచ్చట అడుగడుగునకును ననిష్ట శంక యుండును. గోపకులు గోవులను బాలుపిదుకు చుండిరి. రామశ్యాములు దాని యెదుట నిలుచుండి యుండెను. పోట్లావు మిక్కిలి సాధువైనదై తలను వంచుకొని నిలుచుండి యుండెను. శ్యామసుందరుని ఆ యంగమును నాకుచుండెను. ఆతఁడు దాని శిరస్సును గోకుచుండెను. బలరాముఁడు నిలుచుండి నవ్వుచుండెను. శరత్కాలీన కమల సదృశములగు రామకృష్ణుల విశాల స్వస్థ అరుణ నేత్రములు హర్షోదారముచే వికసితములయ్యెను.

ఇద్దరును గిశోరావస్థలోనే యుండిరి. యశావనము వారిపై దృష్టిని సారించి, వారి వెనువెంటనే తిరుగుచుండెను. ఇద్దరియొక్క భుజములు విశాలములుగ నుండెను. అవి గోళాకారముగ నుబ్బెత్తులుగ సర్పశరీమవలె నునుపుగ నుండెను. రెండును స్త్రీకి ఆశ్రయస్థానములే. అనఁగా సమస్త సులక్షణములచేత లక్ష్మితములై శ్రీసంపన్నములై యుండెను. ఇద్దరి ముఖమండలములును మధురముగను, మనోహరముగను నుండెను. ఇద్దరి శరీరములును మృదువుగను, గోమలముగను నుండెను. హృష్టపుష్టముగను, స్థూలముగను నున్న శరీరమగుటచే నేనుఁగు గున్నవలెఁ జక్కఁగ నుండెను. ఇద్దరును మాట మాటకును నవ్వుచుండిరి. తమ మందహాస ముఖారవిందముచే సమస్త వ్రజవాసుల మనస్సులను హఠాత్తుగఁ దమవైపునకాకర్షించుచుండిరి.

ఇద్దరి శ్రీచరణములందును ధ్వజ నిజాంకుశ, కమలాది చిహ్నములు శోభించుచుండెను. ఆ శుభలాంఛనలాంఛిత పదములచే వారు బృందావన పావన భూమినింకను బరనుపావన మొనర్చుచు విచరించుచుండెను. ఇద్దరి కంఠములందును మణినూలలును, సువర్ణ హారములును, పుష్పచూరములును శోభించుచుండెను. ఇద్దరి శ్రీయంగములును నునుపుగ నుండెను. పైఁగా స్నానము, నలుగు, అంగరాగము, చందనాదులచే నవి యింకను నునుపుగను, సుందరముగను, స్వచ్ఛముగను, గంధమయముగ నుండెను. ఇద్దరి వస్త్రములును సుందరముగను శోభాయుక్తముగను నుండెను. చొక్కా ప్రక్కలందు జరీ పనిచేయఁబడినది. వాటి అంచులందు గోటు కుట్టఁబడినది. సన్నని గుండ్రని జరీయంచు టోపీలపైన నెమిలిపిఁచముతోఁగూడిన మకుటమమర్పఁబడినది నడుమున మురళులు దోవఁబడినవి.”

మహామనస్వియగు నక్రూరుఁడు దూరమున నుండియే యిట్లు కాంచెను:- “జగత్పతియును, జగత్తున కాది కారణుఁడును, బురాణ పురుషుఁడును, లోకరక్షకుఁడును, ప్రధానుఁడును, బురుషుఁడును దన సమస్త అంశములతో రామకృష్ణుల రూపమున భూమిపై నవతరించి మానసియ క్రీడలను గావించుచుఁ బ్రాణులకు సుఖమునొసంగుచున్నాఁడు. పీతాంబరమును ధరించిన నందనందనుఁడు మరకతమణి పర్వతము సువర్ణ పత్ర విభూషితమైనటు లుండెను. తెల్ల తెల్లగా నుండిన బలరాముఁడు నీల వస్త్రమును ధరించి రజతపర్వతము

మీఁద నీలమణులను బటవఁబడినట్లుండెను. వారిద్దరును దమ కాంతులచే దశదిశలను బ్రకాశింపఁ జేయుచుండిరి.

అక్రూరుఁడెవరికొఱకు, ఎన్నెన్నో మనోరథములను గావించుకొనుచు నింతదూరము వచ్చెనో వారినిఁదన కన్నుల యెదుటఁ గాంచఁగనే ఆతని హర్షమునకు మేఱలేకుండెను. ఆతఁడు తన సమస్త శరీరమును మఱచి, పితాసహితముగఁ దన నామమును జెప్పుకొని భగవానుని సమ్ముఖమున దండము వలెఁబడిపోయెను. భగవద్దర్శన పరమాహ్లాదముచే నాతని నేత్రములనుండి ప్రేమాశ్రువులు ప్రసహించుచుండెను. శరీరమంతయును బులకించెను. హృదయము ముప్పొంగుట చేఁగంతము రుద్ధమయ్యెను. గద్గద వాక్కులగుటచే నాతఁడు తన పూర్తిపరిణయమును గావింపఁజాలక పోయెను. నామమును గూడ పూర్తిగఁబలుకఁజాలకపోయెను అంత మూర్ఛితుఁడై క్రిందపడిపోయెను.

ఏడ్చుచు నక్రూరుఁడెప్పుడు భూమిపై దండమువలెఁ బడుటను భగవానుఁడు కాంచెనో ఆతఁడు గోవుయొక్క శిరస్సును వదలి వైచెను. దుమికి ఆతఁడు వెంటనే అక్రూరుని సమీపమునకు వచ్చెను. వేషభూషణను, వెఖిరిని అక్రూరుఁడను నామమును వినఁగానే ఆ సర్వాంతర్యామియగు ప్రభువు, ఆతఁడు తన పినతండ్రి వరుసవాడని గ్రహించెను. ఆతఁడు భూమి మీఁదఁబడిన నక్రూరుని బలపూర్వకముగఁదన చక్రాంకిత కరకమలముతో లేవనెత్తెను. ప్రేష్టుఁడు తన

పాదములమీఁదబడిన ప్రేయసినిఁ బ్రేమపూర్వకముగ శరీరముతోఁ గొగిలించునట్లు కౌగిలించుకొనెను.

అక్రూరుఁడు భగవానుని ప్రేమాలింగనమును బొంది యెంతటి యానందమును జెందెనో ఆవిషయము వర్ణనాతీతము. ఆతఁడేమియు నెఱుఁగని శిశువువలెఁ దన శరీరమును శిథిలముగావించుకొని భగవానుని హృదయమున కంటుకొనెను. హర్షముచే నాతని రోమరోమము నిక్కబొడిచెను, నేత్రాశ్రువులచే నాతఁడు నందనందనునికి స్నానము కావించుచుండెను. ఆతని శరీరము కంపించుచుండెను. కంపించుచుండిన శరీరము మీఁద శ్యామసుందరుఁడు చేతులను నిమిరుచుండెను. దీనివలన నాతనికిఁ బరమానందసుఖము కలుగుచుండెను.

శ్యామసుందరుఁడాతని శిరస్సునెత్తి అత్యంత ప్రేమతో నిట్లనెను :- “బాబాయి ! నీయీ దశయేమి ? నీశరీరమంతటను దుమ్మైనదేమి. చాలగ నలసితివా యేమి ?

శ్యామసుందరుఁ డిట్లనఁగా నక్రూరుఁ డేమియును మాట్లాడలేదు. ఆతఁడ నిచ్చాపూర్వకముగ భగవానునకు విడివడి చేతులను జోడించుకొని, తలను వంచుకొని ఆతని సముఖమున నిలుచుండెను. ఇంతలోనే బలరాముఁడును నచ్చటికి వచ్చెను. అక్రూరుఁ డాతని పాదములపైఁ బడఁబోవు నంతలో మధ్యలోఁ దటుక్కునఁ గొగిలించుకొనెను. అక్రూరునకు శరీరము దెలియదు. అంజలి పట్టిన నాతని

చేతులను బట్టుకొని బలరాముడు సమీపముననుండిన గోపకుల నిట్లనెను:- “అయ్యా! ఈ బాబాయియొక్క రథము వాకేట నిలిచియున్నది. ఆ గుఱ్ఱములను విప్పాడు. రథమును ఆవరణమున నిలుపుడు. గుఱ్ఱములును గుఱ్ఱపుకొట్టములోఁ గట్టివేయుడు. వానికి పచ్చిగడ్డిని వేయుడు. గుఱ్ఱములకు మాలీను చేయుడని నౌకర్లకుఁ జెప్పాడు. ఇంటినుండి తెచ్చి వానికి దాణాను బెట్టుడు. మేము మా బాబాయినిఁ దీసికొని పోయెదము.”

సేవకులు చేతులను జోడించుకొని యిట్లనిరి:- “మంచిది మీరు దయచేయుడు. మేమంత పనినిజూచెదము.”

ఇది విని బలరాముడు పాలకుండల నట్లే విడిచివెచ్చి, జోడించుకొనిన యక్రూరుని చేతుల నట్లే పట్టుకొని యింటికేబోయెను. శ్యామసుందరుడును నాతని వెనువెంటనే బయలుదేరెను. నేడు సోదరులిద్దర మధ్యనుండి ఆదర పూర్వకముగఁ బోవుటను గాంచి అక్రూరుడు తన భాగ్యమును గూర్చి మెచ్చుకొనుచుండెను. లోలోన నత్యానందమును జెందుచుండెను.

ఇంటికే జేరఁగానే వాకేటనుండియే బలరాముడిటు కేకవై చెను. “అమ్మా! అమ్మా! మధురనుండి బాబాయి వచ్చినాడు.” ఆసమయమున యశోదమ్మ, రోహిణిమ్మతో నేదియో మాట్లాడు చుండెను. మధుర మాట వినఁగానే రోహిణి గుండెలు కొట్టుకొన నారంభించెను. ఆమె పైఁటను

నవరించుకొనెను. కొంచెము మేలిముసుగును ముందుకు లాగుకొని, ఒక ప్రక్కకుఁదిరిగి నిలుచుండెను. యశోదమ్మ మిక్కిలి ముసలిదానివలె శిరస్సును గప్పకొని నిలుచుండి అటుచూచు చుండెను. ఆ సమయమున నక్రూరుని చేతులను బట్టుకొని రామకృష్ణ లిద్దరును లోపలకుఁ బ్రవేశించిరి. భూమిపైఁబడి అక్రూరుఁడు నందుని రాణికిని, నందుని అంగణ మునకును బ్రణామము కావించెను. అట్లే రోహిణికినిఁ బ్రణామము కావించెను.

అక్రూరుని గుర్తించి మెల్లమెల్లఁగా రోహిణీ దేవి ఆతని సమీపమునకు వచ్చి, సిగ్గుతోఁగన్నుల నీరు నింపుకొని యిట్లనెను :- “నాయనా ! బాగుగానున్నావా? ఎచ్చటనుండి దారి తప్పితివి? వ్రజములో మేమున్నామని జ్ఞాపకము పెట్టుకొని వచ్చినావు. ఇది గొప్ప అదృష్టము.”

ఏడ్చుచు నక్రూరుఁడిట్లనెను:- “వదినా ! నీవు నన్నేల సిగ్గుపరచెదవు? నేనితరులకు దాసుఁడను. ఇందు నా యిష్టమే మియును లేదు. దాసులకేమి యిచ్చ యుండును. ఇప్పుడైనను నా అంతట నేను రాలేదు. నేను వేతన భోగిని.”

మాటను మధ్యలోనే ఆపుచు బలరాముఁ డిట్లనెను:- “భాబాయీ! ఈమాట లన్నియును దరువాత మాట్లాడవచ్చును ముందుగా నీవు చేతులను గాళ్లను గడిగికొనుము. అలసియుండువు ”

అంత రోహిణీతో నిట్లనెను :- “అమ్మా ! జలమును దీసికొనిరమ్ము. బాబాయీకి కాళ్లు కడుగవలయును.”

పరువిడిపోయి రోహిణి జలమును దెచ్చెను. శ్యామ సుందరుఁడు వీఁటను దీసికొని వచ్చెను. దానిమీఁద మెత్తని రంగుల ఆసనమును బఱచెను. బలవంతముగ బలరాముఁ డక్రూరుని దానిపైఁ గూర్చుండెట్టి సుందర సుగంధిత శీతోష్ణజలములచే నాతని పాదములను గడిగెను. అక్రూరుఁడు వలదనుచుండెను. కాని బలరాముఁ డాతనిఁ బట్టుకొనఁగా శ్యామ సుందరుఁడు పాదములను గడిగెను. పాదములను గడిగి భగవానుఁడు తన పీతాంబరముచే నాతని పాదములను దుడిచెను అంతఁబెరుగును, నేతిని, నేనెను, చక్కెరను గలిపి ఆతనికి మధుపర్కము నొసంగెను. గంధాక్షత ధూపదీప నైవేధ్యాదులచే విధిపూర్వకముగ నాతనిఁ బూజించెను. శ్రేష్ఠుడగు నతిథి లభించినపుడు అర్ఘ్యమునకు తోడుగా గోదానమొసంగు ప్రాచీన విధానము కలదు. దాని ననుసరించి ఒకమంచి పాడి యావును నాతని కొసంగెను. అంత స్వయముగ నాతని వస్త్రములను దీసి నానావిధములగు షడ్రసభోజనముల నాతని సమ్ముఖమున నుంచెను. ఏవిధమగు నభ్యంతరమును లేక అమాయకపు బాలకునివలె నాతఁడు భోజనము చేయ నారంభించెను. శ్యామసుందరుఁ డాతనికి మాటిమాటికిని గుణయుక్తమగు పవిత్రాన్నమును దెచ్చి వడ్డించు చుండెను. వెంటనే నవ్వుచుండెను. అక్రూరుఁడు వలదనుచున్నను బ్రేమకు వశీభూతుడై భగవానుఁ డాతని పల్లెరము నందింకను బదార్థములను వేయుచుండెను. అట్లు భోజనమును బెట్టి ఆతనికి స్వయముగ శ్యామసుందరుఁడు చేతులను గడిగెను. ఆచమ

నము చేయు నంతలో బలరాముడు ముఖశుద్ధి సామగ్రిని దెచ్చెను. ఒక పల్లెమునందు జక్కగ నమర్పబడిన తాంబూలముండెను. దానిలోఁ గర్పూరము, జాపత్రి, జాజికాయ, ఏలకులు, వక్కలు లవంగాదులుండెను. ఇంకను వక్కలావణముంచెను. కాల్చిన కరక్కాయ. కాచుపొడి, యాలకులు, సోపుపొడి, ఉప్పగానుండు ధనియాలుండెను. ముఖశుద్ధికి సంబంధించిన నీవస్తువుల నన్నిటిని గైకొని బలరాముఁ డాతని సమ్ముఖమునకు వచ్చెను. ఒక్కొక్క వస్తువు నాతని కొసంగెను. ప్రేమమగ్నుడై రెండు సుగంధిత పుష్పచూలలను మెడలోవైచి పరమసుఖమయమగు శయ్యయందాతనిఁ బరుండఁబెట్టిరి. ఒక కాలిని బలరాముఁడును, రెండవపాదమును శ్రీకృష్ణుఁడును బిసుగుచుండిరి. అక్రూరుడు వలదు వలదనుచుండెను. రామకృష్ణు లిద్దరును బలవంతులు. వారెవరి మాటను వినరు అందువలన వారు పాద సంవాదనాది సేవ నొనర్చు చుండిరి.

శ్రీరామకృష్ణులచే నిట్లు సమ్మానింపఁబడి అక్రూరుడు కృతకృత్యుడయ్యెను. ఎవని పాదసేవను సాక్షాత్తు గ భగవంతుఁడు తన చేతులతోఁజేసెనో ఆతనికి మించిన నదృష్టవంతులు ప్రపంచమున నింకెవరుండఁగలరు ?”

ఆ సమయమున నందుండింట లేడు. ఆతఁడింకొక గోశాలలోఁ బాలను బిదికించుచుండెను. అది అచ్చటికి చాల క్రోసుల దూరమున నుండెను. ఆతఁడు పాలను బిదికించి తిరిగి వచ్చుచుండఁగా నాతనికి సువర్ణమండిత రథము

కనబడెను. అతడు గోపకుల నిట్లడిగెను :- “ఈరథ మెవరిది ? ఇది కంస మహారాజు రథమువలె గనబడుచున్నదే.”

గోపకులిట్లనిరి :- “మధురనుండి యెవరో దీనిమీద నెక్కి వచ్చిరి. బలరామకృష్ణులు వారిని బాబాయియని పిలుచుచు గంటికి గొనిపోయిరి.”

ఇది విసంగ నందుడు వెంటనే త్వరత్వరగా నిల్లు చేరెను. అచ్చట మంచముమీద నక్రూరుడు పరుండి యుండెను. బలరామకృష్ణు లాతని పాదములను బిసుగు చుండిరి. నందుని రాకను గాంచి అక్రూరుడు వెంటనే మంచముమీద నుండి దిగి నిలుచుండెను. ఇద్దరును గట్టిగా గొంగిలించుకొనిరి. నందుడక్రూరుని గట్టిగా గొంగిలించుకొనెను. ఇద్దరికిని గన్నులనుండి ప్రేమాశ్రువులు కారు చుండెను.

ప్రేమవేగము కొంచెము తగ్గగానే ఇద్దరును నేత్రములను దుడుచుకొని మంచము మీదఁగూర్చుండిరి. అక్రూరుడు తల్లివంచుకొని అశ్రువులను గార్చుచుండెను. అప్పుడు సంభాషణమును సాగించుచు నందుడిట్లనెను :- “అక్రూరా ! మధురలో నందఱును నానందముగ నున్నారా? మన బంధువులందఱును గుళలముగ నున్నారుకాదూ? అక్రూరుడు దానికి జవాబీయకపోగా నందుడు మరల దానే యిట్లనెను :- నాయనా ! మాకన్నియును దెలియును. గుళల క్షేమములడు గుట అది శిష్టాచార మాత్రమే. కాకున్న మీ కెట్టి

కుశలము కలదో అది మేమెఱుంగనిది కాదు. కసాయివాని యింటనున్న గొట్టెలకు కుశలమెక్కడిది? వాడెప్పుడు తలఁచుకొనిన నప్పుడు వాని కంఠముమీఁదకు గత్తివచ్చును. నూంసాహరి యింటిలో నున్న కోడిపిల్లల కేమి కుశలము? ఎప్పుడు మనస్సునకు వచ్చిన నప్పుడు కోసి కూర వండు కొనును. ఆవిధముగనే కసాయియగు కంసునిచే జయింపఁబడిన యదు వంశీయులకుఁ గుశల మెచ్చటిది? మీరందఱాతని రాజ్యములో నెట్లు దినములు కడుపుచున్నారా యని నాకా శ్చర్యమగుచున్నది.”

అక్రూరుడు ఖన్నమనస్కుడై యిట్లనెను :- “ఏమి చేయుదుము నందా! ఏదోవిధముగఁ గాలక్షేప మొనర్చుచున్నాము. కాలమును గడుపుచున్నాము. మీకును మాకును నిట్టి శాసకుఁడే లభించినాఁడు. అతని దాసత్యము నాముఖమున వ్రాయఁబడినది.”

నందుఁడిట్లనెను :- “అక్రూరా! ఒకఁడు క్రూరుడుగ నుండును. వేఱొకఁడు మహాక్రూరుడుగ నుండును. ఇంకొకఁడు క్రూరుని కంటె సధిక క్రూరుడగును. ఈ కంసుఁడట్టివాడే. మీరాలోచించుడు. తనతోఁబుట్టువు కొడుకులను బ్రదికి యుండగాఁ జేతులారఁ జంపినాఁడే ఇంకవాడేమి పాపమును జేయఁడు. ఏడ్చుచుండిన జెల్లెలి చంకలోనుండి బలవంతముగ నప్పుడు పుట్టిన బిడ్డను లాగుకొని తాతిమీఁదఁగొట్టినాఁడు. అట్టివాని హృదయ మెట్లుండును!”

నూతుండిట్ల నెను :- “మునులారా ! ఈ విధముగ నందుడును నక్రూరుడును జాలసేపటివఱకు మాట్లాడుకొను చుండిరి. భగవానుడత్యధికముగ నాదరించుటచేతను, ప్రేమ సంభాషణము జరుగుటచేతను నక్రూరుని మార్గశ్రమ అంతయును బోయెను. అతడు స్వస్థుడై మంచముమీఁదఁ గూర్చుండెను. బలవంతముగ నాతడు నందునిఁ బంపివైచెను. నందుడు పోగానే అక్రూరునకును నేను ముందు చేయుదును.”

అక్రూరుని ద్వారా కంస సందేశము.

౧౦౨౩

శ్లో॥ పృష్టో భగవతా సర్వం వర్ణయా మాన మాధవః॥
వైరాను బంధం యదషు వాసుదేవ వధోద్యమమ్॥

వ. మఱియు నీవేమి కారణంబున వచ్చితని హరియడిగిన నతండు కంసునికి నారదుండు వచ్చి చెప్పిన వైరాను బంధ ప్రకారంబును, గంసుండు దేవకీవసుదేవుల వధి యింపఁ గమకించి మానిన తెఱంగును, ధనుర్వా గంబు పేరుసెప్పి పుత్తెంచిన ప్రకారంబును వెఱింగించెను.”

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

భగవానుడెప్పు డెట్టి లీలను జేయఁదలంచునో అప్పు డట్టి విధానము నేర్పఱచును. ఎప్పు డెవనిచేత నేకార్యమును

జేయించడలచునో వాని కప్పుడట్టి మతినిఁ గలిగించును. ఆతఁడు చేయఁదలచిన దానికి విపరీతముగా నొనర్చుటకు శక్తి యింకెవరికిని లేదు. ఆతని లీలలకు సమయము నిర్ధారిత మగు చుండును. ఎవనినో నిమిత్తముగఁ జేసికొని ఆతఁడా లీలనొ నర్చును. దీనినే భగవత్క్రీడ యందురు. మనమందఱమును సమస్త జీవులము శ్రీహరి లీలా సంభారములము. మనమందఱ మాతని యాటకు సాముగ్రులము. మనము యగ్రతములము, ఆతఁడు యంత్రు. మనమందఱమును బొమ్మలము. ఆతఁడు వానితోనాడు బాలముకుందుఁడు. ఆడుకొను పిల్లవాఁడాట బొమ్మను దూరముగఁ బాటవేయవచ్చును. హృదయమునకు హత్తుకొనవచ్చును. దానిని విడిచివేయవచ్చును. ఆట బొమ్మ ఆతని కార్యముతో హస్తక్షేప మొనర్పదు. ఏ జీవు లాశ్వామసుందరున కాటవస్తువు లయ్యెదరో వారి కే కార్య ములందును మోహముండదు. ఆతఁడు సమస్తానంత్రులందును, సమస్త సంఘటనలందును సమముగ నుండును. ఆతఁడు దుఃఖమును బడఁడు, విస్మయమును జెందఁడు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! నందుఁడు తోప లికి పోగానే అక్రూరుని కడ బలరామకృష్ణులు మాత్ర ముండిరి. కొంచెము సేపటివఱకు అన్నదమ్ములిద్దరును ఆయీ మాటలను మాటలాడుకొనిరి. చివరకు భగవానుఁడు తన అన్నతో నిట్ల నెను :- “బలరామ అన్నయ్యా ! నీవుకూడ పరుండుము. నేను కొంచెముసేపు బాబాయివద్ద నుండును.”

బలరాముడు కృష్ణుని సంకేతమును గ్రహించి
ఆతడే యభ్యంతరమును బెట్టలేదు. అందఱును వెడలి
పోయిన తరువాత భగవానుడేకాంతమున నక్రూరునితో
నిట్లనెను :- “బాబాయి ! ఇప్పుడు నామాట నొక్కసారి
వినుడు. మధుర స్థితి యెట్లున్నది ? మధురలో మనజాతి
బంధువులందఱును గుశలముగ నున్నారు గదా !”

దీర్ఘనిశ్వాసమును విడిచి అక్రూరుఁడెట్లనెను :-
“శ్యామసుందరా ! నీవు సర్వజ్ఞుడవు. కులము యొక్క-
కుశలమును నీకడ నేమి చెప్పుదును ?”

భగవానుడు సమవేదనా స్వరమున నిట్లనెను :-
“బాబాయి ! మాకంతయును దెలియును. ఇంటికి రాగానే
జాతి బంధువులయొక్కయు, స్వజనులయొక్కయు కుశలము
నడుగవలయును. ఈ సదాచారము ననుసరించి, శిష్టా-
చారానుసారముగఁ గుశలము నడుగుచున్నాను. కాకున్న
మికెట్టి కుశలమున్నదో అది నాకుఁ దెలియనిది కాదు. ఏ
కట్టెకు నిప్పంటుకొనినదో దానికిఁ గుశలమెచ్చటిది ? ఏపైరు
నకు మిడుతల దండుపోటు తగిలినదో దానికి ఊమ మెక్కడిది ?
ఏ శరీరమునకు ఊయరోగమువంటి అసాధ్య రోగము సంభ-
వించినదో దానికిఁ గుశల మెక్కడిది ? ఏ పరివారమునఁ
గలహము సంభవించినదో దానికిఁ గుశల మెక్కడిది ? ఏ
కులమునఁ గలనుష్కవంటి క్రూరుఁడు పుట్టి నాడో ఆకులమునకుఁ
కుశలత యెక్కడ ఉండును ? ఆతఁడు నాకు సంబంధమున

మామయైనను నాతని కారణమున మన జాతీయంతయును దుఃఖసాగరమున నిమగ్నమగు నంతటి దుష్టుడైనాడు.

అక్రూరుఁ డిట్ల నెను :- “ప్రభూ! ఇప్పుడు నీ కేమని చెప్పుదును. మా కిప్పుడు నీ వొక్కడవే ఆధారము.”

కన్నుల నీరును నింపుచు శ్యామసుందరుఁ డిట్ల నెను :-
 “బాబాయీ! నా కంటె నీ లోకమున నభాగ్యుఁడింకెవరుండఁ గలఁడు? నా కారణమున నా తల్లిదండ్రులకును, నా జాతి బంధువులకును మిక్కిలి విపత్తులు వచ్చినవి. నా మూలకముగ తల్లి, దండ్రు, సోదరులు, బంధువులు, స్వజనులు, నన్నుఁ బ్రేమించువారు వివిధ దుఃఖముల ననుభవింపవలసి వచ్చెను. నా మూఁమున వారి పుత్రులందఱును జంపఁ బడిరి. నా కారణమున వారు చిరకాలమువఱకు కారాగృహమున భయంకర యాతనల ననుభవింప వలసి వచ్చినది. ఇప్పుడును వారు కారాగారమున మిక్కిలి క్షేణములతో దివములను గడుపుచుండవచ్చును. నేనిచ్చట ప్రశాంతిగ నుంటినని మీరు తలంచుచుండవచ్చును. కక్కా! అది నిజముకాదు. నాకు రాశ్రీంబవల్పు నా స్వజనులయొక్క చింతయే. నాబంధు బాంధవులను దర్శించుటకు నా చిత్త మెల్లప్పుడును గొట్టు కొనుచుండును. నేడు నిన్నుఁజూడఁగానే యెంతటి యానందము కలుగుచున్నదో దానిని నేను వర్ణింపఁజాలను. వియోగముచు బొందిన దన బంధువుల దర్శనము మిక్కిలి యదృష్టమున లభించును. ఆ దుష్టకంసుని కన్నులఁ గారమునుగొట్టి

నీవీవ్రజమున కెట్లు వచ్చితివో చెప్పుడు. ఆతనితోఁ జెప్పి వచ్చితివా? లేక మెడలక జెప్పకయే వచ్చితివా? నీవు వచ్చిన పనిని నాకు జెప్పవలయును.

ఇది విని కన్నుల నీరు నింపుచు సక్రూరుఁడిట్లు చెప్పుట కారంభించెను:- “ప్రభూ! నీవు సర్వాంతర్యామివి, అందఱ హృదయములలోని విషయములను దెలిసికొనఁగలవు. నీ వద్ద దాపరిక మేమున్నది? నీవు పుట్టిన తరువాతఁ గంసుఁడు అన్నయగు వసుదేవుని, వదినెయగు దేవకీదేవినిఁ గారావాసము నుండి విడుదలజేసెను. ఆతఁడనేకులగు ననురులను బంపి నిన్నుఁ జంపింపఁదలఁచెను. నీ వాతని శత్రువవని ఆతనికి విశ్వాసము కలిగినది. ఇంతవఱకాతఁడు నీవు నందనందనుఁడననియే యని యనుకొనుచుండెను. నారదుఁడు వచ్చి ఆతనితో నంతయును నిజముచెప్పఁగా నాతఁడు అన్నయగు వసుదేవునిఁ జంపుట కుద్యుక్తుఁడయ్యెను. ఏదోవిధముగ దేవర్షి నారదుఁడు దీని నాపించెను. అయినను నా దుష్టుఁడు దేవకీ వసుదేవులను గారావాసమున బంధించెను. ఇప్పుడాతఁడు ధనుర్వ్యాగమును జేయఁదలఁచినాఁడు. యజ్ఞమొక నెపము మాత్రమే. యథార్థ విషయమేమనఁగా నాతఁడు నిన్నచ్చటికిఁ బిలిపించి చంపింపఁ జూచుచున్నాఁడు. అందువలన నాతఁడు మీ అన్నదమ్ములిద్దరను సమస్త గోపకులను దీసికొని రమ్మని నన్ను బంపినాఁడు”.

భగవానుఁడు నవ్వి యిట్లు నెను:- “అయితే బాబాయీ! నీవు కంసుని దూతవై వచ్చితివని యేలఁ జెప్పవు?” దీనితా

స్వరమున నక్రూరుఁ డిట్ల నెను:- “ప్రభూ! ఇప్పుడు మీ రెట్టై చ ననుకొనుఁడు. మానసికముగ నీ చరణదాసుఁడను. పైకి కంసుని ఆజ్ఞను శిరసా వహింపవలయును. నేనాతని కపట సందేశమును దీసికొని వచ్చితిని. అతఁడు నిన్నుఁ జంపు ప్రయత్నములో నున్నాఁడు.”

శుష్కహాస మొనర్చుచు శ్యామసుందరుఁ డిట్ల నెను:- “బాబాయి! అతఁడు నన్నేమి చంపఁగలఁడు. అతఁడే చంపఁబడఁగలఁడు.” అని పలికి భగవానుఁడు కలకల నవ్వెను. అతని నవ్వులో నవ్వుగలుపుచు ద్వారమున నున్న బలరాముఁ డిట్ల నెను:- “అవును బాబాయి! ఇప్పుడు కంసుని మృత్యు వాతని శిరస్సున నాట్యమాడుచున్నది”.

బలరాముని వాక్కులను విని శ్యామసుందరుఁడింకను నవ్వుచు నిట్ల నెను:- “రమ్మ. అన్నయ్యా! మామయ్య మన లను ధనుర్వ్యాగమునకుఁ బిలుచుచున్నాఁడు. బాబాయి ఆ యాహ్వానమును దీసికొని వచ్చినాఁడు. మనమచ్చటికే బోవలయునా పోరాదా?”

బలరాముఁడిట్ల నెను:- “అవశ్యము వెడలవలయును. అవిలంబముగఁ బోవలయును. తినుటకుఁ దిండి దొఱకినఁ జూచుట కుత్సవము లభించిన నచ్చటికెవఁడు పోఁగోరఁడు! సోదరా! నా కిప్పుడే నోరూరుచున్నది.”

అక్రూర రామ కృష్ణులిట్లు మాట్లాడుకొనుచుండఁ గనే నందుఁడు రాత్రిభోజన మొకర్చి పుక్కిలించుచుండఁగా

నవ్వుచు శ్యామ సుందరుఁ డాతని సమీపమునకుఁబోయి, బాల
కుల వలె నుత్సాహముతో నిట్ల నెను:- “బాబా! బాబా!
నీవు విన్నావా? అక్రూర బాబాయి యేల వచ్చినాఁడో?”

నవ్వి నందుఁడిట్ల నెను:- “అది నీకును మీ బాబాయికిని
తెలియవలయును. ఎందులకు వచ్చినాఁడో యింతవఱకు నా
వద్ద నట్టి ప్రసంగము రాలేదు.”

శ్యామ సుందరుఁడుల్లాస స్వరమున నిట్ల నెను :-
“బాబా! మంచి సుఖద సంభాషణము, మధురలోఁ గంస
రాజుగారి కడ గొప్ప ఉత్సవముట. శివచతుర్దశినాఁడు
ధనుర్యాగము. అచ్చట మల్లయుద్ధమును జరుగును. గొప్ప
గొప్ప మల్లులచ్చటికి వచ్చెదరు. ద్వందయుద్ధము జరుగును.
మేళములుండును. మనల నందఱను రాజు పిలిచినాఁడు.
బాబాయి మనలను బిలుచుటకే వచ్చినాఁడు. ఆహా!
మనమును వెళ్లుదము. ఏమి నాయనా! పోవుదము కాదూ?
మేమింతవఱకు నుధురాపట్టణమును జూడనే చూడలేదు.
తోరణాల్లను జూచెదము. ఆట వస్తువులను గొందము, వెరు
గును, మిఠాయిలను దినెదము. అహారాలాలుని మల్ల
యుద్ధమును జూచెదము. తూ తూ తూ తూ సన్నాము
వాద్యములను వినెదము. లడ్డా జిలేబినిఁ దినెదము. ఏమి
నాన్నగారూ!”

నందుఁడిట్ల నెను :- “ఓరీ! మీరేమె సఁ బిచ్చినారా
యేమి? రాజు కడ కలుఁబోరాదు. క్రొత్త వస్త్రములను

ధరించి అప్పుడు పోవలయును. ఆతని కడ యజ్ఞము జరుగుచో మనము కానుకలను సమర్పింపవలసియుండును. మనము వారికి సామంతులము కదా !

భగవానుఁడైట్ల నెను :- “బాబా ! కానుకలను గీనుకలను మేమియము. మీరేదైనఁగొని పోయినఁగొనిపోండు. మేనూతనితోఁగుస్తీ పట్టెదము.”

ఇది విని యశోదమ్మ యిట్ల నెను :- “ఇదిగో ! విన్నారా? ఈ పిల్లలు మిక్కిలి అల్లరి పిల్లలు. వీరినిఁదీసికొని పోవలదు. వీరు పోయి అచ్చట నేదైన నుపద్రవ మొనర్చెదరు. అది రాజధాని విషయము, పల్లెటూరు కాదది. మీరేపోయి రాజునకుఁగానుకలిచ్చి రండు.”

అంత నక్రూరుఁడైట్ల నెను :- “వదినా ! పిల్లలు, వారి నాపుటెందులకు ? వీరు మూఁడు నాలుగు రోజులు ఆటను జూచి రాఁగలరు. మేమిందఱ ముంటిమి కదా ! ఇప్పుడు వీరు పెద్దవారై నారు. ఇంకెన్నినాళ్లు వీరినింటిలో బంధించి యుండుకొందురు. చెప్పుఁడు. వీరును జూచి వచ్చెదరు యజ్ఞమును, మల్లయుద్ధమును.”

యశోదాదేవి యిట్ల నెను :- “చెప్పటకేమి కలదు, మీ యిష్టము నచ్చినట్లు చేయుఁడు. వీరల్లరివాండ్రని మాత్రము నేను జెప్పుచున్నాను. మాట మాటకు నితరులతోఁగలహించుచుండురు. ఇంత పెద్దవారై నారు వీరికింతనఱకు బుద్ధిరాలేదు. కొనిపోండు. చాల జాగ్రత్తగ నుంచవలయును.”

యశోద అనుజ్ఞ రాఁగానే అందఱకును మిక్కిలి యానందమయ్యెను. సందుఁడా సమయమున ముఖ్యులగు గోపకులను బిలిచి యిట్లనెను :- “ఓయీ ! మన రాజు కంసుఁడొక పెద్ద యజ్ఞమును జేయుచున్నాఁడు. దానికి మన మందఱమును బోవలయును. రాజు స్వయముగ నక్రూరుని మనలను సమ్మానముగఁ బిలుచుటకై రథమును బంపినాఁడు. మీరందఱును నాతనికి పాలు, పెరుగు, నేయి తడుగు, కాకుండునట్లు కానుకలు తీసికొనిపోండు. వ్రజములో నెంతగాఁ బెరుగు, పాలు, నేయి దొఱకునో ముందుగా నంతయును బ్రోవుచేయుఁడు. రేపు, ఎవ్వరును బాలను గాయరాదు, చల్లఁజేయరాదు. ఎవరివద్ద నెంత వెన్నకలదో దానినిఁ దెప్పింపవలయును. పెరుగు పాలు, వెన్న, నేయి వీనిని కుండలలోను, పాత్రలలోనుబెట్టి బండ్ల కత్తింపుఁడు. ఉన్నంతవఱకు చిన్న బుడ్లుగాని అన్నిటినిఁ దొరలుకొని పోవలెను. రేపు మఘమందఱమును గలిసి మఘపురికిఁ బోయెదము. రాజయొక్క యజ్ఞమును జూచెదము. మల్లయుద్ధమును జూచెదము. అతనికి గోరసముల నర్పించెదము. రాజు గొప్ప యజ్ఞమును జేయుచున్నాఁడు. దేశ దేశాంతరములవారు వచ్చెదరు. గొప్ప గొప్ప విద్వాంసులగు బ్రాహ్మణులు, సూత, చూగద, వందీ, నట్ల, నర్తకి, వివిధఫలనములను తమాషాలను జేయు కళాకారులు రాఁగలరు. మీరిట్టి గొప్ప యుత్సవమును నేటివఱ కెచ్చటను జూచి యుండరు.”

గోపకులిట్లునిరి :- “మంచిది. వ్రజరాజా ! ఇప్పుడు చాలరాత్రి గడచినది. అందఱును నిద్రించి యుందురు. ప్రాతఃకాలము అరుణోదయమునకు పూర్వమే మేమందఱ మేర్పాటు చేయుదుము. అందఱును నిద్రలేవక పూర్వమే వ్రజమంతటను దండోరా వేయించెదము.”

సూతుఁడిట్లు నెను :- “వినుఁడు. ఇట్లు చెప్పి గోపకు లందఱును దమ తమ స్థానములకుఁ బోయిరి. అక్రూరుఁడును అలసియుండెను. పరుండఁగనే నిద్రించెను. కాని శ్రీకృష్ణ చంద్రుని కన్నులకు నిద్ర యెచ్చటిది ? ఆతఁడు తన ప్రియ సఖులతో వియోగమును దలఁచుకొనఁగానే అధీరుఁడయ్యెను.”

భగవానుని భావీ వియోగము

౧౦౨౪

శ్లో॥ కాశీత్రతక్కుత హృత్తపశ్వాసమ్లానముఖ శ్రియః ।

సం సద్దుకూలబలయకేశగ్రంథ్యశ్చ కాశ్చన॥

శ్రీభాగ. ౧౦స్కం. ౩౯ అ. ౧౪ శ్లో॥

మ॥ హరి నేలా కొనిపోయెదంచు మనమా యక్రూరుఁ బ్రార్థింకమా
హరిఁ బోనీకుఁడు నిల్పరే యనుచు నేరర్పింతమా వేల్పులన్
హరి పాదంబుల కద్దముల్ వడుదమా హ దైవహా యందు నా
తరుణుల్ గొప్పలుఁ జీరలున్ మఱచి కందత్ప జ్వరప్రాంతవై ॥

శ్రీమదాంధభాగవతము.

అది ప్రాకృత మిళనమైనను అప్రాకృతమైనను సమ్మి
ళన సుఖము ననుభవించిన తరువాత నాతఁడు వియోగదుఃఖము

యశోద అనుజ్ఞారాగినే అందఱకును మిక్కిలి
యానందమయ్యెను. నందుఁడా సమయమున ముఖ్యులగు
గోపకులను బిలిచి యిట్లనెను :- “ఓయీ ! మన రాజగు
కంసుఁడొక పెద్ద యజ్ఞమును జేయుచున్నాఁడు. దానికి
మన మందఱమును భోవలయును. రాజు స్వయముగ
నక్రూరుని మనలను సమ్మానముగఁ బిలుచుటకై రథమును
బంపినాఁడు. మీరందఱును నాతనికి పాలు, పెరుగు, నేయి
తరుగు కాకుండునట్లు కానుకలు తీసికొనిపోండు. వ్రజములో
నెంతగాఁ బెరుగు, పాలు, నేయి దొఱకునో ముందుగా
నంతయును బ్రోవుచేయుఁడు. రేపు ఎవ్వరును భాలను
గాయరాదు, చల్లఁజేయరాదు. ఎవరివద్ద నెంత వెన్నకలదో
దానినిఁ దెప్పింపవలయును. పెరుగు పాలు, వెన్న, నేయి
వీనిని కుండలలోను, పాత్రలలోనుబెట్టి బండ్ల కత్తింపుఁడు.
ఉన్నంతవఱకు చిన్న బుడ్లుగాని అన్నిటినిఁ దొరలుకొని
పోవలెను. రేపు మఱమందఱమును గలిసి మఱుపురికిఁ బోయె
దము. రాజయొక్క యజ్ఞమును జూచెదము. మల్లయుట్టి
మును జూచెదము. అతనికి గోరసముల నర్పించెదము.
రాజు గొప్ప యజ్ఞమును జేయుచున్నాఁడు. దేశ దేశాంతర
ములవారు వచ్చెదరు. గొప్ప గొప్ప విద్వారసులగు బ్రాహ్మ
ణులు, సూత, మాగద, వందీ, నట్ల నర్తక, వివిధభేలనము
లను తమాషాలను జేయు కళాకారులు రాఁగలరు. మీరిట్టి
గొప్ప యుత్సవమును నేటివఱ కెచ్చటను జూచి యుండరు.”

గోపకులిట్లునిరి :- “మంచిది. వ్రజరాజా ! ఇప్పుడు చాలరాత్రి గడచినది. అందఱును నిద్రించి యుందురు. ప్రాతఃకాలము అరుణోదయమునకు పూర్వమే మేమందఱు మేర్పాటు చేయుదుము. అందఱును నిద్రలేవక పూర్వమే వ్రజమంతటను దండోరా వేయించెదము.”

సూతుఁడిట్లు నెను :- “వినుఁడు. ఇట్లు చెప్పి గోపకులందఱును దమ తమ స్థానములకుఁ బోయిరి. అక్రూరుఁడును అలసియుండెను. పరుండుఁగనే నిద్రించెను. కాని శ్రీకృష్ణ చంద్రుని కన్నులకు నిద్ర యెచ్చటిది ? ఆతఁడు తన ప్రియ సఖులతో వియోగమును దలఁచుకొనఁగానే అధీరుఁడయ్యెను.”

భగవానుని భావీ వియోగము

౧౦౨౪

శ్లో॥ కాశ్చిత్తత్కృత హృత్తాపశ్వాసమ్లానముఖ శ్రియః ।

నసం సద్దుకూలదలయకేశగ్రంథ్యశ్చ కాశ్చన॥

శ్రీభాగ. ౧౦స్కం. ౩౯ అ. ౧౪ శ్లో॥

మ॥ హరి నేలా కొనిపోయెదంచు మనమా యక్రూరుఁ బ్రార్థించిమా
హరిఁ బోనీకుఁడు నిల్పరే యనుచు నేడర్పింతమా పేల్పులన్
హరి పాదంబుల కద్దముల్ వడుదమా హ దైవమో యందు నా
తరుణుల్ గొప్పలుఁ జీరలున్ మఱచి కందర్ప జ్వరభ్రాంతవై ॥

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము.

అది ప్రాకృత మిళనమైనను అప్రాకృతమైనను సమ్మి
ళన సుఖము ననుభవించిన తరువాత నాతఁడు వియోగదుఃఖము

ననుభవించి తీరవలెను జనించినవానికి మృత్యులెట్లు నిశ్చితమో, ఉదయించిన వానికి అస్తమించుట ధ్రువము. ఉతా నమనంతరిము పతనమనివార్యము. అట్లే సంయోగము తరునాత వియోగము తప్పదు. సంయోగము వియోగ నిమిత్తముగ నుండును. వియోగ విషయములు చెప్పవీలుం డదు. వాని లక్షణములు మొదటినుండియును గనఁబడు చుండును. ఒక ఋతువు తర్వాత నొకొక ఋతువు వచ్చు లక్షణములు ముందుగానే ప్రకట మగునట్లు సంయోగములో భావి వియోగము యొక్క ఆభాస లభించును. సంయోగ ములో నెంతటి గొప్ప సుఖముండునో అట్లే వియోగమున నంతటి గొప్ప దుఃఖముండును. వియోగానుభూతి అందఱకు నొక విధముగ నుండదు. శత్రువునకుగాని, ఉదాసీనునకుఁ గాని వియోగ దుఃఖ ముండదు. ఇది శత్రువులకు సుఖముగ నుండును. వియోగజన్య దుఃఖము సంబంధులకుండును. సంబంధమెంత దృఢముగ నుండునో వియోగ దుఃఖమును సంతయధికముగ నుండును. వియోగజన్య దుఃఖములోను నొక విధమగు సుఖముండును. దాని యనుభవమును నుత్కృష్ట ప్రేమిక పురుషులే తెలిసికొనఁగలరు.

సూతుఁడీట్ల నెను :- “మునులారా ! నేను రాధతో వెళ్లిపోవు విషయము నెట్లు చెప్పఁగలను? బహుశః వినఁగానే మూర్ఛితురాలగును. అందునలన వెళ్లిపోఁగలనని చెప్పుట మంచిది కాదు. నేనినాఁడు పోకుండుటయే మంచిదని తోచు చున్నది.”

ఇట్లు విచారించి శ్రీకృష్ణుడు మెదలకుండ పడి యుండెను. కాని ఆతని మనస్సు కుదుటపడలేదు. హృదయమున నొక విధమగు కంపనము కలుగుచుండెను. అంతఃకరణమున నొక విధమగు సుడిగాలి తెగెను. ఆతఁడిట్లునుకొనెను:-
 “నేడే అంతిమ మిలనము. నేడు నేను పోకున్నచో నామె కెంతటి నిరాశగ నుండునో. నేడవశ్యము నేను పోయి తీరవలెను. నేను వెళ్ళు పోదునను విషయ మచ్చట చెప్పను.”
 అని యిట్లా లోచించుకొని శ్రీకృష్ణుడు మెదలక శయ్యనుండి లేచి దట్టమైన నికుంజము కడకుఁ బోయెను. అచ్చట బృందావన అభిష్యాతృదేవియగు బృంద సమస్త కామ కేళి కొఱకు సంభారములను బ్రోవుచేయు చున్నట్లుండెను నేడు రాధికా కృష్ణ పక్షముయొక్క అభిసారికా శృంగారమును జేసికొని యుండెను. నీలపు చీరను గట్టుకొని యుండెను నీలమణి హారములను ధరించెను. నీలి అవికను ధరించి, నీల పుష్ప హారమును ధరించెను. నీలాలకములలో నీలమణి శోభించుచుండెను. చంపక వర్ణమగు లలాటమున నీలపుబొట్టు శోభాయ మానముగ నుండెను. శరీరముమీఁద శ్రీకృష్ణ వర్ణముగ నుండు కస్తూరి అలఁది యుండెను. ఆమె మిక్కిలి యుత్సాహముతో శ్యామసుందరునిఁ బ్రతీక్షించుచుండెను. ఆమెకు క్షణక్షణము, తెప్ప తెప్పపాటు కల్పమువలె గడుచుచుండెను మనస్సులో వివిధములగు సందేహములుబుగుచుండును. మెకాశంకలు కలిగి విలీనము లగుచు. చంద్రుని ప్రతీక్షకొఱకు చకోరము వ్యాకులము చెందునట్లు మార్గము

వైపున దృష్టిని సారించుచుఁ దదేక దృష్టితో నత్యంతో త్సహముతోఁ జూచుచుండును. దూరమున నుండియే శ్యాముని ప్రతీక్షించుచుండ నామె హృదయము పచ్చఁ బడెను. నికుంజమందలి సఖులందఱును నా వైపునకుఁ జూచు చుండిరి. పరస్పరము గుసగుసలు సాగెను. అవును, శ్యామ సుందరుడే. నేడు సమస్త సఖుల శృంగారముకే రకముగ నుండెను. రాధ శ్యామసుందరుని సంభ్రమముతోఁ బడ వేయుటకై విట్టి కౌతుకమును రచించెను. ఆమె దానిలో సఫలుడయ్యెను, రాధను నీలశృంగారమునఁ గాంచి కృష్ణుడు సంభ్రమమునఁ బడెను. ఆతఁడామెను గుర్తింపఁ జాలకపోయెను. లలితాదేవి నవ్విసపుడు ఆతఁడు గుర్తించెను. శ్యామ సుందరుడు రాధాదేవి కంఠమును దన చేతితోఁ గాగిలించుకొనుచు నిట్లనెను:- “ప్రియా! నేడు నీ విట్టి వేషమును వేయుటచే నేను గుర్తింపఁజాలక పోయితిని”

ప్రియయగు రాధిక దీనికి జవాబు చెప్పలేదు. నేడామె చిత్తము చంచలమగుచుండెను. మనస్సులో ననేక విధములగు నాశంకలు కలుగఁ జొచ్చెను. నేడెందులకో గాని మనస్సులో నొకవిధమగు నవ్యక్త వేద కలుగుచున్నట్లుండెను. దానిని మఱచుటకు అనేక వినోదములను వివిధోపాయములను గావించెను కాని ఆమె వేదన తగ్గలేదు. నేడు ప్రియుని తాఁకుటలో నీదివఱకున్నంత సుఖము కలుగుట లేదు. శ్యామ సుందరుడు సమస్త సఖులతో మాట లోడెను. అగ్రదఱును నన్నొనించెను. ఆతఁడేకాంతముగ

నిభృత నికుంజమునఁ బ్రవేశించెను. నేడు శ్యామసుందరుని వ్యవహారమున కపటమున్నది. నేడాతఁడు వెనుకటికంటె నధిక ప్రేమను బ్రదర్శించుచుండెను. మాటి మాటికి ఆలింగ నముద్వారా వృషభానునందినియగు రాధకు సంతృప్తి కావింపజూచుచుండెను. ప్రియను దొడమీఁదఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని. ఆతఁడు తన కరకమలమును నామె శిరస్సుపై నిమురుచుండెను. ప్రియతముని సుఖదస్పర్శను బొందఁగానే కీర్తికిశోరియగు రాధికకు కొంచెము వణఁకు వలె వచ్చుచుండెను. ఆమె కొంచెముసేపు ప్రియుని తొడమీఁదనే నిద్రించెను. కొంచెము సేపెన తర్వాత ఆమె తటుక్కున నులికిపడి బిగ్గరిగ నేడువ నారంభించెను. అటన నారంభించెను. “శ్యామ సుందరా ! నన్ను వదలి నీ వెచ్చటికిఁ జొయితి”వని ఆమె తన రెండు భుజములతో శ్యామసుందరుని గట్టిగాఁబట్టుకొనెను. అంత నత్యంత ప్రేమతో హరి ఇట్లుడుగ నారంభించెను :- “ప్రియా ! ఏమది ? ఏమైనది ? నీవేల నులికిపడితివి. నేను నీ యెదుటఁ గూర్చుంటిని గదా ! నీవేమియును స్వప్నమును గాంచుటలేదు. నీ చిత్తమెట్లున్నది ? నీవు కన్నులెత్తి నా వంక నొక్కసారి చూడుము.”

శ్యామసుందరుని వడిలో నుండుటను గాంచి ఆమె లేచి, కన్నులను దుడుచుకొని అత్యంత మమతా భరిత వాక్కులతో నిట్లనెను :- ప్రాణవల్లభా ! రమ్మ ! నీవు నాపైఁ గృపఁ జూడుము. నేనిప్పుడే చాల భయంకర స్వప్నమును గాంచితిని.”

రాధ శరీరముతోఁ దన శరీరమును గలిపి, ఆమె వడి లోఁదన శిరస్సు నుంచి, నయనములతో నామె ముఖారవింద మును గాంచుచు నందనందనుఁడిట్ల నెను :- “ఏ స్వప్నమును నీవు గాంచితివి. ప్రియా ! దానిని నాకు జెప్పుము.”

శ్యామసుందరుని ఆమస్తకమునఁదన మృదుల సుకోమల కరకమలములనుంచుచు రాధ ఇట్ల నెను :- “చూడుము ! కృష్ణా ! నేఁడు నీప్రేమలోఁ గృత్రిమత కలదు. నేఁడు నీవింతటి అధిక ప్రేమను జూపించుచున్నావు. దీనిలో నేనియో కారణముండి తీరును. అతి భాగుండను. అతి తీపిలో పురుగులు పడును. అతి తీపిచే వెగటు పుట్టును నీవు నన్ను మోసగించుచున్నట్లున్నది. నీకు దూరముగఁ జేయుచున్నావు. తన్ని వేయుచున్నావు. నన్ను మఱియించు చున్నావు.

భగవానుఁడగు శ్యామసుందరుఁడిట్ల నెను :- “ప్రియా ! నీ వెట్టి మాటలు మాటలాడుచున్నావు. నీ చిత్తము సరిగా లేదా వేమి ? నీవు నిద్రపోవుట లేదు కదా ! స్వప్నమునఁ బ్రలాపమొనర్చుట లేదుకదా ! నీవు నాకు స్వప్న వృత్తాంత మును జెప్పుచున్నాను. స్వప్నపు మాటలను జెప్పక యీ అస్తావ్యస్తపు మాటలనేల వాగుచున్నావు ?”

రాధాదేవి యిట్ల నెను :- “నేను నిద్రపోవుట లేదు. మేల్కొనియే యున్నాను. నీవు నన్ను వదలిపెట్టి పోవు చున్నావని నాంతరాత్మ చెప్పుచున్నది. నీ యీ ప్రేమ

విషము కలిసిన మిఠాయివలె నున్నది. నామనస్సు నేడు ప్రొద్దుటినుండి దడ దడ కొట్టుకొనుచున్నది. నేనీ కారణమును నింతవఱకు నెఱుంగజాలకున్నాను. ఇప్పుడు స్వప్నమునుండి ఆభాసము లభించినది.”

భగవానుఁడిట్ల నెను : “స్వప్నములో నేవేమి చూచితివి ?” వినెదను చెప్పుము.

వృషభానుసుత యిట్ల నెను :- “ఇప్పుడు నీ వడిలోఁ బరుండఁగాఁ గన్నులు మూత్రపడెను. నాకు నిద్రయెందులకు వచ్చినదో తెలియదు. ఆ స్థితిలో నేను స్వప్నమును గాంచితిని. నే నొక బహుమూల్యమగు సుందర సింహాసనమునఁ గూర్చుండి యుంటిని. నాపైన శ్వేతఛత్రము పట్టఁబడినది. దానికి ముత్యాల జాలరులు కట్టఁబడినవి. ఇంతలోనే ఒక బ్రాహ్మణుఁడు వచ్చి, నా ఛత్రమును లాగుకొనెను. శ్యామసుందరా ! నా ఛత్రము నీవే ! నీ ఛత్ర ఛాయలోను డి నేను సుఖముగ నుండఁగలను. నీవు లేకున్న నేను కుమిలిపోయెదను. ఆశ్రయహీన నయ్యెదను. అంత నొక గొప్ప సముద్రమును గాంచితిని. వానిలో నల్ల నల్లని నీగు నిండి యున్నది. నేను దానిలోఁ బ్రవేశింపఁదలఁచలేదు. కాని ఆ క్రోధియగు బ్రాహ్మణుఁడు నన్ను బలవంతముగ దానిలోనికిఁ ద్రోసెను. నేనేమి చేయుదును. ఆతఁడు నన్ను దానిలోఁ బడఁద్రోయఁగానేను దుఃఖితనై అటు నిటు నుండి ఆ కృష్ణ సాగరమున నీదుచు, మునుఁగుచుఁ దేలు

చుంటిని. దాని గొప్ప గొప్ప తరంగములలోఁబడి దెబ్బలు తిని అటచుచుంటిని. దానిలో గొప్ప గొప్ప మొసళ్లును, చేపలును నిలుచుడి నన్ను మ్రింగఁ జూచుచుండెను. వానికి భయపడి నేను 'త్రాహి త్రాహి' యని పిలుచుచుంటిని. ఎవ్వరును నవలంబనముగఁ జిక్కక యేడ్చుచుంటిని. జీవితాశను వదలుకొంటిని. పైన నాకాశమునఁ జంద్రుఁడు శోభిల్లుచుండెను. ఇంతలోఁ జూడఁగా నాకాశమునుండి చంద్రుఁడు భూమిమీఁదకు బడుచుండెను. నేనీ యఘటిత ఘటనను మిక్కిలి విస్మయముతోఁ జూచుచుండఁగా నా సమయమునఁ జంద్రుఁడు నేలమీదఁబడి నూచువ్రక్కలయ్యెను.

మరలఁ జూడఁగా నాకాశమండలమున సూర్యనారాయణుఁడుదయించుచుండెను. ఆతఁడును భూమిపైఁ బడెను. ఆతఁడు నాల్గు ముక్కలయ్యెను. కొన్ని క్షణముల తరువాత నాకాశమందు సూర్యచంద్రులిద్దరును గలిసి ఉదయించుచుండిరి. వారిద్దరి నొక్కసారిగా రాహువుగ్రసించుచుండెను. సగమును మ్రింగుటకాదు చంద్రసూర్యుల నిద్దరను బూర్ణముగ మ్రింగెను. ఆకాశ మండలము కజ్జలాకారమును జెందెను.

అంత నావడిలో నొక అమృత ఘటమున్నట్లును, దానినిఁ దీసికొని మోహితురాల నగుచుంటిని. దానినిఁ బ్రేమించుచుంటినని చూచితిని. ఇంతలోనే ఒక కుపిత బ్రాహ్మణుఁడు వచ్చుచుండెను. వచ్చినా వడిలోని సుధాకుంభ

మును ఖండ ఖండములుగ నొనర్చెను. నా హృదయ మందలి రత్నహారము దాసికదియే భిన్నభిన్నయై క్రిందకు రాలిపోవుచుండెను. మరలఁ జూడఁగా నా క్రుద్ధ బ్రాహ్మ యుడే నా కంటిపాపలోని పురుషునిఁ దీసికొని పోవుచున్నట్లుండెను. నా చేతిలోనున్న క్రీడాకమలమును నా బ్రాహ్మ యుడు లాగుకొని చించి ముక్కులుచేసి పాఱవై చినట్లుండెను. నా చేతిలో నొక సుందర దర్పణమున్నట్లును, దానిలో నా ప్రతీబింబమును గాంచి సంతోషించుచున్నట్లు కాంచితిని. క్షణములో నా సుందర స్వచ్ఛవిర్మలమగు నద్దము మలిగి మై, అది నా చేతినుండి జారి ముక్కలైనట్లు గాంచితిని. ఇంకను బాషాణ విగ్రహములు సృత్యమొనర్చుచు, నవ్వుచు, బాడుచు, వాయించుచున్నట్లుండెను. ఉచ్చస్వరముతో రోదనము చేయుచున్నట్లుండెను. ఆకాశమున నొక నల్లని చక్రము మాటిమాటికి దిరుగుచుండెను. ఆ సమయమున నేను నీ లోపలనుండి నచ్చి చూడఁగా నీవు సన్నాలింగనము చేసికొని యిట్లుంటివి:- “రాధా! ప్రాణాధికా! ప్రియా! నాకు వెళ్లుట కాఙ్క్షయిమ్ము. ప్రేమ పూర్వకముగ వీడ్చో లొసంగుము. ఇప్పుడు నేను కన్నులను దెఱచియున్నను, స్వప్నమును జూడకున్నను, నీవు కృష్ణ వస్త్రమును ధరించి నట్లు చూచుచున్నాను. నా హృదయము దడదడ కొట్ట కొను చున్నది. నా దక్షిణాంగము లదరుచున్నవి. నాకు ప్రపంచమున నన్నియును విపరీతముగ నే తోచుచున్నవి. ప్రాణ వల్లభా! నా వద్ద దాపరికము వద్దు. నన్నుమోసగింపకుము.

నాకు నిజమును జెప్పుము. ఈ యపశకునములకుఁ గారణ మేమి? ఏల నా హృదయములోనికి పోటు పాటులు వచ్చుచున్నవి? నా అంతఃకరణమున నుడిగాలి లేచుచున్నదే?

సూతుఁడిట్లనెను :- “మునులారా! ఇట్లు చెప్పుచుఁ జెప్పుచు రానేశ్వరీయగు రాధ మూర్ఛితయై శ్యామసుందరునిపైఁ బడెను. ఆమె కంఠము గద్గదమయ్యెను. అరుణ కమలదళములవలె నుండిన నెట్టని పెదవులు రెండును నెండిపోయెను. ఆమె భయభీత మృగమువలెఁ జకిత దృష్టులచేఁ జూచుచు భూమి మీఁద దొరలెను. ఆమె రెండు కనుజెప్పలు తెఱవఁబడెను. ఆమె యొక్క యీ దశను గాంచి శ్రీకృష్ణుఁడు భయపడెను. వెంటనే ఆమెను తన వడిలోఁ బరుండఁబెట్టుకొని తన పీఠాంబరముతో విసరిసాగెను. మాటి మాటికి ఇట్లనుచుండెను:- “ప్రియా! ప్రకృతిస్థివుకమ్మ నీ కేమి భ్రమ వచ్చినది? చూడుము. నేను నీ సమీపమున నేయున్నాను. ప్రాణేశ్వరీ! నీవే విషయమునను జింతింపకుము.”

భగవంతుని యొక్క- యీ వచనములను విని రాధ కన్నులను దెఱచి అత్యంతానురాగభరిత హృదయముతో నెట్లనెను:- “నిజమును జెప్పుము ప్రాణవల్లభా! ఏమి నీవు నన్ను వీడి యెచ్చటికైనను బోయెదవా?”

రాధయొక్క యీ వాక్యములను విని భగవానుఁ డిట్లనెను : “ప్రియా! నీకేమైనది? నేను వచ్చువాఁడను గాను బోవువాఁడనుగాను, ఒక స్థానముననుండి వేతొక

స్థానమున లేనివానికి రాకపోకలుండును. నేను వాయువు వలెను, అగ్నివలెను సర్వత్ర వ్యాపకుండను. నేను సర్వత్ర యెల్లప్పుడు నుంటిని, ఉండఁగలను. అన్నిటికిని ముందు నున్నాను, వెనుక నున్నాను. నేను సదా, సర్వత్ర, సమస్త కాలములందున్నానో, అట్లే నీవు నున్నావు. నీకును నాకును భేదములేదు. నేను నీకు వేరుగా నుండ మనుకొన్నను నుండఁజాలను. దేహ సంయోగము సంయోగమునుగాదు, దేహ వియోగము వియోగమునుగాదు. సంయోగ వియోగములు మానసికముగ నుండును. నీ నెల్లప్పుడును నానూనస మందున్నావు. అందువలన నీకును నాకును వియోగముండనే యుండదు.”

భగవానునియొక్క యీ వాక్యములను విని వాసేశ్వరియు, వృషభాను నందినియునగు రాధ యిట్లనెను :-
 “ప్రాణనాథా ! నీవేదో మాయమాటలను జెప్పినను మఱి పించుచున్నావు. నీవు జ్ఞాపకముంచుకొనుము. నీవు లేకున్న నేను జీవింపఁజాలను. ఓషధులు చంద్రునిఁ గాంచినఁ బ్రభుల్లితములగును. సూర్యతాపముచేదపించును. అట్లే నీనుఁగాంచినఁ బ్రభుల్లితములగును. సూర్యతాపముచేదపించును. అట్లే నీనుఁగాంచినఁ జచ్చి వాడిపోయిన నేమీ మౌరల బ్రభుల్లిత నగుచును.

రాత్రీయందు దీపశిఖ ప్రకాశితమె నటు నేను నీ దర్శనముచే బ్రకాశితనగుచున్నాను. శుక్లపక్షమునఁ జంద్ర

కళలు వృద్ధిబొందునట్లు నిన్ను బొందిన నా యనురాగోత్సాహములు వృద్ధిబొందుచున్నవి. కృష్ణపక్షమును బొంది చంద్రకళలు తగ్గి తగ్గి క్షీణించినట్లు నిన్నుబొందక నేను గృశనె ఒకానొక దినమున విలుస్తనై పోవుదును, నీహృదయమున శిరస్సునుంచి నిగ్రించినచోఁ జంద్రునిబొంది పూర్ణిమారాత్రి ప్రకాశించినట్లు ప్రకాశించెదను. నీవు లేకున్న నమావాస్యనాఁడు రాత్రి ప్రభావిహీనమైనట్లు ప్రభాహీననయ్యెదను. మండుటగ్నిలో ఘృతమును వెచిన నది వృద్ధిచెందునట్లు నిన్నుబొంది నా తేజ, ఓజ, శ్రీ. కాంతి, శోభాదులభివృద్ధిని బొందును హిమవంతమున మంచుపడుటచే లతాదులు వాడిపోయినట్లు నీవు లేకున్న నేను వాడి, వరుగై పోవుదును. రాత్ర్యంతమునఁ దారకల తేజస్సు విలుపై మైనట్లు నా రూప, యశావన, శృంగారములన్నియును వ్యర్థములు కాఁగలవు. శరీరములందలి ప్రాణములు పోఁగానే శరీరము పీనుఁగైనట్లు నీవు లేకున్న నేను బీనుఁగువలె నగుదును. తేజస్వియగు భాగ్యశాలి యుండుటచే నాశ్రమము శోభాయుక్తముగ నుండును. అతఁడు లేకుండిన శూన్యముగ గోచరించును. అటులనే నీవు లేకున్న నేను శూన్యనగుదును. చక్రమునఁ జిత్రమును బిగించిన నది శోభాయమానముగ నుండును. చిత్రమును నాశనమొనర్చినఁ గేవలము మట్టియే. మిగులును. అట్లే నీవు లేకుండినఁ గాంతి హీన నగుదును నీవు సమస్త ప్రజమును బ్రకాశింపఁజేయువాడవు. ప్రజరాజగు నందునకును, యశోదమ్మకును నీవు కంటిలోని పాపపు.

నా ప్రాణములకంటె నధిక ప్రియుండవు. నీవు బృందావన వృక్షములకు శోభవు. నీవు వెడలిపోయిన తరువాత మేము బలహీనమై యెండిన నదివలెను, చంద్రహీనమగు రాత్రి వలెను, చంద్రహీనమగు రాత్రివలెను, ప్రాణహీనమగు దేహమునలె నయ్యెదను.”

భగవానుఁడిట్ల నెను :- “ప్రియా ! నీవింత దుఃఖిత వయ్యెద వేల ? నీవు నాకు ప్రాణములకంటెను బ్రియమైన దానవు. నిన్ను వదిలి నేనింకొక చోటున కెక్కడికై బోవుదును ?”

రాధా దేవి యిట్ల నెను :- “అయితే, నిజమును జెప్పము. నీవెచ్చటికిని బోవు కదా ! నామీఁద నొట్టు పెట్టు కొనుము.”

ఇప్పుడు శ్యామసుందరుఁడు ధర్మసంకటములొఁబడి పోయెను. అవుననుటకును వీలులేకుండెను. కాదనుటకును వీలులేకుండెను. ఆమె ముఖమును గాంచుచు మౌనముగ నశ్లే నిలుచుండెను. అప్పుడు రాధ యిట్ల నెను :- “చెప్ప వేమి ? మెదలకుంటివేల ? నీవెచ్చటికిని బోవలయునని లేదు కదా !”

భగవానుఁడిట్ల నెను :- “చాల దూర మెచ్చటికిని బోవలయునని లేదు. మధురవటకు బోవలయును. అంత వటకు నీవింటిలో నుండుము. సమయము వచ్చినపుడు మరల మనకిద్దరికిని సమ్మాగమము జరుగును.”

రాధికాదేవి యులికిపడి యిట్లనెను :- “అవును. అయితే, నీవిదివఱకే పోవుటకు నిశ్చయించితివి. నాకడ దాచుచున్నావు. చాల మోసగోడవు. సరే, నీవు, వెడలవలసియుండినచో నిన్నాపగలవారెవరుందురు? కాని వ్రజవల్లభా! జీవన ధనమా! నీవు వెడలిపోయినచో, నీతోఁగూడ నా సౌభాగ్యమును వెడలిపోగలదు. నన్ను నీవు ఘోర విపత్త్యాగరమునఁబడవైచి మధురకుఁబోవు చున్నావు. నేనిచ్చట నెవరి యాధారమున నుందును. ఎవరి ముఖమును గాంచి జీవించును. ఎవరి ముఖమకరందమును ద్రావెదను? నీవు అబలనగు నన్ను నిస్సహాయముగ విడిచి పోవు నెడల నేనింటికిఁబోను. నేనొక వనమునుండి యింకొక వనమునకు నిట్లు తిరుగుచుందును. కృష్ణ కృష్ణ యను నీ సుమధుర నామమును జపించుచుందును. ఈవిధముగ రాశ్రోంబవల్లు నీ నామమును గాన మొనర్చుచుఁదిరుగు చుందును.”

అయ్యో! సాకు నీహోద సంతయోగర్థము. ప్రపంచములో నేను సర్వశ్రేష్ఠుననీ భావించుచున్నాను. నాగర్వమంతయును బర్వము కలగలదు. జీవన ధనమా! నీవును నన్ను వదలి సుఖమును బొందవు. నీ జీవితము సుఖముగ గడువదు. నీవే యాలోచించుము. నీవు లేకున్న నాకు ఒక్కొక్క క్షణము ఒక్కొక్క కల్పముగఁ గడచును.

కన్నుల నీరును నించుచు దీనిప్రియ యగు రాధను వడిలోఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని శ్యామసుందరుఁడైట్ల నేను :-

“ప్రియా! నిన్ను వద్దలి పోవలయునని నా కెప్పుడుండును? కాని చేయునదేమున్నది? కర్తవ్యమతి కఠినముగ నుండును. కర్తవ్యమునకు వశీభూతుఁడనై నేను మధురకుఁ బోవలసి యున్నది. అక్రూరుఁడు నన్నుఁగొని పోవ వచ్చినాఁడు. భవితవ్య మిట్లున్నది. నీవు గోలోకవృత్తాంతమును స్మరించుకొనుము. సుదాప గోపకుఁడు మన కిద్దఱకును గొన్ని దినములు వియోగము సంభవించునని నీకు శాపమొసరిగి నాఁడు. భవితవ్యము నెవఁడు తుడుపఁగలఁడు? ఏది లభించి నదో, ఏదో ఒక దినమున నది వద్దలి తీరవలయును. నీవు చింతింపకుము. సమయము లభించినపుడు మరల మనమిద్దఱ మును గలిసెదము. మరల మనమిద్దఱమును నిట్టి లీలనే యొనర్చెదము.” ఇట్లు పలికె భగవానుఁడు వృషభాను కిశోరిని గట్టిగాఁ గొనించుకొనెను. రాబోవు విరహమును స్మరించియు, ప్రియసంగమ సుఖమున రాధాదేవి చేతనా శూన్యమయ్యెను. ఆమెకు శరీరస్మృతి లేదు. గోపకులు తప్పెల్ల ను వాయిదముచు ‘నేడెవరును బాలను గాచవలదు. తోడు పెట్టఁగూడదు. పెరుగును, పాలను, వెన్నను, నేతిని, వ్రజరాజుకడకు గొని తెండు. నేడు గోపకులందఱును మధు రాధిపతి యజ్ఞమునకుఁ భోయెదరను జాటింపు వేయుటను శ్యామసుందరుఁడు వివెను.”

ఈచాటింపు శబ్దమును విని యిప్పుడరుణోదయమై సదని తెలిసికొని, మెల్ల మెల్లఁగాఁడనై ప్రియయొక్క శిరస్సును దన వడిలో నుండి తీసి చక్కని మెత్తని దిండ్రమీదనుంచి,

నికుంజమందలి అన్యసఖులతో నామెను జూచుచుండవలయు నని ఆదేశించి, ఆతఁడు దుఃఖిత మనస్సుతో నామె మూర్ఛిత దశలో నుండఁగనే వదలి వెడలిపోయెను.

సూతుఁడిట్లు నెను :- “మునులారా ! ప్రేమలీల చాల విచిత్రమైనది. దీనిలో నేడ్చుటయే ఉపహారము. ప్రేమ జీవిత మేడ్చుటలోనే గడచును. భగవానుఁడు వెడలిపోయిన మీఁదట రాధికాదేవి మూర్ఛ యెట్లు భంగమైనదియును, ఇతర గోపికలు శ్యామసుందరుని విరహమున నెట్లు ప్రలాపించినదియును, దాని నత్యంత కష్టముతో నత్యంత సంతేపమున ముందు వర్ణనమును గావించెదను.

గోపికల భావీ విరహ దుఃఖము

౧౦౨౫ :

శ్లో॥ గతిం సులలితాం చేష్టాం స్నిగ్ధహాసావలోకనమ్ ।
శోకాపహాని నర్మాణి ప్రోద్దామచరితాని చ ।
చింత యన్త్యో ముకుందస్య భీతా విరహ కాతరాః ।
సమేతాః సంఘ శః ప్రోచురశ్రముఖ్యోఽచ్యుతాశయాః ॥

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౩౯ అ. ౧౭, ౧౮ శ్లో॥

మ॥ ఉవిదల్ సిగ్గులు మాని కనవల నీరొండంద వర్షింపఁగా
వివశత్వంబులతోఁ గపోలతట సం విస్యస్త హస్తోబ్ధలై
పవనోద్ధాత లతాభలై మముఁగృపం బాటింపు గోవింద మా
ధవ దామోదర యంచ నేడ్చితే సుజాతంబైన గీతంబులన్ ।

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము

ఎవనితో ననేక సుఖద క్రీడలొనర్పఁబడినవో, అనందముతోఁ గాలము గడుపఁబడినదో, మధురాతి మధురములగు బ్రేమ ప్రసంగములను జేసికొనుచుఁ జలికాలమందలి పెద్ద పెద్ద రాత్రులందు మేల్కొని గడుపఁబడెనో అట్టివాని వియోగము కలిగినచోఁ జిత్తమున కెట్టి స్థితి కలుగునో దాని ననురాగముకలవాఁడు తప్ప యింకెవరు అనుభవ పూర్వకముగఁ దెలిసికొనఁగలరు? ముఖము నెంతగాఁ జూచినను దృష్టికాదు. హృదయ మతృప్తినిఁజెందియే యుండును. అట్టివాని ముఖమును రేపు చూచుకొనుటకు వీలులేదు. ఇట్టి స్మృతి చిత్తమునకు రాఁగానే కలుగు విచిత్ర దశ నేమని వర్ణింతము. శరీరమంతయును శిథిలమగును. మనస్సు భాధను జెందును. తాతయగు వృద్ధ బ్రహ్మ యేమి ఆలోచించి యీ ప్రపంచము నిట్లు విరుద్ధాచరణము కలదానిఁగా సృజించినాఁడు. ఇందులోఁ బ్రియ సంయోగమునే కలిగింప రాదు. సంయోగ ముండుటయే ఆవశ్యకమగుచో వియోగ సృష్టినిఁ జేయుకుండ వలసినది. ప్రియునియొక్క సంయోగ సుఖమును గారచి, దానికి యోగమును గలిగించుట అమృత కలశమందు విషమును బోసినట్లుండును.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! శ్రీకృష్ణుఁడు రాధను మూర్ఛితావస్థలో వదలిపెట్టి పోయెను గదా ! కొంత కాలమైన తరువాత నామెకు దెలివి వచ్చెను. అటు నిటుఁ జూడఁగాఁ బ్రాణనాథుఁడు తనఁబడలేదు. అప్పుడామె “హాప్రాణనాథా ! హా జీవనీ ధనమా !” అని పలికె

యేడ్వ నారంభించెను. రాధ యొక్క కరుణాక్రందనమును విని సఖులందఱును బరువిడి వచ్చిరి. నేడు సూర్యోదయము కాగానే రామకృష్ణులు మధురాపురికి వెళ్లగలరను సమాచారము క్షణములో గోకులమంతటను వ్యాపించెను. వారినిఁ గొనిపోవుటకు రాత్రియే అక్రూరుడు వచ్చియుండెనను సమాచారము తెలియఁగనే అందఱ హృదయములందును విరహజన్యమగు గొప్ప ఆఘాతము తగిలెను వారీ సమాచారమును వినుటచేతనే వ్యాకులులైరి. అందఱకును సన్మాన మగు దుఃఖము కలిగెను. వారు శరీరమును మఱచి ప్రలాప మొనర్ప నారంభించిరి. వారి హృదయములకు రాబోవు విరహస్మృతిచే మిక్కిలి సంతాపము కలిగెను వారి సంతాపముయొక్క ఉష్ణ త్వణ్ణుచే వారి అంతః కరణములు సంతపములగుటయే కాదు, వారి శ్వాసలును వేడి వేడిగ వెలువడుచుండెను. ఆ కారణమున వారి సుకోమల కమల ముఖము వాడిపోయెను. ఈ సమాచారము చేతనే వారచేతనులైరి. వారి శరీరమంతయును సీతవర్ణముగ నయ్యెను. కర క్రోశణములు జాతిపోవునంతగ వారి శరీరము కృశమయ్యెను. ఉంగరములు వ్రేల్ల నుండి జారుచుండెను. కట్టుకొనిన లంగాలు వదులయ్యెను. శిరమున నున్న మేలి ముసుగు జారిపోయెను. కేశపాశములు వదులై విఱియబడెను. తెలలోఁ దుఱిమిన పుష్పనూలు వాడి క్రంద రాలుచుండెను. వారు ప్రపంచమందలి సమస్త పదార్థములను మఱచిరి. వారి చిత్తవృత్తు బిడ్డియును జిత్తవోరుని చింతనముందే కేంద్రితములయ్యెను.

వారు భావ సమాధిలో నిమగ్నలైరి. సమాధిస్థ విముక్త పురుషులవలె వారికిఁ తమ శరీరము భానము లేకుండెను.

కొందఱకు విచిత్ర స్థితిగా నుండెను. వారికి భగవానుని మధురాతి మధుర లీలలు స్మరణమునకు వచ్చెను. ఆతని ప్రణయ కటాక్ష యుక్తిమగు మధుర మధుర మంద హాసము వారి చిత్తములందు హత్తుకొనెను. ఆతని సరస పరిహాసయుక్తములగు మధుర వాక్యములు వారి స్మృతి పటలము మీదకువచ్చి ఒక విధమగు దీర్ఘ నిశ్వాసమునుత్పన్నమొనర్చుచుండెను. ఆతని చిత్ర విచిత్ర పదావళి యుక్తములగు వాక్యములను స్మరించి విమోహితలగుచుండిరి.

కొందఱు భగవానుని లీలా స్మరణమునఁ దన్మయలైరి. మదన మోహానుఁడేవిధముగ సులలిత రీతిచే విలాసముగ నడుచునదియును, ఏవిధముగ విచిత్ర కమనీయ కవిత క్రీడ లొనర్చునదియును, శోక సంతాపములను నాశన మొనర్చుచు నెట్టి సుఖద సరస కథానికములను జెప్పునదియును స్మరించుచుండిరి. ఈ విధముగ నందఱును విచిత్ర స్థితిగా నుండెను. అందఱును శరీరస్మృతులను మఱచి పిచ్చివాండ్రవలె నిటు నటు దిరుగుచుండిరి. అందఱును నేడ్చుచు, నటచుచు, నక్రూరునిఁ దిట్టుచు నందఱందనుని భవనమునకుఁ బోవుచుండిరి. నందభవన సమీపముననుండి ఆరబయట స్థలములొ నందఱును గుమిగూడిరి. వారందఱు నేత్రములనుండి బొటబొటనుని అశ్రువులు ప్రవహించుచుండెను. అందఱును

శరీరములను, మనస్సులను మఱచిరి. అందఱు వెండ్రుకలు విఱియఁబడి యుండెను. అందఱు శరీరములును ధూళి ధూసరితములయ్యెను. వారందఱును విలాప మొనర్చుచు నోటికి వచ్చినట్లు వాగుచుండిరి. వారి ప్రలాపములు అసంబద్ధములుగ నుండెను. ప్రలాపముల సంబద్ధములుగనే యుండును. వారు క్రమానుసారముగఁదమ మనోగత భావములను వంతుల వారిగా వర్ణన మొనర్చుచుండిరి. వానిలో నొకర్తుక యిట్లనెను :- “అయ్యో ! శ్యామసుందరుఁడు నేఁడు వెడలిపోవును. ఆతఁడు లేకుండిన మేమేడ్వవలసినదే. తట తట గొట్టుకొందుము. దుఃఖితల మయ్యెదము. ఎంతటి అన్యాయము! ఎంతటి అత్యాచారము.”

అంత నొక్క గోపిక యిట్లనెను :- “అక్కలారా ! మన మెవరి ననవలయును? ఇది విధి విధానము. బ్రహ్మయెవరి కెవరితో నెన్నిదినములు సంయోగమును వ్రాసి యుండెనో దాని కన్ని దినములే సంయోగము కలుగును. దానిలో నిసుమంతైనను దగ్గిపోదు. నువ్వు గింజంతైనను బెరుగదు. ఆతని మనకు వియోగమెప్పుడని వ్రాయఁబడినదో అప్పుడవశ్యము వియోగము కలుగును. బ్రహ్మ వ్రాసిన వ్రాలను దుడుపుట కెవరికిని శక్తి చాలదు. పుట్టుటకు ముందే బ్రహ్మ విద్యా, ఆయు, యశ, స్సఖి, దుఃఖి, సంయోగ వియోగాదులను వ్రాయును.”

అంత నొక్క గోపిక పండ్లు పటపట గొఱుకుచు నిట్లనెను :- “ఆహా ! ఈముసలి బ్రహ్మకు దయలేదు గదా !

ఈతడు హృదయహీనుడగు వ్యక్తియూ లేక యీతని హృదయము పాపాణమూ? ఈవిధాతకిట్టి వ్యర్థ విషయములను వ్రాయుటచేతను, ఇట్టి నిరర్థక వ్యాపారముల నొనర్చుట చేతను నేమి యానందము లభించును. విధాత ప్రాణులను జేయజాలకుండినట్లు చేయకుండినచో నాతడు ప్రాణులను హృదయహీనులుగ నొనర్చును. ఒకవేళ హృదయముల తోడనే నిర్మించుచో దానిలోఁ బ్రేమ నిర్మాణము నొనర్పఁడు పరస్పరము కలిసికొని యెవరి త్రోవను వారు పోవుదురు. ఎవ్వరికిని సంయోగ సుఖమునుండదు, వియోగ దుఃఖము నుండదు. రాళ్లు బండలు నొక్కచోటునకుఁ జేరుచుండును, మరల విడిపోవుచుండును. వానికి సంయోగ వియోగమునకు సంబంధించిన సుఖదుఃఖములు లేవు. ప్రాణుల హృదయములందు బ్రహ్మ హృదయమునే యొనర్చుచో, దానిలోఁ బ్రేమనుత్పన్నము కావించుచో, మిత్రతా భావము నేర్పఱచుచో దానిలోఁ బూర్ణత్వము నుంచవలయును. ఎవరికెవరి యందు ప్రేమ కలుగునో ఆప్రేమ తన నుండి వేరుకానంతవఱకును, దానిలోఁ దృప్తి కానంతవఱకును, మనోరథము సిద్ధింపనంత వఱకును ప్రేమ యుండవలయును. అత్యంత ప్రేమయందు వియోగ మత్యంత దుఃఖదమై యుండును. మేమింతవఱకు శ్యామసుందరుని ముఖమును విడమఱచి సరిగాఁ జూడనైనఁ జూడలేదు. మేనూ మనో హరమూర్తిని, ఆ శ్యామసుందరుని ముఖమును గన్నులారఁ జూతమని దృష్టిని సారించిన నీ కన్నులు శత్రువులుకాఁగా

శ్యామసుందరుని ప్రియమైన మూర్తిని బాగుగఁజూడఁజాలక
 పోయితిమి. అయ్యో! ఇంకను శ్యామసుందరునితోఁ బూర్ణ
 పరిచయమైనను గలుగలేదు ఇంకను హృదయములోఁ
 బ్రేమయొక్క ఒక క్షీణ తంతువు అంటుకొనియున్నది. దానిని
 గూడ నిర్దయతతో నీ విధాత త్రెంచివేయుచున్నాఁడు.
 ఈతనికి వియోగమును గలిగించుటయే యుద్దేశ్యమగుచో
 శంయోగమును గలిగించుటెందులకు? లోకులందఱును బ్రహ్మ
 ముసలివాఁడు ముసలివాఁడందురు. బ్రహ్మ వృద్ధుఁడు కాఁడు,
 వట్టి పసివాఁడు, అబోధశిశువు, అజ్ఞాని బాలకుఁడని నేనను
 చున్నాను. ముందుగా బొమ్మలను జేయుటయును, వాని
 నొక్క చోటఁ గూర్చుండఁ బెట్టుటయును, వానికి
 పండ్లిండ్లు చేయుటయును, జివరకు పగులఁగొట్టి పాటవేయుట
 యును నిది పిల్ల చేష్టలు కాకున్ననేమి? ఇట్టి మూఁఖతా
 పూర్ణములగు కార్యములను అబోధ బాలకులు తప్ప బుద్ధి
 మంతుఁడగు వ్యక్తి యెవఁడు చేయఁగలఁడు? కావున మేము
 బ్రహ్మయొక్క యీ కార్యమును మూఁఖతాపూర్ణమగు కార్య
 మని తలఁచుచున్నాము. సఖులారా! ఒక్కసారి ఆలో
 చింపుఁడు. గుండ్రని భుగ్గలును, నల్లనల్లని అలినీలాలక
 ములునుగల నా యనుషమంననమును, సింహారమునంటి
 అరుణారుణోష్ణములును, నుందరమగు నాశికతో శోభించుచు
 మంద మందమందహాస రుచులతో నుండు నా శ్యామసుందరుని,
 అనుపమాననమును జూపించి, మరల దానిని మాధృప్తి నుండి
 తొలగించుట - కనఁబడకుండఁ జేయుట ఇది నిర్దయతాకార్యము

కాక అదేమి? క్రూరత్వమునకును హద్దు కలదు, నీచత్వమునకు పరిధి కలదు. ఇట్టి జఘన్య వ్యాపారమును వజ్రహృదయుఁడును జేయఁజాలఁడు. ఇట్లు చేయుచున్న విధాత మా కెచ్చటనైనను దొఱకినచో వాని తలను బగులఁగొట్టి వేయి వ్రక్కలను జేసెదము. సఖులారా! మీరెప్పుడైన నావిధాతను గాంచితిరా?”

అంత నొక్క సఖియిట్ల నెను :- “సఖులారా! ఈవిధాత చాల రూపములతో నున్నాఁడు. వీఁడెప్పుడేరూపమును ధరింపవలయుననిన నారూపమును ధరించును. నేఁడా విధాతయే అక్రూరరూపమును ధరించి వ్రజమునకు వచ్చినాఁడు. ఈతఁడు తనమూఁడు ముఖములను దాచుకొని ఒక్కముఖముతో వచ్చినాఁడు. హంస నెచ్చటనో దాచి రథముపై వచ్చినాఁడు. కమండలువును దనలోకములో నెచ్చటనో దాచి చేతిలో కొఱడాను ధరించి వచ్చినాఁడు. వీఁడతి ధూరుఁడు. తన నామమును మోర్చుకొని వచ్చినాఁడు. ఈతఁడు చేయునది క్రూరత, పేరు అక్రూరుఁడని పేరును బెర్చుకొని వచ్చినాఁడు. హస్తమున నీతఁడెక్కరూపుఁడు కాక క్రూరుఁడు. గ్రామ గోపికలమగు మనము సౌందర్యధామముఁడును, మనోహరతామూర్తి యునగు మాధవుని మన ప్రయత్నములిద్వారో యెట్లు ప్రార్థించితిమి. విధాతయే మనకి యవకాశమును లభింప జేసినాఁడు. అతఁడే మన నేత్రములను నాగ్ధికిము గావించినాఁడు. అతఁడే మన కిట్టి అనువమ దానము నొసంగెను. దానమునొసంగి మరల

నిప్పుడు దానిని లాగుకొనుటకు చూచుచున్నాఁడు. ఏ నంద నందనుని ఒక్కొక్క అంగముపైని కోటికోటి బ్రహ్మాండముల లోని సమస్త సౌందర్యము దిగదుడుపగునో, అట్టి సుందర మూర్తిని మాదృష్టుల కొనంగి, యిప్పుడి దుష్టుఁడు దాని నపహరణ మొనర్చుచున్నాఁడు. ఈతనికి నృగుని దుర్దశ పట్టఁగలదు. ఈతఁడు తప్పక ఊసరవిల్లి కాఁగలఁడు. దానము నొసంగి దానిని లాగుకొనుటయును, బలవంతముగ నపహరించుటయును నిది మంచి కార్యమా? కావున నా యభిప్రాయమిది. మన మందఱమును బట్టుకొని యీ యక్రూరుని నేకాంతమునకుఁ గొనిపోయి దాచి యుంచి, యేయింటిలోనైనను బంధించి, బయటఁ దాళమును వేయ వలయును. అసలు వాసమే లేకున్న వేణు వెట్లు కాఁ గలదు. అక్రూరుఁడే లేకున్నచో శ్యామసుందరుఁడెట్లు పోఁగలఁడు ?”

అంత నొకర్తుక యిట్ల నెను :- “సఖిలారా ! ఇతరుల మీఁద దోషము వేయుట వ్యర్థము. మన బంగారము చుంచిదైన కమసాలి ననవలసిన పనియే చున్నది? శ్యామ సుందరుఁడే పోఁగూడదనుకొనినచో, లక్షమంది అక్రూరులు వచ్చినను నాతఁడు పోనేపోఁడు. కాని శ్యామసుందరుఁడు స్వయ ముగఁ దానే పోవ నుద్యుక్తుఁడై యున్నాడు. అతఁడు పోవలయునను నానందములోనే అటు నిటు సంతోషమునఁ విరుగుచున్నాఁడు. ఈతఁడింతవఱకును రచించిన ప్రేమ కపట ప్రేమ. ప్రేమ ప్రదర్శన మొనర్చినాఁడు. ఇదంతయును

గపట వ్యవహారము. మోసము. ఈతఁడు బహువల్లభుఁడు. ప్రేమించుట తెలియును గాని దానిని నిలుపుకొనుట తెలియదు. నేఁడు దీనినిఁ బ్రేమించును, రేపు దానినిఁ బ్రేమించును. తుమ్మెద ఒక పుష్పకోశమునుండి యింకో పుష్పకోశమునకుఁ దిరుగుచుండును. మధువునకై డ్రుక్కంతను జెంది యుండును. బహుశః ఒక పుష్పమునకంటె నింకొక పుష్పమందధిక రుచికరమగు రసముండవచ్చును. అధికమగు మాధుర్య ముండవచ్చును. శ్రీకృష్ణుని ప్రేమ క్షణికమైనది. ఒక్కక్షణము ప్రేమించును. మఱు క్షణమందే దానిగాఙు ముక్కవలె ముక్కల ముక్కలొనర్చును. ఈతఁడు మిక్కిలి కృతఘ్నుఁడు. పరోపకారము వైపున కీతని దృష్టియే పోదు.”

అంత నొక్క సఖి యిట్ల నెను :- “సోదరీ! శ్యామ సుందరునిఁ గృతఘ్నుఁడనెదవేల?”

తన మాటమీఁద నిలిచి ఆసఖి యిట్ల నెను :- నేను శ్యామసుందరునిఁ గృతఘ్నుఁడందును. అవశ్యమందును. థంకా మీఁద దెబ్బగొట్టి యనెదను. మనము మనయిండ్ల వాకిండ్లను వదలి ఆతని వెనువెంట నరణ్యములలో మనము తిరుగుటేలనో ఒక్కసారి ఆలోచింపుఁడు. మన మన బంధు బాంధవులను లక్ష్యపెట్ట లేదు. ఎవరైన నేమైన ననుకొందురాయని మన మాలోచింపనే లేదు. ఇట్లెలఁజేసితిమి? శ్యామ సుందరుని ప్రేమకొఱకు మన స్వజనమును, పతి, పుత్ర, సోదర, బంధు సంబంధులనేల విడిచితిమి? ఈతని చరణ

కింకరులమగుటకు గాదా ! ఈతఁడు మనలను జరణ కింకరులను
గాఁజేసికొనఁగలఁడని మన కభిలాష యుండెడిది. తనకు
దాసీలనుగాఁజేసికొను ననుకొంటిమి. మన మీతని కోటకు
అంతయును జేసితిమి. కాని నేఁడాతఁడు మనవైపునకుఁ
గెన్నెత్తి యెనను జూడనంతటి నికృష్టుఁడైనాఁడు. మనతో
మాటలాడనైనను మాటలాడుటలేదు. మానస్వాముల
వారైనాఁడు. ఇది కృతఘ్నతకాక మతేమి కాఁగలదు?"

అంత నొక్కతె యిట్లునెను :- “సఖులారా ! చెడ్డ
రోజులు వచ్చినపుడు తనవారు పరాయివారగు చుందురు.
మన సౌభాగ్య సూర్యుడస్తమించినట్లు తోచుచున్నది. గత
రాత్రి వఱకు మనకు సుఖసౌభాగ్యము కలదు. నేటి రాత్రి
మధురాపురీని వాసినులు, నాగరిక స్త్రీలకు సుఖప్రదముగ
నుండును. నేడు వారికి ప్రాతఃకాలము శుభశకున యుక్త
ముగ నుండఁగలదు. నేడు మధురాపురి వాసులకు మంగళ
దీవసములగును. మధురాపుర నివాసినలగు స్త్రీల నేత్ర
ములు నేడే సేవలములగును వారికి కన్నులున్నందులకు
యథార్థమగు ఫలము నేడే కలుగును. శ్యామసుందరుఁడు
సగరిమునఁ బ్రవేశింపఁగనే అడ్జవతులును, కులవతులును,
సంకుమారలునగు తీసలు తమ మేడలపైకి, మీద్యలపైకి నెక్కి
తమ కొటుక కన్నులతోఁ గ్రీగఁటి చూపులతో, మేలిమును
గుల చూటునుండి మనస మోహనుని మధుర మందహాసమయ
మభిమును మాదక మాధుగి మధుకరములవలె బాస మొనర్చె
దెను. శ్యామసుందరుఁడు వారి నులలితముఖారి విందముల

నవలోకించినప్పుడు వారు ప్రణయ జలమందు మునిగిపోవుదురు. పల్లెటూరి గోపగోపికలమగు మనలను శాశ్వతముగ మఱచిపోగలడు. నంద గ్రామమువైపు పాదములను బెట్టి యైనను బరుండఁడు.”

అంత నొక్కరు కయిట్లు నెను :- “సఖీ ! ఇట్టి మాటలను నోటనుండి యేల వెలువడఁ జేసెదవు ? నగరమందలి సుకుమార లజ్జావతులగు సుందరీమణులముందు పల్లెటూరు తెలియని స్త్రీలమగు మనము దేనికిని బనికి రామనుట నిజమే. ఆతఁడచ్చటికేబోయిన తరువాత మనమేల జ్ఞాపకముందుము. అయినను శ్రీకృష్ణుఁడు గొప్ప మనస్వి. తల్లిదండ్రులందు మిక్కిలి భక్తి కలవాఁడు. మన కొఱకయి కాకపోయినను ఆతని తల్లిదండ్రులను జూచుటకైనను రాగలఁడు. ఆసమయమున మనము దూరమునుండి ఆతని దర్శనమును జేసెదము.”

అంతనొక్కతె కయిట్లు నెను :- “సఖీ ! నీవనూయకు రాలవు సౌందర్యమున నెంతటి యాకర్షణ మున్నదో రూపమున నెంత మాదకత యున్నదో నీకు తెలియదు. శృంగార డెంతటి మాతాపితృ భక్తుడైన నగుఁగాక ! ఆతఁడెచ్చటనైనఁ దెల్లతెల్లఁగా గుండ్రముగా నుండిన బుగ్గలు కల సుకుమార స్త్రీలను గాంచినచో నాతఁడు వారికి వశుడై తల్లిదండ్రులను, స్వజనులను, సఖులను ఇంక నందఱను మఱచి పోవును. వారి ప్రేమలో నెంతో ఆసక్తినిఁజెంది మరల

ప్రజమునకు వచ్చుట అత్యంత హేయముగ భావించును. ఆతఁడు పొరబాటుననైనను ప్రజమును గూర్చిన చర్చ నొనర్పఁడు.”

అంతనొక యన్య సఖి యిట్లనెను :- “సఖులారా ! మన సౌభాగ్యము వదలిపోయినది. మన మితరుల ననవలసిన పని యేమున్నది? నేడే మార్గమున రథముపై నెక్కి శ్యామసుందరుఁడు పోవునో ఆ మార్గమందలి స్త్రీ పురుషులు కృతార్థులగుదురు, ధన్యులగుదురు. సమస్త గుణాగారమును, లక్ష్మీరమణుఁడునగు నందనందనుని రథముపై నుండఁగా నెవరు చూచెదరో వారు ధన్యులగుదురు. మధురా పురియును గృతార్థమగును. దావిలో నివసించు దాశార్హ, అంధక, భోజ, కుక్కుర, మధు, వృష్టి వంశీయులగు యానవులును, ఇతర వర్ణములవారును నాతనిఁగాంచి పరమానందమును జెంది ప్రదక్షిణ మొనర్చెదరు. ఆతనికి స్వాగత సత్కారము లొనర్చెదరు.”

సూతుఁడెట్లనెను :- “మునులారా ! ఈవిధముగ సనేక మనోరథముల నొనర్చుచు, అనేక విధములగు ననుమానములను జెందుచు గోపికలు బిగ్గరిగా నేడ్వనారంభించిరి.

విరహాతురలగు వ్రజాంగనలు

౧౦-౨౬

శ్లో॥ ఏవం బ్రువాణా విరహాతురా భృగమ్

ప్రజప్తియః కృష్ణ విషక్త మానసాః ।

విస్మయం లజ్జాం రురుదుః స్మన్వరమ్

గోవింద దామోదర మాధవేతి॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౩౯ అ. ౩౧ శ్లో॥

మ॥ ఉవిదల్ సిగులు మావి కనవల నీరొండండ వరింపఁగా
వివశత్వంబులతోఁ గపోల తట సంవినయస్త హస్తాబ్జలై
వవనోద్ధాతలతాభలై మముఁ గృపం బాటింపు గోవింద మా
ధవ దామోదర యంచ నేడ్చిరి సుజాతంబైన గీతంబులన్॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము

అత్యంత శోకమునందును, అత్యంత హర్షోల్లాస
మందును అత్యంత మాంగళిక కార్యములందును సంతగా
లోకలజ్జయుండదు. అచ్చట మహిళలు తమ నాతీసుల
భలజ్జను బరిత్యాగ మొనరించెదరు. ఈయన్నింటియందును,
అత్యంత శోకమందును శరీరస్పృహ యుండదు. ఒక్కొక్క
ప్పుడు హద్దులను దాటుటయును జరుగుచుండును. శోక
మందేమి పలకవచ్చునో, ఏమి పలుకరాదో గుర్తుండదు.
ఆవేగములోనికివచ్చి నోటికివచ్చిన దానిని బలుకుచుండురు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! భగవంతుఁడు
వెడలిపోవునను సమాచారముచే గోపికలత్యంత వికలతెరి.
వారి కందఱకంటె నక్రూరునిపైఁ గ్రోధము వచ్చెను.

అందులో నొకర్తుక అక్రూరుని లక్ష్యమందుగచుకొని యిట్లు పలుక నారంభించెను :- “ఈయక్రూరుడు క్రూరుడే కాదు, మిక్కిలి గర్వపోతు. శ్యామసుందరుని మీద మనకు గొంత అభిమానము కలదు. ఆతనికిని మనమీదఁ గొంత కలదు. ఈయక్రూరుడతనిఁ గొనిపోవఁదలఁచిన ముందుగా నాతఁడు మనకడకు రావలసియుండెను. మనకు నచ్చఁజెప్పవలసి యుండవలసినది. మనల నిట్లుడుగ వలసినది :- “మేము శ్యామసుందరునిఁ గొన్ని దినములవఱకు మధురానగరమునకుఁ దీసికొనిపోయెదము. మీరు భయపడకుఁడు, చింతింపకుఁడు. ఆతఁడు త్వరలోనే తిరిగి రాఁగలఁడు” ఈవిధముగ మనల నడిగి, మనలనోదార్చి, నచ్చఁజెప్పి యుండవలసినది. ఈతఁ డట్టి పని నేదియును జేసియుండలేదు. దుఃఖితలమును, అబలలమునగు మనకు ధైర్యము చెప్పకయే తీసికొనిపోవు చున్నాఁడు. మన ప్రాణములకంటె నధిక ప్రియుడును, యశోదాదేవికి కంటి పాపమును వ్రజజీవన ధనమగు శ్రీకృష్ణుని మనదృష్టిపథమునుండి వేటు చేయుచున్నాఁడు. ఈక్రూరుని అక్రూరుడని యెట్లనవలయును ?”

ఒకర్తుక యిట్లనెను :- “ఆశ్చర్య విషయమేమనఁగా దీనికి ప్రతివాదమును నెవరును జరుపుటలేదు. ఇంతే కాదు, అందఱును నిటునుండి అటుకు మిక్కిలి యుత్సాహముతోఁ దిరుగుచున్నారు. కొందఱు బండ్లను గట్టుచున్నారు. కొందఱు ఎద్దులను దెచ్చుచున్నారు. కొందఱు శకటము లతోఁ బాలు, పెరుగు, నేయి, నసనీతాదులను నింపు

చున్నారు. యువకులగు గోపకులెంతో తొందటపడుచున్నారు. వారికి పెండ్లికి వెడలుచున్నట్లుండెను. మన వైపునకెవరును జూచుటయే లేదు. కొందటిట్లనుచున్నారు. ఈ ఆడువాండ్రేట్లే డుచ్చుచున్నారో చూడుడు? వృద్ధగోపకులు అవహేళనా స్వరమునఁ దమ బోసిసోటినిఁ గదలించుచు నిట్లనుచున్నారు :- “ఓరీ ! మీరేమి చూచుచున్నారు? ఈ ఆడువాండ్రేకేడ్చి ముఖము కడుగుకొనుటయే పని. వీరు ముక్కులపై నశ్రువులను రాల్చుచున్నారు. వీరికి తెలిసిన దేడ్చుటయే. అప్పుడొక యాడుది యిట్లనెను :- “ఆడువాండ్ర కేడ్చుట తెలియును. మీరేమి తెలియును? మీరేమి హృదయమునైనఁ గవ్వ పెట్టుట తెలియును, ఎవరిమూర్తులనైనను దీసికొనిపోవుట తెలియును. మీకు ముసలితనమువలన హృదయమును శుష్కించినది, నేత్రజలములును నెండిపోయినవి. అందువలననే అట్టి ఉదాసీన వాక్యములను బలుకుచున్నారు.”

అంత నింకొకర్తుక యిట్లనెను :- “సఖులారా ! మీరితరుల నైపునకుఁ జూడవలదు. ఈగోపకులలో నెవరును శ్యామసుందరుని నివారించు జాలరు. పైఁగా వీరాత్మనికి మధురకు వెడలుటకు బ్రోత్సహించుచున్నారు. ఇతరుల మీఁద నాధారపడవలదు. స్వయముగఁబోయి శ్యామసుందరు నాపనలెను. ఇప్పుడాతఁడు వెడలుటకు సిద్ధపడియే యున్నాఁడు శ్యామసుందరుఁడును రథముమీఁదఁ గూర్చుండి నాఁడు. అయ్యో ! దేవుఁడితని కనుకూలముగా నున్నాఁడు

మాకు ప్రతికూలముగనున్నాడు. కాకున్న నక్కూరు నేదైన సర్పమువచ్చి కాటువేయకుండునా? ఈ గుఱ్ఱములమీద పిడుగుపడదా? ఇంకనేదో విధముగ నీ ప్రయాణములో విఘ్నము కలుగవలయును. ఇప్పుడు కొంచెమైనను విఘ్నము కనబడుటలేదు. కావున మనమే విఘ్నము నొనర్చెదము. గుఱ్ఱముల పగ్గములను బట్టుకొని రథముపోవు మార్గమున నందఱమును బరుండెదము. అక్కూరునిబట్టుకొని యెచ్చటనైనను బంధించెదము. శ్యామసుందరుని బలాత్కారముగదింపి వేయుదము.”

అంతనింకొకతె యిట్లనెను :- స్త్రీలమగు మనమట్లు చేయుట శోభింపదు. చూడుడు. అదిగో మన కులమునకు వృద్ధుడైన పెద్దమామగారు నిలుచున్నాడు చూడుడు. ఆతఁడేమనునో?”

అంత నామె విసుగుతో మండిపడి యిట్లనెను :- “పెద్దమామ యేమనును బండ? అనునదేమో అననిమ్ము, అని ఆతఁడు మనలనేమి చేయఁగలఁడు. చచ్చును, ఏమియును జేయఁజాలఁడు. ప్రాణములువిసిగిన లోకలజ్జనేమి పాటించును? సఖులారా! మీరే స్వయముగ నాలోచింపుడు. ఏనందనందను నొక్క అర్థక్షణమైనను మనము విడువఁజాలకుంటిమో అతని నక్కూరుఁడు మనలనుండి బలవంతముగఁ గొనిపోవుచున్నాడు. దుర్దైవ వశమున మనకును మాధవునకును వియోగము కలుగుచున్నది. ఆమూలమున మనమత్యంత వ్యాకులమును

జెందియున్నాము. అయ్యో! మనమింక నెట్లు కాలమును గడిపెదము. మనకు కాలక్షేపమెట్లు జరుగును.”

అంత నొక తె కన్నులనీరునించుచు నేడ్చుచునిట్ల నెను:-
 “సఖులారా! మనహృదయము లిందువలననే బ్రద్దలగుచున్నవి. అంతః కరణమునందు దీని నాలోచించుటచేతనే మెలివేయుచున్నట్లుండెను. ఇంతవఱకే మదనమోహానుని మధురముకంటె మధురమైనదియును, మదిరకంటె మాదకమైనదియును మనోహర మందహాసయుక్తమగు ముఖముతో సుమధుర ప్రేమపూర్ణవాక్యములను నిరంతరము వినియుంటమో, అవి యిప్పుడు వినుటకు లభింపవు. తన భ్రుకుటిరూపమగు ధనుస్సునెక్కడి లీలామయ కటాక్షబాణములను మోపిన వినరంగా, ఆ బాణములు తగులుటచే హృదయములోనొక మధురమైన వేదనలభించినది. అవి ఇక మనకు లభింపక మధురాపురీ స్త్రీలకు లభించును. తన విశాలబాహువులతో మనలను లాగుకొని తన హృదయముతోఁ గొఁగిలించుకొనెడు వాడు. ఆ కారణమున మనకు రోమాంచము కలిగెడిది. ప్రపంచమున జన్మించినందులకు సార్థకమైనదని భావించితిమి. అచ్యుతుని ఆలింగమునకంటె ప్రపంచములో నింకొక సుఖము లేదు. దానికిమించి ఆనంద ప్రదానమొనర్చు వస్తువు ఇంకొకటిలేదు. అయ్యో! మేమా సుఖమునకు వంచితుల మగుదుము. ఇకనాశ్యామసుందరుని సుఖద ఆలింగనము ఇంకమాకు లభింపదు. అయ్యో! ఎవరితో నెగతాళి ఆడుచు రాసవిలాసము లొనర్చుచు శరదృతువుయొక్క గొప్పగొప్ప రాత్రు

లను ఒక్కొక్కక్షణమువలె గడిపితివి. అట్టివాఁడు లేక యీ నీరస, శూన్యమగు దీర్ఘరాత్రులను నొంటరిగా మేల్కొని నిట్టూర్పులు విడుచుచు నాతని విషయవిరహాన్యధలో నెట్లు గడిపెదము. ఈవిపత్తు యొక్క యిట్టి విషమ విరహ వారిధి నెట్లు దాటుదము. ఇట్లు చెప్పుచుండఁగా నాసఖికి కంఠము గద్గదికముకాఁగా నామె యింకేమియును మాట లాడఁజాలక పోయెను.

అంత నింకొక గోపిక యిట్ల నెను:- “సఖులారా! నా మనస్సులో మదనమోహానుని మనోహరమూర్తి నిలిచినది. నేను దినమంతయును దానినే చింతించుచుందును. మఱియు సాయంకాల సమయమున గోధూళికా వేళయందు ఆతని బ్రత్యక్షము కావించుకొని నా ధ్యానము సజీవమైనదని గుర్తించి చూచుకొందుము”

అంత నింకొక సఖి యిట్ల నెను:- “సోదరీ! ఆ శ్యామ సుందరిని యేసమయముననున్న మూర్తి బాగుండును. ఏ సమయమున ధ్యానమది?”

ఆ సఖియే యిట్ల నెను:- “ఇది గోధూళివేళయొక్క ధ్యానము. సాయంకాల సమయమున లక్షలకొలది గోవుల టెనుక వేణువు నూదుచు, వాని గిట్టలనుండి లేచిన ధూళిచే ధూసరితమైన నాతని నల్ల నల్లని అలకావళులను మాటిమాటి కని సంబాళించు కొనుచు, వన్య పుష్పమాలలచే నలంకరింపఁ బడిన అనేక గోపబాలుర తోడను, సఖులతోడను ఒరివే

ష్టింపఁబడి, తన మధుర మందహాసము, కమనీయ కటాక్షము లచే యుక్తమగు వైఖరితో నందఱ చిత్తములను హరించుచు, విషభరిత కటాక్ష బాణములచే నందఱ హృదయములను భేదించుచు వనమునుండి వ్రజమునకు వచ్చుచున్నప్పుడు అందఱకును నవజీవితము ప్రాప్తించెడిది. నా మనస్సులో నా మూర్తియే నాటుకొనినది. నేను నిరంతరమా మూర్తి ధ్యానమునే చేయుచుందును. అయ్యో! నేటినుండి అట్టి మూర్తి ఇంకఁ గనఁబడదు కదా! ఇప్పుడు గోధూళికావేళ యందు ఎవని ముఖమునుగాంచి జీవములను నిలుపుకొందుము, ఎవని ప్రియాతిప్రియములను బలుకుదును.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! ఈ విధముగ గోపికలు వివిధ విధముల విలాపములొనర్ప సాగిరి. వారరుణోదయమునకుఁ బూర్వమే గుమిగూడి యేడ్వఁదొడంగిరి. వారేడ్చుచుండఁగనే సూర్యోదయమయ్యెను. అప్పటికి అక్రూరుఁడు నిత్యకర్మలొనర్చుకొని యమునలో స్నానమును సంధ్యావందనమును జేసికొని అచ్చటికి వచ్చెను. యశోదమ్మ ఏడ్చుచు నేడ్చుచు నక్రూరునకును, రామకృష్ణులకును జలీది యన్నములను బెట్టెను. భోజనముచేసి వస్త్రములను ధరించి, అక్రూరుఁడు ముందుపోగా రామకృష్ణులు పీత, నీలవస్త్రములను ధరించి పోవుచుండిరి. వారి వెనుక యేడ్చుచుండిన యశోదమ్మయును, రోహిణియు నుండిరి. చాలమంది వృద్ధ గోపికలు పైటలతో ముఖమును గప్పకొని యేడ్చుచుఁ బోవుచుండిరి. అక్రూరుఁడు వచ్చి గుట్టముల

పగ్గములను బట్టుకొనెను. ఆతఁడు ముందుగా రథముపైఁ
 గూర్చుండెను. తర్వాత బలరాముఁడు రథముపై కెక్కెను.
 చివరకు శ్యామసుందరుఁడు క్రిందనుండి రథముపై కెక్కఁగా
 నలువైపులనుండియును హాహాకారములు చెలరేగెను.
 “హా గోవిందా ! హా ! శ్యామసుందరా ! ఎచ్చటికిఁబోవు
 చున్నావు ? ఎచ్చటికిఁబోవుచున్నావు ? అనుచు రథమునకు
 నలువైపులను గోపికలు క్రమ్మిరి ఆ గోపికలు రథము
 చుట్టును వెండ్రుకలు విఱియఁబోసికొని యేడ్చుచు తిరుగు
 చుండెను. నేడామె కేమియును దోచుటలేదు. ఎదుటఁ
 గూర్చుండిన శ్యామసుందరుఁడామెకుఁ గనఁబడుటలేదు. ఆమె
 యేడ్చుచుండెను. అటచుచుండెను. ‘మా శ్యామసుందరుని
 మధురకు బోవకుండ నెవరైన నాపుఁడు. ఇంత గొప్ప వ్రజ
 మందెవరికిని దయలేదా ? ఎవరి హృదయమును గరుగుట
 లేదే ! నాచిన్న పిల్లలతో నా ధనుర్యాగమున నేమి పని
 యున్నది. మాపిల్లల వెంటఁ గంసుఁడేలఁ బడినాఁడు.
 కంసుఁడు మా ఆపులనన్నిటినిఁ గొనిపోవచ్చును. మా ధనము
 నంతను దీసికొనిపోవచ్చును. మా పిల్లలను వదిలినఁజాలును.
 నా గారాబు పిల్లల ముఖములను మరల నెప్పుడు చూడఁ
 గలను ? నేనెప్పుడు నాచేతులతో వడ్డించి అన్నముపెట్టఁ
 గలను. అయ్యో ! నాపిల్లలు ఆకలికి ఆగలేరు. ఇంత
 పెద్దవారైనను ప్రాతఃకాలమున నేడ్చుచు నన్ను నవనీతము
 నడుగుచుందురు. అచ్చట తెల్లవారఁగనే వీరికి వెన్నపెట్టు
 వారెవరు ? ఇతరులకడ నాపిల్లలు సిగ్గుపడెదరు. ఆకలి

కారణమున వీరి ముఖములు వాడిపోగలవు. అయినను వారెవరిని వెన్న నడుగరు. మధుర గొప్ప పురియని వినుచున్నాను. అచ్చట వెన్న యెచ్చట లభించును. అచ్చట గోవులెచ్చటఁ దిరుగును. మా పిల్లలకు వెన్న చాల యిష్టము. నేను వారివెంట మూట కట్టితిని. కాని పురుషుల హృదయము పురుషులదే. నేను వెంటఁబోయినచో వేళ కన్నము పెట్టుదును. అయ్యో! నన్నెవరైన వెంటఁ గొనిపోండు. అక్రూరా! నన్నుఁగూడ రథమున గూర్చుండఁ బెట్టవేల? ఒంటరిగా నేనిచ్చట ఏమి చేయుదును? పగలంతయును గూర్చుండి ఈఁగలను దోలుకొన వలసినదే. రామ కృష్ణులకు వంట చేయవలయును. పాలుతోడు వేయవలెను. చల్ల చేయవలెను. ఇట్లు వీనితోఁ గాలమేల గడుచును. ఏమియును దెలియదు. ఇన్ని రోజులూరక కూర్చుండి యెట్లు కాలమును గడుపఁగలను. ఎవరిముఖమును జూచి పోవుదును? అయ్యో దుఃఖములలో నాదు కొనువారెవరు నుండరు.”

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా! యశోద ఇట్లు ప్రలాప మొనర్చుచుఁ బరువిడుటచే నలసి నేలమీఁదపడి మూర్ఛిత యయ్యెను.

రామకృష్ణుల మధురాగమనము

౧౦౨౭

శ్లో॥ త్రిణామేవం రుదంతీనా ముదితే సవితర్యథ ।

అక్రూరశ్చోదయామాస కృతమైత్రాదికో రథమ్॥

శ్రీ భాగ ౧౦ స్కం ౩౯ అ. ౩౨ శ్లో ।

వ. అంత మఱు నాడు సూర్యోదయ కాలంబునం గృష్ణుఁడు దన తోడఁ బయనంబునకు గమకించి నడుచు గోపి క్షలను మరలి వత్తునని దూతికా ముఖంబున వివరించి శకటంబు లందుఁ గానికలు గోరసంబు నిడికొని నందాదులయిన గోపకులు వెనుతగులు నక్రూర చోదితంబయిన రథంబెక్కి మధురాభి ముఖుండై చను సమయంబున”

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము.

‘తన ప్రియుఁడు రేపు వెడలి పోగలఁడును నీ భావ ముదయింపఁగనే యీ సమాచారమును వినఁగానే చిత్తము వికలమగును. ధైర్యము నశించును. అధీరత్వము వృద్ధిఁ బొందును. మనస్సునకు విచిత్రదశ కలుగును. ఏమియును దోచదు. హృదయము బ్రద్దలై నట్లుండును. జగత్తు శూన్య ముగ గోచరించును. తినవలయునని యుండదు. నిద్రపో వలయునని యుండదు ఇది భవిష్యద్విరహదశ. ప్రియుఁడు నేడు కన్నుల యెదుటనుండి, రేపు లేకున్నచో నా భావమున కిట్టి దశకలుగును. భవిష్యద్విరహమునకే యిట్టి యధీరత్వము, వికలత్వమున్నయెడల వర్తమాన విరహమందు విరహిణుల

కెట్టి స్థితి యుండునో దానినిఁ జెప్పటకును, వినుటకును వీలులేదు. అది అనుభవవిషయము. భావీవిరహమందు ఆశయుండును. ఏదైన విఘ్నము కలిగినచో యాత్ర ఆగిపో వచ్చును. భూతకాల విరహమునఁ గొంత ధైర్యమును వహించియుండ వచ్చును. ఓర్పుకొనఁగా సహనశక్తి పెరు గును. కాని వర్తమాన విరహము చాల దుఃఖిదమైనది. దానిని సహించుట శూరవీరుల కార్యము మన జీవనమునకు జీవనమైనవాఁడును, బ్రాణములకుఁ బ్రాణమైనవాఁడు నేఁడు మనము దుఃఖించుచుండ వీడి వజ్రహృదయుఁడై-మన నేత్ర సముఖముననే పోవుచున్నాఁడు. అట్టి సమయమున మనస్సున కెట్టి స్థితి కలుగునో దాని సనుభవించినవారికిగాని తెలియదు. దాని నెవరైన నూహించి వర్ణన మొనర్పఁబూనినచో నది అసత్యమే యగును. మిథ్యాచారమే కాఁగలదు. ఆతని నూటలు ప్రామాణికములుగ నెన్నఁబడవు.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునుల్లారా! విరహవ్యథచే వ్యధితులైన వజ్రాంగనలు విలాపమొనర్చుచుండ నింతలోఁ బ్రాతఃకాలముయ్యెను. భగవానుఁడగు భువనభాస్కరుఁడు ఆతని దుఃఖ కారణమున దుఃఖితుఁడయ్యెను. ఆతఁడు ప్రాచీ దిశాంచలమున ముఖమును గప్పకొని అధికముగ నిద్రింపఁ జాలక పోయెను రోదనముయొక్క కరుణాక్రందన ధ్వనిని విని యాతఁడు ప్రాచీదిశయొక్క అరుణాంచలమును దీసి తన ముఖమును ఒయటకుఁ బెట్టెను. దినకరుని ముఖము బయటకు రాగానే సర్వత్ర ప్రకాశము వ్యాపించెను.”

ఇప్పుడు రథముపైఁ గూర్చుండిన రామశ్యాముల మధుర ముఖములు స్పష్టముగ గోచరించుచుండెను. నేడుశ్యాముని ముఖముమీఁద స్వాభావిక మందహాసములేదు విశాల కమల దళములవలె నుండిన నాతని వికసిత నేత్రములు నేడు చంచలములుగ లేవు. అవి శాంతముగ నుండెను, గోపికలు గోపీజనవల్లభుని ముఖముమీఁద నిట్టి గంభీరతను నేటివఱ కెన్నఁడును జూడనేలేదు. దీనివలన వారి హృదయములు బ్రద్దలగు చున్నట్లుండెను. అయ్యో! నేడే కృష్ణుఁడు మారిపోయినాడే. ఆతఁడు పోదలఁచినఁ బోవచ్చును. ఆతఁడు నవ్వని కారణమేమి? మనవైపున కనురాగభరిత దృష్టులతోఁ జూడఁడేల? పోవునపుడు మనతో రెండు మధుర వాక్యములను బలుకరానా?

ఆ సమయమున దృశ్యము మిక్కిలి కరుణాజనకముగ నుండెను. నందభవనమునకుఁ గొంచెము దూరమున విశాల మగు నాల్గు బజారులు కలిసిన కూడలి కలదు. అచ్చట మధురకుఁబోవు మార్గమున నక్రూరుని రథము నిలిచి యుండెను. మిగిలిన మూఁడుమార్గములందు పెరుగు, పాలు, నేయి, వెన్న నింపిన బాసలతో నింపిన శకటములు కలవు వానికి పెద్ద పెద్ద యెద్దులు కట్టఁబడెను. వాని శృంగములకు పంచరంగుల దుప్పటి చుట్టఁబడి యుండెను. కంఠమున మువ్వలును, వాని పీవుమీఁద రంగుల రంగుల గవిసెనలు కప్పఁబడి యుండెను. గోపకులు తలపాగాలను, చొక్కాలను, దుప్పట్లను ధరించి, మధురకుఁబోవుటకై యుత్సహించుచుండిరి.

వారు మాటిమాటికి యిట్లనుచుండిరి:- “ఇంక నాలస్యమేమి రథమును బోనీయరేల? ముందు రథముపోయిన దాని వెనుకనే బండ్లన్నియును రాగలవు.” ఒకానొకఁడిట్ల నెను:- “పోనిమ్ము పోనిమ్మునుచున్నావు. నందబాబా వారి బండి యింకను గట్టనేలేదు. పోవుటెట్లు? రథము వెనువెంట బాబాగారి బండి బయలుదేరును. ఇంతలోనే నందుఁడును జరీతలపాగను జుట్టుకొనిఁ చేతిలో వెండిబెత్తమును ధరించివచ్చి యిట్ల నెను:- “బండ్లనన్నిటిని లెక్కఁపుఁడు వృషభానుని పెద్దబండి యింత వఱకు రానేరాలేదు. ఆతనినిగూడ బిలుపుఁడు, బాడ్లన్నియును గలిసిపోగలవు ఎద్దులను బరువెత్తింపవలదు.” అదివిని కొందఱు గోపకులు వృషభానుని బండ్లను దెచ్చుటకుఁ బరువిడిరి. నందుని బండికి కట్టఁబడిన నెద్దులకు వివిధవర్ణములుగల గవి శెనలు వేయఁబడినవి. మువ్వలును బెద్దపెద్ద గంటలును గట్టఁబడినవి. గణగణ శబ్ద మొనర్చుచు నది రథము వెనుక నిలిచినది. దానికి సింహముపిల్లలవలె రెండెద్దులు కట్టఁబడినవి. దాని నొక యువకగోపకుఁడు వంకరగ బొట్టుపెట్టుకొని, క్రుచ్చు వ్రేలాడు తలపాగను జుట్టుకొని తోలుచుండెను. దానికిఁ బ్రదక్షిణమొనర్చి నందుఁడు దానిపైఁగూర్చుండుటను గోపికలు గాంచిరి. ఇప్పుడు గోపికలధైర్యము సడలిపోయెను. గుంపులు గుంపులుగావచ్చి రథముముందు నిలుచుండి మూఁడువైపులను వారు రథమును జుట్టుముట్టిరి. ముసుగులనుదీసి మదన మోహానుని మఖకమలమును గాంచుచు బిగ్గఱగా గొంతెత్తి యేడ్వనారంభించిరి. శ్యామసుందరుఁడు పోవునపుడు మనతో

రెండు మాటలను మాటలాడినఁజాలు ననుకొనుచుండిరి. తమ నోదార్చి, మరలఁదానెప్పుడు వచ్చునో నిజమును జెప్పినఁజాలు ననుకొనుచుండిరి. కాని శ్యామసుందరుని ముఖమునేఁడు వాడి యున్నది. ఆతఁడపరాధివలె భయభీతుఁడై నట్లుండెను. గోపికల చూపులలోఁ జూపులు కలుపుట కాతనికి సాహసము లేకుండెను. గోపికలక్రూరునిఁ బట్టుకొని యిట్లనిరి :- “అక్రూరా నీవు మా ప్రాణములను గొనిపోవుచున్నావు. నీవు మమ్ములను మీ వెంటనైనను గొనిపోమ్మ లేదా మామీఁదుగా రథమును బోనీయుము.

అక్రూరుఁడిట్లనెను :- “అమ్మలాకా ! మీరింతగా నధీరులై తిరేల ? శ్యామసుందరుఁడుత్సవమును జూడఁబోవుచున్నాఁడు.”

గోపిక లిట్లనిరి :- “నీవు నీమనస్సునకు వచ్చిన మాటలను మాటలాడుచున్నావా ? లేక శ్యామసుందరుఁడు చెప్పిన మాటలను జెప్పుచున్నావా ?

అక్రూరుఁడు సంకోచపడుటనుగాంచి శ్యామసుందరుఁడే అక్రూరునిచే “నేను మరలఁదిగి వచ్చెద”నని చెప్పించెను.

గోపికలు కోపముతో నిట్లనిరి :- “తిరిగి యెప్పుడు వచ్చెదవో మాకా సమయమును జెప్పవలయును.”

భగవానుఁడక్రూరునిద్వారా మెల్లఁగా నిట్లు చెప్పించెను :- “త్వరగానే తిరిగి వచ్చెదను. ఈ యేడు దినములలో

నేదో ఒక దినమునవచ్చి మిమ్ముగలిసికొందును. చింతింప వలసిన పని లేదు”

సూతుఁడిట్లనెను :- “మునులారా ! ఈవిధముగ శోక సంతప్తులగు నా ప్రజావాసినులకు వివిధ విధముల ధైర్యమును జెప్పి ప్రేమపూర్వకముగ వారిని రథము ముందునుండి తొలగించి మెల్ల మెల్లఁగా నక్రూరుఁడు రథమును సాగించెను. రథము బయలుదేరఁగనే గోపికల హృదయము బ్రద్దలు కాఁజొచ్చెను. ఎవరో వారి శరీరములనుండి బలవంతముగఁ తమ ప్రాణములను లాగుచున్నట్లు వారికే దోచెను. హా కృష్ణా ! హా కృష్ణా ! యనుచు వారేడ్వనారంభించిరి. నీటిచుండి వేరు చేయఁబడిన మత్స్యములెట్లు తటపట గొట్టుకొనునో అట్లే వారు తటపట గొట్టుకొనుచుండిరి. కొందఱు మూర్ఛితులై అచ్చటనే పడిపోయిరి. కొందఱు రథము వెనుక హా శ్యామసుందరా ! హా ప్రాణవల్లభా ! అని అటచుచుఁ బరువిడ నారంభించిరి. గోపికలయొక్క యీదశను గాంచఁగనే అక్రూరుని హృదయము బ్రద్దలు కాఁజొచ్చెను. ఆతని చేతిలోనుండి గుఱ్ఱముల పగ్గములు జారిపోయెను. ఆతఁడు కింకర్తవ్య విమూఢుఁడయ్యెను. గోపికలు హా కృష్ణా ! హా కృష్ణా ! అని అఱిమచు రథము వెనువెంట దానిని బట్టుకొనుచుఁ బిచ్చివాండ్రవలెఁ బరువెత్తుచుండిరి. వారి కేశములు విరియఁబడెను. భగవానుని హృదయమును దుఃఖితమయ్యెను. ఆతఁడు రుగ్ధకంఠముతో మిక్కిలి కష్టముతో నిట్లనెను :- “బాబాయి, బాబాయి ! నీకేమైనది. గుఱ్ఱ

ములను దోలుము. అత్యంత కరుణాపూర్ణమగు నీదృశ్యము నింక నధికముగఁ జూడఁజాలము.”

భగవానుని వచనములను విని అక్రూరుఁడు తన హృదయమును గఠిన మొనర్చుకొనెను. తన సాహసమును జిక్కిఁ బట్టుకొని గుఱ్ఱపు పగ్గములను బట్టుకొనెను, చేతిలోఁగొఱడా ఉండెను. గట్టిగా గుఱ్ఱముల వీపుమీఁదబాడెను. కొఱడాదెబ్బ తినఁగానే గుఱ్ఱములు వాయువుతోఁ బండెములు వేయసాగెను. అవి భూమిని వదలి ఆకాశమున నెగరుచున్నట్లుండెను. రథము వేగముగఁబోవుటచే నాగోపాంగనలు పడిపోయి ముందు నకుఁబోఁజాలక పోయిరి. వీరుపడియుండఁగానే రథము వాయు వేగమునఁ బోవుచుండుటను వారు కాంచిరి. వారి వెనుక వ్రజరజమును నెగరుచుండెను. అదియును శ్యామసుందరుని రథము ననుగమించుచుండెను.

గోపిక లిట్లునుకొనిరి :- “అయ్యో! మనము వ్రజ రజమై యుండినచో నేడు లేచి లేచి కృష్ణుని శరీరమున కంటుకొనెడువారము. ఆతని అవి నీలాలకముల మీఁదకుఁ బోయి యుండెడువారము. ఈవిధముగ మధురకుఁబోయెడు వారము. అయ్యో! ఇది రథముకాదు. యమానుచరము. మనకుఁ బ్రాణ రూపమగు శ్యామసుని హఠపూర్వకముగ మన కన్నుల యెదుటనుండి తీసికొనిపోవుచున్నది.

గోపికలిట్లాలోచించు చుండఁగానే ఆరథము వారి కన్నులకు గనఁబడకుండపోయెను. కేవలము దానిపై నెగు

రుచు వాయువులో విహరించుచుండిన ధ్వజము కనబడుచుండెను. అది గోపికలను జేతులతో నేడ్వకుండని చెప్పుచున్నట్లుండెను. స్త్రీలమీఁద దయఁజూపి వారి దుఃఖములలో సహానుభూతినిఁ బ్రకటించుచు వారిని దుఃఖింప వలదనుచున్నట్లుండెను కొంచెముసేపటికి ధ్వజమును జాటునకుఁబోయెను. ఇప్పుడు కేవలము చక్రములనుండి యెగురుచుండిన ధూళి మాత్రము గోచరించుచుండెను.

కొంచెము సేపటికి నిరాశనుజెంది ధూళియు నణఁగెను ఏ దిశకు రథము పోయినదో ఆదిశ శూన్య-శూన్యముగఁ గనబడుచుండెను. గోపికల శరీరములు నందవ్రజమందు అనఁగా నందగ్రామమునఁబడి యుండెను; కాని మనస్సునెంతగా నాపినను ఆగుటలేదు అది శ్రీకృష్ణుని వెనుకనేపోయెను. మనస్సులేకయే ఆ వ్రజవనితలు కోరికలేకున్నను మిక్కిలి కష్టముతో నచ్చటినుండిపోయిరి. తమ దుర్దశను గాంచి శ్యామసుందరుఁడు మరలఁ దిరిగివచ్చునని వారాశించుచుండిరి. కాని శ్యామసుందరుఁడు మిక్కిలి నిష్ఠుఁడైనాఁడనియు, నాతని హృదయమున వియోగజన్య దుఃఖ మిసుమంతైనలేక మధురాపురికి పోయినాఁడనియుఁ దెలిసికొని నిరాశులై తమ తమ గృహములకుఁ దిరిగిపోయిరి. వాకిప్పడాకలి దప్పు లేమియును లేకుండెను. రాత్రింబవళ్లు జహ్వాతో కృష్ణ కృష్ణ యను నామమును జపించుచుండిరి. కర్ణములతో నాతని కమనీయ కీర్తిని, ఆతని సుమధుర లీలలను, ఆతని లోకోత్తర గుణములను శ్రవణము చేయుచుండిరి. మనస్సుతో

నాతని మదనమోహన మధురమూర్తిని ధ్యానించుచుండిరి.
 కన్నులతో నిరంతరము మధురాపథమును నిరీక్షించుచుండిరి.
 ఈ విధముగ వారు మిక్కిలి కష్టముతోఁ గాలక్షేపమును
 గావించుచుండిరి. కాలమును మిక్కిలి దుఃఖముతో వారు
 గడుపుచుండిరి. పగలేదో విధముగ జరిగిపోవుచుండెను.
 కాని వైదిణియగు నిశ కల్పములవలె దీర్ఘముగ నుండెను.
 వాని కంతమునుబొందుట చాల కఠినముగ నుండెను.

సూక్ష్మఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! శ్రీకృష్ణ వియో
 గమున నా సుకుమార వ్రజ వనిత లెట్టి కారుణిక స్థితినిఁ
 బొందిరో దానిని వర్ణించుట వాశక్తికతీతమగు విషయము.
 వారి ప్రేమ అతాకికముగ నుండెను. కావున దానిని తాకిక
 మాత్రముగ వర్ణించుట అసంభవము. ఇప్పుడిక నేవిధముగ
 నక్రూరుడ క్రూర ఘట్టమునకుఁ జేరి ఆగి మధ్యాహ్న
 సంధ్యావందన మొనర్చినదియును, అచ్చట భగవానుఁడెట్టి
 రూపమును జూపించిదియు నేను వర్ణించెదను. మీరు
 దత్తచిత్తులరై శ్రవణ మొనర్పుడు

అకృపారూఢు జలమందు భగవానునిఁ గాంచుట

౧౦౨౮

శ్లో॥ భగవానపి సంప్రాప్తో రామకూరయుతో నృప ।
రథేన వాయువేగేన కాలిందీ మఘనాశినీమ్॥
శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౩౯ అ. ౩౮ శ్లో॥

క॥ అవరోకించెను గృష్ణుఁడు
ప్రవిమల కల్లోల పవన భాసిత జన్య
న్నవసన్న పాపసైనం
గవిజన మాన్యం గళింద కన్యన్ ధన్యన్॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము

భక్తుని మనస్సులో నేకోరికను గోరునో ప్రభువు దానిని
గూడ నెఱవేర్చును. అతని మనస్సులోనే శంకలు కలుగు
చుండునో వానికిని సమాధాన మొసంగును. అందువలన
భగవంతునకు భక్తవాంఛా కల్పతరువనియు, భక్తభయహారి
యనియు నామములు కలవు. అతఁడు తన యాశ్రితులను
సందిగ్ధముగ నుంపఁగోరఁడు, అజ్ఞానిగను నుంపఁగోరఁడు.
శ్రీనికేతనుఁడగు భగవానుఁడెవనిపైఁ బ్రసన్నుడైనాఁడో
అతని కసంభవమైన దేదియుండును.

సూతుఁడిట్ల నెను :- “మునులారా ! అక్రూరుఁడు
మఘర నుండి సంప్రగామమునకు వచ్చినప్పటి కిదివఱలో
నాతఁడు భగవంతుని దర్శనమును జేసియుండలేదు అతఁ
డాని యైశ్వర్యమును దలఁచితలఁచి పులకితుఁడగుచుండెను

వాడు; కాని ఆతఁడు భగవంతుని దర్శనము చేయఁగానే, భగవానుఁడు మాటిమాటికిని ‘బాబాయి, బాబాయి’ అని సంబోధించుటను గాంచినపుడును ఆతని యమాయకపు రూపమును గాంచినపుడును, ఆతనికి హృదయమున వాత్సల్య భావము జనించెను. తిరిగి వచ్చునపుడిట్లనుకొనెను:- “నేను శ్యామసుందరుని రథముపైఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని తీసికొని వచ్చి చాల పాపమొనర్చితని. చూడుఁడు, గోపికలకు భగవానునిపై నెంతటి యనురాగము కలదో. ఆతఁడు వచ్చునపుడెంతగనో దుఃఖించిరి. ఈతనికి మధురలో నేదైన ననిష్టము జరిగెనా, నా శిరస్సున జీవితాంతము వఱకును గలంకము కలుగును. అందఱు నిట్లనఁగలరు:- “ఈ హంతకుఁడే శ్యామసుందరుని రథముమీఁదఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని వచ్చినాఁడు. నేను బ్రపంచమున నెవరికిని ముఖమునుజూపించుటకు వీలుండదు. వీరింతటి సుకుమారులు, ముష్టిక చాణూరుల నేమి చేయఁగలరు? పదివేల యేనుఁగుల బలముకలిగిన కంసునెట్లు చంపఁగలరు?” రథమును నడుపుచు నక్రూరుఁ డిదే విచారమున నిమగ్నుఁడై యుండెను.

సర్వాంతర్యామియగు ప్రభువు అందఱ హృదయము అందలి అన్ని విషయములను దెలిసికొనఁగలఁడు. ఆతఁడక్రూరుని మనోగత భావములను దెలిసికొనెను. ఇప్పుడాతఁ డిట్లనుకొనెను:- “అక్రూరునకుఁ గొంచెము చమత్కారమును జూపింపవలెను. ఈతఁడు నా మధుర రూపమును గాంచి వాత్సల్యవశమున మోహితుఁడయ్యెను. ఈతఁడు నా

యైశ్వర్య రూపమును దర్శింపనంతవఱకు ఈతనికి సంతోషము కలుగదు. ఈతఁడు శంకించుచునే యుండును.” ఇట్లా లోచించుకొని భగవానుఁడాతనికిఁ దన పరమైశ్వర్య పూర్ణమగు రూపమును జూపుటకు నిశ్చయించుకొనెను.

సందగ్రామమునుండి వచ్చుచు నక్రూరుడు యమునా తీరమున ననంతతీర్థము (భతరోడ్) సమీపమునకు వచ్చెను. ఇచ్చటనే భగవానుఁడు యజ్ఞపత్నుల ననుగ్రహించినాఁడు. వారిచ్చిన యజ్ఞభాగములను దినిన దిచ్చటనే. యమునా తీరమునకుఁ జేరునప్పటికి చాల ప్రాద్దె క్కెను. సూర్యుఁడు నెత్తిమీఁదకు వచ్చెను. ఎండ మండుచుండెను. అక్రూరు సకును మధ్యాహ్న సంధ్యాకాల మయ్యెను. యమునా తీరమున శోభయును నమ్భతముగ నుండెను. అందువలన నాతఁడు రథమును నిలిపివైచెను. ఆతఁడన్నదమ్ము లిద్దరితో నిట్ల నెను:- “మీరిద్దరును బోయి చేతులు కాళ్లను గడుగు కొని రండు. ఆకలైనచో భోజన మొనర్పఁడు. నేనును మధ్యాహ్న సంధ్యావందన మొనర్పవలయును. కొంచెమునే పిచ్చట విశ్రాంతినిఁ దీసికొని పోవుదము. మనమిప్పుడు మధుర దగ్గఱకు వచ్చివేసినాము.”

శ్యామసుందరుఁ డిట్ల నెను:- “బాబాయి! ఇంటినుండి బయలుదేరునపుడమ్మ బాగుగఁ బెట్టుటచే నిప్పుడు తిన వలయునని లేదు. అయితే దప్పిక వేయుచున్నది. కావున యమునకుఁబోయి నీరుత్రాగి వచ్చెదము.”

అక్రూరుఁడిట్ల నెను:- “మంచిది ముందుగా మీరిద్దరును బోయి నీరును ద్రావిరండు. అంతట నేను స్నానసంధ్యా వందనార్థమై పోయెదను.”

ఇది విని బలరామునితోఁగూడ శ్రీకృష్ణుఁడు రథము నుండి దిగి యమునా నదీసమీపమునకు వచ్చెను. వచ్చి వారింద్ర నీలమణి సదృశమగు సుందర స్వచ్ఛ సుఖకర సరిత్ప వరమగు కాళిందీ సుశీతల సలిల మందుజేతులను గాఢము ముఖమును గడుగుకొని, కడుపునిండ నీటినిద్రావి మరల రథముపైకి వచ్చి కూర్చుండిరి.

వారు రాఁగానే అక్రూరుఁడిట్ల నెను:- “ఇంక మీ రెచ్చటికినిఁ బోనక్కఱలేదుకదా! ఇదిగో అటునిటు నెచ్చటికిని బోవలదు. నేనువచ్చువఱకు రథముమీఁదనే కూర్చుండుడు ”

భగవానుఁడిట్ల నెను:- “సరే మేమెచ్చటికినిఁబోము. నీవు పోయి స్నానసంధ్యాదు లొనర్చుకొని రావచ్చును.”

ఇదివిని అక్రూరుఁడు యమునలోఁగల అనంత తీర్థము నకు స్నానమాడఁబోయెను. యమునలో మునిఁగి ఆతఁ డఘమృణ మంత్రమును బఠించెను. అంత గాయత్రీ మంత్రమును జలములో నుండియే జపించుచుండెను ఆతఁడు జలములలోఁ జూడఁగా రామకృష్ణులిద్దఱును జలములలోఁ గూర్చుండినట్లుఁ దెను. దీనినిఁ గాంచఁగానే అక్రూరుని అశ్చర్యమునకు మేఱలేకుండెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను:- “రామ

కృష్ణుల నిద్దఱను నేనిప్పుడే రథముపైఁ గూర్చుండఁబెట్టి వచ్చితిని. వారిద్దరును నీ జలములోనికెట్లు వచ్చిరి?" మరల నిట్లనుకొనెను. - "ఇద్దరును మిక్కిలి అల్లరివాండ్రు. నా కన్నులను మఱపించి రథమునుండి దిగి యిచ్చటికి వచ్చి యుందురు. నన్ను మోసగించుటకై భ్రమలోఁ బడవేయుటకై యిచ్చటికి వచ్చి కూర్చుండి యుందురు. మరల నిట్లను కొనెను:- "ఇంత తొండఱగ నెట్లు రాఁగలరు? అయినను జూచెదను. ఇచ్చటనుండిన రథముపై లేకుండవలయును." ఇప్పుడాతఁడు జపతపము లన్నిటిని మఱచిపోయెను. జలము నుండి బయటకువచ్చి రథముపై దృష్టిని సారించెను. రథము మీఁద యథాప్రకారముగ రామకృష్ణులు కూర్చుండియుండుటను నాతఁడు గాంచెను. ఇప్పుడాతఁడు గొప్ప భ్రమలోఁ బడెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను:- "రథముపై అన్నడమ్ము లిద్దరును యథాప్రకారముగఁ గూర్చుండియున్నారు. వా కేమియును భ్రమ కలుగలేదుకదా! నీటిలోను నెట్లు యున్నారు. నాకు మానసిక భ్రమ కలిగియుండునా?" అని అనుకొని ఆతఁడు మరల మునిఁగెను. ఈసారి ఆ యిద్దఱు సోదరులు జలములలో విచిత్రముగ ధర్మన మొనంగిరి. ఆతఁడు ముందుగా సంకర్షణావతాడుఁడును, ననంత దేవుఁడు నగు బలరామునిఁ గాంచెను. ఆతని సిద్ధ, చారణ, గంధర్వ, యక్ష, రాక్షస, అసుర, గుహ్యకులును, అనన్య దేవులును, ఉపదేవులును దలలను వంచి సమ్రాతతో స్తుతినిఁ జేయు చుండిరి. ఆతని సహస్ర శిరస్సులుండెను. ఆతని ఘనము

లందు మణులు ప్రకాశించుచుండెను. దివ్య ఫణములపైన
 దివ్యమణిమయ మకుటము శోభించుచుండెను. ఆతఁడు
 తన కమలనాళతుల్య శ్వేతాంగమునందు దివ్య నీలాంబర
 వస్త్రము ధరించియుండెను. ఆ కమనీయ కళేబరము కైలాస
 పర్వతమందలి సహస్ర శిఖరములందు మెఱయుచుండు
 మణులు తళతళలాడుచుండినట్లును బాల సూర్య ప్రభా
 భాసమానముగ నుండినట్లుండెను. ఆ యనంత ప్రభునగు
 సంకర్షణుని వడిలో నీలమేఘశ్యామల శరీరుఁడును, బీతాంబర
 ధారియు, వనమాలియు, జతుర్భుజుఁడును, శాంతమూర్తి
 యును, దివ్య వస్త్రాభరణముల చేతను, శంఖ చక్ర గదా
 పద్మాద్యాయుధములచే నుశోభితుఁడగు విష్ణు భగవానుఁడు
 శోభించుచుండెను. ఆతనికి కమలదళ సదృశములై ఉత్పల్ల,
 ఆనంద, ఉల్లాసములచే వికసితమైన విశాల అరుణవర్ణ
 నేత్రములు శోభించు చుండెను. ఆతని మనోహర ముఖ
 మున మందహాసము శోభించుచుండెను. ఆతని చారువైఖరి
 చిత్తమును హరించునదియును, పరమ మనోహరముగ
 నుండెను. ఉన్నత లలాటముచేతను, కొనతేలిన నాసికతో
 నాతనిముఖ మత్యంతాకర్షకముగ నుండెను. కనకకుండలముల
 కాంతులచే బ్రకాశించు నాతని సుందర కర్ణద్వయమును,
 గుండ్ర గుండ్రని లోల లలితకపోలములును, దొండపండ్ల
 వంటి పెదవులు మందహాసకారణమునఁ గంపించుచున్న
 టుండెను. ఆతని నాల్గు భుజములును గుండ్రముగను,
 స్థూలముగను, బొడవుగనుండెను. అవి సర్పశరీరమునకు

వలె నునుపుగను నుబ్బెత్తులుగ నుండెను. ఆతని స్కంధము లున్నతములుగ నుండెను. వక్షస్థలమున శ్రీ వత్స చిహ్నమును, గొస్తుభమణియును, లక్ష్మీయును సుశోభితమై యుండెను. శంఖ సదృశమగు కంఠమున ననేక ఆ భూషణము లతో శోభించుచుండెను. ఆతని శిరమున దివ్యమణి ఖచితముకుటము శోభిల్లుచుండెను, ఆతని యుబ్బెత్తి స్తనముల మీఁద ముక్తా మణిహారములును, పుష్పమాలల సంఘర్షణముచే నత్యంత మనోహరముగ గోచరించుచుండెను. ఆతని యుదరము త్రివలీయుక్తమై, నాభివర్తులాకారముగ సుడి తిరిగినట్లుండెను. రావియాకువలె గుండ్రముగ నాతని యుదర ప్రదేశముండెను. విశాలమగు కటియందు బిళ్లల మొలత్రాటిచేఁ బీతాంబరము బిగింపఁబడి యుండెను. పీతాంబరముచే నూంసల సూల నితంబము చాల చక్కఁగ నుండెను. ఆతని తొడలేనుఁగై తొండములవలె బలిష్ఠముగను నందముగను నుండెను. జాను, జంఘల సౌందర్యము అవర్ణనీయముగ నుండెను. ఆతని చీలమండ లున్నతముగను, నుబ్బెత్తుగను నుండెను. ఆతని మీఁశాలు కచ్చపము వలె నుండెను. పాపనికృంతనములును, ధ్యానయోగ్యములు నగు నాతని మృదులారుణ చరణములు పవడములవలె శోభించుచు నఖికాంతులచే దేదీప్యమానముగ నుండెను. ఆతని కోమలములగు నంగుళులుకే సలయసదృశములై నునుపుగను, బంధూక పుష్ప విస్ఫుటిత కళికవలెనుండెను. చతుర్భుజుడగు విష్ణు భగవానుని శ్రీ అంగము మహామూల్యమయ

మనోహర నుణులచే జటితమైన గిరీటముచేతను, కటక, కటి సూత్ర, కంకణ, కుండల, హార, నూపురాది ఆ భూషణములచే నా భూషితమై యుండెను. భగవానునిత్య పార్షదులు నందసునందనాదులు స్వామి భావముతో నాతని సేవలో సదా సంలగ్నులై యుండిరి. సనకసనందన, సనత్కుమారాదులును, బ్రహ్మవాదులగు ఋషిమునులును, బ్రహ్మ భావముచే నెవని నుపాసించుచుందురో, శివబ్రహ్మాంధ్రాదులును, దిక్పాలకులును నీశ్వర బుద్ధిచే నెవని నర్చించుచుందురో, మరీచి, అత్రి, వశిష్ఠ, దత్తాది విప్రగణము ప్రజాపతి పతిగా భావించుచు నెవని యాదేశ నిదేశములకొఱకు ప్రతీక్షించుచు నంజలిని బంధించి యుందురో, ప్రహ్లాద, నారద, పరాశర, పుండరీక, వ్యాస, వసు, శుకాదులు భిన్నభిన్న బుద్ధులచే భిన్నభిన్న విధములుగ స్తుతించుచుందురో, కాని వారందఱును విష్ణు భగవానుని సేవించుచున్నారు. ఆతఁడే తమ కారాధ్యుడ నమ్ముచు నాతని నొక్కనినే భక్తనత్సల భగవానునిఁగ భావించి ఆతని గుణములను గానము చేయుచుందురు. వీరు గాక శ్రీ, పుష్టింవాణి, కాంతి, కీర్తి, తుష్టి, ఇలా, ఊర్జా, విద్యా, అవిద్యాది శక్తులును, మాయయును భగవంతుని సేవలో సంలగ్నమై యుండెను.

ఈ యద్భుత దృశ్యమును జూడఁగనే అక్రూరుని ఆశ్చర్యమునకు మేరలేకుండెను. ఆతని కత్యధికానందము కలిగెను. ఆనందకారణమున నాతని హృదయ ముప్పొంగెను. ప్రేమచే నాతని శరీరమంతయును రోమాచింత

మయ్యెను. ఆతఁడు నిగూఢ భక్తిభావముచేఁ బరిష్కా
 వితుఁడయ్యెను. భావోద్రేక కారణమున నాతని కన్నుల
 నుండి ప్రేమాశ్రువులు రాలజొచ్చెను. ప్రప్రథమమున
 నాతనికి ప్రేమ ప్రాబల్యమువలన నచేతనుఁడయ్యెను. మరల
 సాహసమునంతను గూడఁగట్టుకొని, ధైర్యమును వహించి,
 భగవంతుని చరణములందు శిరస్సునుంచి నమస్కరించి,
 రెండు చేతులను నంజలిని బంధించి, గద్గద వాక్కులతో
 మెల్ల మెల్లంగా స్తుతించుట కుద్యుక్తుఁడయ్యెను. భగవ
 ద్దర్శనమున నాతని రోమరోమమునుండి ఆనందస్రోత
 పెల్లుబుకుచుండెను.

సూతుఁ డిట్లనెను:- “మునులారా! అక్బారుడు
 స్తుతించిన భగవత్ స్తుతి మిక్కిలి గూఢజ్ఞాన యుక్తమైనది.
 అది సమస్త వేదశాస్త్రముల సారము. దాని వర్ణనమును
 నేను యథాస్థానమున వర్ణించెనను. ఆతఁడు చాలసేపటి
 వఱకును భగవంతుని స్తుతించుచుండెను. ఆతఁడు భగవంతుని
 స్తుతించి అలసిపోయి, కన్నులవెంట నశ్రువులను నిరంతరము
 కార్చుటచే నాతఁడధీరుఁడయ్యెను. అప్పుడు భగవానుఁడు
 తన అద్భుత అనుపమ రూపమును సంతర్హితము కావించు
 కొనెను. గారడవాఁడు మాయవస్తువులను సృజించి మాయ
 మొనర్చినట్లును, యజ్ఞకులు యజ్ఞమొనర్చి, సామగ్రిసంత
 యును నొకచోటకుఁ జేర్చినట్లును, పెండ్లివారింటికి వచ్చి

నవుడు విలువగల వస్త్రములను మడచి పెట్టెలోఁ బెట్టినట్లు, అదేవిధముగఁ దన రూపమును జూపించి తన రూపమును మాయముచేసెను. ఇప్పుడాతని కాజలములో భగవంతుని యొక్క ఆ దివ్య రూపము కనఁబడలేదు. ఇప్పుడాతఁడు త్వరపడి జలమునుండి బయటకు వచ్చెను. భగవంతుఁడంతర్హితముకాఁగానే ఆతఁడు పరమ విస్మితుఁడయ్యెను. ఆతఁడు దృష్టి నెత్తి చూచెను :- ‘రామకృష్ణులు పూర్వరీతిని రథముమీఁద సుఖముగఁ గూర్చుండి నవ్వుకొనుచు మాటలాడు కొనుచుండిరి. ఇప్పుడు అగ్రూరునియొక్క సందేహమంతయును దొలఁగి పోయెను. అప్పుడాతనికి భగవానునియొక్క దివ్యైశ్వర్యము తెలిసెను. ఇప్పుడాతఁడిట్లు తెలిసికొనెను:- ఇప్పుడొక కంసుఁడే కాదు, లక్షమంది కంసులు వచ్చినను శ్రీరామకృష్ణుల నేమియును జేయఁజాలరు. భగవంతుని దివ్యైశ్వర్య దర్శనముచే నాతనికి గలిగిన విచిత్రదశ కలిగెను. ఆతఁడత్యంత త్వరగా మిగిలిన కృత్యములన్నిటిని గావించు కొనెను. ఆతఁడు మాధ్యాహ్నక కృత్యములన్నిటినిఁ బూర్తి కావించుకొని, చకిత చకిత దృష్టులతోఁ జూచుచుం బరమ విస్మయముక్త చేష్టలతో రథముమీఁదకు వచ్చెను. భగవానుఁడప్పుడు. ఆతని విచిత్ర విస్మయ యుక్తమగుచేష్టలను గాంచి తెలియని వానివలె నుత్సుకతతో నడిగెను:- “బాబాయి! నీ కెట్టి దశ కలిగినది. నీ చిత్తము సరిగాలేదా

యేమి? నాకు నీ యద్భుతమగు నా కృతిని జూచితిని. జూచుటచే నీవేదో అత్యంతాశ్చర్య జలకమగు వస్తువును జూచినట్లు తోచుచున్నది. నీ వట్టిది ఏ వస్తువును జూచితివి. జలమునఁ జూచితివా? లేక స్థలముననా? లేక ఆకాశమున నీ కెదైన ఆశ్చర్య జనకమగు వస్తువు కనఁబడినదా? మేము దాని నెఱుఁగుటకు మిక్కిలి యుత్సహించుచున్నాము. బాబాయి! నీ కట్టి దశయేల కలుగుచున్నదో మాకుఁ జెప్పము". 29-592 04-6:00

నవ్వి అక్బారుఁ డిట్లనెను :- “స్వామీ! ప్రపంచమున నిది అత్యంతాద్భుత మైనది. పృథివియందును, జలమునందును, ఆకాశమందును నెంతటి యత్యద్భుత వస్తువులు కలవో, అవన్నియును నీ యుదరమున నిలబడియున్నవి. కావున నెనఁడు అద్భుతైశ్వర్యశాలియగు నిన్ను దర్శించినాఁడో అతఁడు సమస్తాద్భుత వస్తువులను జూచితిని. నేను నిన్నే చూచియుండిన నింక నాకు జూడవలసిన దేమియునుండదు. పదండి. ఇక నాలస్యమొనర్పరాదు”.

సూతుఁ డిట్లనెను :- మునులారా! ఇట్లు పలికి అక్బారుఁడు రథముపై నెక్కి మధుర వైపునకు రథమును దోలె ధణ ధణ శబ్దములొనర్చుచు రథమును గైకొని గుఱ్ఱములు వాయువేగముతోఁ బరువిడ నారంభించెను. అవి ఆకాశమున నెగురుచున్నట్లుండెను. రథభూళిముందు పోవఁదలఁచుచుండెను, కాని రథవేగముచే నవి వెనుకనే పడిపోయెను”.